

JAARSTUKKEN 2016
GEMEENTE ROOSENDAAL

(versie ter vaststelling raad op 13 juli 2017)

Inhoud

AANBIEDINGSNOTA: Evenwichtig Roosendaal!	3
Inleiding.....	3
De hoofdthema's.....	3
Rekeningresultaat 2016.....	4
Maatschappelijke effecten (deel 1)	6
Vaststellingsbesluit	10
Gecomprimeerde balans	11
Begrotingsrechtmatigheid	13
DEEL I: JAARVERSLAG 2016	14
Programma's	14
Programma 1. Besturen & Samenwerken	15
Programma 2. Leren & Ontwikkelen.....	22
Programma 3. Werken & Ondernemen	27
Programma 4. Wonen & Verblijven	34
Programma 5. Zorgen & Stimuleren	42
Programma 6. Betalen & Financier.....	49
Paragrafen	51
Paragraaf 1. Vastgoed	51
Paragraaf 2. Lokale Heffingen	53
Paragraaf 3. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	56
Paragraaf 4. Financiering.....	65
Paragraaf 5. Onderhoud Kapitaalgoederen.....	70
Paragraaf 6. Verbonden partijen.....	72
Paragraaf 7. Grondbeleid.....	82
Paragraaf 8. Bedrijfsvoering	85
Paragraaf 9. Subsidieverstrekingen.....	87
DEEL II JAARREKENING 2016	88
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	88
Balans met toelichting	92
Overzicht Lasten en Baten met toelichting per programma	116
Single Information Single Audit	168
BIJLAGEN	
Bijlage: Maatschappelijke effecten en indicatoren (deel 2)	170
Afkortingenlijst.....	176

AANBIEDINGSNOTA: Evenwichtig Roosendaal!

Inleiding

‘Werken aan een evenwichtig Roosendaal’. Onder dat motto is in april 2014 het gemeentebestuur van start gegaan. In 2016 is gewerkt aan een sociale gemeente, waar mensen de zorg krijgen die ze nodig hebben. Aan een gemeente die aantrekkelijk is als vestigingsplaats voor ondernemingen die zorgen voor voldoende werkgelegenheid. Een gemeente met een aantrekkelijke binnenstad. En aan een gemeente met een goed woningaanbod, waar iedereen zich veilig en thuis voelt in eigen wijk of dorp. Inwoners hebben in onze gemeente daadwerkelijk iets te zeggen over hun eigen leefomgeving.

In de Jaarstukken 2016 leggen wij verantwoording af over de uitvoering van de Programmabegroting 2016.

De hoofdthema's

De Bestuursvereenkomst ‘Werken aan een evenwichtig Roosendaal’ is opgebouwd uit drie hoofdthema's. Deze hoofdthema's overstijgen het niveau van de afzonderlijke beleidsprogramma's. In deze inleiding belichten we een aantal ontwikkelingen en resultaten op de hoofdthema's uit 2016.

Sociaal Domein: Stad van de menselijke maat

Sinds 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet (PW), de Jeugdwet en de (nieuwe) Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Het jaar 2016 gold daarbij als eerste jaar waarin een begin is gemaakt met de echte vernieuwing. In de Jeugdzorg is de omslag gemaakt naar arrangementsbekostiging waarbij het bereiken van concrete resultaten centraal staat. Er is een investeringsfonds ingesteld voor nieuwe initiatieven en een twaalfalftal initiatieven is opgestart. Verder is de netwerkorganisatie WegWijs van start gegaan. Hier kunnen inwoners terecht voor integraal en onafhankelijk advies.

Relatie met programma's

In de Jaarstukken is de verantwoording over de ontwikkelingen in het sociaal domein met name terug te vinden in de programma's Leren & Ontwikkelen, Werken & Ondernemen en Zorgen & Stimuleren.

Economie & Binnenstad: Investeren in structurele versterking

Voor een goede economische ontwikkeling van Roosendaal is een nauwe samenwerking met onze partners noodzakelijk. In 2016 zijn tal van activiteiten uit het Economisch Actieplan opgepakt. Doelstelling van het actieplan is meer Roosendalers aan het werk. Ter versterking van de binnenstad is in 2016 onder andere de herinrichting van de Nieuwe Markt afgerond. Daarnaast zijn de plannen voor de centrumring voorbereid. De pilot ‘verlichte regels’ was een succes en bekeken wordt hoe hier een vervolg aan te geven. Kenmerken voor de aanpak in de binnenstad is de samenwerking met bewoners, vastgoedeigenaren, detailhandel, horeca en andere ondernemers.

Relatie met programma's

In de Jaarstukken zijn de thema's Economie en Binnenstad met name terug te vinden in de programma's Leren & Ontwikkelen, Werken & Ondernemen en Wonen & Verblijven.

Leefbaarheid & Wonen: Ruimte voor initiatief

In 2016 zijn de Vitaliteitskaarten geactualiseerd en zijn de gegevens van de bewonersenquête hierin opgenomen. Deze dienen vaak als handvat bij het gesprek over de vitaliteit in wijken en dorpen. In plaats van aparte dialoogrondes zijn we in 2016 overgegaan naar een continue dialoog en dit heeft opgeleverd dat initiatieven zijn gerealiseerd.

In 2015 is de Woonagenda vastgesteld. In 2016 heeft dit tot een aantal resultaten geleid. Zo zijn diverse woningbouwprojecten in de dorpen in ontwikkeling gebracht en is een aantal kantoorgebouwen getransformeerd naar woningbouw.

In juli 2016 is de Nota Verbindend Groen vastgesteld. Deze nota is een verdere uitwerking van het beleidskader 'Verbindend beheren' en heeft ertoe geleid dat in 2016 een begin is gemaakt met het opstellen van onderhoudsplannen per wijk en dorp. Met de uitvoering van de motie Verbindend blauw is ook gestart.

Relatie met programma's

In de Jaarstukken zijn de thema's Leefbaarheid en Wonen grotendeels terug te vinden in de programma's Besturen & Samenwerken en Wonen & Verblijven.

Rekeningresultaat 2016

Het gerealiseerde positieve rekeningresultaat 2016 bedraagt **€ 5.980.000**. Echter een deel van het rekeningresultaat (**€ 1.267.000**) is volgens regelgeving vast voorbestemd.

De volgende posten verklaren het resultaat van € 5.980.000 grotendeels:

Overschot budget Zorg (programma 5 Zorgen & Stimuleren)	€ 2.780.000 V
Vrijval voorziening dubieuze debiteuren Sociaal domein	€ 1.409.000 V
Niet bestede geormerkte decentralisatiemiddelen	€ 1.156.000 V
Hogere uitkering gemeentefonds	€ 978.000 V
Overschot budget salariskosten personeel derden	€ 627.000 V
Werk en Inkomen hogere baten en lasten	€ 1.194.000 N

In deel II jaarrekening - in het overzicht lasten en baten met een toelichting per programma - is de uitgebreide toelichting hierop te lezen.

Resultaatbestemming 2016

Vast voorbestemd binnen de resultaatbestemming (€ 1.267.000)

Decentralisatie-uitkeringen Gemeentefonds

€ 1.156.000

De volgende uitkeringen zijn geormerkt in de Programmabegroting: budget Huishoudelijke hulp toelage (€ 398.000), budget Verhoogde asielinstroom € 558.000, uitkering Gezonde stad (€ 107.000), pilot Weerbaar opvoeden (€ 52.000), Voorschoolse voorzieningen peuters (€ 41.000). De restantbudgetten hiervan dienen beschikbaar te blijven voor de uitvoering van de taken in 2017 en volgende jaren.

Risicopremie garantstelling Borchwerf II CV

€ 111.000

De gemeente Roosendaal staat voor 50% garant jegens de BNG Bank voor een lening van Borchwerf II CV bij deze bank. Bij de Programmabegroting 2017 is besloten om de risicopremies die de gemeente ontvangt te storten in de Bestemmingsreserve Risicopremies Garantstellingen. Op deze manier kunnen de ontvangen premies worden aangesproken indien de gemeente haar afgegeven borg moet nakomen.

€ 1.267.000

Nadere voorstellen voor resultaatbestemming (€ 584.000)

Budgetoverheveling uitvoeringskosten Toegang

€ 376.000

In 2016 is de transformatie van het sociaal domein uitgevoerd. Hierin vervult de Toegang (per 1 januari 2017: WegWijs) een belangrijke schakel in het bijeen brengen van de vraag van burgers en het aanbod van aanbieders. Een deel van de geplande activiteiten van 2016 zullen worden uitgevoerd in 2017.

Reservering budget voor bijdrage in verwacht exploitatietekort van OMWB

€ 124.000

Voorgesteld wordt het restantbudget van 2016 van € 124.000 over te hevelen naar 2017 voor het (deels) opvangen van mogelijke extra toekomstige bijdragen die nog aan de deelnemers in rekening worden gebracht.

Afkoop beheer en onderhoud openbaar gebied CPO Nispen

€ 40.000

De materiaalkosten voor de aanleg van het openbaar gebied van CPO te Nispen waren hoger, dit bedrag is een vergoeding voor de hogere onderhoudskosten die hier uit voort komen. Deze € 40.000 is een afkoop voor het onderhoud aan dit nieuwe gebied voor de komende 20 jaar.

Overschot duurzaamheidsagenda

€ 23.000

Het restant budget van € 23.000 is nodig om het opstellen van de duurzaamheidsagenda af te kunnen ronden in 2017. Voor het implementeren van de Duurzaamheidsagenda volgt een apart voorstel in 2017.

Herziening Welstandsnota

€ 21.000

In 2016 zijn vervolgstappen gezet met de herziening van de Welstandsnota. Het hiervoor beschikbare budget van € 37.000 is slechts gedeeltelijk benut in 2016. Het participatietraject loopt verder in 2017. Voorgesteld wordt om een budget van € 21.000 over te hevelen naar 2017 zodat daadwerkelijk vorm en inhoud gegeven kan worden aan de feitelijke Welstandsnota .

€ 584.000

Gerealiseerd resultaat na bestemming

Het voordelig saldo van de jaarrekening voor resultaatbestemming bedraagt € 5.980.000. Bovengenoemde voorstellen bedragen respectievelijk € 1.267.000 (voorbested gedeelte) en € 584.000 (overige voorstellen). Dit resulteert in een voordelig resultaat na bestemming van € 4.129.000. Voorgesteld wordt om dit resterende overschot te storten in de Algemene reserve.

Maatschappelijke effecten (deel 1)

Beoogde maatschappelijke effecten zijn gewenste gevolgen van gemeentelijk beleid voor de samenleving. Ze zijn het antwoord op de vraag 'Wat willen we bereiken?'. De beoogde maatschappelijke effecten zetten we hieronder, in willekeurige volgorde, op een rij.

De beoogde maatschappelijke effecten bestaan uit meerdere kernelementen en ieder kernelement meten we aan de hand van indicatoren. Verschillende indicatoren samen zijn dus een graadmeter voor het beoogde maatschappelijk effect: liggen we op koers of moet er worden bijgestuurd?

In onderstaande tabellen zijn per indicator streefniveaus voor 2018 geformuleerd. In 2016 hebben er metingen per indicator plaatsgevonden. De resultaten van die metingen vindt u hieronder. Deze metingen zijn ook gepresenteerd in de Programmabegroting 2016.

Onderstaande indicatoren zijn niet de enige indicatoren waar wij op sturen. In de bijlage is deel 2 van de indicatoren opgenomen en een toelichting per indicator.

Met de kleuren groen en oranje is aangegeven of sprake is van een verbetering of een vermindering ten opzichte van 2015 of dat de doelstelling is behaald.

Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de (publieks)dienstverlening van de gemeente Roosendaal.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Rapportcijfer klanttevredenheid digitale dienstverlening Bron: Dashboard Publiekszaken, continu feedback Meetfrequentie: jaarlijks	geen meting	7,0	7,0	7,3	7,5
Rapportcijfer klanttevredenheid telefonische dienstverlening Bron: Dashboard Publiekszaken, continu feedback Meetfrequentie: jaarlijks	geen meting	7,3	8,1	8,2	7,5
Rapportcijfer klanttevredenheid dienstverlening aan de balie Bron: Dashboard Publiekszaken, continu feedback Meetfrequentie: jaarlijks	geen meting	8,3	8,5	8,5	8,5

Inwoners, ondernemers en bezoekers voelen zich veilig.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van bezoekers voor het veiligheidsgevoel in de binnenstad Bron: Passantenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	7,3	7,5	7,5	7,4	7,8

Volwassenen nemen, binnen hun eigen mogelijkheden, deel aan het arbeidsproces.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Percentage 15- tot en met 74-jarigen dat betaald werk heeft (Netto arbeidsparticipatie) Bron: CBS Statline Meetfrequentie: jaarlijks	63,9 %	63,1 %	63,7 %	64,3%	69 %
Aantal niet-werkende werkzoekenden (<i>nieuwe definitie</i>) (op 1 januari) Bron: UWV Meetfrequentie: jaarlijks	niet bekend (oude definitie)	niet bekend (oude definitie)	3.598	4.616	2.500
Percentage huishoudens met een gedeeltelijke bijstandsuitkering Bron: Werkplein Hart van West-Brabant (tot en met 2014: Sociale Zaken gemeente Roosendaal) Meetfrequentie: jaarlijks	3,1 %	3,2 %	2,3%	2,5%	3,0 %

Percentage huishoudens met een volledige bijstandsuitkering Bron: Werkplein Hart van West-Brabant (tot en met 2014: Sociale Zaken gemeente Roosendaal) Meetfrequentie: jaarlijks	2,8 %	2,8 %	3,8%	3,9%	3,0 %
--	-------	-------	------	------	-------

De gemeente Roosendaal heeft een aantrekkelijk ondernemers- en vestigingsklimaat.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Ontwikkeling aantal (fulltime) banen bij bedrijven in de gemeente Roosendaal Bron: Vestigingenregister West-Brabant Meetfrequentie: jaarlijks	-645 banen (2012 / 2013)	-901 banen (2013 / 2014)	+81 banen (2014 / 2015)	-567 banen (2015 / 2016)	+800
Aantal (fulltime) banen bij nieuwe bedrijven (oprichtingen en vestigingen afkomstig van buiten de gemeente Roosendaal, inclusief correcties) Bron: Vestigingenregister West-Brabant Meetfrequentie: jaarlijks	+1.283 banen (2012/ 2013)	+994 banen (2013/ 2014)	+1.097 banen (2014/ 2015)	+1.036 banen (2015 / 2016)	+ 1.000
Aantal (fulltime) banen bij opgeheven bedrijven (opheffingen en verhuizers naar buiten de gemeente Roosendaal, inclusief correcties) Bron: Vestigingenregister West-Brabant Meetfrequentie: jaarlijks	-1.131 banen (2012/ 2013)	-1.071 banen (2013/20 14)	-957 banen (2014/ 2015)	-1.318 banen (2015 / 2016)	-500
Ontwikkeling aantal (fulltime) banen bij bestaande bedrijven (bestaande vestigingen binnen de gemeente Roosendaal) Bron: Vestigingenregister West-Brabant Meetfrequentie: jaarlijks	-797 banen (2012/ 2013)	-824 banen (2013/ 2014)	-59 banen (2014/ 2015)	-285 banen (2015/ 2016)	0

De Roosendaalse jeugd groeit gezond en veilig op en neemt naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Aantal jongeren dat zonder startkwalificatie het onderwijs verliet (per schooljaar) Bron: Regionaal Bureau Leerplicht Meetfrequentie: jaarlijks	129 (2012 / 2013)	138 (2013 / 2014)	145 (2014 / 2015)	149 (2015 / 2016)	115
Aantal werkzoekenden jonger dan 27 jaar (niet-werkende werkzoekenden op 1 januari) (<i>nieuwe definitie</i>) Bron: UWV Meetfrequentie: jaarlijks	niet bekend (oude definitie)	niet bekend (oude definitie)	318	558	225
Aantal jeugdigen in de gedwongen jeugdzorg (op 1 januari) (op basis van het woonplaatsbeginsel) (Jeugdbescherming en Jeugdreclassering) Bron: Bureau Jeugdzorg (vanaf 2015: gecertificeerde instelling Bureau Jeugdzorg) Meetfrequentie: jaarlijks	171	156	159	128	129
Aantal actuele thuiszitters (een thuiszitter is een leerplichtige jongere die een schoolinschrijving heeft, maar zonder geldige reden meer dan vier weken verzuimt) Bron: Regionaal Bureau Leerplicht Meetfrequentie: jaarlijks	6 (2012/ 2013)	4 (2013/ 2014)	4 (2014/ 2015)	5 (2015/ 2016)	20
Aantal jeugdigen waarvoor een onderzoek naar een (vermoeden van) kindermishandeling is gestart <i>nieuwe bron</i> Bron: Veilig Thuis (2015) Meetfrequentie: jaarlijks	Niet bekend (nieuwe bron)	Niet bekend (nieuwe bron)	100	63	174

Aantal huishoudens met kinderen dat gebruikmaakt van schuldhulpverlening (het gaat om huishoudens die vanuit de gemeentelijke schuldhulpverlening zijn doorverwezen naar Traverse) (exclusief huishoudens die zijn doorverwezen naar MEE, GGZ of die reeds onder bewindvoering staan) Bron: WijZijn Traverse Meetfrequentie: jaarlijks	107	109	92	84	110
--	-----	-----	----	----	-----

De woon- werk- en winkellocaties van de gemeente Roosendaal zijn goed bereikbaar voor inwoners, bezoekers en ondernemers.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van bezoekers voor de bereikbaarheid van de binnenstad (uitsplitsing naar auto - fiets - OV) Bron: Passantenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	nieuwe indicator	7,4 (auto) 8,1 (fiets) 7,7 (OV)	7,2 (auto) 8,0 (fiets) 7,8 (OV)	7,6 (auto) 8,4 (fiets) 7,8 (OV)	7,8 (auto) 8,3 (fiets) 7,7 (OV)
Rapportcijfer van bezoekers voor parkeervoorzieningen binnenstad (auto - fiets) Bron: Passantenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	7,6 (auto) 8,1 (fiets)	7,4 (auto) 8,1 (fiets)	7,2 (auto) 8,2 (fiets)	7,3 (auto) 8,2 (fiets)	7,5 (auto) 8,1 (fiets)

De gemeente Roosendaal heeft een woningaanbod dat is afgestemd op de behoeften van huidige en (potentieel) toekomstige inwoners.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Het aantal gebouwde woningen in de gemeente Roosendaal (inclusief nieuw gebouwde woningen en woningen die zijn ontstaan door verbouwing van bijvoorbeeld een winkel- of kantoorpand) Bron: team Informatie gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	156	311	275	492	311
De mate waarin de door de provincie vooruit berekende groei van de woningvoorraad naar verwachting daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden in de gemeente Roosendaal (stagnatie-indicator juli) Bron: Monitor bevolking en wonen van de Provincie Noord-Brabant Meetfrequentie: driemaandelijks	niet beschikbaar	27% (stagnatie indicator 2016)	22% (stagnatie indicator 2017)	29% (stagnatie indicator 2017)	35 %
Percentage leegstaande woningen Bron: Team Informatie gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	2,9 %	3,0 %	2,8%	2,9%	2,5 %
Aantal personen dat zich in de gemeente Roosendaal heeft gevestigd van buiten de gemeente Bron: BRP Gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	2.822	2.949	3.196	3.426	2.900
Aantal personen dat is verhuisd naar een woonplaats buiten de gemeente Roosendaal Bron: BRP Gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	2.915	3.069	3.058	3.223	2.800
Aantal personen dat is verhuisd binnen de gemeente Roosendaal Bron: BRP Gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	3.531	4.269	4.599	4.634	3.600

De binnenstad van de gemeente Roosendaal is aantrekkelijk voor bezoekers, inwoners en ondernemers.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van bezoekers voor de binnenstad (algemeen oordeel) Bron: Passantenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	7,1	6,9	6,7	6,9	7,5
Aantal bezoekers per week in binnenstad (geschat) Bron: Passantentellingen Locatus (najaar) Meetfrequentie: jaarlijks	127.500	118.200	103.200	105.500	135.000
Aandeel bezoekers dat 3 uur of langer in de binnenstad verblijft Bron: Passantenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	29 %	16 %	17 %	14 %	30 %

Legenda: groen = doel gehaald/verbetering t.o.v. 2015, oranje = vermindering t.o.v. 2015,

Vaststellingsbesluit

Vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Roosendaal in zijn vergadering van 13 juli 2017,

De griffier,

De voorzitter,

E. van Straaten-Noyons

mr. J.M.L. Niederer

Gecomprimeerde balans

BALANS (x 1.000)					
Activa			Passiva		
	31-12-2015	31-12-2016		31-12-2015	31-12-2016
Vaste activa			Vaste passiva		
Immaterieel		1.038	Eigen vermogen	77.449	81.316
Materieel	137.335	144.659	Voorzieningen	19.580	20.989
Financieel	20.895	22.168	Langlopende schulden	113.009	104.465
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Vorraden	47.732	43.429	Kortlopende schulden	14.680	27.764
Vorderingen	9.518	18.472	Overlopende passiva	13.087	16.297
Liquide middelen	19	1.462			
Overlopende activa	22.306	19.603			
Totaal activa	237.805	250.831	Totaal passiva	237.805	250.831
			Gegarandeerde geldleningen	387.391	378.211

In deel II Jaarrekening 2016 is de voorgeschreven uitgebreide balans conform BBV regelgeving opgenomen. Onderstaand volgt een toelichting op de balans. Belangrijk daarbij te vermelden is dat deze toelichting op hoofdlijnen is en daarmee niet volledig. De uitgebreide, volledige toelichting is eveneens opgenomen in deel II.

Immaterieel vaste activa

Als gevolg van een wijziging van het BBV zijn hier de bijdragen aan activa in eigendom van derden verantwoord. Voorheen werden deze verantwoord onder de financiële vaste activa. Deze hebben betrekking op investeringen in welzijnsaccommodaties.

Materieel vaste activa

Dit zijn uitgaven met meerjarig nut die in meerdere jaren worden afgeschreven. De belangrijkste investeringen met economisch nut zijn: nieuwbouw VMBO Bovendonk 1, Oostelijke Havendijk 12 en 13, gronden onder infrastructuur.

Financieel vaste activa

Dit betreft kapitaalverstrekkingen, leningen (onder andere deelnemingen) en bijdragen aan activa in eigendom van derden. Roosendaal neemt deel in diverse rechtspersonen en gemeenschappelijke regelingen (kapitaalverstrekkingen). De belangrijkste vermeerderingen zijn starters- en duurzaamheidsleningen SVn (Stimuleringsfonds Huisvesting) en startersfonds en duurzaamheidsrekening VROM.

Vorraden (onderhanden werk)

Onderhanden werk zijn voornamelijk in exploitatie genomen bouwgronden. Conform gewijzigd BBV dienen de niet in exploitatie genomen bouwgronden te worden afgebouwd. Een uitgebreide toelichting hierop is terug te lezen in Paragraaf 7 Grondbeleid.

Vorderingen

Dit zijn debiteuren met een looptijd korter dan één jaar. De debiteuren zijn opgesplitst naar algemeen, belastingen en sociale zaken. Voor alle drie de onderdelen is een voorziening dubieuze debiteuren getroffen voor een mogelijke, te verwachten oninbaarheid.

Liquide middelen

Dit zijn de kas- en bankoverzichten, opgenomen tegen nominale waarde.

Overlopende activa

Dit betreft de nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen. De nog te ontvangen bedragen zijn conform het gewijzigd BBV gesplitst in 'nog te ontvangen van het Rijk', 'overige overheidsinstellingen' en 'niet overheidsinstellingen'. De belangrijkste hebben betrekking op de btw vorderingen (BCF-declaratie bij het Rijk), diverse nog te ontvangen belastingen / heffingen van de Belasting Samenwerking West-Brabant (BWB).

Eigen vermogen

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen aan te merken zijn en die na besluitvorming door de gemeenteraad vrij te besteden zijn. Er zijn twee soorten reserves: algemene reserves en bestemmingsreserves (BR). Er zijn vier algemene reserves met ieder een eigen doel. Er is een algemene reserve, een risicoreserve, een saldireserve en een risicoreserve sociaal domein. Er zijn vele bestemmingsreserves, alle gericht op een eigen doel / bestemming. Enkele voornaamste bestemmingsreserves zijn: Investeringsimpuls, OOR, Decentralisatie-uitkeringen, Huisvesting onderwijs en Nieuwbouw Stadskantoor.

Het eigen vermogen wordt ook bepaald door het resultaat van de jaarrekening. Het resultaat op 31 december 2016 bedraagt € 5.980.000 (ter vergelijking in 2015: € 7.258.000).

Voorzieningen

Voorzieningen geven een schatting aan van 'voorzienbare' lasten, maar waarvan de omvang en/of het tijdstip nog onzeker zijn. De voorzieningen zijn verdeeld over vier categorieën: openbaar bezit, recreatie en sport, bedrijfsvoering/egalisatie en overige diverse voorzieningen, waaronder APPA. De voornaamste voorzieningen betreffen bedrijfsvoering/egalisatie, dit zijn de voorzieningen voor rioleringsinvesteringen en voor resultaten van de rioolexploitatie.

Langlopende schulden

Deze schulden hebben een looptijd van één jaar of langer en betreffen voornamelijk onderhandse geldleningen van binnenlandse banken. In 2016 is een nieuwe langlopende lening aangetrokken van € 15 mln. Er hebben ook diverse aflossingen plaatsgevonden, zie verder Paragraaf 4 Financiering.

Kortlopende schulden

Deze schulden hebben een looptijd korter dan één jaar en betreffen voornamelijk de rekening courant bij banken. De overige kortlopende schulden hebben betrekking op crediteuren, waarborgsommen, onderhanden werken (lopende projecten in diverse samenwerkingsverbanden) en de tussenrekeningen (openstaande betalingen).

Overlopende passiva

Dit betreft de nog te betalen bedragen en de vooruit ontvangen bedragen. De nog te betalen bedragen hebben voornamelijk betrekking op bijdragen aan Werkplein 2016, rente geldleningen 2016, diverse afdrachten salarissen 2016, Regionaal Transitie Arrangement (RTA) 2016 en de overboekingen verplichtingen naar 2017.

Gegarandeerde geldleningen

Door de gemeente worden garanties gegeven voor betaling van rente en aflossing van bepaalde geldleningen. Deze betreffen leningen aangegaan door woningbouwverenigingen, instellingen in de gezondheidszorg en overige ten behoeve van de financiering van vaste activa. Het totale gegarandeerde bedrag is per saldo gedaald met € 9,2 miljoen (betreft het totaal bedrag van de aflossingen € 32,4 miljoen -/- € 23,2 miljoen nieuwe garanties) en is conform de voorschriften buiten de telling in de balans gehouden.

Begrotingsrechtmatigheid

Analyse voor de begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als:

'Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn'.

Er is een aantal verschillende begrotingsoverschrijdingen te onderscheiden. Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen zijn er volgens de commissie BBV diverse categorieën.

In onderstaande tabel - een overzicht van de werkelijke lasten en baten ten opzichte van de ramingen uit de begroting 2016 (na wijzigingen) - geven de vetgedrukte bedragen de overschrijdingen bij de lasten en de onderschrijdingen bij de baten weer.

Lasten (x € 1.000)				
Programma	Begroting 2016	Rekening 2016	Verschil	V = voordeel N = nadeel
1. Besturen & Samenwerken	24.658	22.961	1.697	V
2. Leren & Ontwikkelen	21.309	22.165	856	N
3. Werken & Ondernemen	59.413	62.776	3.363	N
4. Wonen & Verblijven	73.351	63.569	9.782	V
5. Zorgen & Stimuleren	52.248	52.178	70	V
6. Betalen & Financieringen	3.803	3.075	728	V
Stortingen reserves	26.015	27.567	1.552	N
Totaal lasten	260.797	254.291	6.506	
Baten (x € 1.000)				
Programma	Begroting 2016	Rekening 2016	Verschil	V = voordeel N = nadeel
1. Besturen & Samenwerken	2.005	2.101	96	V
2. Leren & Ontwikkelen	2.962	4.125	1.163	V
3. Werken & Ondernemen	24.411	28.256	3.845	V
4. Wonen & Verblijven	39.859	40.470	611	V
5. Zorgen & Stimuleren	2.552	5.876	3.324	V
6. Betalen & Financieringen	148.721	149.565	844	V
Onttrekkingen reserves	40.287	29.878	10.409	N
Totaal baten	260.797	260.271	526	
Saldi	0	5.980	5.980	V

In deel II Jaarrekening 2016 - in het overzicht lasten en baten met een toelichting per programma - staat een verdere uitleg hierbij en worden de over- en onderschrijdingen nader toegelicht

DEEL I: JAARVERSLAG 2016

Programma's

Programma 1. Besturen & Samenwerken

Netwerk van dit programma		
Beleidsvelden & Portefeuillehouder	Bestuur en organisatie Integrale veiligheid Dienstverlening Vitale wijken en dorpen	Portefeuillehouder: burgemeester Niederer, wethouder Lok Portefeuillehouder: burgemeester Niederer Portefeuillehouder: wethouder Lok Portefeuillehouder: wethouder Schenk
Terugblik 2016	We werken steeds actiever en participatiever samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Inmiddels kunnen we wel zeggen dat de dialoog een vaste plaats gekregen heeft in het ontwikkelen van beleid voor de stad. Zo is in 2016 meer gebruik gemaakt van social media, was de derde Mariadal meeting een succes en zijn inwoners en ketenpartners betrokken bij de uitvoering van het Actieplan Integrale Veiligheid 2016. Verder verbetert de regionale samenwerking steeds meer. De samenwerking van de D6 krijgt steeds verder vorm, zowel op het gebied van de bedrijfsvoering, de aansturing van verbonden partijen als voorbereidingen op wetswijzigingen (Omgevingswet) is dit goed zichtbaar.	

Dit programma draagt direct bij aan de volgende maatschappelijke effecten

Wat willen we bereiken?	Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de (publieks)dienstverlening van de gemeente Roosendaal.
	Inwoners, ondernemers en bezoekers voelen zich veilig.
	De Roosendaalse jeugd groeit gezond en veilig op en neemt naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.
	De gemeente Roosendaal is aantrekkelijk om te wonen en vrije tijd door te brengen.
	De binnenstad van de gemeente Roosendaal is aantrekkelijk voor bezoekers, inwoners en ondernemers.

Bestuur en organisatie

Mariadal Meeting

In mei 2016 vond voor de derde keer de Mariadal Meeting plaats met als thema 'Wonen in West-Brabant: tussen groei en krimp'. De opkomst was een succes, met een mooie mix van marktpartijen, bestuurders van woningcorporaties, kennisinstellingen en overheden. Gesproken is over de transitie op de woningmarkt en de noodzakelijke innovaties van die woningmarkt. Hiermee zijn we er ook in 2016 in geslaagd het belang te onderschrijven om in Delta Regio verband de krachten te bundelen om ons als regio optimaal te kunnen profileren en de rol van Roosendaal als stimulator van innovatie te belichten. Met name het verbindende karakter van het evenement in combinatie met de interactieve opzet bleek een succesformule, welke ook toegepast zal worden in de editie 2017.

Communicatie

- In 2016 is een nieuwe (toptaken)website gelanceerd. De vraag van burgers naar een product of dienst staat hierin centraal, qua inrichting en gebruik. De website wordt ingezet als volwaardig dienstverleningskanaal, dat aansluit op de behoefte van onze inwoners en ondernemers.
- Ter ondersteuning van de offline kanalen en de website gebruiken we Facebook, Twitter, YouTube en LinkedIn om antwoord op vragen te geven en om te anticiperen op klachten en/of meldingen van inwoners en ondernemers. De social media zijn in 2016 intensiever ingezet, onder meer om onderwerpen te monitoren en te analyseren. Verder zetten we sinds dit jaar WhatsApp in voor algemeen klantcontact.
- Er is een bestuursopdracht vastgesteld voor het project citymarketing, dit wordt in 2017 verder uitgewerkt. Citymarketing voor Roosendaal is gericht op een sterker imago van Roosendaal en een duidelijk profiel.

Bestuurlijke samenwerking

D6

We bouwen de samenwerking D6 - met de gemeenten Zundert, Halderberge, Etten-Leur, Rucphen en Moerdijk - waar dat zinvol, effectief en efficiënt is, uit. Resultaten in 2016:

- Procesbeschrijving "Grip op samenwerkingsverbanden" opgesteld en vastgesteld door de D6 colleges. AB-stukken inzake verbonden partijen worden inmiddels in D6 verband gezamenlijk voorbereid.
- Invoering rechtspositionele kamer D6 (betreft commissie bezwaren inzake P&O kwesties) per 1 januari 2017 is in 2016 voorbereid en voltooid.
- Inventarisatie financiële administratieve pakketten is uitgevoerd. Uitkomsten worden nu geanalyseerd alsmede mogelijke voorstellen op dit gebied voorbereid.
- Samenwerkingsplan VTH-WABO is door colleges D6 vastgesteld. Implementatie is opgepakt.
- Inventarisatie kennis, kunde en ervaring openbare ruimte per D6 gemeente is uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in vervolg projectopdrachten. Zo is een voorstel kwetsbaarheid functies in voorbereiding.
- Gezamenlijk is gewerkt aan de invoering van het Individueel Keuzebudget (IKB). Invoering heeft inmiddels plaatsgevonden.
- Plan van aanpak omgevingswet is in concept gereed

Regio West-Brabant (RWB)

Er is overeenstemming bereikt over het feit dat de Maatschappij voor Breedband Internet Brabant (Mabib) in de loop van 2017 start met het Brabantbreed aanleggen van glasvezel in het buitengebied. Na de bestuurlijke vaststelling van de regionale Visie Duurzame Mobiliteit op 23 november 2016, is er een akkoord gegeven op het vervolgproces.

Cross Care

Het Cross Care project (gecofinancierd door Roosendaal, Breda, Bergen op Zoom, RWB en provincie Noord-Brabant) is goed op stoom. Veel ondernemers hebben zich aangemeld voor ondersteuning bij hun ontwikkeling van innovatieve zorgproducten.

G32

Ook in 2016 lag er, zowel op het gebied van kennisuitwisseling als op lobbygebied richting Den Haag en Europa weer een opgave voor de G32. Vanuit het G32-netwerk is een standpunt geformuleerd over onderwerpen waarop voor de steden winst te behalen is, mede in relatie tot de partijprogramma's voor de Tweede Kamerverkiezingen die in 2016 opgesteld zijn. Ook de gemeentelijke financiën zijn in 2016 als onderwerp aan bod gekomen met mogelijkheden voor belastingherzieningen waarbij ook is gekeken naar lokale belastingen. Ook op meer inhoudelijke dossiers kende het netwerk een functie voor kennisuitwisseling, zowel op de vier bestuurlijke netwerkdagen als op de ambtelijke themabijeenkomsten en de vier bijeenkomsten van de G32-coördinatoren in 2016. Afgelopen jaar is het grote steden verband uitgebreid tot 38 steden.

Midsize Brabant

Roosendaal neemt samen met de middelgrote Brabantse steden Bergen op Zoom, Oosterhout, Oss, Uden, Veghel en Waalwijk, een bijzondere rol en positie in binnen het Brabants stedelijk netwerk. In 2016 is het Midsize Brabant traject van Brabant Kennis gestart, wat heeft gezorgd voor nieuwe contacten, kennisdeling en energie tussen deze zeven steden. Dit heeft onder meer geresulteerd in de notitie 'Brabants Sterk Stedelijk Netwerk: M7 Citydeal'. Hierover en naar aanleiding van het GS-besluit over het 'Brabants Sterk stedelijk netwerk' is namens de M7 door de burgemeesters van Oss, Waalwijk en Roosendaal het gesprek aangegaan met de gedeputeerden Van der Maat en Van Merrienboer.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Bestuur en organisatie	9.355	10.842	233	11.075	10.732
	Baten Bestuur en organisatie	262	107	10	117	206
	Saldo	9.093	10.735	223	N 10.958	N 10.526

Aan de hand van het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 *Veiligheid, uw en onze zorg!* en het Actieplan Integrale Veiligheid 2016 hebben we samen met onze inwoners en met onze ketenpartners hard gewerkt aan de integrale veiligheid van onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Hieronder wordt dit verder toegelicht per veiligheidsveld.

We hebben breed ingezet om de feitelijke overlast, criminaliteit en onveiligheid aan te pakken. We stimuleren en ondersteunen de toenemende zelfredzaamheid in het kader van onveiligheid en overlast, in 2016 groeide wederom het aantal buurtpreventieteams en -preventisten naar bijna 600 actieve inwoners in 41 buurtpreventieteams.

Met de inzet van deze vele vrijwilligers en de inzet van professionals, is er in 2016 sprake van afname van het aantal inbraken in woningen (van 386 in 2015 naar 238 in 2016). Dit hebben we gedaan via het Actieoverleg WOS (Woninginbraken, Overvallen en Straatroof) door middel van het gezamenlijk benoemen én uitvoeren van een effectieve mix van middelen, waarin politie, gemeente, Openbaar Ministerie (OM) en andere partners elkaar hebben aangevuld en versterkt.

Alle in het Uitvoeringsprogramma Handhaving Omgevingsrecht 2016 *Een veilige en gezonde leefomgeving* opgenomen activiteiten en de beoogde output zijn gerealiseerd.

We hebben, samen met onze ketenpartners, gericht ingezet op de jeugdgroepen. Eind 2016 zien we het volgende beeld, gebaseerd op de Beke-analyse van de politie, bij de aantallen problematische (jeugd)groepen in Roosendaal:

- Twee hinderlijke groepen
- Twee overlastgevendende groepen
- Géén criminele groepen

In deze aantallen is geen verandering te zien ten opzichte van 2015, echter er is wel sprake van een duidelijke afname van het aantal meldingen van jeugdoverlast, te weten 313 tegenover 343 in 2015 (en 479 in 2014).

Binnen de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VR MWB) is in 2016 de samenwerking, binnen het district De Markiezaten (exclusief de gemeente Tholen), om te komen tot één crisisorganisatie (in plaats van zeven afzonderlijke) nader vormgegeven en geconcretiseerd. Hiermee neemt de kwetsbaarheid aanzienlijk af en de robuustheid van de crisis- en rampenorganisatie is versterkt.

Samen met politie, OM, Belastingdienst, Taskforce Brabant-Zeeland en het RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum) is aandacht besteed aan de aanpak van Hennep, Syndru (synthetische drugs) en OMG (Outlaw Motorcycle Gangs). Dit heeft geleid tot verscheidene strafrechtelijke onderzoeken en fiscaal- en/of bestuursrechtelijke sancties.

Op 19 juli 2016 is door de burgemeester de beleidsregel "Beleid Toepassing Artikel 13b Opiumwet" vastgesteld. Hiermee zijn onder andere de sluitingstermijnen aangepast voor panden waar handel of productie van drugs wordt aangetroffen. Nieuw in het beleid is dat de sluitingstermijnen in eerste instantie korter zijn en steeds langer worden bij herhaaldelijke overtredingen binnen twee jaar. Ook wordt er niet meer gewaarschuwd bij het aantreffen van een zeer professionele of omvangrijke handel of productie van softdrugs, dan gaat meteen het slot op het pand. De burgemeester zet alle mogelijkheden in die hij tot zijn beschikking heeft om drugsoverlast en -criminaliteit te bestrijden.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Integrale veiligheid	7.424	7.658	914	8.572	8.281
	Baten Integrale veiligheid	423	92	120	212	265
	Saldo	7.001	7.566	794	N 8.360	N 8.016

Dienstverlening

Wat hebben we daarvoor gedaan?	Wat heeft dit gekost?
	<ul style="list-style-type: none"> In 2016 is de nieuwe website uitgegroeid tot een volwaardig gebruikersvriendelijk dienstverleningskanaal waar 80% van de meest gevraagde standaard producten en diensten digitaal aan te vragen zijn (en daar waar mogelijk digitaal leverbaar). Vragen werden in 2016 ook via social media opgepakt en beantwoord. Het is ook mogelijk om de gemeente een WhatsApp bericht te sturen met een vraag. Vragen via WhatsApp zijn vooral dienstverleningsvragen. Een gemiddelde van zo'n 50 WhatsApp gesprekken per week wordt gevoerd met onze inwoners. De reacties zijn onverdeeld positief. Social media wordt ook actiever en succesvol gebruikt bij werving van medewerkers en campagnes. Een mooi voorbeeld is de kerstbomenactie waar dit jaar door een gerichte Facebook campagne ruim 25% meer kerstbomen werd opgehaald ten opzichte van vorig jaar, ondanks de weeromstandigheden. Met dienstverleningsovereenkomsten met verbonden partijen hebben we in 2016 inhoudelijk en financieel gestuurd. In de dienstverleningsovereenkomsten staan de afgesproken taken en budgetten. Met tussentijdse rapportages werd in 2016 gerapporteerd over de uitvoering van taken en de inzet van budgetten. Zo borgen we ook bij verbonden partijen goede dienstverlening. We werken samen met of dragen producten over aan andere organisaties om betere en/of goedkopere producten te kunnen leveren. Zo heeft het klantcontactcenter van de gemeente ook andere organisaties (bijvoorbeeld het Werkplein) gefaciliteerd in 2016 dit wordt ook voortgezet. In 2016 is een aantal processen geoptimaliseerd (lean) die de inwoner direct en indirect raken, denk aan Leerplicht en Onderhoudsprogramma Openbare Ruimte (OOR). Ook zijn enkele processen geoptimaliseerd en digitaal (zaakgericht) gemaakt, zodat de burger een aanvraag of verzoek op afstand kan doen. Voorbeelden hiervan zijn verkoop plantsoengrond en subsidieaanvraag. Daarnaast zijn er in 2016 burgerzaken processen gedigitaliseerd: aangifte overlijden, geboorte en huwelijk. Je hoeft hiervoor dus niet meer naar de gemeente. Bij het opzetten van het proces is zeer bewust rekening gehouden met de burger. De aangifte is gemakkelijk gemaakt door zo min mogelijk verplichte gegevens te hoeven invullen. Er is een start gemaakt met het project private kwaliteitsborging, in 2017 zullen de opbrengsten hiervan duidelijk worden. Verder zijn via een interactief proces met inwoners de behoeften rond welstandsbeleid opgehaald, deze worden nu vertaald in een vernieuwd beleid gericht op minder regeldruk. Daarnaast is eind 2016 de 'Snelle Wabo Aanvraag Procedure' vastgesteld, deze wordt in het voorjaar van 2017 in gebruik genomen. Deze procedure maakt het mogelijk om voor kleine verbouwingen binnen vier werkdagen een vergunning te ontvangen.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Dienstverlening	2.854	2.823	36	2.859	2.779
	Baten Dienstverlening	1.435	1.669	29	1.640	1.623
	Saldo	1.419	1.154	65	N 1.219	N 1.156

Vitale wijken en dorpen

Wat hebben we daarvoor gedaan?	Continue dialoog
	<p>We werken onder de noemer 'Vitale Wijken en Dorpen' samen met inwoners, maatschappelijke instellingen en partners aan de vitaliteit van wijken en dorpen. Dit doen we door de wijken- en dorpenaanpak volledig te integreren in de werkwijze van de gemeente. In plaats van aparte dialoogrondes zijn we in 2016 overgegaan naar een continue dialoog. In 2016 zijn veel initiatieven vanuit inwoners ontstaan. Het merendeel van de (goede) initiatieven kon zonder financiële consequenties worden ingebed in onze reguliere taken. Vierendertig initiatieven konden door een extra impuls vanuit vitale wijken en dorpen worden gerealiseerd.</p>
	<p>Vitaliteit</p> <p>We zien steeds vaker dat de Vitaliteitskaart het kader is waarmee inwoners, instellingen en maatschappelijke partners het gesprek aangaan over de vitaliteit in wijken en dorpen. In 2016 is de Vitaliteitskaart geactualiseerd. Met deze actualisatie zijn zowel inhoudelijke als procesmatige verbeteringen doorgevoerd. De gegevens uit de laatste bewonersenquête zijn opgenomen in de Vitaliteitskaart 2016.</p>
	<p>Netwerksamenwerking</p> <p>We hebben samen met inwoners en partners gesproken over het verder brengen van initiatieven. Vaak bleek niet de financiering leidend, maar een goede samenwerking met stakeholders en het verbinden van netwerken. In 2016 is samen met AlleeWonen en WijZijn een inventarisatie gemaakt van alle netwerken en de prioriteiten per wijk / dorp. We zien dat in 2016 het aantal netwerken in wijken en dorpen is gegroeid. We hebben afspraken gemaakt over hoe we de netwerksamenwerking verder vormgeven, waarbij niet de structuur maar de maatschappelijke opgave centraal staat. Dit heeft een meer flexibele netwerk omgeving als resultaat.</p>
<p>Wisselende rollen</p> <p>De betrokkenheid van inwoners bij de eigen leefomgeving is groot, waardoor zij steeds meer het heft in eigen handen nemen. Ze willen vooral een gemeente die met hen meedenkt en maatwerk levert. Er zijn nieuwe samenwerkingen ontstaan met nieuwe verhoudingen. In 2016 hebben we middels vitaliteitsacties verder geëxperimenteerd met de wisselende rollen die inwoners en de gemeente kunnen hebben. Een voorbeeld is Stichting Openluchttheater Vrouwenhof als opdrachtgever aan de gemeente.</p>	

Waardering maatschappelijke initiatieven

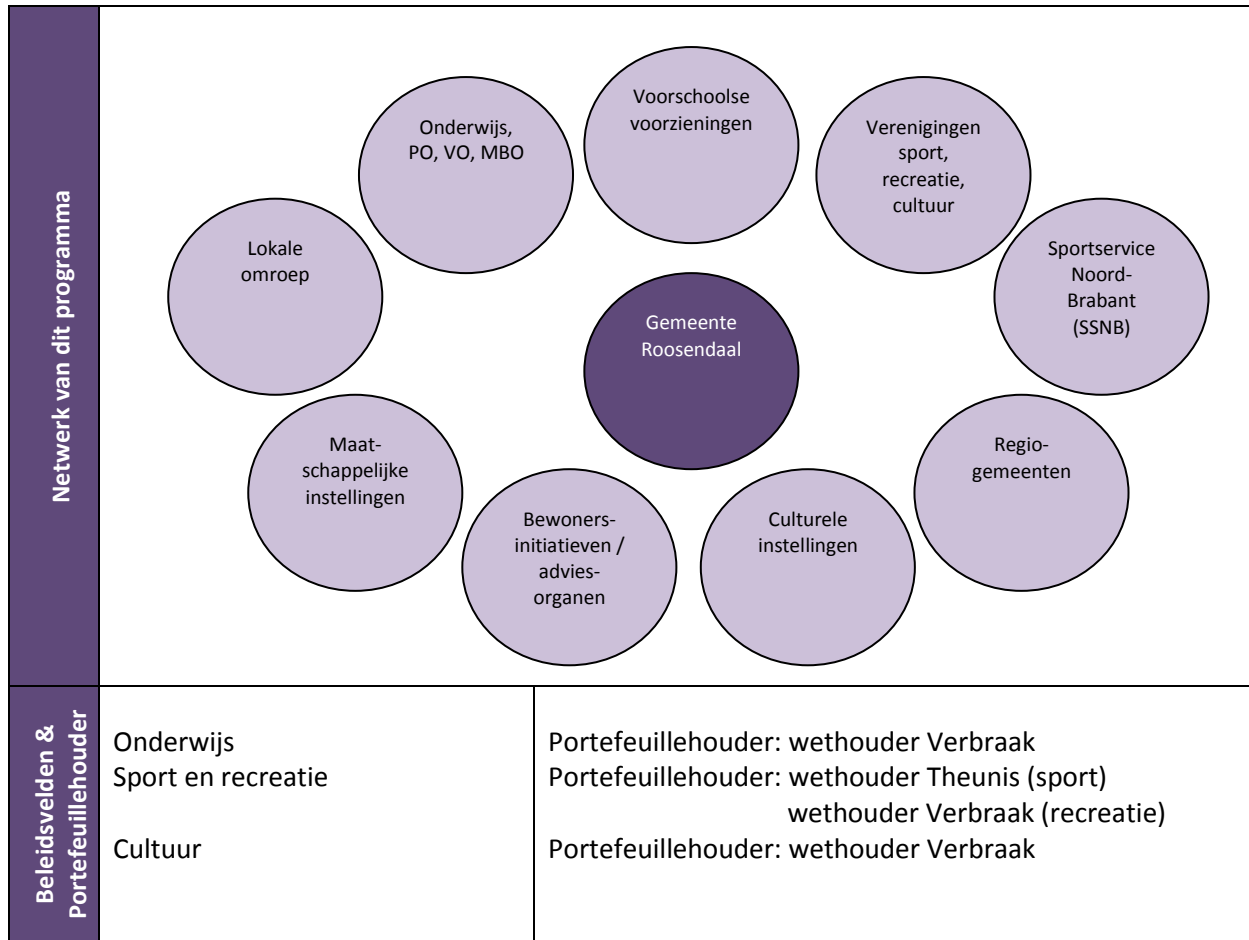
Het maatschappelijke waarderingskader biedt de mogelijkheid om rendement, legitimiteit en omvang van betrokkenheid van het initiatief in beeld te brengen. Hiermee is in 2016 de waarde van de Ruilwinkel in beeld gebracht en dit heeft de initiatiefnemer geholpen in het leggen van focus. Ook voor toekomstige vraagstukken kan het waarderingskader gebruikt worden bij het beoordelen van de maatschappelijke waarde van initiatieven.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Vitale wijken en dorpen	1.436	1.175	977	2.152	1.169
	Baten Vitale wijken en dorpen	214	-	37	37	7
	Saldo	1.222	1.175	940	N 2.115	N 1.162

Financieel overzicht Besturen & Samenwerken

X1.000	Beleidsveld	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
Lasten	Bestuur en organisatie	9.355	10.842	233	11.075	10.732
	Integrale veiligheid	7.424	7.658	914	8.572	8.281
	Dienstverlening	2.854	2.823	36	2.859	2.779
	Vitale wijken en dorpen	1.436	1.175	977	2.152	1.169
Totaal		21.069	22.498	2.160	24.658	22.961
Baten	Bestuur en organisatie	262	107	10	117	206
	Integrale veiligheid	423	92	120	212	265
	Dienstverlening	1.435	1.669	-/- 29	1.640	1.623
	Vitale wijken en dorpen	214	-	37	37	7
Totaal		2.334	1.868	138	2.006	2.101
Saldo		18.735	20.630	2.022	22.652	20.860
	Stortingen in reserves	339	277	230	507	463
	Onttrekkingen aan reserves	5.580	280	1.243	1.523	754

Programma 2. Leren & Ontwikkelen

Terugblik 2016	<p>In 2016 zijn grote stappen gezet bij de doordecentralisatie onderwijshuisvesting. Op een aantal inhoudelijke gebieden is nagenoeg overeenstemming bereikt met de betrokken besturen waarmee het project in de volgende fase is gekomen. .</p> <p>Belangrijk succes was ook de afronding van de vernieuwbouw van het Da Vinci college, een schoolgebouw dat (inter)nationaal gezien wordt als voorbeeld van effectieve innovatieve bouw.</p> <p>Op het gebied van cultuur springen vooral de ontwikkeling van de bibliotheek naar een instelling die zich richt op terugdringen van taalachterstanden en laaggeletterdheid én het nieuwe cultuurcluster aan het Tongerloplein in het oog.</p> <p>Op het gebied van sport is de focus op gezonde leefstijl, en de bijdrage van sport en bewegen daaraan, gecontinueerd. Daarnaast heeft de City Challenge Red Band Sportpark enkele vernieuwende ideeën vanuit de samenleving opgeleverd, die nu op haalbaarheid worden onderzocht.</p>
----------------	--

Dit programma draagt direct bij aan de volgende maatschappelijke effecten	
Wat willen we bereiken?	Volwassenen nemen, binnen hun eigen mogelijkheden, deel aan het arbeidsproces.
Wat willen we bereiken?	De gemeente Roosendaal heeft een aantrekkelijk ondernemers- en vestigingsklimaat.
Wat willen we bereiken?	De Roosendaalse jeugd groeit gezond en veilig op en neemt naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.
Wat willen we bereiken?	Volwassenen nemen zo lang mogelijk gezond, op eigen kracht en naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.
Wat willen we bereiken?	De gemeente Roosendaal is aantrekkelijk om te wonen en vrije tijd door te brengen.
Wat willen we bereiken?	De binnenstad van de gemeente Roosendaal is aantrekkelijk voor bezoekers en ondernemers.

Onderwijshuisvesting

Het traject van Doordecentralisatie is in het najaar van 2016 in een volgende fase gekomen. Van oriëntatie is overgegaan tot inhoudelijke onderhandeling met de besturen. Bij het Voortgezet Onderwijs (VO) betekent dit dat overeenstemming verwacht wordt met ingang van 1 januari 2017, voor het Primair Onderwijs (PO) per 1 januari 2018. Uitgangspunt is voor zowel VO als PO een sluitende business case.

Het HPO (Huisvestingsplan Onderwijs) 2016 is vastgesteld en uitgevoerd. De Raad is hierover geïnformeerd. Grote beslissingen met betrekking tot tijdelijke huisvesting bij de Klimroos en Cortendijkschool zijn in een apart besluitvormingstraject gebracht.

Katholiek Primair Onderwijs en Openbaar Basisonderwijs hebben in onderling overleg plannen ontwikkeld voor de scholen in de wijk Kortendijk. Deze worden grotendeels in het kader van de doordecentralisatie betrokken. Vooruitlopend is voor de Klimroos een uitbreiding van capaciteit gepland, waardoor deze school op de eigen locatie voldoende capaciteit heeft. Herhuisvesting van de Zilverlinde is in 2016 nog niet gerealiseerd, gezamenlijk gebruik van een andere onderwijslocatie bleek niet haalbaar. Gezocht wordt naar een passende oplossing voor een eigen locatie per schooljaar 2017/2018. De Zilverlinde is beperkt gefaciliteerd in het onderhoud van het pand aan de Melis Stokelaan.

Het proces voor het gezamenlijk huisvesten van de Sponder en de Fakkel in de Van Goghlaan is de fase van aanbesteding ingegaan.

Het nieuwe Da Vinci College is in september 2016 in gebruik genomen en wordt nationaal en internationaal gezien als voorbeeld van effectieve innovatieve bouw.

Onderwijsachterstanden

Zoals vastgelegd in de lokale educatieve agenda 2016- 2019 (LEA) is in 2016 uitvoering gegeven aan voor- en vroegschoolse educatie (VVE), georganiseerd op de peuterspeelzalen en ook op een aantal locaties van de Kober Kinderopvang. In alle peutergroepen zijn VVE-programma's aangeboden aan geïndiceerde doelgroep-peuters en reguliere peuters (in gemengde groepen). Er zijn in het kader van onderwijs- en taalachterstanden in totaal zes schakelklassen gedraaid en drie groepen voor kinderen van anderstaligen (zoals vluchtelingen).

Leerplicht

In 2016 is uitvoering gegeven aan de wettelijke leerplichttaak. Met Bergen op Zoom, Steenberg, Woensdrecht en Halderberge is intensief samengewerkt in het kader van de netwerksamenwerking. Inloophuis Dynamo is gestart om de voortijdig schoolverlaters beter te kunnen bereiken die bij de vijf gemeenten, ondanks alle inspanningen, nog buiten beeld bleven en niet op het reguliere ondersteuningsaanbod ingingen. Het voorziet in een achtdaags maatwerkprogramma op een voor jongeren makkelijk toegankelijke locatie, waar jongeren met een flinke afstand tot het onderwijs weer perspectief kunnen krijgen in plaats van thuis te zitten. Uit een evaluatie blijkt dat de jongeren het programma met een 8,7 waarderen en één op de vier terug gaat naar school.

In 2016 is hard gewerkt aan het samenwerken tussen leerplicht, het onderwijs en de jeugdhulpverlening. Dit om de verplichtingen vanuit het passend onderwijs gezamenlijk verder in te vullen en hier uitvoering aan te geven. Deze samenwerking is nog niet optimaal en zal komend schooljaar de aandacht hebben. Ook op het gebied van leerplicht en trajectbegeleiding hebben veel ontwikkelingen plaatsgevonden. We zijn nog meer maatwerkgericht gaan werken en hebben steeds meer te maken met complexere dossiers.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Onderwijs	10.294	11.162	418	11.580	12.217
	Baten Onderwijs	2.384	2.280	189	2.469	3.012
	Saldo	7.910	8.882	229	9.111	9.205

Terugblik 2016	<p>Laaggeletterdheid – Volwasseneducatie</p> <p>In regionaal verband hebben we in 2016 een goede basisvoorziening volwasseneducatie georganiseerd. Via het ROC worden cursussen basiseducatie en NT2 (Nederlandse Taal) aangeboden. Het eerste kwartaal van 2016 is in Roosendaal het taalpunt geopend. De bibliotheek heeft in 2016 activeringstrajecten aangeboden bedoeld om deelnemers te enthousiasmeren en tevens diverse basis- en participatietrainingen op het gebied van arbeid, taal, gezondheid en digitale vaardigheden.</p>
----------------	--

Sport en recreatie

Wat hebben we daarvoor gedaan?	<p>In 2016 is binnen het beleidsveld Sport en recreatie de focus op de gezondheidswaarde van sport, spelen en bewegen gecontinueerd. Onder andere de volgende acties hebben bijgedragen aan een gezondere leefstijl onder jeugd en volwassenen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We hebben de subsidieregeling ‘Activiteitensubsidie Sport, Recreatie & Cultuur’ weer uitgevoerd, zodat er tientallen activiteiten op het gebied van sport & cultuur in de gemeente georganiseerd konden worden door diverse verenigingen en stichtingen. Vanuit het project Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) is een groot aantal activiteiten georganiseerd om de gezonde leefstijl van kinderen in de wijk Kalsdonk te bevorderen. Daarnaast heeft basisschool De Vlindertuin als eerste basisschool binnen de gemeente het vignet Gezonde School behaald en is er een watertappunt geopend op het plein voor de school. • Gemeente Roosendaal neemt deel aan de rijksregeling Brede Impuls Combinatiefuncties. Een belangrijke doelstelling van deze regeling is het stimuleren van een dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen voor alle leerlingen door de inzet van een combinatiefunctionaris. Diverse middelbare scholen zijn in 2016 deel gaan nemen aan deze regeling. • Stichting Paul heeft het afgelopen jaar weer mogelijk gemaakt voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen toch te kunnen sporten en bewegen. • Er is, samen met de buitensportverenigingen, verder gewekt aan het vormgeven aan zelfwerkzaamheid op de sportaccommodaties, met name voor wat betreft het onderhoud van gebouwen en het machinale onderhoud van de sportparken. Er zijn gesprekken gevoerd met alle verenigingen en afspraken gemaakt. In 2017 zal dit verder geëffectueerd worden. • Een ideeënwedstrijd (de “City Challenge Red Band sportpark”) heeft enkele ideeën opgeleverd voor de invulling van sportpark Red Band, die een positieve bijdrage leveren aan het basisvoorzieningen-niveau van sportvoorzieningen in Roosendaal. De haalbaarheid van de winnende ideeën wordt, in samenwerking met de bedenkers, nader onderzocht.
--------------------------------	--

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Sport en recreatie	4.587	4.011	15	3.996	3.985
	Baten Sport en recreatie	410	307	5	302	675
	Saldo	4.177	3.704	10	3.694	3.310

Cultuur

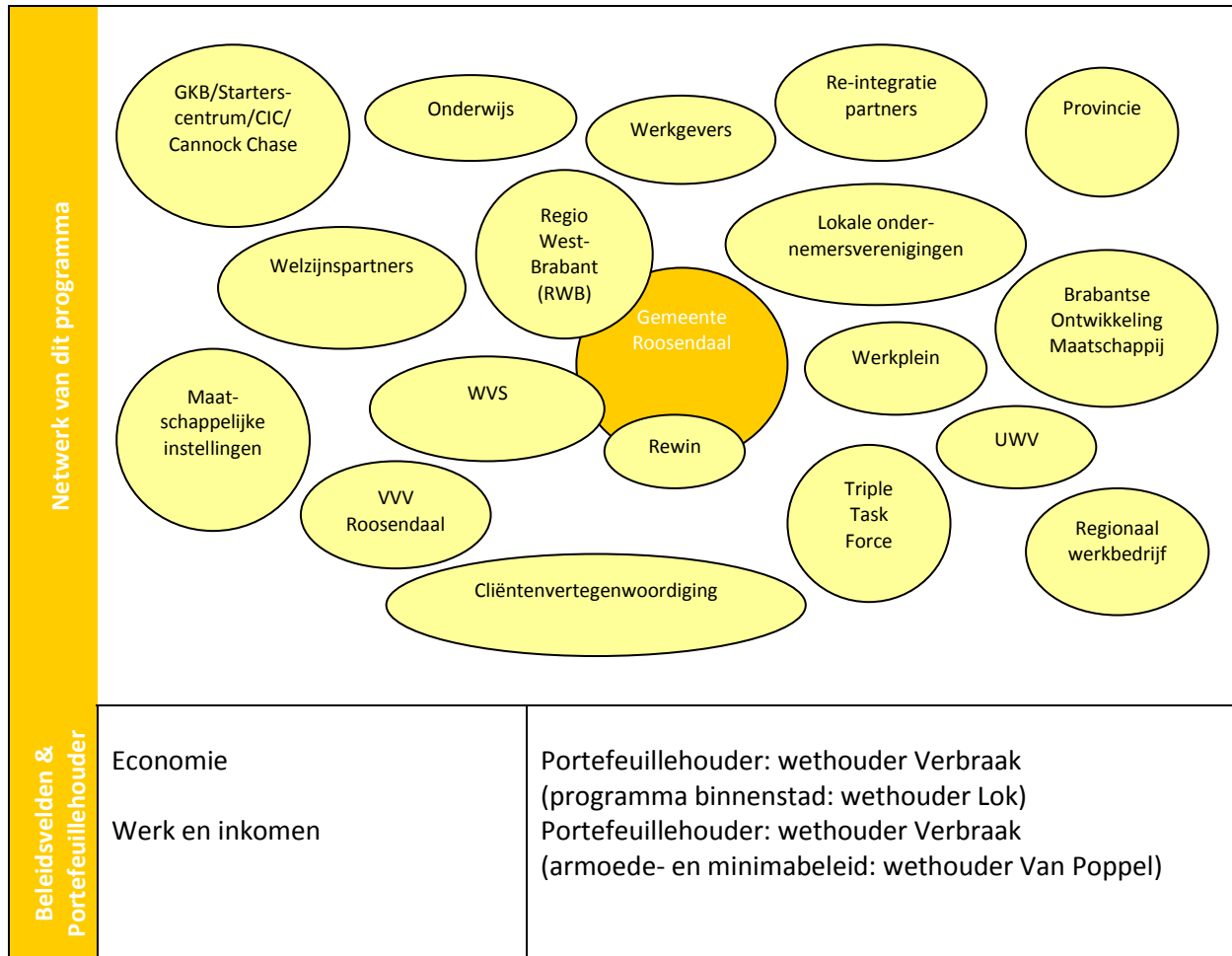
Wat hebben we daarvoor gedaan?	<p>Bibliotheekwerk</p> <p>De rol van de bibliotheek is veranderd. De nadruk verschuift van het uitlenen van boeken naar het ontwikkelen van basisvaardigheden. De aanpak van laaggeletterdheid en het aanleren van digitale vaardigheden zijn speerpunten. Bibliotheek op school is op de basisscholen uitgerold. Op deze manier bereikt de bibliotheek veel basisschoolkinderen en kan men grotere stappen zetten in het bevorderen van leesplezier. Na de eerste acht scholen zijn in 2016 nog zeven scholen aangesloten. In totaal hebben nu dus 15 basisscholen de bibliotheek op school. Op het gebied van leesbevordering voor volwassenen is er in 2016 opnieuw geïnvesteerd in het initiëren en begeleiden van Boekspots (ruilbibliotheken) onder andere in de Wouwse Plantage, Wouw en de Westrand. Bibliotheek VANnU adviseert, stimuleert en verzorgt de PR. Daarnaast had Bibliotheek VANnU een aanjagende rol naar andere partijen in het kader van de Dag van de Dialoog (Stichting Dag- en Woonvoorziening, ROC, Huis van de Westrand). Het andere spoor waarop Bibliotheek VANnU resultaten heeft geboekt is in het op de agenda zetten van taalvaardigheid, leesbevordering en leesplezier bij niet-leden. Zo hebben we zowel ouderen (zusters van St Elisabeth) als jongeren (leerlingen ROC opleidingsrichting pedagogisch medewerker) getraind in interactief voorlezen en activiteiten ontwikkeld waarbij kinderen van de basisschool door hen werden voorgelezen (De Blokwei en de Appel).</p>
	<p>Cultuurcluster</p> <p>Het nieuwe cultuurcluster is begin 2016 juridisch gevormd. In de loop van het jaar zijn de museum schouwburg en de frontoffice van het archief samengevoegd en is de verbouwing aan het Tongerloplein gerealiseerd. Gedurende 2016 is er interactief gebouwd aan een integrale invulling tussen Stichting Erfgoedcentrum, Tongerlohuis museum, erfgoed en frontoffice archief, Cultuurcompaan Cultuureducatie en Stichting De Kring (verantwoordelijk voor de schouwburg). Dit alles onder de paraplu van de gezamenlijke stichting CultuurLinc met als doel het bieden van interessante culturele programma's voor alle Roosendalers. Het gemeentearchief is geregionaliseerd.</p>
	<p>Cultuurvisie</p> <p>In 2016 is participatief invulling gegeven aan de motie 'Cultuurvisie Roosendaal' In mei zijn plenaire bijeenkomsten georganiseerd en daaruit zijn pleingroepen gestart. Er is een Cultuurnetwerk geformeerd. In december heeft het Cultuurnetwerk de Cultuurnota aangeboden aan de wethouder.</p>
	<p>Overig</p> <p>Het Jeugdcultuurfonds heeft een plek gekregen in het gemeentelijk armoedebelief zodat kinderen uit gezinnen met een laag inkomen toch deel kunnen nemen aan cultuuractiviteiten.</p>

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Cultuur	6.247	5.809	76	5.733	5.963
	Baten Cultuur	1.041	93	98	191	438
	Saldo	5.206	5.716	174	5.542	5.525

Financieel overzicht Leren & Ontwikkelen

X1.000	Beleidsveld	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
Lasten	Onderwijs	10.294	11.162	418	11.580	12.217
	Sport en recreatie	4.587	4.011	15	3.996	3.985
	Cultuur	6.247	5.809	76	5.733	5.963
Totaal		21.128	20.982	327	21.309	22.165
Baten	Onderwijs	2.384	2.280	189	2.469	3.012
	Sport en recreatie	410	307	5	302	675
	Cultuur	1.041	93	98	191	438
Totaal		3.835	2.680	282	2.962	4.125
Saldo		17.293	18.302	45	18.347	18.040
	Stortingen in reserves	105	132	1.033	1.165	1.168
	Onttrekkingen aan reserves	2.667	2.290	314	2.604	2.362

Programma 3. Werken & Ondernemen

Het herstel van de economie en de arbeidsmarkt heeft zich in 2016 verder doorgezet. Dit blijkt uit de daling van de werkloosheid, wat het centrale doel is van dit programma. De arbeidsmarkt trekt dus aan maar niet voor iedereen in gelijke mate. Voor de langdurig werklozen, en dus vooral de mensen met een bijstandsuitkering, zien we namelijk nog geen dalende werkloosheid. Dit komt door de grote onderlinge concurrentie op de arbeidsmarkt en de grotere problematiek dit onder deze doelgroep speelt. Dit landelijke beeld zien we ook terug in Roosendaal.

De Roosendaalse resultaten hebben we inzichtelijk gemaakt middels een Economische Barometer. Hieruit blijkt dat de dalende lijn van werkgelegenheid is omgeslagen in een ongeveer gelijkblijvend aantal banen in 2016. In december 2016 waren er 607 (+13,2%) meer Roosendalers aan het werk t.o.v. januari 2016. Het aantal bijstandsuitkeringen is echter in deze periode gestegen met 67 (+3,6%). Dit blijkt ook uit de tekorten die zijn ontstaan op de gemeentelijke uitkeringskosten (BUIG). Dit blijft dus een zeer belangrijk aandachtspunt.

	<p>Onze activiteiten binnen dit programma zijn nog meer geconcretiseerd en in verbinding met elkaar gebracht door het inzetten van zes actielijnen, namelijk:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aantrekken van bedrijvigheid 2. Ondersteunen van ondernemerschap 3. Versterken van de binnenstad 4. Opleiden met perspectief op werk 5. Vanuit de uitkering naar werk 6. Meedoen binnen de samenleving <p>Onder deze actielijnen zijn zowel de activiteiten vanuit het Economisch Actieplan als reguliere activiteiten zoals vanuit het Werkplein Hart van West-Brabant gerealiseerd.</p> <p>Onze focus binnen sectoren is voortgezet richting Zorg, Logistiek en Retail/Leisure. Het versterken van de Binnenstad is hier uiteraard ook een onderdeel van. Naast deze focus hebben we ons vooral flexibel en vraaggericht opgesteld. Hier zijn mooie successen in geboekt zoals de verdergaande regionale samenwerkingen (Centrum voor Mobiliteit en Logistiek) en de vestiging van een aantal grote werkgevers binnen onze gemeente (Primark).</p> <p>Voor het minimabeleid hebben we onze regelingen op een aantal aspecten verruimd, zoals de ophoging van de inkomensnorm bijzonder bijstand van 100% naar 120% van de bijstandsnorm.</p>
--	--

Dit programma draagt direct bij aan de volgende maatschappelijke effecten	
Wat willen we bereiken?	Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de (publieks)dienstverlening van de gemeente Roosendaal.
	Volwassenen nemen, binnen hun eigen mogelijkheden, deel aan het arbeidsproces.
	De gemeente Roosendaal heeft een aantrekkelijk ondernemers- en vestigingsklimaat.
	Volwassenen nemen zo lang mogelijk gezond, op eigen kracht en naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.
	De binnenstad van de gemeente Roosendaal is aantrekkelijk voor bezoekers, inwoners en ondernemers.

Economisch Actie Plan

- Diverse bedrijven hebben gekozen voor vestiging in Roosendaal. Onder andere Maxaro, Primark en Kameleon Solar. De samenwerking tussen de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM), REWIN en gemeente speelt hierbij een belangrijke rol.
- Voor de realisatie van het Innovitapark in Stadsoevers is onder andere het voormalige PostNL gebouw aangekocht. Hiervoor werd een subsidie toegekend van de provincie Noord-Brabant.
- Het Centrum voor Mobiliteit en Logistiek heeft Roosendaal als vestigingslocatie gekozen. Dit is onder leiding van ROC West-Brabant gebeurd, in samenwerking met ondernemers en onze gemeente. Hiervoor is een landelijke subsidie (RIF, regionaal Investeringsfonds) toegekend.
- Hogeschool Zeeland en Avans hebben, in samenwerking met werkgevers en ROC's, Roosendaal gekozen als locatie voor een nieuwe opleidingsaanbod binnen onze regio. Het gaat hier om een 2-jarige niveau 5 HBO opleiding (Associate Degree).
- Met als doel het bedrijfsleven beter te informeren en te betrekken werd de nieuwsbrief "Roosendaal Werkt" gelanceerd. Bovendien benutten we dit als een aantrekkelijk en nuttig instrument om de bestaande netwerken te verbinden.
- In juli 2016 is de Stichting Ondernemersfonds Roosendaal (SOFR) opgericht door de ondernemersverenigingen Borchwerf en Majoppeveld. De gemeente heeft een uitvoeringsovereenkomst met de SOFR. Er is nu overeenstemming over de rol van de bestaande ondernemersverenigingen ten opzichte van het ondernemersfonds en men heeft de eerste stappen gezet voor wat betreft de uitvoering van het activiteitenplan (onder andere professionalisering parkmanagement).
- Op 27 september werd er een conferentie georganiseerd voor MKB-bedrijven met groeipotentieel (Mini-Stratos). Hieraan hebben 30 bedrijven deelgenomen. Als verdieping hierop werden in samenwerking met REWIN een aantal innovatieve MKB-bedrijven bezocht om een optimaal coachingstraject aan te bieden die aansluit op hun groeifase en ambities. De doelstelling minimaal vijf intakes per jaar te realiseren is gehaald.
- Het Care Innovation Center West-Brabant plukte in 2016 de vruchten van de jarenlange profilering. De activiteiten van het Huis van Morgen waren in 2016 succesvol en konden op een ruime belangstelling rekenen. Als gemeente Roosendaal hebben we ons bovendien gecommitteerd aan het project Cross Care, in samenwerking met onder andere het Vlaamse Living Care Lab. Dit zorgt voor versnelling van innovaties in de zorg en maakt Roosendaal een interessante vestigingslocatie voor dergelijke ondernemingen.

Versterken Binnenstad

- Wij hebben conform de koers "Roosendaal: Gezonde stad" diverse projecten uitgevoerd en voorbereid, samen met onze partners (vertegenwoordigers van inwoners, winkeliers, horecaondernemers en vastgoedeigenaren). Zo is de Nieuwe Markt opnieuw ingericht, het nieuwe flexibele bestemmingsplan voor de binnenstad vastgesteld, zijn de panden Tussen de Markten aangepakt en is het cultuurcluster opgeleverd. De eerste stappen uit het stappenplan om detailhandel en horeca buiten de centrumring aan te pakken zijn uitgevoerd. De plannen voor de centrumring zijn voorbereid.

- Participatie binnen de G32 heeft geleid tot deelname van Roosendaal aan de Retaildeals met het Ministerie van Economische Zaken. Doel daarbij is om samen met het Rijk de komende jaren verder te werken aan een toekomstbestendige en compacte binnenstad. Projecten zijn onder andere ‘organiseer de krimp’ en een vervolg op ‘verlichte regels’.
- De lopende pilot ‘verlichte regels’ is geëindigd op 31 oktober 2016. De pilot is voor de ondernemers en de beleving in onze binnenstad succesvol gebleken. Daarom zijn de tijdelijke toestemmingen nu overgenomen in het nieuwe bestemmingsplan voor de compacte binnenstad. Op dit moment kijken wij samen met platform 31 hoe we de pilot een vervolg kunnen gaan geven.

Economisch beleid

- Er is verder gewerkt aan de herstructurering van de bedrijventerreinen Borchwerf I en Majoppeveld zoals vastgesteld in het Masterplan Herstructurering Borchwerf I en Majoppeveld. Een voorbeeld hiervan is: onbenutte panden zoals die van Keller Keukens zijn weer in gebruik genomen (door Maxaro). Enexis heeft besloten om in 2017 haar intrek te nemen in het BVR pand aan de Zwaanhoefstraat.
- Om weloverwogen uitvoering te kunnen geven aan de moties citymarketing, toerisme en festivalbeleid is gekozen voor een integrale aanpak waarin de marketingstrategie leidend en verbindend zal zijn. Deze integrale strategie zal medio 2017 bekend worden en ook bepalend zijn voor de positionering van de vrijetijdseconomie. Hierin wordt vanzelfsprekend ook het evenementenbeleid meegenomen.
- Met het interne ondernemersplatform “Chainels” en het consumentgerichte platform “R24” is in de binnenstad een basis gelegd voor meer online communicatie en marketing. De binnenstadspromotie betref verder de vertrouwde marketingactiviteiten als de wegwijzer “Hallo Roosendaal” (als boekje en als app), de advertentiecampaagnes rondom de koopzondagen (huis-aan-huisbladen in regio/ Belgisch grensgebied), 2-vlaksreclameborden langs de invalswegen, drie winkelkranten, thematische activiteitenprogramma’s en winkeliersacties (onder andere de Roosendaalse tas).
- Vanaf november 2016 is er sprake van 52 koopzondagen per jaar. Deze structurele winkelopstelling werd ondersteund door een specifieke promotiecampagne.
- In het kader van de branding van “Beleef ‘t in Roosendaal” is begonnen met de aankleding van de tunnels en viaducten met een Roosendaalse roos behang. De branding betref verder de vertrouwde banierencampaagnes die samen met de sfeerverlichting en hanging baskets voor een sfeervolle aankleding van de binnenstad zorgen. De Nieuwe Markt biedt met zijn nieuwe inrichting een aantrekkelijk decor en verblijfsklimaat voor het winkelen.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Economie	2.875	1.820	3.760	5.580	5.565
	Baten Economie	688	778	172	606	567
	Saldo	2.187	1.042	3.932	4.974	4.998

Economisch Actie Plan / arbeidsmarktoffensief

- Per 1 maart 2016 is een coördinator Social Return gestart om de directe schakel te maken tussen opdrachtnemers en het Werkplein. Dit heeft in 2016 geresulteerd in 16 dienstverbanden voor uitkeringsgerechtigden en zeven plaatsingen van leerlingen. Bovendien is het onderzoek gestart om het Social Return On Investment-beleid en –uitvoering voor zes gemeenten te harmoniseren. Het doel van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) stimuleren binnen onze regio wordt hierbij vooral nagestreefd, ook binnen onze eigen gemeentelijke organisatie.
- De dienstverlening van het Starterscentrum West-Brabant is voortgezet. Er is tevens de start gemaakt met de verbouwing van het pand aan de Leemstraat genaamd Workhouse dat creatieve, ambachtelijke startende ondernemers huisvesting gaat bieden.
- Roosendaal on stage is in 2016 voor de eerste maal georganiseerd met als doel om VMBO-leerlingen in contact te brengen met ondernemers en de bij behorende beroepenvelden. Dit blijkt een zeer succesvolle formule, welke in 2016 677 leerlingen van het Da Vinci College en Prinsentuin College kennis heeft laten maken met 158 beroepen bij 72 bedrijven. In totaal zijn meer dan 1.400 matches gemaakt tussen leerlingen en bedrijven.
Ook het Roosendaalse Leerbedrijf is in 2016 geopend gezamenlijk met de partners van de Zorgboulevard bij het Kellebeek College.
Welslagen heeft in 2016 drie jongeren uit Roosendaal zonder startkwalificaties naar een BBL-traject (Beroepsbegeleidende Leerweg) toegeleid in de zorg.
Samen met Transvorm zijn mobiliteit cafés georganiseerd voor boventallige medewerkers in de zorg.
- Gezamenlijk met DSV, Randstad en het Werkgeversservicepunt is een samenwerkingsovereenkomst getekend om zoveel mogelijk werkzoekende uitkeringsgerechtigden aan de slag te krijgen bij de vestiging van Primark in Roosendaal. In 2016 is vanuit het Werkplein Hart van West-Brabant al een eerste groep van 15 bijstandsgerechtigden gestart op de opleidingslocatie in Moerdijk.
- De nieuwe website van de gemeente is opgeleverd met een apart tabblad voor ondernemers.

Samenwerkingspartners werk en participatie

- Het werkgeversservicepunt van Hart van West-Brabant heeft gedurende het jaar 2016 214 Roosendaalse bijstandsgerechtigden geplaatst op werk.
- In 2016 waren circa 200 Roosendaalse jongeren (18-27 jaar) in beeld bij het Werkplein Hart van West-Brabant. Voor deze doelgroep is in 2016 in het kader van de Participatiewet en kwetsbare jongeren een speciale aanpak uitgerold. Deze aanpak is vooral gericht geweest op frequente casuïstiek overleggen met de verschillende praktijkscholen en Voortgezet Speciaal Onderwijs scholen met als doel een sluitende aanpak organiseren voor deze kwetsbare doelgroep. Voorafgaand aan het instroommoment naar school is in 2016 gestart met het School First project voor de jongeren in het huidige bestand. Uit de praktijk is echter gebleken dat een grote groep onder deze jongeren niet meer leerbaar is.
- In het kader van de garantiebannen zijn er 115 kandidaten bij het Werkplein Hart van West-Brabant in beeld met een doelgroep indicatie, waarvan 80 uit Roosendaal. Hiervan zijn 30 kandidaten gestart met een proefplaatsing en/ of bemiddeld naar een

garantiebaan waarvan 15 uit Roosendaal.

- In 2016 zijn drie indicaties beschut werken afgegeven door het UWV waarvan er één heeft geleid tot een officieel contract bij de WVS-groep. De andere twee kandidaten zijn geplaatst op een proefplaatsing om de loonwaarde te bepalen. Voor vijf andere personen loopt een indicatie aanvraag bij het UWV.
- Het Werkplein Hart van West-Brabant heeft in de tweede helft van 2016 een overeenkomst met WVS-groep afgesloten met de mogelijkheid om leerwerktrajecten in te zetten voor de doelgroep met een langere afstand tot de arbeidsmarkt.
- In samenwerking met Rosada is een banenbeurs georganiseerd voor de werving van nieuwe medewerkers in de detailhandel als gevolg van de uitbreiding van het aantal winkels. Dankzij dit initiatief zijn er onder andere ook twee werkzoekenden uit de bijstand geplaatst.
- In nauwe samenwerking tussen de negen gemeenten, WVS groep en de werkpleinen Hart van West Brabant en ISD Brabantse Wal zijn nadere kaders en uitgangspunten voor de uitvoering van de herstructurering van de WVS naar een leerwerkbedrijf geformuleerd. Deze zijn beschreven in het document 'Herstructurering WVS en Ketensamenwerking'. De definitieve versie van het plan zal in het voorjaar van 2017 ter besluitvorming worden voorgelegd.
- Op 11 mei 2016 is er een themabijeenkomst rondom de jeugdwerkloosheid georganiseerd met een presentatie van een deel van de activiteiten die voor jongeren ingezet worden. De uitkomst van deze bijeenkomst was dat er al veel wordt gedaan voor de jongeren, maar dat we ons meer moeten organiseren op ontschotting tussen verschillende activiteiten en deze in verbinding met elkaar brengen. Onder andere aan de hand hiervan is er een regionaal beleidsplan Jeugdwerkloosheid opgesteld om te komen tot een sluitende aanpak.
- Door het uitvoeren van verschillende pilots met samenwerkingspartners zijn er 44 extra maatschappelijke participatieplaatsen gecreëerd voor de mensen met een bijstandsuitkering die (nog) niet kunnen werken. Dit hebben we gerealiseerd bij onder andere Stichting de Ruilwinkel, de Roosendaalse Uitdaging en voetbalvereniging RKKV.

Armoede- en minimabeleid

- We continueerden alle minimaregelingen en hebben deze uitgebreid met een extra dekking in de collectieve zorgverzekering en uitbreiding van het zogenaamde kindpakket. Voor het kindpakket hebben we een stijgende lijn gezien in het aantal verstrekkingen door Stichting Paul, Stichting Leergeld en Brabants Cultuurfonds. In 2016 hebben zij 993 verstrekkingen gedaan, een stijging van ruim 25 % t.o.v. 2015, welke naar verwachting doorzet.
- In het kader van preventie is het project MoneyWays gestart met voorlichting en bewustwording over geldzaken op voortgezet- en middelbaar onderwijs. voor middelbare scholieren. Het project richt op 40 tot 50 klassen in schooljaar 2016/2017.
- Het steunfonds huisuitzettingen heeft voor het eerste jaar gedraaid. Het resultaat over 2016 is dat er 69 mensen zijn geholpen om een problematische huurachterstand te voorkomen.
- Verder is er een opstap gemaakt naar een integrale benadering van het armoedebeleid, aansluitend op de wensen van de raad. De raad is in december 2016 geïnformeerd over de stand van zaken aangaande het integrale armoedebeleid. In het integrale armoedebeleid worden de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek meegenomen.

- Ten aanzien van statushouders hebben we de taakstelling huisvesting behaald. Inclusief Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (bovenop de taakstelling) zijn er 206 mensen gehuisvest binnen onze gemeente. Ook werd het participatieverklaringstraject ingevoerd. Dat traject wordt ingezet om statushouders meer bewust te maken van de normen en waarden in de Nederlandse samenleving. Stand van zaken is dat Vluchtelingenwerk vrijwilligers heeft opgeleid om dit traject te kunnen uitvoeren.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Werk en inkomen	56.147	48.075	5.758	53.833	57.211
	Baten Werk en inkomen	22.870	20.901	2.904	23.805	27.689
	Saldo	33.277	27.174	2.854	30.028	29.522

Financieel overzicht Werken & Ondernemen

X1.000	Beleidsveld	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
Lasten	Economie	2.875	1.820	3.760	5.580	5.565
	Werk en inkomen	56.147	48.075	5.758	53.833	57.211
Totaal		59.022	49.895	9.518	59.413	62.776
Baten	Economie	688	778	172	606	567
	Werk en inkomen	22.870	20.901	2.904	23.805	27.689
Totaal		23.558	21.679	2.732	24.411	28.256
Saldo		35.464	28.216	6.786	35.002	34.520
	Stortingen in reserves	9.693	274	1.951	2.225	2.225
	Onttrekkingen aan reserves	1.807	5	3.977	3.982	3.435

Programma 4. Wonen & Verblijven

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Netwerk van dit programma</p>		
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Beleidsvelden & Portefeuillehouder</p>	<p>Openbare ruimte en reiniging Bereikbaarheid en mobiliteit Ruimte en wonen Afvalinzameling en milieu Vergunningverlening</p>	<p>Portefeuillehouder: wethouder Schenk Portefeuillehouder: wethouder Lok Portefeuillehouder: wethouder Theunis Portefeuillehouder: wethouder Theunis Portefeuillehouder: wethouder Lok</p>
	<p>De rol van de gemeente in dit programma is sterk gericht op faciliteren, stimuleren en experimenteren. Dat zien we terug in de diverse stimuleringsmaatregelen voor de woningmarkt (duurzaamheidslening, starterslening, blijverslening, et cetera), maar ook in de pilot private kwaliteitsborging waarin we experimenteren met een private kwaliteitsbeoordeling bij omgevingsvergunningen.</p>	

Het aantrekken van de economie is duidelijk merkbaar binnen dit programma. Na een periode van crisis, was er weer ruimte/behoefte om te bouwen aan de stad. Op het gebied van woningbouw heeft dit geresulteerd in de volgende activiteiten: er is een bestemmingsplan voor 't Zand in procedure gebracht, een ontwikkelaar uitgekozen om de Wipwei te gaan ontwikkelen (als start voor de verdere transformatie van Stadsoevers) en het douanekantoor wordt op dit moment getransformeerd naar woningbouw. Ook in de binnenstad is een aantal belangrijke stappen gezet: de herinrichting van de nieuwe markt is afgerond, er ligt een definitief ontwerp voor de centrumring, het bestemmingsplan is vastgesteld en het gebied tussen de markten heeft een kwaliteitsimpuls gekregen. Daarnaast heeft de provincie het klooster Mariadal in de verkoop gezet.

De ingezette participatieve aanpak is verder doorontwikkeld in de totstandkoming van het ontwerp voor de Nieuwe Markt, Centrumring, de onderhoudsplannen voor wijken en dorpen, welstandsnota en nog veel meer. Deze aanpak leidt niet alleen tot draagvlak voor de plannen, de grootste winst is misschien nog wel de verbindingen die hierdoor tot stand worden gebracht: verbindingen tussen de gemeente en haar inwoners, maar tussen de bewoners onderling. Dit zien we terug in de bereidwilligheid van buurten, wijken en dorpen om mee te doen om initiatieven vlot te trekken, mee te participeren in het beheer en onderhoud van een buurt, wijk of dorp.

Dit programma draagt direct bij aan de volgende maatschappelijke effecten

Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de (publieks)dienstverlening van de gemeente Roosendaal.

Inwoners, ondernemers en bezoekers voelen zich veilig.

De gemeente Roosendaal heeft een aantrekkelijk ondernemers- en vestigingsklimaat.

De gemeente Roosendaal is aantrekkelijk om te wonen en vrije tijd door te brengen.

De woon-, werk en winkellocaties van de gemeente Roosendaal zijn goed bereikbaar voor inwoners, bezoekers en ondernemers.

De gemeente Roosendaal heeft een woningaanbod dat is afgestemd op de behoeften van huidige en (potentieel) toekomstige inwoners.

De binnenstad van de gemeente Roosendaal is aantrekkelijk voor bezoekers, inwoners en ondernemers.

Openbare ruimte en reiniging

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Er is een begin gemaakt met het opstellen van de onderhoudsplannen per wijk en dorp. Via het beheerssysteem is inzichtelijk gemaakt hoeveel uur er per wijk en dorp besteed moet worden aan het reguliere onderhoud. Het uitvoeren van het reguliere onderhoud gebeurt steeds vaker in samenspraak met de gemeente (wijkchefs en onderhoudsploegen) en bewoners. Hierdoor ontstaan steeds meer samenwerkingsverbanden en participatieprojecten. Daarbij worden de door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus niet uit het oog verloren.
- Het onderhoudsniveau voor de invalswegen en het centrum geldt B-niveau evenals voor onkruid op verhardingen. Voor de overige wijken en dorpen is onderhoudsniveau C van toepassing. Er zijn inmiddels drie inspecties gehouden en de vastgestelde kwaliteitsniveaus zijn gehaald.
- In de nota Verbindend Beheren is het plan omschreven om groenvoorzieningen die zich daarvoor lenen af te stoten om te kunnen besparen op de beheerkosten. In navolging van dat plan zijn de kaders voor verkoop van plantsoengrond (snippergroen) verruimd en is in 2015 de grondprijs voor plantsoengrond naar beneden bijgesteld.
- Via de Werk Activerings Plaats-constructie zijn er 15.000 manuren ingezet bij het beheer en onderhoud van het openbaar gebied. Daarnaast zijn vier medewerkers via de Garantiebannen in vaste dienst gekomen bij Openbare Werken en is de WVS met ca. 75.000 uur betrokken geweest bij het dagelijks onderhoud.
- De werkzaamheden rondom de kwaliteitsimpuls zijn afgerond inclusief het herplanten van planten die zijn weggevallen (najaarsinboet). Resultaat is dat de kwaliteit van het openbare gebied structureel is verbeterd en dat er minder handmatig onderhoud nodig is. Tijdens de voorbereidingen hebben bewoners input geleverd.
- De samenwerking tussen de D6 gemeenten op het gebied van beheer en onderhoud is vormgegeven door het oprichten van een kennistafel
- In het kader van de beoogde samenwerking van de Ingenieursbureaus van gemeente Roosendaal en Breda is in 2016 een pilot doorlopen. Op basis van de ervaringen in deze pilot zijn randvoorwaarden opgesteld, is er een beoordeling van de haalbaarheid uitgevoerd en is een voorstel voor de samenwerkingsvorm opgesteld. Dit heeft nog verdere uitwerking. Effectuering hiervan wacht vooralsnog op organisatorische ontwikkelingen binnen Stadsingenieurs Breda.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten					
Openbare ruimte en reiniging		26.022	25.566	13.015	38.581	31.084
Baten						
Openbare ruimte en reiniging		14.060	13.033	564	13.597	15.161
Saldo		11.962	12.533	12.451	24.984	15.923

Bereikbaarheid en mobiliteit

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In 2016 is uitvoering gegeven aan de negen prioritaire opgaven vanuit het Verkeer en Vervoersbeleid, zoals verwoord in de Mobiliteitsagenda 2015 – 2019. De nadruk lag hierbij op drie concrete projecten: Centrumring, Leemstraat en de Snelfietsroute. Van De Centrumring is het Definitief Ontwerp vastgesteld na een participatief proces. Voor de Leemstraat (en omstreken) is samen met de omgeving en partners een samenhangend maatregel pakket opgesteld. Samen met de gemeente Bergen op Zoom en de provincie is een voorkeurstracé van een snelfietsroute opgesteld waarmee een rijksbijdrage is binnengehaald.
- In mei 2016 is het parkeerplan 2016-2021 door het college vastgesteld. Het vormt een actueel beleidskader dat inspeelt op de veranderingen in Roosendaal. Het parkeerplan leverde maatregelen op zoals:
 - parkeren per half uur (per 1 januari 2017);
 - een bezoekenregeling voor bewoners in de binnenstad (per 1 januari 2017);
 - het introduceren van een loyaltysysteem voor ondernemers dat in de loop van 2017 kan worden ingevoerd;
 - er worden meer woonstraten bestemd voor vergunninghouders;
 - een volledig gedigitaliseerd parkeervergunningensysteem voor bewoners en bedrijven
 - er wordt een actualisatie en herijking van de parkeerverwijzing voorzien bij de aanleg van de centrumring en aanbevolen wordt om het fietsparkeren verder te professionaliseren. Dit wordt in 2017 opgepakt.
- Het Parkeer Uitvoerings Plan (PUP) is uitgevoerd.
- Afgelopen jaar zijn er tal van werkzaamheden verricht in zowel de voorbereiding als de uitwerking van het maatregelenpakket Spoorzone Moerdijk-Halderberge en Roosendaal. Belangrijk zijn de onderhandelingen met het Ministerie van Infrastructuur & Milieu over een adequate regeling en afhandeling voor burgers met een woning die binnen de risicocontour valt volgens de wet Basisnet spoor. Hierover is expliciet gesproken met de staatssecretaris tijdens haar werkbezoek op 24 oktober 2016. Tijdens die dag is ook de formele ingebruikname van het Veiligheidsdashboard officieel gestart. Een waarschuwingssysteem voor zowel hulpverlenende instanties als burgers. Een systeem dat door de drie gemeenten en de Veiligheidsregio is ontwikkeld. Vervolgens zijn vele voorbereidingen getroffen voor de civieltechnische maatregelen op het gebied van veiligheid en zelfredzaamheid. Deze werkzaamheden zullen in 2017 worden uitgevoerd.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Bereikbaarheid en mobiliteit		2.624	2.354	335	2.689
Baten Bereikbaarheid en mobiliteit		1.917	2.699	829	1.870	1.887
Saldo		707	345	474	819	392

- De in 2015 vastgestelde woonagenda heeft in 2016 tot de volgende resultaten geleid:
 - Het Woonconvenant en de prestatieafspraken 2015-2019 zijn vastgesteld, waarbij uit te voeren acties per jaarschijf in actie worden gezet.
 - De woningbouwprogrammering 2016 is vastgesteld (inclusief de vijf leidende principes uit het Regionaal Woonperspectief).
 - De meerjarige woningbouwafspraken met de gemeenten in de regio West-Brabant en de provincie zijn in december in het Ruimtelijk Regionaal Overleg vastgesteld.
 - Diverse woningbouwprojecten in de dorpen zijn, in lijn met het programma uit Vitale Wijken en Dorpen, in ontwikkeling gebracht.
 - In samenwerking met Allee Wonen zijn plannen om tijdelijk extra huisvesting in de sociale huursector voor één – en tweepersoonshuishoudens verder ontwikkeld.
 - Naar aanleiding van een motie in de Gemeenteraad is een onderzoek seniorenhuisvesting uitgevoerd.
 - Er is een wooncongres georganiseerd waarin de stand van zaken van de woonagenda en de ontwikkelingen op Stads oevers zijn gepresenteerd.
 - In 2016 zijn er 492 woningen opgeleverd.
 - Er zijn een aantal kantoorgebouwen getransformeerd naar woningbouw, zoals: Corneliusflat, Stationsstraat en Molenstraat.
- In 2016 is voor Stads oevers de tender voor de Wipwei opgestart en de locatie verkocht ten behoeve van de bouw van de eerste grondgebonden woningen. Het Douanekantoor is verkocht en is de verbouwing gestart naar huurappartementen in de betaalbare sector. Sloopactiviteiten zijn gestart ter voorbereiding van de volgende bouwactiviteiten. De planinvulling is in 2016 verder verfijnd en is leidraad geweest voor het bestemmingsplan en exploitatieplan.
- Voor de woningontwikkeling 't Zand is door de raad het Ruimtelijk Raamwerk en de grondexploitatie vastgesteld. De planvorming is verder uitgewerkt en de bestemmingsplanprocedure is gestart door het ter inzage leggen van het voorontwerp bestemmingsplan. 't Zand wordt gekenmerkt door haar groene karakter.
- In nauwe samenwerking met de provincie is gewerkt aan een gezamenlijke ontwikkelvisie voor het Mariadal. De provincie heeft in samenspraak met de gemeente de tenderprocedure voor de herontwikkeling van het klooster uitgewerkt, en inmiddels is Mariadal in de verkoop gezet door de provincie. De gemeente faciliteert dit proces.
- Het nieuwe GWEL-programma (Groen, Water, Ecologie en Landschap) is in 2016 aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd. Het programma is uitgewerkt in een nota met toelichtingen op de nieuwe projecten, een evaluatienota van de afgeronde projecten en een rapportage over de ecologische verbindingzones (EVZ). Projecten die al van start zijn gegaan: EVZ Oude Beek, Kasteel van Wouw en agrarisch landschapsbeheer. Onder het project Landschappen van Allure werden de onderdelen 'Gedenkbos' en 'Turfvaart Aquaduct Nispen' uitgevoerd. Door langere voorbereidingstijd bij de aannemer zal het aquaduct in 2017 klaar zijn (planning april).

- De Nieuwe Markt is opgeleverd. Hierdoor heeft de nieuwe markt weer een aangename verblijfsfunctie gekregen voor de bezoekers aan onze binnenstad.
- Om de gewenste ontwikkelingen voor de binnenstad gestalte te kunnen geven is een flexibel bestemmingsplan vervaardigd. Dit bestemmingsplan is in december 2016 vastgesteld. Ook voor het recreatiepark De Stok is een nieuw bestemmingsplan in procedure gebracht. De vaststelling van dit plan gaat zo spoedig mogelijk in 2017 plaats vinden.
- Er zijn verschillende vitaliteitsacties uitgevoerd in het kader van het programma Vitale wijken en dorpen. Voor een uitgebreidere beschrijving wordt verwezen naar Programma 1.
- In 2016 is een projectopdracht en een 'globale verkenning' opgeleverd voor de implementatie van de Omgevingswet. De zes raden en zes colleges zijn op hoofdlijnen door middel van een presentatie op de hoogte gesteld van de omgevingswet. In de tweede helft van 2016 is hard gewerkt aan een gezamenlijk plan van aanpak voor de implementatie van de Omgevingswet (vervolg op de 'globale verkenning'). Hierin wordt ook gekeken naar samenwerkingsmogelijkheden. Het plan van aanpak is in januari 2017 afgerond.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Ruimte en wonen	24.081	21.318	1.710	19.608	17.691
	Baten Ruimte en wonen	16.275	17.154	3.534	13.620	12.485
	Saldo	7.806	4.164	1.824	5.988	5.206

Afvalinzameling en milieu

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De doelstelling voor afvalinzameling van 65% is gerealiseerd.
- Het communicatieprogramma van het Milieu Educatie Centrum is conform de gemaakte afspraken uitgevoerd.
- In 2016 heeft een actief proces plaats gevonden rondom de duurzaamheidsagenda door middel van verschillende R100 bijeenkomsten. De input wordt nu verwerkt in de duurzaamheidsagenda.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Afvalinzameling en milieu	12.130	12.394	420	11.974	12.028
	Baten Afvalinzameling en milieu	10.544	11.245	544	10.701	10.899
	Saldo	1.586	1.149	124	1.273	1.129

Vergunningverlening

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Binnen het project merkbaar minder regeldruk heeft in 2016 met de extern betrokkenen een vierde plenaire bijeenkomst in de Kring plaatsgevonden waarin de resultaten van de geprioriteerde voorstellen (horeca, informatievoorziening, subsidie, kafkknop en evenementencoördinatie) zijn teruggekoppeld.
- In het verlengde van verminderde regeldruk is eind 2016 de zogenaamde flitsvergunning geïntroduceerd. Aanvragen voor omgevingsvergunningen voor de activiteiten 'Bouwen' en 'Handelen in strijd met de regels van de Ruimtelijke Ordening' met een bouwsom lager dan € 25.000,00 (=scope) worden hiermee binnen vier werkdagen afgehandeld. Deze aanvragen vallen in een nagenoeg verwaarloosbaar risico segment en lenen zich uitstekend voor beperkte toetsing. Inhoudelijk betekent dit dat alleen nog getoetst wordt aan het bestemmingsplan en de redelijke eisen van welstand, dit in lijn met de nieuwe Omgevingswet en de Private kwaliteitsborging (Pkb).
- In het verlengde van merkbaar minder regeldruk kunnen (door een aanpassing in de APV) ook meer evenementen onder de meldingsplicht worden gebracht in plaats van een vergunning. Ook is in 2016 een vereenvoudigde en verkorte procedure kennisgeving individuele geluidsontheffing tot stand gekomen.
- Ten aanzien van de private kwaliteitsborging zijn alle activiteiten uit het projectplan uitgerold. Inmiddels is het eerste plan uit de pilot volgens de private kwaliteitsborging systematiek vergund.
- In 2016 is een activiteitenplan opgesteld voor het nieuwe welstandsbeleid waarbij uitgebreid met belanghebbenden (bedrijven en bewoners uit de stad en dorpen) is gesproken over de nut en noodzaak van het voeren van ruimtelijk kwaliteitsbeleid en het toezicht. Daarnaast is een enquête uitgeschreven en uitgevoerd waarbij klanten zijn gepeild. De resultaten uit de bijeenkomsten vormen de start voor het verder projectmatig uitrollen van het opstellen van de inhoudelijke atlas en het beleid alsook veranderingen in de bedrijfsvoering van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Uiteindelijk zullen de uitkomsten worden vervat in een omgevingsplan en omgevingsvisie met de dan daarbij horende beoordelings- en toetsingskaders.
- Het samenwerkingsplan voor de regionale samenwerking op het gebied van VTH is eind 2016 in alle zes de colleges vastgesteld. Hiermee gaat de regionale samenwerking de volgende fase, die van de feitelijke implementatie, in. Daarnaast is als eerste resultaat van de samenwerking een verordening vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) opgesteld. Omdat alle gemeenten voor dezelfde opgave staan is besloten dit in D6 verband op te pakken.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Vergunningverlening		456	498	-	498
Baten Vergunningverlening		54	103	33	70	36
Saldo		402	395	33	428	449

Financieel overzicht Wonen & Verblijven

X1.000	Beleidsveld	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotings wijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
Lasten	Openbare ruimte en reiniging	26.022	25.566	13.015	38.581	31.084
	Bereikbaarheid en mobiliteit	2.624	2.354	335	2.689	2.279
	Ruimte en wonen	24.081	21.318	1.710	19.608	17.691
	Afvalinzameling en milieu	12.130	12.394	420	11.974	12.028
	Vergunningverlening	456	498	-	498	486
Totaal		65.313	62.130	11.220	73.350	63.568
Baten	Openbare ruimte en reiniging	14.060	13.033	564	13.597	15.161
	Bereikbaarheid en mobiliteit	1.917	2.699	829	1.870	1.887
	Ruimte en wonen	16.275	17.154	3.543	13.620	12.485
	Afvalinzameling en milieu	10.544	11.245	544	10.701	10.889
	Vergunningverlening	54	103	33	70	36
Totaal		42.850	44.236	4.378	39.858	40.468
Saldo		22.463	17.894	15.598	33.492	23.099
	Stortingen in reserves	13.912	6.107	3.682	9.789	11.382
	Onttrekkingen aan reserves	8.853	2.274	16.928	19.202	11.653

Programma 5. Zorgen & Stimuleren

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Netwerk van dit programma</p>		
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Beleidsvelden & Portefeuillehouder</p>	<p>Zorg algemeen Vrij toegankelijke zorg Toegang zorg Niet vrij toegankelijke zorg</p>	<p>Portefeuillehouder: wethouder Van Poppel Portefeuillehouder: wethouder Van Poppel Portefeuillehouder: wethouder Van Poppel Portefeuillehouder: wethouder Van Poppel</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Terugblik 2016</p>	<p>In 2016 zijn belangrijke stappen gezet op de weg naar de verdere transformatie van het sociaal domein. Stond 2015 nog vooral in het teken van transitie en zorgcontinuïteit, 2016 was het jaar waarin een begin is gemaakt met de echte vernieuwing. Op het gebied van de jeugdzorg is de omslag gemaakt tot het werken met arrangementsbekostiging, waarbij jeugdzorgaanbieders de omslag moeten maken naar het bereiken van concrete resultaten. Voor de Hulp bij het Huishouden (HbH) is een inkooptraject doorlopen met als doel deze vorm van ondersteuning te versterken door in te zetten op signalering, doorverwijzing en het uitbreiden van de HbH met lichte vormen van begeleiding.</p> <p>De aanpak ‘versterken voorliggend veld’ heeft in 2016 geresulteerd in de vorming van een investeringsfonds waaruit de komende jaren nieuwe initiatieven kunnen worden gefinancierd. Een aantal projecten is al van start gegaan.</p> <p>De gemeentelijke toegang tot ondersteuning is versterkt. De voorgenomen samenwerking tussen gemeente en MEE & Traverse heeft geresulteerd in de netwerkorganisatie WegWijs Roosendaal waar inwoners van de gemeente Roosendaal terecht kunnen voor advies, ondersteuning en doorverwijzing naar gespecialiseerde zorg op het gebied van maatschappelijke zorg, financiën, opvoeden en jeugdzorg.</p>	

Dit programma draagt direct bij aan de volgende maatschappelijke effecten

Wat willen we bereiken?	Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de (publieks)dienstverlening van de gemeente Roosendaal.
	De Roosendaalse jeugd groeit gezond en veilig op en neemt naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.
	Volwassenen nemen zo lang mogelijk gezond, op eigen kracht en naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.

Zorg algemeen

Wat hebben we daarvoor gedaan?	In 2016 is in samenwerking met de D6 het cliënttevredenheidsonderzoek Wmo uitgevoerd. De resultaten lieten een positief beeld zien; een helder signaal dat Roosendaal op de goed weg is met het vormgeven van de decentralisatie Wmo.
	Samen met onze belangrijkste samenwerkingspartners op het gebied van jeugdzorg en maatschappelijke zorg is een cultuurveranderingstraject doorlopen. Bestuur en management van gemeente en zorgorganisaties hebben een aantal masterclasses gevolgd in het kader hiervan. Daarnaast is er onder aansturing van een verandermanager gewerkt aan cultuurverandering binnen de eigen Toegangsorganisatie (WegWijs).

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Zorg algemeen	4.325	6.052	38	6.090	5.295
	Baten Zorg algemeen	129	22	103	125	137
	Saldo	4.196	6.030	64	5.966	5.158

Vrij toegankelijke zorg

Wat hebben we daarvoor gedaan?	Versterken voorliggend veld
	<p>In juni is het College en de raad akkoord gegaan met het plan uitvoering motie ‘investeren in het voorliggend veld’.</p> <p>In 2016 is een twaalftal initiatieven gestart die het voorliggend veld versterken. De initiatieven richten zich onder andere op vrij toegankelijk dagbesteding, maatschappelijk participatie, jongerenwerk, vrijwillige ondersteuning en dienstverlening, professionalisering en het toegankelijk maken van voorliggende voorzieningen voor kwetsbare doelgroepen.</p> <p>Het uitvoeringsplan omvat vier sporen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het optimaliseren van het gebruik van (bestaande) ontmoetingsplekken • Het stimuleren van participatie • Het bevorderen van vroegsignalering • Het versterken van de vrij toegankelijke ondersteuning

Projecten die in 2016 zijn gerealiseerd zijn onder meer:

- Pilot Wmo- St Elisabeth. Op deze locatie wordt een inloopfunctie en een activiteitenprogramma geboden voor en door (senioren) bewoners in samenwerking met reguliere partners in het voorliggend veld.
- Get a grip/project financiële problemen bij jongeren door Humanitas. Ondersteuning van jongeren (16 tot 27 jaar) met (dreigende) financiële problemen door de inzet van getrainde vrijwilligers.
- Speel en leerhuis (Samenwerking tussen Diaconale Stad Roosendaal, Basisschool de Appel en Juzt, Don Bosco). Speel- en leeractiviteit voor jongeren door de inzet van expertise van Don Bosco met betrekking tot gedragsproblematiek bij kinderen en methodisch groepswork bij reguliere activiteiten.
- Versterk de basis – Don Bosco (Juzt). Inzet expertise met betrekking tot gedragsproblematiek bij kinderen en methodisch groepswork bij reguliere activiteiten. Plus inzet van de expertise van Don Bosco gericht op het systeem rondom het kind/jongere waarbij ingezet wordt op deskundigheidsbevordering/ kennisoverdracht.
- Ouderen voor ouderen – St. Groenhuysen. Op acht woon-zorglocaties binnen Roosendaal zijn extra ontmoetingsfuncties gecreëerd. Het betreft de volgende locaties Champetter, De Brink, De Bloemschevaert, De Wildenborch, Minnebeek, De Pastorie, Leonardushof, Markant. Op deze locaties wordt een inloopfunctie en een activiteitenprogramma geboden voor en door bewoners. Deze locaties krijgen meer en meer een wijkfunctie.
- Odensehuys/Zorgelooshuys – St. Groenhuysen. Inloophuis voor thuiswonende dementerende en hun naasten vormgegeven naar Deens voorbeeld.
- Integrale dagbesteding met inloopfunctie voor de wijk – Thuiszorg West Brabant/Stichting Dag- en Woonvoorziening. Vernieuwde vorm van dagondersteuning voor de doelgroep kwetsbare ouderen en cliënten met een verstandelijke beperking. Op gezette tijden wordt de locatie opengezet voor de wijk met als doel ontmoeting, kennismaking, samen doen en het creëren van een plek waar mensen welkom zijn te participeren.
- Versterk de basis / inzet ervaringsdeskundigen – GGZ. Inzet van getrainde ervaringsdeskundigen en GGZ expertise bij regulier activiteiten zodat deze activiteiten toegankelijk worden voor deze doelgroep.
- Autimatch – MEE West-Brabant. Het project Autimatch heeft als doel om maatschappelijke participatie en aansluiting tot de arbeidsmarkt tot stand te brengen voor volwassenen met autisme onder meer door bij werkgevers de bekendheid met de doelgroep te vergroten en zo de beeldvorming rondom mensen met autisme te veranderen.
- Leerbedrijf Roosendaal – ROC. Bieden van ondersteuning en diensten vanuit het Roosendaalse Leerbedrijf.
- Preventief jongerenwerk – Boost. Talentontwikkeling door middel van een toegankelijk, collectief vrijetijdsaanbod in de wijk, stimuleren van participatie van jongeren tot vrijwillig kader, vroegtijdig signaleren en doorverwijzen van problemen en de aanpak van overlast gevend gedrag van jongeren(groepen) in de openbare ruimte.
- Proeftuin Randon Thuis– Inzet voor zorg. Het doel van Randon Thuis is om het langer thuis wonen zo makkelijk mogelijk te maken. Randon Thuis werkt lokaal, met regionale partijen. Samen met Randon Thuis maakt de klant een persoonlijk plan om langer thuis te wonen.

Mantelzorgondersteuning

Eind 2016 zijn in totaal 919 mantelzorgers in beeld via het mantelzorgsteunpunt. Dit is bijna een verdubbeling ten opzichte van 2015. In 2016 is er door mantelzorgers het meest gebruik gemaakt van het volgende ondersteuningsaanbod:

- Respijtvoorziening;
- Informatievoorziening;
- Luisterend oor;
- Ondersteuning bij hulpvraag;
- Dienstencheques;
- Cursusaanbod;
- Lotgenotencontact;
- Mantelzorgcafé.

In totaal zijn er 742 meldingen binnengekomen voor de mantelzorgwaardering 2016.

Subsidie CIC

De subsidiering aan het Care Innovation Center (CIC) is in 2016 gecontinueerd, vooral omdat het CIC gezien wordt als een belangrijke partner bij het introduceren van zorginnovaties bij zowel zorgaanbieders als (groepen van) inwoners; zorginnovaties die kunnen bijdragen aan het langer zelfstandig wonen van ouderen en de zelfredzaamheid van inwoners in het algemeen.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
Lasten Vrij toegankelijke zorg		5.859	6.012	900	6.912	6.245
Baten Vrij toegankelijke zorg		24	37	317	354	343
Saldo		5.835	5.975	5833.	6.558	5.902

Toegang zorg

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2016 is een flinke stap gemaakt in de uitvoering en realisatie van de ambitie: 'Eén plek voor alle vragen op het gebied van jeugd, wonen, werk, inkomen, welzijn en zorg. De inwoner kan hier rekenen op een onafhankelijk en integraal advies en ondersteuning'.

- De samenwerking met MEE en WijZijnTraverse is vorm gegeven in de netwerkorganisatie WegWijs Roosendaal;
- Er is een basisproces vastgesteld voor alle medewerkers, inclusief de medewerkers van MEE en WijZijnTraverse;
- Er is een proces vastgesteld voor de lichte vorm van begeleiding en ondersteuning;
- Alle medewerkers hebben een training gehad voor het integraal werken, uitvoering van de visie 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur;
- Zowel de front- als backoffice hebben zich gericht op het optimaliseren van bedrijfsprocessen die gebaseerd zijn op het uitgangspunt 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur en ons dienstverleningsconcept.
- In regionaal samenwerkingsverband is een privacy protocol voor Wmo en Jeugd vastgesteld
- We hebben in de Toegang een verbeterslag gemaakt in de samenwerking met het voorliggend veld;
- We passen het dienstverleningsconcept van de gemeente Roosendaal toe: persoonlijk waar moet, keukentafelgesprekken vinden zo veel mogelijk bij cliënten thuis plaats;
- We werken met gebiedsteams en treffen onze partners in de gebieden;
- De informatie- en adviesfunctie wordt via diverse kanalen: huis-aan-huisfolder, nieuwsbrief en digitaal actief gecommuniceerd;
- Er is een website waar alle vragen digitaal gesteld kunnen en alle informatie beschikbaar is, www.wegwijsroosendaal.nl.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Toegang zorg	2.865	2.728	1.572	4.300	3.867
	Baten Toegang zorg	0	-	-	-	18
	Saldo	2.865	2.728	1.572	4.300	3.849

Niet vrij toegankelijke zorg

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Als het gaat om de Jeugdzorg is in 2016 de doelstelling om binnen rijksmiddelen te blijven niet gehaald. Het is – zoals al gedurende het jaar werd verwacht – niet gelukt de forse korting op deze budgetten op te vangen in het eerste jaar dat de regio West-Brabant West werkt met het nieuwe systeem van arrangementsbekostiging. De transformatie kost tijd en zowel de gemeentelijke toegangsprofessionals als de jeugdzorgaanbieders moeten nog wennen aan het nieuwe stelsel en de werking ervan is dan ook nog niet optimaal. Ook de systematiek zelf moet werkenderwijs nog worden aangepast. In de basis is er echter wel degelijk voldoende vertrouwen in de nieuwe systematiek van arrangementsbekostiging en de focus blijft gericht om de vermindering van budgetten middels transformatie op te vangen. Niet voor niets wordt deze bekostigingssystematiek landelijk gezien als een van de beste voorbeelden van het anders vormgeven van de jeugdzorg. Er zijn in 2016 geen wachtlijsten ontstaan.

Voor wat betreft de Wmo-zorg is Roosendaal er in 2016 wel in geslaagd om de uitgaven binnen de rijksmiddelen te houden.

De hulp bij het huishouden is versterkt. Omdat hulp bij het huishouden voor de gemeente Roosendaal meer is dan 'een schoon huis' en gezien wordt als de eerste trede op de ladder van maatschappelijke zorg en ondersteuning, is bij de aanbestedingsprocedure sterk gestuurd op het opplussen van deze vorm van ondersteuning met lichte begeleiding bij alle dagelijkse levensverrichtingen, signalering & doorverwijzing en samenwerking tussen aanbieders van deze vorm van ondersteuning met andere partners op het gebied zorg & welzijn in de wijk. De hierbij gekozen financieringssysteem van populatiegebonden bekostiging (1 budget voor 1 deelgebied voor iedere hoofdaannemer in het betreffende gebied) geeft de geselecteerde aanbieders ook meer ruimte om samen met de cliënt te bepalen welke ondersteuning nodig is. De contracten tussen gemeente en aanbieders worden aangegaan voor een periode van zes jaar. Dit biedt aanbieders voldoende zekerheid om ook zelf te investeren in innovaties.

Wat heeft dit gekost?	X1.000	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
	Lasten Niet vrij toegankelijke zorg		35.344	39.523	4.577	34.946
Baten Niet vrij toegankelijke zorg		4.308	2.699	626	2.073	5.378
Saldo		31.036	36.824	3.951	32.873	31.393

Financieel overzicht Zorgen & Stimuleren

X1.000	Beleidsveld	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotings wijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
Lasten	Zorg algemeen	4.325	6.052	38	6.090	5.295
	Vrij toegankelijke zorg	5.859	6.012	900	6.912	6.245
	Toegang zorg	2.865	2.728	1.572	4.300	3.867
	Niet vrij toegankelijke zorg	35.344	39.523	4.577	34.946	36.771
Totaal		48.393	54.315	2.067	52.248	52.178
Baten	Zorg algemeen	129	22	123	125	137
	Vrij toegankelijke zorg	24	37	317	354	343
	Toegang zorg	0	-	-	-	18
	Niet vrij toegankelijke zorg	4.308	2.699	626	2.073	5.378
Totaal		4.461	2.758	206	2.552	5.876
Saldo		43.932	51.557	1.860	49.697	46.302
	Stortingen in reserves	1.696	2.265	4.349	6.614	6.614
	Onttrekkingen aan reserves	0	0	400	400	0

Programma 6. Betalen & Financiering

X1.000		Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begrotings wijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016
Lasten	Nutsbedrijven	1	1	-	1	278
	Financiering	46	46	-	46	45
	Uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-	0
	Algemene lasten en baten	4.567	2.149	1.047	3.196	2.580
	Belastingen	1.133	994	215	1.209	1.251
	Resultaten	33.041	9.848	15.518	25.366	26.487
Totaal		38.788	13.037	16.781	29.818	30.641
Baten	Nutsbedrijven	79	13	8	21	39
	Financiering	4.529	4.531	1.424	5.955	5.913
	Uitkeringen gemeentefonds	124.406	121.692	1.047	122.739	123.721
	Algemene lasten en baten	7.066	4.547	1.737	6.284	6.100
	Belastingen	13.786	13.872	-/- 188	13.684	13.792
	Resultaten	34.067	6.165	34.160	40.325	29.877
Totaal		183.933	150.820	38.188	189.008	179.442
Saldo		145.145	137.781	21.409	159.190	148.801
	Stortingen in reserves	7.702	1.234	4.482	5.716	5.716
	Onttrekkingen aan reserves	14.709	1.492	11.084	12.576	11.674

TOTAALOVERZICHT LASTEN EN BATEN 2016

X 1.000	Primitieve begroting 2016	Begrotingswijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Rekening 2016	Vershil rekening t.o.v. begroting
Lasten					
1. Besturen & Samenwerken	22.498	2.160	24.658	22.961	1.697
2. Leren & Ontwikkelen	20.982	327	21.309	22.165	-856
3. Werken & Ondernemen	49.895	9.518	59.413	62.776	-3.363
4. Wonen & Verblijven	62.130	11.220	73.351	63.568	9.782
5. Zorgen & Stimuleren	54.315	- 2.067	52.248	52.178	70
Totaal lasten	209.819	21.158	230.979	223.649	7.330
Baten					
1. Besturen & Samenwerken	1.868	138	2.006	2.101	95
2. Leren & Ontwikkelen	2.680	282	2.962	4.124	1.162
3. Werken & Ondernemen	21.679	2.732	24.411	28.257	3.846
4. Wonen & Verblijven	44.235	4.378	39.859	40.470	611
5. Zorgen & Stimuleren	2.758	206	2.552	5.876	3.324
Totaal baten	73.220	1.432	71.790	80.828	9.038
Saldo					
1. Besturen & Samenwerken	-20.630	-2.022	-22.652	-20.860	1.792
2. Leren & Ontwikkelen	-18.301	-46	-18.347	-18.041	306
3. Werken & Ondernemen	-28.216	-6.786	-35.002	-34.519	483
4. Wonen & Verblijven	-17.895	-15.598	-33.492	-23.099	10.393
5. Zorgen & Stimuleren	-51.557	1.861	-49.696	-46.302	3.394
Totaal saldo	-136.599	-22.590	-159.189	-142.821	16.368
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	141.728	3.190	144.918	146.490	1.572
Saldo rekening lasten en baten	5.129.	-19.400	-14.271	3.669	17.940
Onttrekkingen aan reserves	6.341	33.946	40.287	29.878	10.408
Stortingen in reserves	-10.289	-15.727	-26.016	-27.568	1.552
Resultaat rekening lasten en baten	1.182	1.182	0	5.980	5.980

De begroting 2016 - na alle wijzigingen - was sluitend. Dit betekent een voordelig saldo ten opzichte van de begroting van afgerond € 5.980.000. In deel II jaarrekening - in het overzicht lasten en baten met een toelichting per programma - is een nadere analyse opgenomen van de belangrijkste voor- en nadelen.

Paragrafen

Paragraaf 1. Vastgoed

Met het vaststellen van de kaders voor het gemeentelijk vastgoed door de gemeenteraad in 2014 is het gemeentelijk vastgoed ingedeeld in een drietal portefeuilles: kernportefeuille (vastgoed bedoeld voor ambtenarenhuisvesting en ter ondersteuning van gemeentelijk beleid), ontwikkelportefeuille (vastgoed bestemd voor gebiedsontwikkeling) en een verkoopportefeuille.

In 2015 is een planning opgesteld waarlangs de panden die tot de verkoopportefeuille behoren verkocht gaan worden. In 2016 heeft dit ingezette beleid zijn voortgang gekregen. Daadwerkelijk zijn er weer een aantal panden verkocht en zijn er contracten afgesloten die gaan leiden tot transacties in 2017 en verder. Tevens zijn er in 2016 een drietal onderwijspanden onttrokken aan de onderwijshuisvesting en toegevoegd aan de verkoopportefeuille.

Omvang Verkoopportefeuille

In 2015 is voor 30 panden bepaald dat zij in de periode 2015 tot en met 2018 verkocht kunnen worden. In 2015 zijn hiervan zeven panden verkocht en in 2016 nogmaals vijf panden. Tevens is voor een viertal panden een koopovereenkomst gesloten maar zal de levering en betaling daarvan pas in 2017 plaatsvinden. Hierdoor is voor 14 panden niet het beoogde resultaat zoals opgenomen in de verkoopplanning gerealiseerd. De reden hiervoor zijn:

1. In 2016 is besloten dat een viertal de panden te weten Kuisel 23, Burgerhoutsestraat 23 (De Suite), Edisonstraat 55 (PIUS X) en Molenstraat 2 (Museum) om uiteenlopende redenen uit de verkoopportefeuille worden gehaald en tijdelijk worden toegevoegd aan de kernportefeuille.
2. Vanwege een nog te nemen besluit rondom een tweetal buurthuizen (Gezellelaan 45 en Kloosterstraat 19A) zijn ook deze nog niet actief in de verkoop geplaatst.
3. De verkoop van de Vughtstraat 13 is opgehouden door een gerechtelijke procedure die is aangespannen tegen deze verkoop.
4. De verkoop van de Wouwseweg 36 is ook aangehouden vanwege de leeftijd van de huidige huurster en omdat het pand in verhuurde staat verkopen een veel lagere waarde oplevert dan in niet verhuurde staat.
5. De verkoop van een gedeelte van de Rector Hellemonsstraat wordt meegenomen in het doorcentralisatieproces onderwijshuisvesting.
6. De overige vijf panden betreffen tribunes en kleedkamers waarvan de overdracht aan de diverse sportverenigingen wordt verwacht in 2017.

Daarnaast zijn er in 2016 door het onderwijs een drietal panden (Da Vinci College aan Laan van Henegouwen/Laan van België, Da Vinci college aan de Norbartlaan 38, Theresiaschool aan de Moerstraatseweg 89) terug geleverd aan de gemeente. Deze drie panden zijn in de verkoopportefeuille geplaatst waarvan er inmiddels al weer twee zijn verkocht met levering respectievelijk in 2017 (Theresiaschool Moerstraten) en 2018 (Laan van Henegouwen/Laan van België). Voor beide aankopen is wel het vereiste aanbetalingsbedrag betaald.

Hierdoor resteert er voor 2017 en 2018 nog een opgave om 15 panden te verkopen. Hiervan hebben zeven panden een zeer lage kans dat ze verkocht kunnen worden. Dit zijn een drietal molens, een drietal sporthallen en de kerktoren van de St. Jan.

Financieel overzicht m.b.t. de hiervoor genoemde transacties

Pand	boekwaarde	verkoopbedrag	resultaat 2016	besparing exploitatieresultaat per jaar
Kadeplein 3 *	€ 1.293.805	€ 1.050.000	€ 243.805-	€ 70.000
Charitasstraat 8	€ 236.282	€ 300.000	€ 63.718	€ 70.000
Nieuwstraat 35	€ -	€ 325.000	€ 325.000	€ 3.200-
Visdonkseweg 1a	€ 10.976	€ 10.000	€ 976-	€ 5.100
Boulevard Antverpia 9b	€ 1.282	€ 1	€ 1.281-	€ 3.800
	€ 1.542.345	€ 1.685.001	€ 142.656	€ 145.700

* In 2016 is eveneens een bijdrage ontvangen voor 10 jaar voor de garantstelling voor de exploitatie van totaal € 1 miljoen van de ontwikkelaar Coresta van het pand Kadeplein 3.

Het verloop van de bestemmingsreserve is als volgt, ultimo 2016

Bestemmingsreserve vastgoed	2016	2017	2018	2019	2020	2021
saldo 1 januari	€ 924.487	€ 1.020.610	€ 1.165.847	€ 2.468.320	€ 1.919.071	€ 1.344.881
verkoop panden	€ 655.503	€ 967.933	€ 1.890.000	€ -	€ -	€ -
stortingen exploitatie	€ 564.029	€ 272.597	€ 302.695	€ 301.697	€ 300.564	€ -
	€ 2.144.018	€ 2.261.140	€ 3.358.542	€ 2.770.017	€ 2.219.635	€ 1.344.881
ontrekkingen	€ 1.123.408	€ 815.462	€ 626.705	€ 585.428	€ 609.183	€ -
opgelegde taakstellingen begroting c.a.	€ -	€ 279.831	€ 263.517	€ 265.518	€ 265.571	€ 172.886
	€ 1.020.610	€ 1.165.847	€ 2.468.320	€ 1.919.071	€ 1.344.881	€ 1.171.995

Financieel kader in lijn met de vastgestelde kaders vastgoed

In 2016 is in een aantal besluiten genomen waarbij is afgeweken van de vastgoedkaders. Het gaat hierbij om de aankoop EKP, Post NL, Koningstaal en de investeringskosten van de Kring. De kosten zijn gedekt uit de bestemmingsreserve vastgoed.

De uit te voeren activiteiten in lijn met de maatschappelijke en financiële gewenste effecten van vastgoedbeleidskeuzes (functionele en financiële synergie)

Conform de kaders van vastgoed werkt de vastgoedorganisatie toe naar een afgeslankte vastgoedportefeuille die tenminste kostendekkend is. In de vastgoedportefeuille is de afgelopen periode gestuurd op het voorkomen van leegstand, onder meer door verkoop van overbodig vastgoed en het marktconform verhuren van vastgoed. Desondanks zien we in de huidige portefeuille nog jaarlijks ca. € 250.000 tekort op de exploitatielasten. Dit tekort op de exploitatie komt tot en met 2020 uit de bestemmingsreserve. We zien wel mogelijkheden om een vastgoedportefeuille die tenminste kostendekkend is in de komende jaren te realiseren.

Paragraaf 2. Lokale Heffingen

Algemeen

In de begroting 2016 is het percentage van de inflatiecorrectie vastgesteld op 1,3%. De belastingverordeningen 2016 zijn vastgesteld door de gemeenteraad in de vergadering van 3 december 2015.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de belangrijkste tarieven met een vergelijking met het gemiddelde landelijke tarief.

	Roosendaal	Landelijk
Onroerendezaakbelasting (OZB)		
Tarief woningen (%)	0,11197	0,1259
Tarief niet-woningen (%)	0,28250	0,4571
Afvalstoffenheffing		
Vast tarief + 13 ledigingen	€ 279	€ 263
Rioolheffing woningen		
Vast tarief	€ 305	€ 193
Woonlasten		
Netto woonlasten	€ 821	€ 716

Bron: Coelo Atlas van de lokale lasten 2016.

Overzicht opbrengsten

Belastingsoort	Rekening 2015	Begroting 2016*	Rekening 2016	Verschil begroting / rekening
Leges publiekszaken (incl. rijksleges)	1.419.898	1.609.354	1.572.244	N. 37.110
Marktgeden	107.102	108.403	87.099	N. 21.304
Rioolheffing	10.956.049	11.373.850	11.496.141	V. 122.291
Parkeerbelasting	1.251.930	1.274.860	1.234.998	N. 39.862
Parkeervergunningen Burgers	146.467	147.005	158.482	V. 11.477
Parkeervergunningen Werkers	99.681	100.010	95.475	N. 4.535
Naheffingsaanslagen parkeren	289.018	254.950	303.110	V. 48.160
Afvalstoffenheffing	9.126.525	8.923.595	8.748.937	N. 174.658
Leges omgevingsvergunningen	932.940	999.959	1.025.111	V. 25.152
Leges openbare orde & veiligheid	52.468	70.234	45.055	N. 25.179
OZB woningen - eigendom	7.647.605	7.627.250	7.525.161	N. 102.089
OZB niet woningen - gebruik	1.941.665	1.874.798	1.728.565	N. 146.233
OZB niet woningen - eigendom	3.173.399	3.271.865	3.089.315	N. 182.550
Toeristenbelasting	129.307	126.469	217.355	V. 90.886
Hondenbelasting	399.684	381.494	374.327	N. 7.167
Reclamebelasting - binnenstad	177.440	125.000	152.311	V. 27.311
Reclamebelasting - bedrijventerreinen	-	-	431.022	V. 431.022
Precariobelasting	100.845	106.251	105.623	N. 628
Totaal belastingen	37.952.023	38.375.347	38.390.331	V. 14.984

*na wijziging

De toelichtingen op de verschillen ten opzichte van de geraamde opbrengsten staan vermeld bij de producten op de betreffende programma's. Hierna volgt wel een korte toelichting op de tarieven.

Tarieven 2016

Leges

Leges zijn rechten die de gemeente kan heffen in verband met verstrekte (administratieve) diensten. In een aantal gevallen gaat het om tarieven met wettelijke beperkingen (bijvoorbeeld paspoorten),

maar over het algemeen gelden kostendekkende tarieven. De leges zijn met 1,3% verhoogd, met uitzondering van de leges waarvoor op rijksniveau maximumbedrag gelden.

Marktgeden

De tarieven van de marktgeden zijn verhoogd met 1,3%.

Rioolheffing

De rioolheffing is een bestemmingsheffing waarmee de noodzakelijke kosten voor zowel een doelmatig werkende riolering als ook die voor de overige maatregelen voor het beheer van hemelwater en grondwater kunnen worden verhaald.

In het Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan (VGRP) 2014-2019 is het meerjarig tarievenbeleid vastgelegd. Op basis van dit beleid vindt een jaarlijkse tariefaanpassing plaats van 1,9%, exclusief de jaarlijks vastgestelde inflatiecorrectie, voor 2016 nader vastgesteld op 1,3%. De totale tariefsverhoging in 2016 bedraagt dus 3,2%. Voor de riolering geldt het principe van 100% kostendekking. Roosendaal kent twee categorieën tarieven, namelijk een basistarief voor woningen en niet-woningen dat behoort bij een waterverbruik tot en met 500 m³ en een aantal tarieven bij een waterverbruik van meer dan 500m³.

Parkeerbelastingen

In 2007 heeft de raad besloten om de parkeertarieven en de tarieven van de parkeervergunningen met ingang van 1 januari 2010 tweejaarlijks te verhogen. De parkeertarieven worden tweejaarlijks met 7% verhoogd en de tarieven van de parkeervergunningen met 3%. De in 2014 geplande verhoging van de parkeertarieven is uitgesteld in afwachting van de presentatie van de plannen met betrekking tot de binnenstad. Als gevolg hiervan zijn de parkeertarieven per 1 januari 2015 alsnog verhoogd. Om de lijn van het besluit van 2007 voort te zetten zijn de parkeertarieven per 1 januari 2016 met 7% verhoogd en de tarieven van de parkeervergunningen met 3%. In gebied A geldt een tarief per 60 minuten € 2,10 en in gebied B € 1,50. Het maximale tarief voor de aanslag naheffing (parkeerboete) parkeerbelasting bedroeg € 60.

Afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing geldt naast het beginsel van 100% kostendekking, het principe van "de vervuiler betaalt". Vanaf belastingjaar 2014 wordt gewerkt met gedifferentieerde tarieven, zogenaamde diftar. Als gevolg van lagere inzamelkosten van SAVER en lagere stortrechten is het vaste bedrag in 2016 verlaagd met € 5 naar € 217 per huishouden. De tarieven per lediging van een container zijn verhoogd met € 0,10 en voor een inworp in een ondergrondse container met € 0,01.

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

Bij de opbrengsten OZB voor 2016 is rekening gehouden met een aanpassing van de tarieven met 1,3% conform het algemene tarievenbeleid voor lokale heffingen. Daarnaast is de waardeontwikkeling van de onroerende zaken als gevolg van de jaarlijkse herwaardering gecompenseerd in de tarieven voor 2016. Op basis van de door de Belasting Samenwerking West-Brabant (BWB) verstrekte gegevens is uitgegaan van een gemiddelde waardestijging voor woningen van 1,5% en voor niet-woningen van een waardedaling van 1,5%.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die binnen de gemeente verblijf houden, maar niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie van persoonsgegevens zijn ingeschreven. Het tarief per overnachting is in 2016 verhoogd met 1,3% naar € 1,13. Aan verhuurders van panden die arbeidsmigranten huisvesten, die niet in de gemeente staan ingeschreven, wordt toeristenbelasting in rekening gebracht.

Hondenbelasting

Voor het houden van een hond binnen de gemeente Roosendaal wordt hondenbelasting geheven. Jaarlijks vinden steekproefsgewijs controles plaats. De tarieven in 2016 zijn verhoogd met 1,3%. Door de raad is besloten om met ingang van 2017 de hondenbelasting af te schaffen.

Reclamebelasting

Binnenstad.

De reclamebelasting in de binnenstad wordt geheven van degene van wie, dan wel ten behoeve van wie, reclameobjecten worden aangetroffen. De reclamebelasting wordt geheven naar een vast bedrag per vestiging. Het bedrag van de belasting is afhankelijk van de locatie, € 400 in tariefgebied A en € 250 in tariefgebied B. Na aftrek van de kosten van heffing en invordering is de opbrengst bestemd voor het Binnenstadsfonds.

Bedrijventerreinen.

Voor de bedrijventerreinen Borchwerf I en Majoppeveld wordt met in gang van 2016 een reclamebelasting geheven. De reclamebelasting wordt geheven naar een vast bedrag van € 275 per vestiging, vermeerderd met € 3 per € 1.000 WOZ-waarde boven een WOZ-waarde van € 115.000, met een maximum per vestiging van € 1.500. Na aftrek van de kosten van heffing en invordering is de opbrengst bestemd voor de Stichting Ondernemersfonds Roosendaal (SOFR) voor de uitvoering van het activiteitenplan. (zie ook programma 3)

Precariobelasting

Er wordt precariobelasting geheven over objecten waarvoor een vergunning nodig is. De tarieven zijn in 2016 verhoogd met 1,3%.

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Roosendaal heeft een kwijtscheldingsnorm vastgesteld van 100% voor die heffingen, die niet kunnen worden vermeden door inwoners. De voor kwijtschelding in aanmerking komende heffingen zijn afvalstoffenheffing en rioolheffing. Er wordt geprobeerd, mede door frequente goede informatieverstrekking én periodieke heldere communicatie over dit onderwerp, zoveel mogelijk minima, die voor kwijtschelding in aanmerking komen, te bereiken.

De kwijtscheldingslasten worden verantwoord onder het product minimabeleid, waarvan zij onderdeel uitmaken. De kwijtscheldingen maken onderdeel uit van de tariefberekeningen van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Sinds 2014 is ook kwijtschelding mogelijk voor personen die een bedrijf of zelfstandig beroep uitoefenen - de zogenaamde kleine ondernemers - van hun privébelastingsschulden.

Kwijtscheldingslasten	Werkelijk 2014	Werkelijk 2015	Begroting 2016	Werkelijk 2016
Rioolheffing	743.508	754.955	617.000	950.210
Afvalstoffenheffing	532.984	668.821	683.000	808.074
Totale kwijtscheldingslasten	1.276.492	1.423.776	1.300.000	1.758.284

In de bedragen die in 2016 zijn kwijtgescholden zijn bedragen begrepen die betrekking hebben op eerdere belastingjaren. Dit heeft te maken met de wijze van afhandeling waarbij vaak beslist wordt over meerdere jaren ineens. Het gaat hierbij om € 226.296 bij de afvalstoffenheffing en € 133.895 bij de rioolheffing. In 2016 zijn 8.099 aanvragen om kwijtschelding ontvangen, waarvan er 6.532 (81%) zijn toegewezen.

Het gemiddelde bedrag van de kwijtschelding bedraagt € 269. In 2015 ging het nog om 4.664 aanvragen, waarvan er 3.767 zijn toegewezen. De kwijtscheldingsaanvragen worden afgehandeld door BWB.

Paragraaf 3. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemeen

In deze paragraaf worden de gemeentelijke risico's financieel vertaald en afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit om risico's af te kunnen dekken. De weerstandscapaciteit wordt afgestemd op het risicoprofiel van de gemeente, waarbij de ratio voor het weerstandsvermogen minimaal 1,0 moet zijn. Dit beleid is vastgelegd in de nota 'risicomanagement en weerstandsvermogen'. Deze nota is in 2015 geactualiseerd.

Top 10 risico's

Elk jaar wordt een geactualiseerd risicoprofiel met de Top 10 van risico's opgenomen in deze paragraaf.

1. Decentralisatie Jeugdzorg binnen Rijksbudget (structureel risico)

Sinds 1 januari 2015 is het de gemeente verantwoordelijkheid voor de taken op het gebied van jeugdzorg. Dit gaat gepaard met een strikte efficiencykorting voor de gemeente. De septembercirculaire 2016 vertaalt zich voor de gemeente Roosendaal in een negatieve bijstelling van het Rijksbudget van € 300.000. Dit heeft geleid tot een verhoogde risico-inschatting. De kortingen leiden ertoe dat de gemeente in 2019 ongeveer € 6 miljoen minder beschikbaar heeft voor de uitvoering van de jeugdzorgtaken. Onze gemeente heeft als doelstelling om de taak binnen Rijksbudget uit te voeren. De risicofactoren hierbij zijn:

- de korting die het Rijk toepast leidt er toe dat er onvoldoende middelen zijn voor de uit te voeren taken;
- verwachte autonome groei van gemiddeld 4%;
- onvolledige invloed op en informatie over de doorverwijzing naar zeer dure zorgvormen;
- de Jeugdwet is een open-eind-regeling.

Maatregelen/ontwikkelingen

Alleen door meer vergaande hervormingen kunnen we deze korting opvangen zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van ondersteuning die we Roosendalers die dat nodig hebben kunnen bieden. Speerpunten van onze strategie daarbij zijn:

- De transformatieopgave binnen het jeugdstelsel is volledig gericht op de afname van het gebruik van specialistische zorg. We zetten de doorontwikkeling van de wijze van bekostiging gespecialiseerde Jeugdzorg in de vorm arrangementsbekostiging voort;
- Er is een bestemmingsreserve ten behoeve van investeringen in het voorliggend veld gecreëerd;
- Er bestaat een bestemmingsreserve sociaal domein om eventuele financiële tegenvallers op te vangen;
- Reductie van kosten die niet direct met zorg te maken hebben (zoals administratieve lasten, vervoer en huisvesting);
- Versterken van 'WegWijs Roosendaal'.

2. Marktrisico's Ruimtelijke Ontwikkeling (projectontwikkeling gronden) (incidenteel risico)

Het marktrisico betreft het negatieve effect op het grondexploitatie resultaat als gevolg van de volatiliteit van de grondmarkt. Marktrisico's bij de projecten met betrekking tot ruimtelijke ontwikkeling zijn:

- De concurrentie op de markt van bedrijventerreinen en woningen is groot en een vergelijking op prijs is snel gemaakt. De actuele praktijk laat zien dat potentiële kopers van grond voor bedrijvigheid in toenemende mate de economische laagconjunctuur als argument in grondprijsonderhandelingen gebruiken.
- De verwachting in de regio West-Brabant is dat de komende jaren nog wel vraag bestaat naar bedrijventerreinen en woningen. De regionale planningsopgave op langere termijn is onzeker.

- Economische ontwikkeling bij grond- weg en waterbouw zou kunnen leiden tot hogere kostprijzen en een daarmee oplopend kostenniveau. Het inflatiepercentage is op dit moment beduidend lager dan voorgaande jaren. De vraag is of deze ontwikkeling zich structureel doorzet.

Maatregelen/ontwikkelingen

De getroffen beheersmaatregelen zijn:

- Scherpe prijsconcurrentie en alert zijn op mogelijkheden welke vanuit de markt worden aangeboden (timing). De verkoopprijs is naar beneden bijgesteld.
- Ruimtelijke mogelijkheden vergroten en flexibiliteit aanbrengen in kavels en plannen (omgevings- en bestemmingsplannen).

3. Algemene Uitkering gemeentefonds valt lager uit dan begroot (structureel risico)

De gemeentebegroting houdt gelijke tred met de gemeentefondsuitkering. De ontwikkeling van de omvang van de Algemene Uitkering is afhankelijk van de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Ontwikkelingen van de rijksuitgaven bevatten hierdoor voor ons onzekere factoren. Denk hierbij aan veranderende economische omstandigheden, wijziging in herverdelingsmaatstaven en/of bezuinigingen van het Rijk (samen trap op, samen trap af) en onvoorziene aanpassing van de accresontwikkeling/uitkeringsfactor.

Maatregelen/ontwikkelingen

De gemeente heeft nauwelijks invloed op de hoogte van de Algemene Uitkering. Circulaires worden op gevolgen bezien en we monitoren de ontwikkelingen om snel structureel bij te kunnen sturen. Bijsturing vindt met name plaats via onze P&C-cyclus (in dit geval via de Kadernota, Programmabegroting en/of Bestuursrapportage).

4. Financiële tekorten bij de WVS-groep (structureel risico)

Een onderdeel van het totale pakket van de Participatiewet is een bezuiniging op het budget van de Sociale Werkvoorziening (SW). Omdat de werknemers in de WVS hun rechten behouden, zullen de kosten de komende jaren niet of nauwelijks dalen. Door de korting op de door het Rijk beschikbaar gestelde gelden voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening is een aanzienlijk risico dat de WVS geen sluitende exploitatie kan realiseren, waardoor de gemeente extra geld beschikbaar zou moeten stellen.

Maatregelen/ontwikkelingen

De herstructurering van de WVS heeft als doel om te komen tot een integrale benadering van de arbeidsontwikkeling in de totale keten en een versterking van de regiefunctie van de betrokken gemeenten op de uitvoering waardoor toekomstige financiële tekorten beperkt worden.

5. Uitvoering Wmo binnen Rijksbudget (structureel risico)

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de (nieuwe) Wmo. Onze gemeente heeft als doelstelling om de wet binnen het beschikbare Rijksbudget uit te voeren. In 2014 heeft het Kabinet de verantwoordelijkheid voor de taken op het gebied van AWBZ-begeleiding bij de gemeente neergelegd per 1 januari 2015. Dit ging gepaard met een strikte efficiencykorting voor de gemeente. In de septembercirculaire 2016 is een aanvullende korting opgenomen van structureel € 500.000. Deze ontwikkeling heeft erin geresulteerd dat de risico-inschatting met betrekking tot de budgetoverschrijding bij de uitvoering van de Wmo is verhoogd. De Wmo is een open-einde-regeling waardoor overschrijding tot de risico's behoort. Er bestaat het risico dat de korting die het Rijk toepast betekent dat er onvoldoende middelen zijn voor het uitvoeren van de taak binnen het Rijksbudget.

Maatregelen/ontwikkelingen

- De bestemmingsreserve sociaal domein is gecreëerd om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.
- Reductie kosten Wmo-zorg op indicatie door versterking van het voorliggend veld (onder andere door inzet investeringsfonds sociaal domein);
- Samen met onze partners werken we gericht aan de gewenste cultuuromslag bij professionals en inwoners ('WegWijs Roosendaal')
- Er ontstaat een toenemende druk op budgetten Wmo als gevolg van de bezuinigingen op beschermd wonen.

6. Gemeente wordt aangesproken op lokale garantstellingen (incidenteel risico)

De gemeente staat garant voor lokale verenigingen en instellingen. Bij een eventueel faillissement van een van de partijen bestaat het risico dat de instelling het opgenomen geld niet kan terugbetalen of dat de gemeente als garantsteller het restantbedrag moet betalen.

Maatregelen/ontwikkelingen

Organisatorisch is het proces van garantstellingen, inclusief de inschatting van de risico's, centraal verankerd. De gebruikelijke risicobeperkende maatregelen, zoals: het eerste recht van hypotheek, borgstellingen ed. worden toegepast.

7. Gemeente wordt aangesproken op garantstellingen corporaties (incidenteel risico)

De gemeente staat garant voor ongeveer € 330 miljoen, dit betreft een achtervang voor woningcorporaties. Voordat de gemeente hierop aangesproken kan worden, treden eerst andere mechanismen in werking, namelijk het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW), de volstortverplichting van woningcorporaties bij WSW en gedeelde achtervang van het Rijk en alle deelnemende gemeenten.

Maatregelen/ontwikkelingen

De woningcorporaties worden beoordeeld door toezichthouders (Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijk relaties, de autoriteit woningcoöperaties en WSW). In de sector woningbouwcorporaties is een adequaat stelsel van controle, toezicht en risicobeheersing aanwezig in opzet. De rapportages van de toezichthouders worden door de gemeente meegenomen in de bestuurlijke en ambtelijke overleggen met de woningbouwcorporaties. Op die manier houdt de gemeente een vinger aan de pols.

8. Doordecentralisatie Onderwijshuisvesting (structureel risico)

Het risico bij de doordecentralisatie onderwijshuisvesting ontstaat doordat de landelijke trend is dat de normkosten voor de bouw van nieuwe scholen stijgen. Hierdoor ontstaat het risico dat het voorstel dat aan de schoolbesturen is gedaan niet toereikend zal zijn.

Maatregelen/ontwikkelingen

De gemeente is in gesprek met de schoolbesturen, die hebben toch enige tijd nodig voordat ze de keuze maken tot doordecentralisatie. De schoolbesturen staan over het algemeen positief tegenover deze ontwikkeling. De hogere kosten zullen mogelijk gecompenseerd worden door een hogere uitkering in het gemeentefonds, maar hier is nog niets over bekend.

9. Projectrisico's Ruimtelijke Ontwikkeling (incidenteel risico)

De gemeente verkoopt gronden voor woningbouw en bedrijventerreinen. De inkomsten zijn sterk afhankelijk van de (lokale) markt. In de afgelopen jaren is de woningbouw en ontwikkeling van bedrijventerreinen sterk teruggelopen door algemene economische en demografische ontwikkelingen. Al deze factoren resulteren in een verslechtering van de grondprijs en de marktomstandigheden voor projecten.

De risico's bestaan uit:

- Risico's en kansen rondom het afzettempo (faserings- en rentekosten), timing afzet en het opbrengstenniveau.
- Extra kosten woonrijp maken door aanpassen van bestaande plannen en concepten door veranderde planconcepten.
- Risico's rondom planafgrenzing (te realiseren voorzieningen), kwaliteit van te realiseren voorzieningen en het kostenniveau.
- Optreden van onverwachte milieutechnische aspecten. Binnen de projecten zijn locaties aanwezig met bodemverontreiniging. Saneringsmaatregelen zijn afhankelijk van de gewenste voorzieningen.
- Geschillen met en het failliet gaan van aannemers / partners.
- Weerstand vanuit de omgeving en afhankelijkheid van derden bij realisatie van nieuwe plannen.

Maatregelen/ontwikkelingen

De beheersmaatregelen die worden getroffen zijn:

- Cultuuromslag van aanbod- naar vraaggericht en andere verkoopstimulerende maatregelen.
- Sturing bij plannen in de realisatiefase vooral aan de opbrengstenkant. Het versnellen van plannen.
- Sturing bij plannen niet in de realisatiefase vooral aan de kostenkant. Nadrukkelijk aandacht voor de relatie tussen kostenbegroting en opdracht.
- Sturing bij plannen op: tijd, geld en kwaliteit. Grote projecten in deelprojecten splitsen.

10. Risico uitvoeren BUIG-budget binnen Rijksbudget (voormalig Inkomensdeel WWB) (structureel risico)

Door het Ministerie (van SZW) wordt jaarlijks het budget vastgesteld op landelijk niveau.

Vervolgens vindt een verdeling naar de gemeenten plaats op een groot aantal kenmerken, die niet beïnvloedbaar zijn door de gemeente. Onze gemeente heeft als doelstelling om deze taak binnen het Rijksbudget uit te voeren.

Een nieuw verdeelmodel voor deze middelen heeft ertoe geleid dat er meer geld beschikbaar is, waardoor het risico is afgenomen. Omdat de gemeente wordt geconfronteerd met een moeilijk te activeren bestand en het risico door een combinatie met de negatieve arbeidsmarkt en een na-ijleffect van de werkloosheid die is ontstaan tijdens de economische crisis, bestaat nog steeds het risico van een snelle stijging van dit bestand. Dit kan leiden tot overschrijding van het inkomensdeel (Rijksbudget).

Maatregelen/ontwikkelingen

Het nieuwe verdeelmodel leidt tot meer financiële middelen voor de gemeente Roosendaal. Hierdoor is de risico-inschatting voor dit onderdeel verlaagd.

We blijven inzetten op uitstroom naar werk. Dit doen we regulier en het Economisch Actie Plan voorziet in een arbeidsmarktoffensief.

Toelichting op het weerstandsvermogen

Risicoprofiel

Het risicoprofiel voor de jaarrekening 2016 is tot stand gekomen door voor alle organisatieonderdelen de risico's in het desbetreffende werkveld te bepalen. Aan elke risicovolle gebeurtenis is een kans en een financiële waarde toegekend. Omdat niet alle risico's zich (maximaal) of gelijktijdig zullen voordoen, is een zogeheten statistische Monte Carlo risicosimulatie uitgevoerd. Daarmee is berekend hoe groot de weerstandscapaciteit is die minimaal benodigd is, om met een waarschijnlijkheid van 90%, de gevolgen van zich eventueel voordoende risico's af te kunnen dekken.

In totaal zijn er voor de organisatie 88 risico's in beeld gebracht, waarvan 77 met een geldgevolg. In onderstaande tabel is per vakje het aantal risico's geïdentificeerd naar risicobedrag en de kans dat een risico zich zal voordoen. Het risicoprofiel is een momentopname.

geld	Netto				
	10%	30%	50%	70%	90%
x > € 1.000.000	8	6	2	2	1
€ 500.000 < x < € 1.000.000	5	1	1	1	1
€ 200.000 < x < € 500.000	5	8	1	1	1
€ 50.000 < x < € 200.000	3	9	2	1	2
x < € 50.000	18	3	2	2	2
Geen geldgevolgen	5	3	2	1	1
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

De benodigde weerstandscapaciteit

Indien alle geïdentificeerde gemeentelijke risico's zich gelijktijdig en in maximale omvang voor doen is een bedrag van € 63,7 miljoen benodigd. Dit zal in de praktijk echter niet het geval zijn, zodat het reserveren van dit maximale bedrag niet noodzakelijk is. De risicosimulatie toont aan dat met een waarschijnlijkheid van 90% een bedrag van € 13,1 miljoen voldoende is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin te kunnen afdekken (= benodigde weerstandscapaciteit).

De beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit middelen waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende componenten:

A. De vrij aanwendbare algemene reserves (incidenteel karakter)

	Stand 31-12-2016
Deze bestaan uit:	
Algemene reserve	€ 11.224.402
Algemene saldireserve	€ 1.647.751
Algemene risicoreserve	€
Specifieke risico reserve sociaal domein	€ 8.400.593
Totaal	€ 21.272.746

B. De vrij aanwendbare bestemmingsreserves (incidenteel karakter)

Bestemmingsreserves zijn vrij aanwendbaar voor zover deze niet zijn belast met verplichtingen aan derden, respectievelijk wanneer zij niet de functie hebben van een egalisatiereserve. Indien een risicogebeurtenis zich voordoet heeft de gemeenteraad de mogelijkheid om de bestemming van de reserve te wijzigen ter dekking van het risico. De volgende bestemmingsreserves worden als vrij aanwendbaar aangeduid:

	<u>Stand 31-12-2016</u>
Bestemmingsreserve grote infrastructurele werken	-
Bestemmingsreserve rijks- & gemeente monumenten	€ 1.045.238
Bestemmingsreserve nieuw- en verbouwing stadskantoor	€ 9.558.519
Bestemmingsreserve strategische verwervingen	-
Bestemmingsreserve Vitale Wijken en Dorpen	€ 1.917.119
Bestemmingsreserve courage	€ 117.853
Bestemmingsreserve mobiliteit	€ 373.310
Bestemmingsreserve vastgoed	€ 1.020.610
Bestemmingsreserve investeringsimpuls economie (de binnenstad)	€ 6.676.062
Bestemmingsreserve 750-jarig bestaan Roosendaal in 2018	€ 150.000
Bestemmingsreserve Groenfonds	€ 72.172
Bestemmingsreserve nog te bestemmen overschot begroting	€ 1.114.500
Bestemmingsreserve Investeren in voorliggend veld	€ 2.000.000
Bestemmingsreserve duurzaamheidsfonds sportaccommodaties	€ 1.000.000
Bestemmingsreserve ontsluiting Tolberg	€ 250.000
Totaal	€ 25.295.383

C. De onbenutte belastingcapaciteit (structureel karakter)

De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de werkelijk opgelegde en de maximaal te heffen Onroerend Zaak Belasting (OZB). De raad heeft de mogelijkheid om in geval van een calamiteit de financiële gevolgen af te dekken met een verhoging van de OZB. Conform de beleidsnota 'Risicomanagement en weerstandsvermogen' is dit 2% van de in 2017 opgelegde aanslagen = $2\% \times € 12.343.041 = € 246.861$.

D. De post onvoorzien in de programmabegroting (structureel karakter)

De post onvoorzien van € 134.000 wordt ook als weerstandscapaciteit aangemerkt. Het is een structureel opgenomen begrotingspost, waar geen directe uitgaven tegenover staan en die ingezet wordt voor onvoorziene, incidentele tegenvallers.

Kapitalisatiefactor

Gezien de structurele beschikbaarheid en de mogelijkheid om de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien structureel in te zetten ter dekking van risico's wordt conform de beleidsnota 'Risicomanagement en weerstandsvermogen' een kapitalisatiefactor toegepast van 2,5 .

Ook voor de vrij aanwendbare reserves wordt een correctie aangebracht. Dit betreft de renteberekening over de bespaarde rente van deze reserves, welke (voor een groot deel) ten gunste komt van de exploitatie. Deze zou wegvallen bij inzet van deze reserves. Deze correctie zorgt ervoor dat financieel een periode van 2,5 jaar overbrugd kan worden, om de dekking voor de weggevallen rentebaten te realiseren. Vanaf begrotingsjaar 2017 zal deze correctie bespaarde rente overigens niet meer gehanteerd worden door een wijziging in de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)

De beschikbare weerstandscapaciteit ziet er voor de gemeente Roosendaal per 31 december 2016 als volgt uit:

	Begroting 2016 (per 31-12-2015)	Jaarrekening 2016 (per 31-12-2016)
Structureel karakter		
- Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	261.500	247.000
- Post Onvoorzien	225.000	134.000
	-----	-----
	486.500	381.000
Kapitalisatiefactor structurele beschikbaarheid	2,5	2,5
	-----	-----
subtotaal weerstandscapaciteit exploitatie	1.216.500	952.500
Incidenteel karakter		
Vrij aanwendbare algemene reserves:	20.375.000	21.272.500
Vrij aanwendbare bestemmingsreserves:	19.179.000	25.295.500
Correctie bespaarde rente, kapitalisatiefactor 2,5 -/-	3.439.000	4.498.000
subtotaal weerstandscapaciteit vermogen	36.115.000	42.070.000
Totale weerstandscapaciteit	37.331.500	43.022.500

De beoordeling van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de volgende ratio en bedraagt per 31 december 2016:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 43,0 mln}}{\text{€ 13,1 mln}} = 3,3$$

In de nota 'Risicomanagement en weerstandsvermogen' is het streefgetal voor het weerstandsvermogen vastgesteld op een minimale waarde van 1,0. De ratio van het weerstandsvermogen per 31 december 2016 voldoet met de waarde 3,3 aan deze norm. Ten opzichte van het vorige meetmoment, in de begroting 2017, is de ratio met 0,4 gestegen. De oorzaak hiervan is tweeledig. *De beschikbare weerstandscapaciteit is namelijk verhoogd*, vooral doordat met name de stand van de 'bestemmingsreserve investeringsimpuls economie, meer specifiek de binnenstad' met meer dan € 3 mln. is toegenomen. *Daarnaast is de benodigde weerstandscapaciteit lager geworden*. De oorzaak hiervan is dat enkele risico's uit de voormalige Top 10 zijn gewijzigd, namelijk:

- Risico uitvoeren BUIG-budget binnen Rijksbudget is afgenomen doordat er meer middelen beschikbaar zijn voor BUIG vanwege het nieuwe verdeelmodel,
- Risico decentralisatie AWBZ/Wmo is toegenomen, door de mogelijke stijging van aanvragen in verband met de toenemende vergrijzing.

Vooruitblik: Voorzichtigheid blijft geboden

Voor de duidelijkheid: de hoogte van de weerstandsratio zegt niets over eventuele vrije ruimte binnen de begroting. Onder elke bestemmingsreserve liggen immers plannen. Voor het uitvoeren van deze plannen worden uitnamen gedaan uit die bestemmingsreserves. Indien vooruit wordt gekeken naar de toekomstige uitnamen dan zal de ratio de komende jaren gaan dalen. Aanwending van reserves in de komende jaren zal zich namelijk onmiddellijk vertalen in een daling van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Ter illustratie zijn onderstaande reserves (deels) geëlimineerd:

- Specifieke risico reserve sociaal domein (50% geëlimineerd)	€	4.200.000
- Bestemmingsreserve nieuw- en verbouwing stadskantoor	€	9.558.519
- Bestemmingsreserve Vitale Wijken en Dorpen	€	1.917.119
- Bestemmingsreserve investeringsimpuls economie, meer specifiek de binnenstad (75%)	€	5.007.047
- Bestemmingsreserve 750-jarig bestaan Roosendaal in 2018	€	150.000
- Bestemmingsreserve investeren in voorliggend veld (50%)	€	1.000.000
- Bestemmingsreserve duurzaamheidsfonds sportaccommodaties	€	1.000.000
Totaal te elimineren beschikbare weerstandscapaciteit	€	22.832.685

De aanwending van de reserves conform bovenstaande aannname leidt, bij een gelijkblijvend risicoprofiel en de daarmee samenhangende benodigde weerstandscapaciteit, tot de onderstaande voorspelling ten aanzien van de ratio:

$$\text{Voorspelling Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Voorspelling Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Voorspelling Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 20,2 mln}}{\text{€ 13,1 mln}} = 1,5$$

Kengetallen

Het besluit tot wijziging van het BBV is in mei 2015 aangepast vastgesteld. Dit in verband met het opnemen van kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (Artikel 11 BBV). Het betreft:

- netto schuldquote & netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- grondexploitatie;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit.

Het gebruik en het vaststellen van de berekeningswijze van de kengetallen heeft geen functie als normeringinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies. De invoering van de set van vijf kengetallen is voornamelijk bedoeld om de financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken.

De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad in de beoordeling van de financiële positie kan betrekken. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente. Hoe de kengetallen berekend moeten worden, is vastgelegd in een ministeriële regeling (9 juli 2015, nr. 2015-0000387198)

Jaarrekening 2016	Verloop van de kengetallen					
	Jaarverslag 2016	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Kengetallen:						
netto schuldquote	47%	45%	64%	65%	59%	53%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	39%	40%	58%	58%	52%	47%
solvabiliteitsratio	33%	26%	27%	26%	27%	28%
structurele exploitatieruimte	2%	1%	0%	0%	0%	0%
grondexploitatie	19%	16%	11%	8%	4%	0%
belastingcapaciteit	103%	105%	99%	99%	99%	99%

Beoordeling kengetallen

Netto schuldquote: De netto schuldquote geeft de hoogte van de schulden aan in relatie tot de jaarlijkse inkomsten en geeft hierdoor een indicatie van de flexibiliteit van de begroting. Indien dit kengetal hoger is dan 130% wordt dit als onvoldoende (door de VNG, Wet HOF) beoordeeld.

Solvabiliteitsratio: De solvabiliteit geeft de verhouding tussen het eigen en vreemd vermogen aan. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% heeft een gemeente haar bezit zeer zwaar belast met schuld. Bij een solvabiliteit van onder de 20% (door de VNG, Wet HOF) staat het licht op rood. Op dit moment geeft het kengetal geen directe aanleiding tot actie.

Structurele exploitatieruimte: Dit kengetal geeft aan in hoeverre structurele lasten ook gedekt worden met structurele baten. Een kengetal van 0% of hoger geeft aan dat er sprake is van een structureel sluitende begroting. Dit is in Roosendaal het geval.

Grondexploitatie: dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten. Het is lastig om een norm te bepalen voor dit kengetal. Wel geeft het aan of een gemeente veel geld heeft gestopt in haar grondexploitatie, dit geld dient namelijk nog wel terugverdiend te worden. De laatste jaren ligt met name de focus op het ontwikkelen van beschikbare gronden, daarnaast zijn de gronden afgewaardeerd naar actuele boekwaarden. Hierdoor is bij dit kengetal een dalende trend zichtbaar.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De woonlasten zijn voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomst. De hoogte van deze woonlasten geeft aan in hoeverre de gemeente al gebruik heeft moeten maken van deze optie voor het verkrijgen van extra inkomsten. Uit de ratio blijkt dat wij onder het landelijk gemiddelde zitten.

Paragraaf 4. Financiering

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de wijze waarop Roosendaal haar activiteiten financiert.

Wij staan voor een transparante en duurzame wijze van financiering van onze activiteiten.

Als doelen zijn daarbij geformuleerd:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
- Het beschermen van het gemeentelijk vermogen en resultaat tegen financiële risico's, zoals rente-, koers-, krediet- en liquiditeitsrisico's.
- Het minimaliseren van de interne en externe kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.
- Het optimaliseren van de banksaldi en renteresultaten binnen de kaders van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido), Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF) en Wet verplicht Schatkistbankieren (vSB), respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasury statuut.

Kasgeldlimiet

Renterisico vlottende schuld

Het financieren van de gemeentelijke activa en exploitatie door middel van kortlopende geldleningen heeft twee voordelen: er kan snel worden ingespeeld op mutaties in de financieringsbehoefte en bij een normale rentestructuur - waarin het aantrekken van lange geldleningen duurder is dan korte geldleningen - is het een relatief goedkope financieringsvorm. Tegenover deze voordelen staat echter het nadeel van de korte rentevastheid, waardoor de gemeentelijke huishouding gevoelig wordt voor schommelingen in de rentestand. Teneinde deze rentegevoeligheid te beperken heeft de wetgever de kasgeldlimiet ingesteld. Deze limiet stelt een maximum aan de omvang van de netto vlottende schuld, die de gemeente mag hebben. Er is sprake van een overschrijding van de kasgeldlimiet wanneer het kwartaalgemiddelde van de netto vlottende schuld gedurende een kwartaal hoger is dan de berekende limiet. Indien de limiet drie opeenvolgende kwartalen wordt overschreden, dan moet dit worden gemeld bij de toezichthouder. Het percentage voor de limiet is bepaald op 8,5% van de begrotingsomvang met een minimum van € 300.000.

In onderstaande tabel is de toegestane kasgeldlimiet in euro's berekend.

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	2015 primaire	2015 incl. 1 ^e wijziging	2016 primaire	2016 incl. 1 ^e wijziging
Omvang Programmabegroting	€ 194.603	€ 237.809	€ 222.889	€ 224.469
<u>Toegestane kasgeldlimiet:</u>				
in procenten	8,5 %	8,5 %	8,5 %	8,5 %
in €	€ 16.541	€ 20.214	€ 18.946	€ 19.080

Zoals in voorgaande tabel is te zien, bedroeg de kasgeldlimiet in 2016 (afgerond) € 19,1 miljoen. Het verloop van de netto vlottende schuld ten opzichte van de kasgeldlimiet is in de volgende tabel weergegeven. Hieruit kan worden opgemaakt dat de kasgeldlimiet, in het eerste tot en met het derde kwartaal 2016, is overschreden. Dit is aan de toezichthouder van de provincie gemeld tijdens het periodiek overleg. Om deze overschrijding op te heffen is er in het vierde kwartaal een "langlopende" lening aangetrokken.

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	Realisatie 2016			
	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
(1.) Toegestane kasgeldlimiet in euro's	19.080	19.080	19.080	19.080
(2.) Vlottende schuld < 1 jaar	30.246	39.220	31.211	18.964
(3.) Vlottende middelen < 1 jaar	47	45	502	23
Toets kasgeldlimiet:				
(4.) Totaal netto vlottende schuld = (2) Vlottende schuld -/-(3) vlottende middelen	30.199	39.175	30.709	18.941
(5.a) Ruimte (+)				139
(5.b) Overschrijding (-)	-/- 11.119	-/- 20.095	-/- 11.629	

Rentekostenverdeling

De gemeente kent op concernniveau een rentebudget (hulpkostenplaats rente), waarop alle interne en externe renteverrekeningen worden verantwoord. De netto rentekosten worden op basis van de boekwaarde van de vaste activa via de renteomslag doorberekend aan de interne en externe producten. Ten behoeve van interne renteverrekeningen wordt het beleidskader Reserves en voorzieningen gehanteerd. Onderstaand is het overzicht opgenomen van de rentekosten en -opbrengsten in 2016 ten opzichte van zowel de begroting 2016 (na wijzigingen) als de jaarrekening 2015. Het resultaat is het effect van de lage rentestand.

Bedragen x € 1.000							
Programma begroting en -rekening	Lasten			Programma begroting en -rekening	Baten		
	Rekening 2015	Begroting 2016 (na wijz.)	Rekening 2016		Rekening 2015	Begroting 2016 (na wijz.)	Rekening 2016
Rente vaste schuld	3.673	3.042	3.036	Rente uitzettingen	7		⁽¹⁾ 86
Rente vlottende schuld	13	279	3	Grondexploitatie	1.789	1.056	1.030
Reserves en voorzieningen	3.452	3.829	3.828	Doorberekende rentelasten	5.950	6.645	6.264
Grondexploitatie	149		2				
Resultaat (voordeel)	459	551	511				
Rentelasten	7.746	7.701	7.380	Rentebaten	7.746	7.701	7.380

(1) Saldo baten rente uitzettingen is inclusief "ontvangen" negatieve rente op aangetrokken kasgeldleningen.

Financieringstekort

In de financiering van de gemeentelijke investeringen wordt deels door interne en deels door externe middelen voorzien. In 2016 was er sprake van een financieringstekort van € 0,3 miljoen.

Boekwaarde (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
Investerings:			
Grondexploitatie	56.076	42.124	52.785
Overige investeringen	<u>153.014</u>	<u>180.683</u>	<u>164.460</u>
Totaal investeringen (A)	209.090	222.807	217.245
Financiering:			
Interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen)	95.451	73.080	105.327
Externe financieringsmiddelen (langlopende geldleningen en waarborgsommen)	<u>118.837</u>	<u>96.605</u>	<u>111.606</u>
Totaal financieringsmiddelen (B)	214.288	169.685	216.933
Financieringssaldo (B-A)	5.198	-/- 53.122	-/- 312

Vaste schuld

Mutaties vaste schuld

Vaste schuld ontstaat wanneer geldleningen worden aangegaan met een rente typische looptijd van één jaar of langer. Daartoe wordt overgegaan wanneer de liquiditeitsplanning aangeeft dat er sprake is van een structurele financieringsbehoefte. In 2016 is een nieuwe langlopende lening aangetrokken.

In onderstaande tabel is het verloop van vaste leningen o/g weergegeven.

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	2015	2016
Stand per 1 januari	118.837	111.605
Nieuwe lening	0	15.000
Aflossingen	-/- 7.232	-/- 22.141
Stand per 31 december	111.605	104.464

Renterisico vaste schuld

In de Wet Fido is onder andere de renterisiconorm met betrekking tot de vaste schuld opgenomen. Deze norm dient decentrale overheden aan te zetten tot het spreiden van hun lange termijn renterisico door bij het samenstellen van de leningenportefeuille door middel van de verschillende rente typische looptijden rekening te houden met deze normstelling. De renterisiconorm is bij ministeriële regeling vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal van het betreffende jaar. Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van het renterisico in 2016 aan. Uit deze tabel blijkt dat we in 2016 ruimschoots onder de renterisiconorm zijn gebleven.

Variabelen (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Rekening 2016
Berekening renterisiconorm:		
Begrotingstotaal lasten	237.809	224.469
Percentage gemeenten	20%	20%
<i>Renterisiconorm</i>	<i>47.562</i>	<i>44.894</i>
Berekening renterisico:		
Renteherzieningen	0	0
Aflossingen	<u>7.232</u>	<u>22.141</u>
<i>Renterisico</i>	<i>7.232</i>	<i>22.141</i>
Ruimte onder de rente risiconorm	40.330	22.753

Vaste uitzettingen

Mutaties vaste uitzettingen

Vaste uitzettingen zijn door de gemeente verstrekte geldleningen met een rente typische looptijd van één jaar of langer. Dergelijke leningen worden enerzijds verstrekt in het kader van de publieke taakuitoefening, anderzijds in perioden waarin sprake is van een liquiditeitsoverschot. Dit laatste komt echter - zeker de laatste jaren - niet of nauwelijks voor. In onderstaand overzicht staan de partijen vermeld aan wie door de gemeente Roosendaal in het verleden geldleningen zijn verstrekt, alsmede de restantschuld en de ontstaansgrond van de leningen.

In 2016 zijn er twee nieuwe leningsvormen opgesteld voor inwoners van de gemeente Roosendaal: Startersleningen nieuwbouw dorpen en Startersleningen AlleeWonen.

Geldnemer	Bedragen x € 1.000		Ontstaansgrond
	31-12-2015	31-12-2016	
Leningen PW	417	421	Uitvoering Participatie Wet
Krediethypotheke PW	206	196	Uitvoering Participatie Wet
Leningen BBZ	433	644	Uitvoering Participatie Wet
Gemeentebestuurders	26	13	Arbeidsvoorwaarden
Startersleningen nieuwbouw dorpen	0	45	Volkshuisvesting
Startersleningen Roosendaal	5.356	6.984	Volkshuisvesting
Startersleningen AlleeWonen	0	209	Volkshuisvesting
Duurzaamheidsleningen Roosendaal	661	1.191	Volkshuisvesting (Woningverbetering)
Monumentenfonds NV	600	600	Deelneming in NV
Borchwerf II CV	7.000	7.000	Deelneming in BV/CV
Totaal	14.699	17.303	

Debiteurenrisico op verstrekte leningen

Aan het voor langere tijd verstrekken van middelen aan derden kleef het gevaar dat deze derden op een onvoorzien moment niet meer aan hun aflossingsverplichting kunnen voldoen.

Ten aanzien van geldleningen die verstrekt zijn in het kader van de publieke taak speelt het debiteurenrisico een ondergeschikte rol. Bij de besluitvorming is aan het maatschappelijk belang van het verstrekken van dergelijke leningen een hogere prioriteit toegekend dan aan het daarmee samenhangende financiële risico. Een constatering die overigens ook geldt ten aanzien van gegarandeerde geldleningen.

Debiteurenrisico op openstaande vorderingen

Naast langlopende vorderingen zijn er ook kortlopende vorderingen. Het gaat hierbij om drie groepen debiteuren. Voor ieder van deze groepen is een inschatting gemaakt van de mate van oninbaarheid van deze posten. Dit omdat de ervaring leert dat er altijd debiteuren zijn die hun vordering niet of niet volledig betalen. Voor het deel waarvan wij denken dat dit niet meer zal worden ontvangen, zijn voorzieningen gevormd. Het saldo van de voorziening is dus niet gerelateerd aan de hoogte van het totale debiteurensaldo; het saldo van de voorziening is gebaseerd op de ingeschatte risico's.

In onderstaande tabel is het saldo van de debiteuren weergegeven. Tevens is te zien voor welk deel een voorziening vanwege oninbaarheid is gevormd. Zie voor de toelichting op de afname van de voorziening oninbaarheid sociale zaken het onderdeel Analyse rekeningresultaat 2016.

Vorderingen (Bedragen x € 1.000)	31 december 2015		31 december 2016	
	Saldo debiteuren	Voorziening oninbaarheid	Saldo debiteuren	Voorziening oninbaarheid
Debiteuren algemeen	4.850	466	13.131	482
Debiteuren belastingen	3.779	232	3.486	271
Debiteuren sociale zaken	3.316	1.899	3.316	653
Totaal	11.945	2.597	19.933	1.406

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF)

In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (Bofv) van 14 september 2015 is afgesproken de EMU-tekortnorm voor 2016 vast te stellen op -0,4 % van het bruto binnenlands product (bbp). Tevens is afgesproken dat de EMU-tekortruimte niet nader wordt verdeeld over gemeenten, provincies en waterschappen, met het gevolg dat voor 2016 geen referentiewaarden op het niveau van individuele provincies, gemeenten en waterschappen beschikbaar is gekomen

Hieronder is de berekening van het EMU-saldo opgenomen voor de gemeente Roosendaal.

Berekening EMU-saldo (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Rekening 2016
Exploitatiesaldo vóór verrekening met reserves	6.428	3.6690
Bij:		
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	8.283	9.472
Bruto dotaties aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	7.309	2.434
Af:		
Geactiveerde investeringen in (im)materiële activa	22.112	17.869
Lasten voorzieningen (transacties met derden)	3.861	3.216
Berekend EMU-saldo	-/- 3.953	-/- 5.510

Het EMU-saldo van de gemeente Roosendaal is negatief. Dit betekent dat er - op kasbasis - meer geld is uitgegeven dan ontvangen.

Wet verplicht Schatkistbankieren (Wet vSB)

De wet vSB (zonder leenfaciliteit) houdt in dat decentrale overheden en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen, al hun overtollige liquide middelen en beleggingen moeten aanhouden bij het ministerie van Financiën. Er is een (kleine) vrijstellingsgrens voor het afstorten van overtollige liquide middelen. Dit is het bedrag dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Als het gemiddelde kwartaalbedrag van de positieve tegoeden minder is dan 0,75% van het begrotingstotaal bij aanvang van het boekjaar, mag dit op de eigen bankrekeningen blijven staan. In 2016 was dit gemiddelde kwartaalbedrag voor Roosendaal, afgerond, € 1,7 miljoen (= 0,75% van € 224,5 miljoen).

De kwartaalgemiddelden van de in 2016 buiten de schatkist gehouden positieve liquide middelen zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Omschrijving	Bedrag (X € 1.000)
Toegestane waarde 2016	1.700
Realisatie 1 ^e kwartaal 2016	17
Realisatie 2 ^e kwartaal 2016	70
Realisatie 3 ^e kwartaal 2016	880
Realisatie 4 ^e kwartaal 2016	642

Paragraaf 5. Onderhoud Kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de realisatie van de uitvoeringsplannen van de grootste groep kapitaalgoederen zoals deze zijn vernoemd in de Programmabegroting 2016. Voor de groep gebouwen, binnen- en buitenaccommodaties, wordt verwezen naar paragraaf 1. Vastgoed.

Doel van het onderhoud is het duurzaam in stand houden en op de juiste tijd vervangen van kapitaalgoederen en daarmee het eventuele risico van kapitaalvernietiging tegen te gaan.

Uitgangspunten zijn:

- Wij trachten de bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsniveaus van de openbare ruimte in stand te houden.
- Wij streven naar een optimum tussen kosten en kwaliteit.
- Wij sturen optimaal op de kwaliteit van onderhoud middels monitoringssystemen, waaronder ook meldingen en de mening van inwoners.

Verhardingen

In de Programmbegroting 2016 paragraaf kapitaalgoederen hebben we aangegeven dat bij verhardingen door de te lage onderhoudsbudgets al vele jaren structurele onderhoudsmaatregelen in tijd zijn uitgesteld, waardoor de kwaliteit van de openbare ruimte verder afnam en achterstallig onderhoud ontstond. De vastgestelde kwaliteitsniveaus werden niet gehaald.

Via de Kadernota 2017 is daarom een groeimodel voor de Bestemmingsreserve OOR (BR OOR) met een jaarlijks oplopend budget vastgesteld om extra projecten en onderhoudswerkzaamheden uit te kunnen voeren. Het achterstallig onderhoud wordt over meerdere jaren verspreid weg gewerkt.

Uit een herberekening op basis van de laatste wegininspecties en de daarbij aangebrachte correcties in de onderhoudsstrategie (CROW-niveau B respectievelijk C) volgt dat de rond 2020 verwachte investeringspiek over meerdere jaren wordt uitgevlakt. Via de wegbeheerrapportage 2016-2017 wordt u over de kwaliteit van de verhardingen verder geïnformeerd.

De aanpassingen in de BR OOR hebben inmiddels geleid tot:

- Het in tijd naar voren halen van projecten die reeds waren ingepland voor een latere fase
- Het in de planning brengen van projecten die nog niet waren ingepland

De planning van de Beheerkalender is daarop aangepast.

Bij het aanleggen van nieuwe infrastructuur wordt gezorgd voor een solide financiële dekking, waarbij de beheerkosten worden meegenomen.

Riolering

De vanuit het VGRP geïnitieerde projecten zijn in het OOR opgenomen. De achterstand in de opdrachtverstrekking van de projecten voor 2016-2018 is ingelopen. De uitvoering van enkele projecten schuift, vanwege de projectomvang en de bijbehorende voorbereidingstijd, door naar 2017-2019.

Waterpartijen

De baggerwerkzaamheden zijn voorbereid in 2016. Deze waren gepland in 2015 maar zijn doorgeschoven door gewijzigde regelgeving voor de verwerking van baggerspecie. De werkzaamheden zijn eind 2016 aanbesteed en worden in 2017 uitgevoerd.

Uitvoering Onderhoudsplan Openbare Ruimte (OOR en Beheerkalender)

De uitvoeringsplannen werden jaarlijks vastgesteld via het OOR, en vanaf 2016 ééns in de vier jaar via de Beheerkalender waarvan de editie 2019-2022 in november 2016 is vastgesteld.

Van de voor 2016 via het OOR geplande projecten zijn een aantal conform planning gerealiseerd, en een aantal niet.

Gepland maar niet uitgevoerd.

De planning van projecten voor 2016 is aangepast. Reden voor deze aanpassing zijn:

- Afstemming met overige ontwikkelingen in het openbaar gebied
- Inpassen van wensen bewoners en bestuur

In de verantwoording over de bestemmingsreserve OOR is de voortgang van de projecten verantwoord.

Om flexibeler in te kunnen spelen op ontwikkelingen (denk aan vertragingen van projecten), wordt nu reeds een extra aantal projecten (uit latere jaren) voorbereid. Deze projecten liggen zodoende klaar om te worden uitgevoerd, indien geplande projecten niet conform planning worden gerealiseerd. De wijze van kredietvotatie en de periodieke aanpassingen hiervan is op deze nieuwe werkwijze afgestemd.

Nieuwe ontwikkelingen

Verbindend Groen

‘Verbindend Groen’ is een verbijzondering van het beleidskader ‘Verbindend Beheren’ en geeft richting aan de manier van samenspraak en samenwerking met onze inwoners m.b.t. het groen in de openbare ruimte. Verbindend Groen beschrijft wat nodig is om het groen te beheren conform de vastgestelde kwaliteitsniveaus, hoe we dit aanpakken en welke ruimte inwoners hierbij hebben.

Verbindend Groen wordt opgehangen aan vier pijlers te weten:

1. Beheerskalender groen (Gemeentelijk Beheers Informatiesysteem / GBI)
2. Wijk- en dorpsonderhoudsplannen
3. Indeling boomstructuren en kaders voor kappen en vervangen
4. Snippergroen

De Nota Verbindend Groen is in juli 2016 vastgesteld.

Verbindend Blauw

In 2016 is door de raad de motie “Verbindend Blauw” aangenomen. De uitwerking is gestart en krijgt vervolg in 2017.

Onderstaande tabel geeft de lasten weer, zoals opgenomen in de verschillende programma’s van de Programmabegroting.

Kapitaalgoed (x 1.000)	Programma	Rekening 2015	Begroting 2016 (*)	Rekening 2016
Riolering	4	10.724	11.257	12.275
Openbare Ruimte:				
Wegen	4	5.035	15.021	6.999
Verkeersregelingen-/installaties	4	843	985	893
Civieltechnische kunstwerken	4	263	699	478
Openbare Verlichting	4	432	487	568
Waterpartijen	4	403	418	424
Groen	4	4.696	5.300	5.431
Speelvoorzieningen	4	562	512	460
Sportaccommodaties	2	2.063	2.662	2.645
Totaal		25.021	37.341	30.173

(*) in begroting 2016 waren abusievelijk niet de juiste bedragen opgenomen.

Paragraaf 6. Verbonden partijen

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's van de gemeente als gevolg van banden met externe rechtspersonen, waarin de gemeente én financieel deelneemt én zeggenschap heeft. De gemeente Roosendaal neemt zowel deel in rechtspersonen, tot stand gekomen op grond van de publiekrechtelijke Wet Gemeenschappelijke Regelingen als in rechtspersonen, gestoeld op privaatrechtelijke samenwerkingsvormen.

Visie en doelstellingen

Een verbonden partij draagt bij aan de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen. Onze ambitie is ervoor te zorgen dat verbonden partijen op effectieve en efficiënte wijze hun doelstellingen realiseren. Uitgangspunten hierbij zijn een heldere verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de gemeente en de verbonden partij door een scheiding van klantrol (vakwethouder) en eigenaarsrol (andere wethouder) en transparante overeenkomsten.

Wij hebben de onderstaande doelstellingen ten aanzien van verbonden partijen:

- Wij bewaken de continuïteit van de verbonden partij op korte en lange termijn.
- Wij versterken onze positie ten opzichte van verzelfstandigde organisaties en realiseren een uniforme gedragslijn in de aansturing middels de regionale planning- en control functie.
- Wij maken, binnen de financiële en inhoudelijke kaders, met zoveel mogelijk organisaties prestatieafspraken en leggen deze afspraken vast in dienstverleningsovereenkomsten.
- Wij bewaken het nakomen van de prestatieafspraken met rapportages en accountgesprekken.
- Wij beoordelen de positie van de verzelfstandigde organisaties, waarbij met name het nut van het handhaven van een zelfstandige positie wordt afgewogen tegen het zelf weer uitvoeren, uitbesteden aan de markt of het volledig privatiseren.

Het bewaken van de continuïteit van de deelnemingen vindt plaats op basis van een tweetal indicatoren opgenomen in onderstaande tabel, te weten de liquiditeit¹- en solvabiliteitsratio².

Doelstelling	Indicator	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Theoretische norm
Bewaken van de continuïteit van de verbonden partijen op korte termijn	Percentage partijen met een voldoende liquiditeitsratio	70%	64%	71%	100%
Bewaken van de continuïteit van de verbonden partijen op lange termijn	Percentage partijen met een voldoende solvabiliteitsratio	71%	88%	86%	100%

Voor gemeenschappelijke regelingen geldt het gemeentelijke weerstandsvermogen uiteindelijk als buffer. Zij kunnen derhalve volstaan met een klein eigen vermogen in relatie tot het totale vermogen en hoeven dus geen omvangrijke reserves aan te houden. Mede in dat licht is door de Bestuurscommissie Middelen van de Regio West-Brabant in het voorjaar van 2011 een normenkader opgesteld, op grond waarvan - voor zover in deze van belang - het aanhouden van reserves door gemeenschappelijke regelingen aan banden wordt gelegd. Dit heeft uiteraard een negatief effect op de liquiditeit- en solvabiliteitsratio.

¹ De liquiditeitsratio geeft aan of een deelneming op korte termijn in staat is aan de betalingsverplichtingen te voldoen. De score voor liquiditeit wordt bepaald aan de hand van de zgn. current ratio: de verhouding van de vlottende activa ten opzichte van de vlottende passiva. Een score van 1 (waarbij de kortlopende schulden betaald kunnen worden uit de vlottende activa) wordt als voldoende aangemerkt.

² De solvabiliteitsratio geeft aan of een deelneming voldoende omvang van het eigen vermogen heeft in relatie tot het totale vermogen. De score voor solvabiliteit wordt bepaald aan de hand van de solvabiliteitsratio: de verhouding tussen het eigen en het totale vermogen. Een score van 0,2 (waarbij dus 20% van het in de activa geïnvesteerd vermogen uit eigen middelen is gefinancierd) wordt als voldoende beoordeeld.

Beëindiging of wijziging bestaande participaties

Zwembad De Stok

De Stok Exploitatie BV is in 2016 geliquideerd.
Liquidatie van De Stok Eigendom BV vindt plaats in 2017.

Parkeerbeheer Roosendaal BV

In 2016 heeft de gemeente Roosendaal besloten om 90 aandelen in Parkeerbeheer Roosendaal BV uit het faillissement van het voormalige BVR aan te kopen. Met deze transactie is de gemeente voor 100% eigenaar geworden van de aandelen van Parkeer Beheer Roosendaal BV.

Regionale Milieudienst

In 2012 is ingestemd met het liquidatieplan van de Regionale Milieudienst (RMD). Per 1 januari 2013 zijn alle taken van de RMD door de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) overgenomen. De feitelijke liquidatie van de RMD heeft echter nog niet kunnen plaatsvinden omdat het pand aan de Bovendonk nog niet verkocht is. Dit heeft ertoe geleid dat de activiteiten voor het in stand houden van het lege kantoorpand in 2016 zijn doorgelopen. Dientengevolge zijn ook de activiteiten voor een mogelijke liquidatie van de RMD doorgelopen.

Nieuwe participaties

West-Brabants Archief

Per 1 juli 2016 is de gemeenschappelijke regeling West-Brabants Archief (WBA) gestart. Het WBA draagt bij aan een efficiënte en effectieve borging van digitale informatie voor de bedrijfsvoering, verantwoording en controleerbaarheid nu en voor erfoegd in de toekomst. Het WBA faciliteert de gemeenten in het maken van een omslag naar digitale archivering en informatievoorziening. Het WBA is een samenwerking van negen gemeenten.

Belangrijke ontwikkelingen met betrekking tot verbonden partijen

Regio West-Brabant

Er is overeenstemming bereikt over het feit dat de Maatschappij voor Breedband Internet Brabant (Mabib) in de loop van 2017 start met het Brabant-breed aanleggen van glasvezel in het buitengebied. Na de bestuurlijke vaststelling van de regionale Visie Duurzame Mobiliteit op 23 november 2016, is er een akkoord gegeven op het vervolgproces.

In 2017 zal er een start worden gemaakt met de uitvoering van de versnellingsagenda. Deze agenda is, in samenspraak met partijen uit onderwijs, bedrijfsleven, waterschap en provincie, momenteel in voorbereiding en wordt naar verwachting door het dagelijks bestuur vastgesteld medio maart 2017. In de agenda komen reeds bestaande opgaven terug die extra aandacht nodig hebben. Eveneens staat in 2017 de doorontwikkeling van de Regio West-Brabant (RWB) op de agenda.

ICT West-Brabant West (ICT WBW)

In 2016 zijn met het nieuwe management van ICT WBW grote stappen gemaakt op het gebied van de samenwerking. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt over de producten en diensten en die zijn vastgelegd in een catalogus. Verwacht wordt dat deze lijn in 2017 doorgezet kan worden. Wel zijn er aandachtspunten ten aanzien van de nieuwe gezamenlijke infrastructuur, hier is een behoorlijke vertraging ontstaan.

NV Monumentenfonds Brabant

De in 2014 gevormde verliesvoorziening (van € 142.000) als gevolg van het reddingsplan van het Monumentenfonds Brabant (MFB) kan, gelet op de huidige stand van zaken bij het

Monumentenfonds, worden opgeheven. In 2016 heeft de aandeelhoudersvergadering besloten tot het “kwijtschelden” van de te betalen rentevergoeding op de geldleningen. De besparing die hierdoor ontstaat wordt toegevoegd aan de onderhoudsvoorziening gebouwen.

NV Rewin

Op basis van de Strategische Agenda West Brabant richt Rewin zich op het versterken van de regionale economische structuur via acquisitie en business development. Het in 2016 opgestelde productplan Rewin richt zich op drie belangrijke thema's:

1. Nieuwe vestigers;
2. Business Development in speerpuntsectoren (aanjagen van innovatie);
3. Kansrijk MKB.

Werkvoorzieningschap West-Brabant (WVS)

In 2016 is in gezamenlijkheid tussen WVS, Werkplein Hart van West-Brabant (HvWB), de Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal (ISD) en de negen gemeenten gewerkt aan een verdere verfijning van de herstructureringsopdracht aan WVS en de verbetering van de onderlinge ketensamenwerking tussen WVS en de Werkpleinen. Het definitieve herstructureringsplan WVS & Ketensamenwerking wordt in het voorjaar van 2017 aangeboden ter besluitvorming aan de gemeenteraden. In de tussentijd nemen de samenwerkende partners de benodigde stappen ter voorbereiding op de uitvoering van het herstructureringsplan.

Werkplein Hart van West-Brabant

In 2016 heeft het Werkplein haar dienstverleningspakket verder doorontwikkeld voor de doelgroep van de Participatiewet. De verbetering van de onderlinge ketensamenwerking tussen WVS en de Werkpleinen is hier een belangrijk onderdeel van. Er is onder andere geïnvesteerd in een goed diagnostisch instrument en een methodische werkwijze waardoor instroom beperkt kan worden. Daarnaast is het Werkplein gestart met het opleidingsprogramma voor alle klantmanagers met betrekking tot methodisch werken en de vaardigheden die hiervoor nodig zijn. Het Werkplein heeft in 2016 ook ingezet op doorontwikkeling van en sturing op (regionale) werkgeversbenadering. Concrete voorbeelden hiervan zijn de afspraken die gemaakt zijn met nieuwe vestigers zoals Primark, de structurele werkgeverstafels die georganiseerd worden en het concept flexicurity. Dit moet ervoor zorgen dat medewerkers flexibel inzetbaar zijn en doorschuiven naar een andere baan terwijl zowel voor de werkgever als de werknemer een soort vangnet is. In 2017 zal de focus daarnaast ook gelegd worden op het versterken van de verbinding met de lokale toegang en het (lokaal) netwerk.

Omgevingsdienst Midden - en West-Brabant

De OMWB stond in 2016 onder preventief toezicht van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Reden hiervoor was het niet tijdig goedkeuren van de begroting 2016. De deelnemers kregen te maken met stijgende tarieven en extra deelnemersbijdragen. De OMWB is een uitvoeringsorganisatie en adviseert en ondersteunt bij de milieu-, vergunningsverlening-, toezicht-, handhaving- en Wabotaken (onder andere bodem, geluid en externe veiligheid).

Parkeerbeheer Roosendaal BV

In het voorjaar van 2016 zijn door Parkeerbeheer BV investeringen gedaan in nieuwe apparatuur met daarbij klantgerichte mogelijkheden als kentekenherkenning, digitale betaling achteraf en de voorbereiding voor koppelingen met loyalty-programma's. Ten behoeve van deze investeringen heeft Parkeerbeheer een lening afgesloten bij de BNG; de gemeente Roosendaal heeft bij de BNG voor deze lening een gemeentegarantie van € 440.000 afgegeven.

In 2016 is door de aandeelhouders besloten om een coöperatie op te richten met Parkeerbeheer Bergen op Zoom. Vanuit de coöperatie kunnen ook andere (toekomstige) leden bediend worden.

Duurzaam Energiebedrijf Roosendaal BV

Het Duurzaam Energiebedrijf Roosendaal (DER) is een 100%-deelneming van de gemeente Roosendaal. De activiteiten van DER BV bestaan uit het aanleggen en exploiteren van het Smart Climate Grid (SCG).

Ten behoeve van de aanleg van het SCG is door de provincie Noord-Brabant een subsidie verstrekt aan de gemeente Roosendaal. Deze subsidie is reeds afgewikkeld en verantwoord. Een bedrag van € 280.000 is niet besteed. In 2016 heeft de gemeente dit bedrag als agio gestort in DER BV. Het agio wordt toegevoegd aan de agioreserve en maakt deel uit van het eigen vermogen van de vennootschap.

DER BV heeft in 2016 een lening van € 750.000 afgesloten bij de BNG ten behoeve van het aansluiten van het voormalige douanekantoor op het SCG. De gemeente Roosendaal heeft jegens de BNG voor deze lening een gemeentegarantie van € 750.000 afgegeven.

Borchwerf II

De markt voor bedrijventerreinen trekt redelijk goed aan maar de doorlooptijden zijn lang. Daardoor is ruim € 4 miljoen verwachte omzet in 2016 doorgeschoven naar 2017. Wel is in 2016 op veld B kavel B10/B15 verkocht aan Delin Capital, die op dit perceel een distributiecentrum bouwt voor retailer Lidl.

Openbare Gezondheidszorg West-Brabant / GGD West-Brabant

Ook in 2016 heeft de GGD West-Brabant de openbare of publieke gezondheidszorg voor de gemeente Roosendaal uitgevoerd. Naast het uitvoeren van de basistaken heeft de gemeente bij sommige producten gekozen voor een lokaal accent in de vorm van een specifieke interventie en/of extra inzet (onder andere voor Jongeren op Gezond Gewicht en preventie activiteiten op het terrein van vitaal ouder worden, eenzaamheid en sociaal isolement).

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord

- Rechtsvorm: Door gewijzigde wetgeving zijn de gemeenten momenteel verantwoordelijk voor een organisatie, die geen gemeentelijke taak (meer) uitvoert en waarbij de zeggenschap over beleid en financiering is belegd bij de minister van VWS en de zorgverzekeraars. In opdracht van het dagelijks bestuur is in 2016 een onderzoek gestart, waaruit blijkt dat een stichting zonder winstoogmerk (nu gemeenschappelijke regeling) het beste voldoet aan de door het bestuur geformuleerde uitgangspunten en voorwaarden. Het omvormen van de huidige GR naar een stichting heeft echter forse financiële consequenties, onder andere vanwege de verplichte wisseling van pensioenfonds. Daarnaast is er nog geen zekerheid over welk stelsel voor ambulancezorg gekozen gaat worden en welke rechtsvorm daar het beste bij past. Het advies over een alternatieve rechtsvorm doorloopt momenteel het bestuurlijke traject en de verwachting is dat in het voorjaar van 2017 hierover meer duidelijkheid zal komen.
- Prestaties: Vanwege de forse volumegroei van de afgelopen jaren is de 95%-norm voor bijna geen enkele Regionale Ambulancevoorziening (RAV) in Nederland haalbaar. Zowel de RAV Midden- en West-Brabant als de RAV Brabant-Noord behaalde in 2016 93,5% dekking, ondanks een stijging van respectievelijk 9,8% en 5,8% van declarabele en 'Eerste hulp, geen vervoer' ritten.
Uitbreiding van paraatheid: In 2016 werd het referentiekader Spreiding en beschikbaarheid herzien. Op basis hiervan zijn de budgetten voor ambulancezorg opnieuw berekend. Zowel de RAV Midden- en West-Brabant als de RAV Brabant-Noord kreeg een verhoging van het budget. Volgens de berekening van RAV en zorgverzekeraars zijn de toegekende middelen niet voldoende om de 95% dekkingsnorm te behalen, in de huidige omstandigheden van forse volumegroei. Er zijn analyses gemaakt om het beschikbare budget in te kunnen zetten met optimaal resultaat.

Na inzet van het totale beschikbare budget verwachten beide RAV's 94,5% dekking te kunnen behalen. In 2018 zal de uitbreiding zijn afgerond, mits er voldoende ambulanceverpleegkundigen geworven kunnen worden.

Regionale samenwerking: Nota Verbonden Partijen

Op 3 december 2015 heeft de Roosendaalse gemeenteraad ingestemd met de nota "Verbonden Partijen; zes kaderstellende spelregels". Deze nota is in regionaal verband opgesteld en is aan de gemeenteraden van de 19 RWB (Regio West-Brabant)-gemeenten voorgelegd.

In 2016 zijn we gestart met het werken volgens de Nota Verbonden Partijen. De zienswijzen op de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen zijn zoveel mogelijk met alle betrokken deelnemers van een GR tot stand gekomen. Ook de richtlijnen die in november aan de verbonden partijen zijn gestuurd, zijn afgestemd met de deelnemers.

Nr.	Progr	Verbonden partij (vestigingsplaats)	Publiek belang	Deelneming	(Verwachte) omvang Eigen Vermogen 2016		(Verwachte) omvang Vreemd Vermogen 2016		(Verwachte) fin resultaat 2016	Omzet cq bijdrage gemeente 2016
					01-jan	31-dec	01-jan	31-dec		
1.	P1	Stichting Administratiekantoor dataland/BV Dataland (Gouda)	Beschikbaarstelling van geo-info voor en door gemeenten	jaarlijkse bijdrage	NB	NB	NB	NB	€ 0	N.v.t.
2	P1	GR Veiligheidsregio West en Midden Brabant (Tilburg)	Intergemeentelijke samenwerking veiligheidzorg	26 Gemeenten	€ 21.345.529	€ 22.622.833	€ 38.510.430	€ 46.257.222	€ 0	€ 4.387.410
3	P1	Regio West-Brabant (RWB) (Etten-Leur)	Intergemeentelijke samenwerking op aantal beleidsterreinen	19 gemeenten	€ 443.000	€ 869.000	€ 8.656	€ 9.138	€ 0	€ 1.331.306 (excl. bijdrage aan Rewin)
4	P1	ICT-samenwerking West-Brabant (per 1 augustus 2015)	Verzorgen van ICT-diensten.	4 gemeenten	€ -	€ -	€ 1.643.617	€ 1.288.656	€ 0	€ 1.178.772
5	P2	GR programma schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten (Breda)	Samenwerkingsovereenkomst voor uitvoering van de registratie van de leerplichtwet	18 West-Brabantse gemeenten	€ 124.384	€ 79.215	€ 1.278.978	€ 1.200.200	€ 0	€ 38.361
6	P2	NV Monumentenfonds Brabant (Vught)	Instandhouding monumentale kerk St Jan	Aandeelhouder 17,3 %	* € 771.076	* € 771.076	€ 8.946.637	€ 8.946.637	** € 1.997	N.v.t.
7	P2	GR West-Brabants Archief (per 1 juli 2016)	Verzorgen van archiefdiensten als opslag, raadpleging, dienstverlening en educatie	7 gemeenten	€ 108.114	€ 28.402	€ 1.661.507	€ 1.637.506	€ 28.402	€ 288.158
8	P3	NV Rewin	Versterking regionale economie door bedrijven te stimuleren in West-Brabant te investeren.	Aandeelhouder 9%	€ 577.360	€ 1.036.099	€ 1.313.510	€ 1.025.106	€ 209.277	€ 130.655
9	P3	Roosendaal Borchwerf II BV (Roosendaal)	Financiering Borchwerf II en gemeentegarantie	Aandeelhouder 100%	* € 2.041.990	* € 2.041.990	* € 0	* € 0	€ 0	N.v.t.
10	P3	Borchwerf II CV (Oud Gastel)	Exploitatie Borchwerf II	Aandeelhouder 24% (indirecte deelneming)	€ 3.863.000	€ 5.464.000	€ 24.524.927	€ 30.841.042	€ 1.601.000	N.v.t.
11	P3	Borchwerf II BV (Oud Gastel)	Exploitatie Borchwerf II	Aandeelhouder 25%	€ 671.777	€ 734.777	€ 178.323	€ 194.159	€ 63.000	N.v.t.

Nr	Progr	Verbonden partij (vestigingsplaats)	Publiek belang	Deelneming	Verwachte omvang Eigen Vermogen 2016		Verwachte omvang Vreemd Vermogen 2016		Verwachte fin resultaat 2016	Omzet cq bijdrage gemeente 2016
					01-jan	31-dec	01-jan	31-dec		
12	P3	GR Werkvoorzieningschap West-Brabant (Roosendaal)	Sociale werkvoorziening in West Brabant	9 Gemeenten West-Brabant	€ 2.782.000	€ 2.001.000	€ 20.279.000	€ 21.581.000	-/- € 252.000	Gemeentelijke bijdrage: € 1.232.122 Betaalde rijkselden: € 15.621.458
13	P3	Duurzaam Energiebedrijf Roosendaal BV (Roosendaal)	Het realiseren en exploiteren van de Smart Climate Grid in de nieuwbouwwijk Stadsoevers	Aandeelhouder 100%	* € 1.311.761	* € 1.311.761	* € 440.556	* € 440.556	N.B.	N.v.t.
14	P4	GR Werkplein (oprichting per 1 januari 2015)	Zoveel mogelijk burgers van de deelnemende gemeenten naar vermogen te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt, of indien dit niet haalbaar is, in de maatschappij	6 gemeenten	€ 262.791	€ 258.250	€ 6.611.655	€ 10.827.219	€ 258.250	Programmakosten: € 30.593.455 Uitvoeringskosten: € 4.723.880
15	P4	Stichting Beheer Borchwerf II (Oud Gastel)		Roosendaal, Halderberge, Ondernemers Borchwerf II	* € 319.506	* € 319.506	* € 407.262	* € 407.262	N.B.	€ 75.873,59
16	P4	Parkeer Beheer Roosendaal BV (Roosendaal)	Uitvoering parkeerbeleid en exploitatie parkeergarages en vrachtwagenparking	Aandeelh. 100%	* € 867.567	* € 867.567	* € 18.321.776	* € 18.321.776	N.B.	N.B.
17	P4	NV Saver (Roosendaal)	Afvalinzameling	Aandeelh. 40% = 2.400 aandelen	* € 26.445.285	* € 26.445.285	* € 8.573.686	* € 8.573.686	** € 847.000	N.B.
18	P4	GR Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (Tilburg)	Intergemeentelijke samenwerking Milieu	8 Gemeenten	- € 2.886.000	€ 4.817.000	€ 17.380.000	€ 6.535.000	€ 4.023.000	€ 906.648
19	P5	GR Openbare Gezondheidszorg (Breda)	Openbare gezondheidszorg (GGD)	26 Gemeenten	€ 5.090.000	€ 5.619.000	€ 12.973.000	€ 10.963.000	€ 1.882.000	€ 1.397.674
20	P5	Regionale Ambulance- voorziening Brabant Midden- West-Noord (Den Bosch)	Verlenen van ambulancezorg	47 gemeenten	€ 9.836.000	€ 12.569.000	€ 26.410.000	€ 21.193.000	€ 2.732.000	N.v.t.
21	P6	Belastingensamenwerking West- Brabant (Etten-Leur)	Heffing en invordering van belastingen en uitvoering van de Wet WOZ	8 gemeenten en 1 waterschap	€ 406.000	€ 354.000	€ 2.320.000	€ 2.888.000	- € 52.000	€ 1.387.018

Nr	Progr	Verbonden partij (vestigingsplaats)	Publiek belang	Deelneming	Verwachte omvang Eigen Vermogen 2016		Verwachte omvang Vreemd Vermogen 2016		Verwachte fin resultaat 2016	Omzet cq bijdrage gemeente 2016
					01-jan	31-dec	01-jan	31-dec		
22	P6	NV Brabant Water (Den Bosch)	Watervoorziening	Aandeelh. 4,06%= 112.630 aandelen	€ 524 miljoen	€ 524 miljoen	€ 397 miljoen	€ 397 miljoen	N.B.	N.v.t.
23	P6	NV Bank Nederlandse Gemeenten, BNG (Den Haag)	Overheidsfinanciering	Aandeelh. 1% = 56.862 aandelen	€ 3.739 miljoen	€ 3.753 miljoen	€ 145.348 miljoen	€ 149.514 miljoen	€ 369 miljoen	N.v.t.
24	P6	Verkoop Vennootschap BV (Den Bosch)	Heeft de aan RWE gegeven garanties van de verkopende aandeelhouders van aandelen Essent overgenomen en instrueert de escrow agent voor de in escrow gestorte waarborgsommen.	Aandeelh. (zeer gering) 149.682.196 aandelen waarvan Roosendaal 23.510 stuks (0,0157%).	€ 84,8 miljoen	€ 1,4 miljoen	€ 30,1 miljoen	€ 2.000	- € 430.000	N.v.t.
25	P6	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (Den Bosch)	Betreft het 50% belang dat Essent had in NV EPZ die ondermeer eigenaar is van de kerncentrale te Borssele.	Aandeelh. (zeer gering) 149.682.196 aandelen waarvan Roosendaal 23.510 stuks (0,0157%).	€ 1,6 miljoen	€ 1,6 miljoen	€ 118.000	€ 45.000	€ 65.000	N.v.t.
26	P6	CSV Amsterdam BV (Den Bosch) <i>(voorheen Claim Staat Vennootschap BV)</i>	Beheert de door Essent NV en Essent Nederland BV ge- cedeerde eventuele schade- vergoedingsvordering op de Staat der Nederlanden voort-vloeiend uit de lopende proce-dure tegen de splitsingswet-geving.	Aandeelh. (zeer gering) 149.682.196 aandelen waarvan Roosendaal 23.510 stuks (0,0157%).	- € 42.000	€ 3,2 miljoen	€ 50.000	€ 162.000	€ 3,3 miljoen	N.v.t.

Nr	Progr	Verbonden partij (vestigingsplaats)	Publiek belang	Deelneming	Verwachte omvang Eigen Vermogen 2016		Verwachte omvang Vreemd Vermogen 2016		Verwachte fin resultaat 2016	Omzet cq bijdrage gemeente 2016
					01-jan	31-dec	01-jan	31-dec		
27	P6	Enexis Holding NV (vh Essent NV Rosmalen)	Transport en distributie van energie en instandhouding van netwerken daarvoor (voorheen onderdeel van Essent).	Aandeelh. (zeer gering) 149.682.196 aandelen waarvan Roosendaal 23.510 stuks. (0,0157%). Agiores 2.436,3 mio	€ 3.607 miljoen	€ 3.704 miljoen	€ 2.591 miljoen	€ 2.608 miljoen	€ 207 miljoen	N.v.t.
28	P6	Vordering op Enexis BV (Den Bosch)	Bevat een lening van de aandeelhouders (voorheen van Essent Nederland BV) aan Enexis Holding NV	Aandeelh. (zeer gering) 149.682.196 aandelen waarvan Roosendaal 23.510 stuks. (0,0157%).	€ 850 miljoen	€ 350 miljoen	€ 12,2 miljoen	€ 6,3 miljoen	- € 16.900	N.v.t.
29	P6	CBL Vennootschap BV (Den Bosch)	Vertegenwoordigt de verkopende aandeelhouders van aandelen Essent als medebeheerder van de escrow-rekening waarop gelden zijn gestort als waarborg.	Aandeelh. (zeer gering) 149.682.196 aandelen waarvan Roosendaal 23.510 stuks. (0,0157%).	€ 8.750.000	€ 764.515	€ 409.891	€ 142.771	-/- € 248.698	N.v.t.
		<u>Toelichting:</u>								
		<p>* Van deze verbonden partijen was nog geen jaarrekening 2016 beschikbaar en is tevens geen opgave ontvangen van de omvang van het eigen en vreemd vermogen. Daarom is voor deze partijen de informatie uit de jaarrekening 2015 gebruikt voor de omvang van het eigen en vreemd vermogen.</p> <p>** Wegens het ontbreken van de jaarrekening 2016 is voor het verwachte resultaat de raming uit de begroting 2016 aangehouden.</p>								

Paragraaf 7. Grondbeleid

Voor lopende exploitaties in gebieden voor nieuwe (herontwikkeling) locaties voor bedrijven en wonen wordt in deze paragraaf de belangrijkste bestuur informatie inzichtelijk gemaakt (art. 16 BBV), te weten:

- Een duiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert.
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserve voor grondexploitaties in relatie tot de risico's van grondzaken.
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming.
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie.

Op basis van deze gegevens kan het bestuur keuzes maken en zo nodig bijsturen.

Visie en beleid

Gemeente Roosendaal voert een situationeel grondbeleid, gebruikmakende van de tot haar beschikking staande publiekrechtelijke en privaatrechtelijke instrumenten en inzet van eigen gronden, om een bijdrage te leveren aan goede ruimtelijke ordening in de gemeente Roosendaal.

Het grondbeleid is uitvoerend beleid en dienstbaar aan het ruimtelijk beleid. Het grondbeleid is vastgelegd in de nota grondbeleid 2012 'investeren in ruimte'. De gemeente hanteert een marktconform grondprijnsbeleid. De beleidsdoelstellingen ten aanzien van wonen zijn opgenomen in de door de gemeenteraad vastgestelde Structuurvisie 2013 en de Woonagenda 2015. De gemeente Roosendaal is belangrijk binnen de lokale grondmarkt. Naast regisseur is de gemeente ook aanbieder van grond. De nota grondbeleid zal in 2017 worden herzien.

Aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

De cijfers voor de grondexploitaties c.a. luiden voor 2016 als volgt:

Bedragen x 1.000	Boekwaarde	Gerealiseerd in 2016		Boekwaarde	Verwacht jaar van afsluiting	Te verwachten resultaat		Verlies voorziening	Boekwaarde minus verliesvz
	1-1-2016	Inkomsten	Uitgaven	31-12-2016		Eindwaarde	Cont.waarde		
Complexen in exploitatie									
<i>Bedrijventerreinen</i>									
305,308 en 309 Majoppeveld totaal	21.164	124	1.099	22.139	2024	498	417	0	22.139
	21.164	124	1.099	22.139		498	417	0	22.139
<i>Woongebieden</i>									
314 Plantagebaan 179 Wouwse Plantage	744	195	-549	0	2016	0	0	0	0
315 Herontwikkeling Heerle (de Bamere)	2.812	714	97	2.195	2020	41	38	0	2.195
317 Gebrande Hoef Moerstraten	1.149	0	59	1.208	2019	-447	-421	422	786
320 Van Dregtplein	1.118	0	84	1.202	2018	-627	-603	603	599
328 t Zand	4.644	0	382	5.026	2020	174	189	0	5.026
364 Stads oevers		867	5.596	4.729	2024	-2.787	-2.430	2.881	1.848
	10.467	1.776	5.669	14.360		-3.646	-3.227	3.906	10.454
<i>Diversen</i>									
307 Veld B Borchwerf 2	10.627	2.643	-779	7.205	2017	0	0	0	7.205
316 Plantagebaan 192-194	-25	0	9	-16	2018	0	0	0	-16
325 Bulkstraat	2.775	0	82	2.857	2021	-163	-148	150	2.707
	13.377	2.643	-688	10.046		-163	-148	150	9.896
Totaal complexen in exploitatie	45.008	4.543	6.080	46.545		-3.311	-2.958	4.056	42.489
Afbouw complexen niet in exploitatie									
331 Nieuwstraat	950	0	0	950	2019	0	0	0	950
Diverse winkelcentra	293	0	92	385	2019	0	0	395	-10
340 Verspreide complexen	327	0	-327	0	2016	0	0	0	0
345 Bloemschevaart	-74	282	356	0	2016	0	0	0	0
399 CPO Nispen	80	0	-80	0	2016	0	0	0	0
334 Nieuwe Markt	121	0	5	126	2018	0	0	126	0
Totaal afbouw complexen niet in expl.	1.697	282	46	1.461		0	0	521	940
Totaal	46.705	4.825	6.126	48.006		-3.311	-2.958	4.577	43.429

Faciliterend grondbeleid

De gemeente neemt voor 25% deel in de Borchwerf II CV. De grondproductie van dit bedrijventerrein wordt uitgevoerd in een PPS constructie (Publiek Private Samenwerking) samen met Heijmans (50%) en de gemeente Halderberge (25%). Op grond van de per 1 januari 2016 bijgestelde grondexploitatie bedraagt de

totale eindwaarde € 29,6 miljoen (1 januari 2015 € 31,2 miljoen) De waarde binnen het complex 307 grondbank dat nog moet worden overgedragen bedraagt € 7,2 miljoen, dit was ultimo 2015 € 10,6 miljoen

Actief grondbeleid

Roosendaal is door het aanbieden van haar gronden actief in de volgende deelgebieden:

- De bedrijventerreinen Majoppeveld: de deelprojecten Majoppeveld Oost, en de herstructurering Majoppeveld deelgebied I en II zijn in 2015 samengevoegd tot een grondexploitatie Majoppeveld. Alle gronden zijn in 2016 bouwrijp gemaakt en verkoop klaar. Het resultaat is omgebogen van een negatief in een positief resultaat als gevolg van de BBV technisch voorgeschreven lagere rente. Dit laat onverlet dat door uitblijvende grondverkoop dit resultaat onder druk staat mede door het besluit om af te zien van het voornemen om grote logistieke functies op de Meeten II te vestigen.
- De woongebieden Gebrande Hoef in Moerstraten, de herontwikkeling in Heerle en het van Dregtplein in Roosendaal. De gronden zijn bouwrijp gemaakt en aangeboden voor verkoop. Gelet op de overeenkomsten die in voorbereiding zijn, zijn (aanvullende) verliesvoorzieningen gevormd voor Gebrande Hoef en het van Dregtplein
- Het woongebied Plantagebaan 179 in Wouw en de hiervoor vastgestelde grondexploitatie is in 2016 afgesloten.
- Het woongebied en bedrijventerrein Bulkstraat in Wouw. Het bestemmingsplan is in het voorjaar 2016 vastgesteld door de gemeenteraad. De voorbereiding voor het bouwrijp maken van de gronden wordt naar verwachting in 2017 gestart na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan ligt nu voor bij de Raad van State in verband met ingediende zienswijzen. Omdat het uit te werken gebied uit het bestemmingsplan is gehaald is de omvang van het gebied verkleind. Dit heeft geleid tot het vormen van een verliesvoorziening.
- Het woongebied Stadsoevers, de gemeenteraad heeft in december 2015 ingestemd met een ruimtelijk kader en een grondexploitatie De bij het jaarverslag van 2015 getroffen verliesvoorziening is bepaald op € 2,8 miljoen. De nu voorliggende exploitatie geeft een tekort op contante waarde van € 2,4 miljoen. Omdat het jaar van afsluiting pas in 2024 ligt wordt deze voorziening vooralsnog gehandhaafd.
- Het woongebied 't Zand, waarvoor in 2016 een grondexploitatie is vastgesteld. In het 1^e halfjaar 2017 wordt een ontwerp bestemmingsplan aan de raad voorgelegd.
- Het woongebied Plantagebaan 192-194 is nog niet volledig afgerond, voorheen opgenomen onder de niet in exploitatie genomen gronden.

Roosendaal tracht door inzet van publiekrechtelijke instrumenten een rol te spelen in het realiseren van een goede ruimtelijke ordening in de volgende deelgebieden:

- Winkelcentra Tolberg, Dijkcentrum, Jumbo Beethovenlaan en de Rembrandtgalerij.
- Het project Bloemschevaert is in 2016 afgesloten na het realiseren van de resterende grondtransacties, waarna het saldo is toegevoegd aan de BR grondexploitatie.

Roosendaal heeft gronden verworven in de volgende deelgebieden, waarvan de status per 1 januari 2016 voorschrift technisch is gewijzigd. In het kader van de laatste BBV voorschriften is de categorie 'niet in exploitatie genomen gronden' (NIEGG) per 1 januari 2016 vervallen, met voor uitzonderingen een korte overgangstermijn. In deze categorie waren tot 2016 opgenomen:

- Binnen verspreide complexen, Gebrande Hoef 3^e fase en de locatie Wouwseweg / Freijterslaan. Deze zijn in 2016 beide overgebracht maar de materiele activa.
- Het perceel aan de Nieuwstraat als beoogde vestiging van een bioscoop zal vooralsnog binnen de NIEGG blijven verantwoord en als zodanig worden ingezet voor de verhoging van de kwaliteit van de binnenstad .
- De parkeergarage Nieuw Markt. Dit project is in 2015 overgebracht van de bouwgronden in exploitatie naar de niet in exploitatiegenomen gronden en wordt naar verwachting in 2018 afgewikkeld. De boekwaarde is afgedekt door een verliesvoorziening.

Financiële positie en onderbouwing van de geraamde winsten en verliezen

In het hier hiervoor opgenomen overzicht van de complexen in exploitatie zijn de verwachte resultaten contant gemaakt en hieruit blijkt dat er een toekomstig verlies ligt van rond € 2,9 miljoen aan positieve en negatieve exploitaties. Voor de verlieslatende exploitaties is in 2016 en eerder verlies genomen en zijn verliesvoorzieningen gevormd voor nu totaal € 4,6 miljoen.

De resultaten worden vanaf 2016 verwerkt via de BR grondexploitatie, waarna het resultaat met een bijdrage uit de algemene middelen wordt vereffend. In totaliteit wordt over 2016 door de algemene dienst € 0,2 miljoen bijgedragen. Deze verliezen worden naar verwachting de komende jaren goedge maakt door lagere verliezen en door winstnemingen. Dit is grotendeels afhankelijk van de afzet van bedrijventerreinen.

Risico's

Per te exploiteren gebied wordt een grondexploitatie opgesteld. Het uitgangspunt van de grondexploitatie is dat deze sluitend is. Uit de ervaringen van de afgelopen jaren is gebleken dat er risico's aan de grondexploitaties zijn verbonden. De kans op verliezen leidt tot de noodzaak uit eventuele winsten een reserve op te bouwen, die aangesproken kan worden bij eventuele latere verliezen op de exploitatie. Binnen de bestemmingsreserve Grondexploitaties worden winsten en verliezen van exploitaties met elkaar verrekend. Het saldo van een exploitatiegebied komt in de bestemmingsreserve wanneer de exploitatie van het gebied wordt afgesloten. Verliezen worden genomen zodra ze worden geraamd. In 2015 werden we geconfronteerd met het gegeven dat de BR grondexploitatie niet toereikend was om verliezen te dekken. Derhalve is deze naar nul teruggebracht met een aanvulling uit het toen voorliggende jaarrekeningsaldo. Deze gang van zaken zal ook voor volgende jaren worden toegepast.

Onderbouwing van de geraamde winst en verliesneming in 2016

In 2016 is een verlies van € 0,2 miljoen verantwoord. Gerekend was met € 0,6 miljoen aan verrekeningen met de Bestemmingsreserve. Het verlies ad € 0,2 miljoen is ontstaan door:

- € 0,9 miljoen vrijval van de verliesvoorziening voor Majoppeveld, zoals die is gevormd in 2015, als gevolg van het berekenen van een lagere rente;
- € 0,5 miljoen als resultaat toegevoegd vanwege het in 2016 afsluiten van het project Bloemschevaert;
- € 0,15 miljoen verliesgevende exploitatie Bulkstraat in Wouw, door beperking van het plangebied. Het vervallen gedeelte is omgezet in nader uit te werken plangebied, dat pas na realisatie van het voorliggende bestemmingsplan verder wordt opgepakt;
- € 0,6 miljoen van Dregtplein na verlaging grondprijzen conform de bijgestelde realisatieovereenkomst met de projectontwikkelaar en vooralsnog handhaven van de kostenramingen;
- € 0,1 miljoen ophogen verliesvoorziening Gebrande Hoef na verlaging grondprijzen, mede naar aanleiding van de gerealiseerde overeenkomst voor het centrumgebied van het plan;
- € 0,4 miljoen voor het aanpassen van de bestaande verliesvoorzieningen voor onder andere winkelcentra en is aanvullend verlies genomen voor onder andere de Nieuwe Markt (bouw parkeergarage) en het afsluiten van het CPO project in Nispen;
- € 0,05 miljoen verlies voor het onderdeel verspreide complexen, deze is opgeheven met verlies;
- € 0,05 miljoen verlies voor de Nieuwstraat om de waarde op het zelfde niveau te continueren;
- € 0,3 miljoen verlies als gevolg van de bij de begroting 2016 bepaalde beleidslijn, dat de niet gerealiseerde uren voor grondexploitaties ten laste van de BR Grondexploitatie worden gebracht.

Doorkijk naar de komende jaren

De toekomstige verliezen zijn zoals eerder aangegeven allemaal afgedekt door gevormde verliesvoorzieningen. Met ingang van het begrotingsjaar wordt de niet binnen grondexploitatie opgenomen inzet van personeel rechtstreeks afgedekt uit de BR grondexploitatie. In 2016 was hiermee € 0,3 miljoen gemoeid. Dit zal zich naar het zich laat aanzien voor de komende jaren herhalen. Dit kan worden omgebogen door herontwikkelingen in de gemeente die kunnen worden doorberekend. Dit wordt naar verwachting nog gecompenseerd door de toekomstige met winst af te sluiten grondexploitaties van totaal rond € 0,6 miljoen. Dit zijn de Bamere in Heerle, 't Zand in Roosendaal en het bedrijventerrein Majoppeveld in totaliteit.

Paragraaf 8. Bedrijfsvoering

Algemeen

Bij het raadsbesluit 'Roosendaal in Ontwikkeling – onderweg naar 2020' is de uitdaging voor onze gemeentelijke organisatie geschetst en de wijze waarop Roosendaal in de toekomst moet functioneren. We streven naar goede en betaalbare dienstverlening voor alle inwoners en ondernemers van de gemeente Roosendaal. Onze externe en interne dienstverlening moet werken volgens dezelfde principes. Om dit te bereiken hebben we in het kader van Roosendaal in Ontwikkeling (RIO) de afgelopen jaren gewerkt aan de drie veranderopgaven: Flexibiliteit en Mobiliteit, Slimmer Anders en Samenwerken & Netwerken. Begin 2016 hebben we deze opgaven herijkt, om optimaal aan te sluiten bij de behoefte van inwoners, bestuur en de organisatie. Op deze manier blijft de uitwerking van de eerder genoemde veranderopgaven deels staan en hebben we deze aangevuld met nieuwe inzichten en vragen van onze omgeving. We hebben in 2016 drie principes opgesteld voor de ambtelijke organisatie: Resultaatgericht, De ander centraal en Samen. Zo zetten we een volgende stap in Roosendaal in Ontwikkeling.

1. Resultaatgericht

Uitgangspunt: we maken duidelijke afspraken over resultaten die we willen behalen en stellen daarbij prioriteiten, zowel intern als extern.

Wat hebben we bereikt?

- In 2016 hebben we medewerkers trainingen aangeboden om digitaal vaardiger en digitaal bewuster te werken. Ook zijn in 2016 het nieuwe Sharepoint en Office 365 gelanceerd waardoor er nog meer mogelijkheden ontstaan voor (digitaal) samenwerken.
- In 2016 zijn we gestart met trainingen resultaatgericht werken voor medewerkers. Zo maken we beter afspraken en bereiken we betere resultaten.
- Het nieuwe personeelsinformatiesysteem (ADP) is per 1-1-2017 ingevoerd. In de regio hebben alle gemeenten nu hetzelfde systeem.
- De invoering van het Individueel Keuzebudget is gezamenlijk in de regio opgepakt. Dit is eind 2016 ingevoerd en betekent een flexibilisering van de arbeidsvoorwaarden.
- In 2016 is besloten dat het voornemen is om het Stadskantoor te handhaven op de huidige locatie aan het Stadserf 1 en het pand duurzaam te renoveren.

2. De ander centraal

Uitgangspunt: We stellen de ander centraal bij alles wat we doen. We luisteren goed en achterhalen de behoefte achter de vraag.

Wat hebben we bereikt?

- Digitale dienstverlening

We hebben in 2016 de nieuwe website www.roosendaal.nl gelanceerd met de meest gevraagde digitale producten en diensten. Daarnaast hebben we webcare verder geprofessionaliseerd. Denk hierbij aan beantwoorden van vragen via WhatsApp en andere sociale media. Hierdoor verkorten we de reactietermijn voor vragen van burgers.

Ook hebben we de nieuwe digitale werkomgeving (Sharepoint/Office365) vernieuwd waardoor meer mogelijkheden ontstaan voor digitaal samenwerken.

3. Samen

Uitgangspunt: We komen samen met anderen tot resultaten, binnen en buiten onze organisatie. We gaan de dialoog aan om het gemeenschappelijke belang te dienen.

Wat hebben we bereikt?

In 2016 is geïnvesteerd in de volgende samenwerkingsverbanden voor het verbeteren van dienstverlening en effectiviteit.

D6-samenwerking

- In december 2015 en januari 2016 zijn in alle D6-gemeenten de uniforme detacheringsovereenkomst vastgesteld door het lokale College van B&W. In 2016 is deze verschillende keren gehanteerd, wat leidt tot voorafgaande duidelijkheid en snellere inzetbaarheid van de medewerkers.
- Een eerste aanzet tot harmonisatie van arbeidsvoorwaarden is uitgewerkt (incl. financiële consequenties) en besproken met zowel de portefeuillehouders als de gemeentesecretarissen. Vervolgens is overeenstemming bereikt over het vervolgtraject naar medezeggenschap.
- Voor VTH-WABO is een samenwerkingsplan vastgesteld door colleges van de D6.
- Het plan van aanpak voor de Omgevingswet is in concept gereed.
- In diverse samenstellingen zijn diverse modelverordeningen opgesteld (nadeelcompensatie, erfgoedverordening, subsidieverordening enzovoorts). Op het gebied van privacy en jeugd wordt door de juristen van D6 intensief samengewerkt. Dit heeft geleid tot één verordening jeugdhulp. Invoering rechtspositionele kamer D6 per 1 januari 2017 is in 2016 voorbereid en voltooid. Ook het Jaarplan opleidingen juridische kennis 2016 is met succes uitgevoerd.

- ICT-samenwerking
In 2016 zijn met het nieuwe management van ICT WBW grote stappen gemaakt op het gebied van de samenwerking. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt over de producten en diensten en deze zijn vastgelegd in een catalogus. Verwacht wordt dat deze lijn in 2017 doorgezet kan worden.

- Archief
Sinds 1 juli 2016 nemen we deel aan de gemeenschappelijke regeling West Brabants Archief (GR WBA). Het WBA is een samenwerkingsverband van 7 gemeenten en draagt bij aan een efficiënte en effectieve borging van digitale informatie voor de bedrijfsvoering, verantwoording en controleerbaarheid nu en voor in de toekomst. Het WBA faciliteert de gemeenten in het maken van een omslag naar digitale archivering en informatievoorziening.

- WegWijs (was: De Toegang)
Inwoners met ondersteuningsvragen kunnen vanaf 1 december 2016 terecht bij WegWijs Roosendaal. Het gemeentelijke Wmo-loket en het Centrum voor Jeugd en Gezin verhuisden in september naar de Dunantstraat. In december zijn daar de welzijnsorganisaties MEE West-Brabant en WijZijn Roosendaal bijgekomen. Samen vormen zij de nieuwe netwerkorganisatie WegWijs Roosendaal. De partners werken intensief samen om een plek te bieden waar alle inwoners terecht kunnen voor vragen en ondersteuning bij het dagelijks leven, opgroeien, welzijn, een beperking of ouderdom. Ook jongeren met vragen kunnen er terecht.

Paragraaf 9. Subsidieverstrekingen

Subsidies worden verstrekt op basis van de Algemene subsidieverordening Roosendaal die de gemeenteraad op 17 april 2013 heeft vastgesteld. Door het verstrekken van subsidies laat de gemeente haar beleid uitvoeren. In 2016 hebben we ingezet op subsidiëring van activiteiten die een aantoonbare bijdrage leveren aan het realiseren van de gewenste maatschappelijke effecten.

Voor de uitvoering van het subsidiebeleid zijn er per beleidsveld nadere regels opgesteld. Deze regels zijn gericht op activiteiten die bijdragen aan, door de gemeenteraad vooraf gestelde, beleidsdoelen - en effecten. Op basis van deze regels kunnen subsidies worden aangevraagd. Het subsidieproces wordt proactief vormgegeven met belangrijke partners, waardoor vooraf bekend is welke activiteiten voor subsidie in aanmerking komen en er op geanticipeerd kan worden. Over het proces is uitvoerig gecommuniceerd met inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen.

De activiteiten waar een subsidie aan is verleend voor 2016, staan opgenomen in het subsidieregister 2016. Dit register is te vinden op de gemeentelijke website.

DEEL II JAARREKENING 2016

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt volgens de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft en de eigen vastgestelde kaders.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt, daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Aan personeelskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een voorziening gevormd te worden.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak luidt dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in dat jaar laatst gepubliceerde accresmededeling (septembercirculaire 2016). In afwijking van deze richtlijn is bij de berekening van de algemene uitkering 2016 zoals die is verwerkt in de jaarrekening 2016 zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de actualiteit. Wij menen dat dit het inzicht in de jaarrekening ten goede komt.

Balans

Vaste activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen worden geactiveerd.

Immateriële vaste activa

Onder immateriële vaste activa worden verstaan de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio en de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief. De afschrijvingsduur van immateriële vaste activa is bepaald op hetzij maximaal de looptijd van de lening waarop de immateriële vaste activa betrekking hebben, hetzij op maximaal vijf jaar.

Er is sprake van een stelselwijziging doordat de bijdragen in activa in eigendom van derden gepresenteerd worden bij de immateriële vaste activa per 1-1-2016 in plaats van bij de financiële vaste activa. Als gevolg hiervan zijn de bijdragen per 1-1-2016 via een aparte kolom balansverschuiving in de toelichting op de balans geherrubriceerd naar de immateriële vaste activa. Bij de immateriële vaste activa worden deze bijdragen aan activa in eigendom van derden conform artikel 62 en 63 BBV gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 BBV, worden lineair afgeschreven in maximaal het volgende aantal jaren conform de financiële verordening 2016:

- 40 jaar Nieuwbouw woonruimten en schoolgebouwen.
- 40 jaar Kantoren en bedrijfsgebouwen.
- 30 jaar Sportvelden en -voorzieningen.
- 25 jaar Rioleringen.
- 25 jaar Renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, kantoren, bedrijfs- en schoolgebouwen.
- 20 jaar Motorvoertuigen.
- 15 jaar Technische installaties in bedrijfsgebouwen.
- 10 jaar Veiligheidsvoorzieningen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair.
- 10 jaar Tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen.
- 10 jaar Zware transportmiddelen, aanhangwagens, schuiten, personenauto's, lichte motorvoertuigen.
- 10 jaar Automatiseringsapparatuur.
- Niet Gronden en terreinen.

Nadere voorschriften over afschrijving, waardering en registratie van vaste activa zijn vastgelegd in het vastgestelde activabeleid. Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden, zoals bedoeld in artikel 65 lid 1 BBV, onafhankelijk van het resultaat 'in aanmerking genomen'. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 15.000 (betreft totale investering en niet de individuele onderdelen) worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemde worden altijd geactiveerd.

Onder activa met een meerjarig maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 35 BBV, worden verstaan investeringen in aanleg en onderhoud van: (inrichting) wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, riolen, groen en kunstwerken.

Wanneer investeringen grotendeels worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen voortaan op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Aankoop en vervaardiging van activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de gemeenteraad aan te geven tijdsduur. De afschrijvingen vinden plaats conform het vastgestelde activabeleid.

Een aantal gebouwen wordt nog afgeschreven op basis van een verwachte levensduur van 60 jaar in plaats van de gebruikelijke levensduur van 40 jaar. Naar onze inschatting is het effect hiervan niet van materiële betekenis, aangezien in het verleden de ondergrond van de gebouwen is afgewaardeerd tot nihil en de gebouwen op dit moment worden afgeschreven tot nihil terwijl feitelijk sprake is van een restwaarde.

Stelselwijziging

Er is sprake van een stelselwijziging doordat de niet in exploitatie genomen gronden (kortweg: NIEGG) gepresenteerd worden bij de materiële vaste activa per 1 januari-2016 in plaats van bij de voorraden. Als gevolg hiervan zijn de bedragen per 1-1-2016 via een kolom balansverschuiving in de toelichting op de balans geherrubriceerd naar de materiële vaste activa. Bij de materiële vaste activa worden deze activa conform de Notitie Grondexploitatie van de commissie BBV voor 31 december 2019 gewaardeerd naar de nieuwe bestemming. Op dit moment zijn betreffende activa gewaardeerd tegen de waarde per 31 december-2016.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV' s en BV' s ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. De geactiveerde bijdragen van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Flottende activa

Onderhanden werk

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Voor het activeren van kosten bij niet in exploitatie genomen gronden moet een reëel en stellig voornemen bestaan dat deze in de nabije toekomst zal worden bebouwd zoals bedoeld in de notitie grondexploitatie BBV (februari 2012).

Schattingswijziging

Er is sprake van een schattingswijziging doordat de uitgangspunten op basis waarvan de in exploitatie genomen gronden (kortweg: BIE) worden gewaardeerd, per 1-januari-2016 zijn aangepast conform de notitie Grondexploitatie van de Commissie BBV.

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde per balansdatum.

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouwen woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Verliesvoorzieningen voor bouwgronden in exploitatie zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties en gewaardeerd tegen netto contante waarde.

De bouwgronden in exploitatie worden jaarlijks per 31 december naar actuele inzichten herzien.

Mogelijke scenario's, zoals daling van de opbrengsten in de toekomst, worden meegenomen als risico's en verwerkt in de benodigde weerstandscapaciteit bij de beoordeling van het weerstandsvermogen.

Vorderingen en overlopende posten

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De hoogte van de voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Vorzieningen

Vorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, dit geldt ook voor voorzieningen wegens oninbaarheid, deze worden met de nominale waarde van leningen en vorderingen verrekend.

De onderhoudsvorzieningen met egalisatie oogmerk zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die geformuleerd zijn. In paragraaf 5 Onderhoud kapitaalgoederen is het beleid nader uiteengezet.

Vorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten is.
- Bestaande risico's op balansdatum ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Vorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende aan personeelskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Langlopende schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rent typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Balans met toelichting

Balans per 31 december 2016

ACTIVA (x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2016
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa		1.038
Bijdrage aan activa in eigendom van derden		1.038
Materiële vaste activa	137.335	144.659
Investerings met economisch nut	107.069	114.456
Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	11.299	10.171
Investerings openbare ruimte met maatschappelijk nut	18.967	20.032
Financiële vaste activa	20.895	22.168
<i>Kapitaalverstrekingen</i>		
Deelnemingen	3.688	3.553
Gemeenschappelijke regelingen	0	
Overige verbonden partijen	1.861	1.539
<i>Leningen</i>		
Woningbouwcorporaties	0	0
Deelnemingen	7.458	7.600
Overige verbonden partijen	0	0
Overige langlopende leningen	6.728	9.478
<i>Bijdrage aan activa in eigendom derden</i>	1.160	
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	47.732	43.429
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	6.252	940
Onderhanden werk waaronder in exploitatie genomen bouwgronden	41.480	42.489
Uitzettingen met rente typische looptijd < 1 jaar	9.518	18.472
Vorderingen	9.518	18.472
Verstrekke kasgeldleningen	0	
Liquide middelen	19	1.462
Kas/banksaldi	19	1.462
Overlopende activa	22.306	19.603
Nog te ontvangen bedragen	21.824	1.501
Nog te ontvangen bedragen rijk		10.645
Nog te ontvangen overige overheidsinstellingen		5.963
Vooruitbetaalde bedragen	482	1.494
Totaal activa	237.805	250.831

PASSIVA (x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2016
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	77.449	81.316
Algemene reserves	19.067	21.273
Gerealiseerd resultaat	7.258	5.980
Bestemmingsreserves	51.124	54.063
Vorzieningen	19.580	20.989
Vorzieningen	19.580	20.989
Vaste schulden met rente typische looptijd >1jaar	113.009	104.465
Obligatie leningen	2	2
Onderhandse geldleningen binnenlandse banken	111.603	104.463
Overige langlopende schulden	1.404	0
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd < 1 jaar	14.680	27.764
Kasgeldleningen	0	12.000
Rekening courant banken	3.992	3.234
Overige kortlopende schulden	10.688	12.530
Overlopende passiva	13.087	16.297
Nog te betalen bedragen	9.538	13.864
Vooruit ontvangen bedragen van Europa	0	0
Vooruit ontvangen bedragen van het Rijk	1.896	1.441
Vooruit ontvangen bedragen overige overheid NL	877	824
Overige vooruit ontvangen bedragen niet overheid	776	168
Totaal passiva	237.805	250.831
Gegarandeerde geldleningen	387.391	378.211

Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Als gevolg van een BBV stelselwijziging voor 2016 is hier de balanscategorie 'bijdrage aan activa in eigendom van derden' terecht gekomen via een balansverschuiving van € 1.160.000. Voorheen werden deze verantwoord onder de financiële vaste activa. Deze in het verleden verstrekte bijdragen aan activa in eigendom van derden hebben betrekking op investeringen in welzijnsaccommodaties waarop conform de begroting is afgeschreven. Op 31-12-2016 bedraagt de boekwaarde € 1.038.000.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn uitgaven met meerjarig nut die in meerdere jaren worden afgeschreven.

Materiële vaste activa (x € 1.000)	Boek waarde 01-01- 2016	Balans vershui- ving	Investe- ringen	Inkom- Sten	Desinves- Teringen.	Afschrij- vingen	Boek waarde 31-12-2016
Materieel vaste activa economisch nut							
Bedrijfsgebouwen	90.775	413 -413	10.047	365	290	3.560	96.607
Gronden en terreinen	8.866		2.339		291	127	10.787
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	121					26	95
Vervoermiddelen	72		80			33	119
Machines, apparaten en installaties	525		105			107	523
Inventarissen	1.729		812			156	2.385
Overige materiële activa	4.604		706	25	1.013	709	3.563
Erfpachtgronden	377						377
Materieel vaste activa economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	11.299		1.970	2.001		1.097	10.171
Materieel vaste activa maatschappelijk nut							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	18.746		3.546	541		1.913	19.838
Overige	221					27	194
Totaal	137.335	0	19.605	2.932	1.594	7.755	144.659

Stelselwijziging BBV NIEGG

Als gevolg van de notitie grondexploitaties heeft een aanpassing plaatsgevonden van voorraden NIEGG naar Materiele vaste activa. Het betreft de 1-januari 2016 boekwaarden van diverse winkelcentra € 292.000 en de nieuwe Markt € 121.000. Deze boekwaarden worden volledig afgedekt door de bijbehorende aanwezige verliesvoorzieningen.

Belangrijkste investeringen/activeringen > € 100.000 economisch nut (€ 16,1 miljoen)

Nieuwbouw VMBO Bovendonk 1	€ 6.658.000
Oostelijke Havendijk 12	€ 1.502.000
Gronden onder infrastructuur	€ 1.240.000
Oostelijke Havendijk 13	€ 1.155.000
Verbouwing Molenstraat 2	€ 557.000
Wouwseweg NIEGG	€ 408.000
Gebrande Hoef 3, Moerstraten	€ 301.000
Doortrekken kade	€ 250.000
Nieuw gebouw van Goghlaan	€ 131.000

Ontwikkeling in 2017

Met de vaststelling van het beleidskader buitensportaccommodaties door het college van B&W op 13 februari 2007 is bepaald om zogenaamde "plusvoorzieningen" in eigendom aan de verenigingen over te dragen die deze voorzieningen gebruiken. Plusvoorzieningen worden beschreven als voorzieningen die niet noodzakelijk zijn om te kunnen sporten. Het gaat om kantines, tribunes, dug-outs, kassagebouwtjes, bestuurskamers etc. Deze actie is gelijktijdig uitgevoerd met de overdracht van gebouwen n.a.v. de vaststelling van de agenda van Roosendaal door de gemeenteraad in 2011. Daarin is bepaald dat het onderhoud van de gebouwen van de gemeente, die door buitensportverenigingen gebruikt worden, door de verenigingen uitgevoerd moeten worden. Voor gebouwen die van de verenigingen zelf zijn, is dit uiteraard al het geval (denk hierbij aan kantines en kleedaccommodaties in eigendom bij verenigingen). De overdracht van onderhoud gebeurt door het overdragen van het eigendom van de gebouwen, m.u.v. twee gebouwen die een hoge boekwaarde hebben. Er wordt een verkoop regulerende bepaling gehanteerd: bij verkoop heeft de gemeente het eerste recht om de accommodatie tegen 1 euro te kopen.

Voor de overdracht van plusvoorzieningen is 1 euro gehanteerd omdat deze objecten (nagenoeg) zijn afgeschreven. Voor de overdracht van basissportvoorzieningen (kleedkamers) is 1 euro gehanteerd omdat dat het beleid is bij het privatiseren van sportaccommodaties. De desbetreffende objecten zijn nog tegen boekwaarde opgenomen dus er zijn geen financiële consequenties voor de jaarrekening.

Investeringen economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven

De uitgaven 2016 € 2 miljoen voor rioolinvesteringen zijn geactiveerd. Deze lasten worden nagenoeg gedekt middels onttrekkingen uit de daarvoor bestemde voorziening rioolinvesteringen.

Belangrijkste investeringen in dit kader > € 100.000

Chr. Huijgensstraat	€ 621.000
Persleiding Schneiderlaan	€ 257.000
Mgr. Hopmanstraat en Dr. Poelsplein	€ 216.000
Joseph Israëlstraat	€ 157.000
Spoorhaven deel riool	€ 157.000

De reiniging is uitbesteed aan SAVER, Roosendaal koopt diensten in op contract. De investeringen worden door SAVER gedaan en zodoende is deze balanscategorie niet van toepassing.

Belangrijkste investeringen > € 100.000 maatschappelijk nut (€ 3,5 miljoen)

Vervangen vlietbrug	€ 866.000
Reconstructie tunnels	€ 582.000
Damwanden Halsegat	€ 489.000
Restauratie aquaduct en Nispens vaart	€ 407.000
Reconstructie 33 bruggen	€ 358.000
Groen/water en landschapsprojecten	€ 200.000
Damwanden Kade/Vliet	€ 180.000
Groot onderhoud houten bruggen	€ 136.000
Fietspaden Landschappen van Allure	€ 125.000

Belangrijkste inkomsten (€ 2,6 miljoen)

Diverse bijdragen uit voorziening Rioolinvesteringen	€ 2.001.000
Restauratie aquaduct en Nispense Vaart	€ 372.000
Inkomsten Groen/water en landschapsprojecten	€ 100.000

Desinvesteringen

De belangrijkste desinvesteringen hebben betrekking op respectievelijk Charitasstraat 8 (€ 266.000), ondergrond Kadeplein 3 (€ 281.000) en gebouw Kadeplein 3 (€ 1.013.000).

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa (x € 1.000)	Boek waarde 01-01-2016	Vermeer- dering- en	Vermin- dering- en	Aflos- singen/ Afschrij- ingen	Balansver- schuiving	Boek waarde 31-12-2016
Kapitaalverstrekkingen						
Deelnemingen	3.688	280	415			3.553
Overige verbonden partijen	1.861	2.759	3.081			1.539
Leningen						
Woningbouwcorporaties	0					0
Deelnemingen	7.600					7.600
Overige verbonden partijen	0					0
Overige langlopende leningen						
Langlopende geldleningen sociaal domein	1.056	215		10		1.261
Langlopende geldleningen starters etc./ Enexis	6.044 134	2.979	79	581		8.442 55
Bijdrage aan activa in eigendom derden						
Activa in eigendom derden	1.160				-1.160	0
Totaal						
Correctie risico afdekking voorziening leningen sociale zaken	-506	224				-282
Correctie verliesvoorziening Monumentenfonds	-142	142				0
Totaal	20.895	6.599	3.575	591	-1.160	22.168

De balanspost financiële vaste activa is in 2016 gestegen naar € 22.168. Ten opzichte van de beginbalans is sprake van een stijging van € 1.273

Belangrijkste vermeerderingen

Starters- en duurzaamheidsleningen SNV	€ 2.979.000
Startersfonds en Duurzaamheidsrekening VROM	€ 2.759.000
Deelneming DER B.V	€ 280.000
Leningen PW en leenbijstand BBZ	€ 215.000
Vrijval verlies voorziening Sociale Zaken	€ 224.000
Vrijval verlies voorziening	€ 142.000

Belangrijkste verminderingen

Verminderingen inzake VROM startersfonds /VNG revolving fund	€ 2.402.000
Verminderingen VROM duurzaamheidsrekening	€ 679.000
Vermindering langlopende vordering HNG	€ 415.000

Belangrijkste aflossingen

Betreft aflossingen voor starters- en duurzaamheidsleningen en de bouwkredietregeling tot een bedrag van € 581.000 en aflossingen leningen PW, krediethypotheke PW en leenbijstand BBZ tezamen € 10.000.

Roosendaal neemt deel in diverse rechtspersonen zoals NV 's, BV's en Gemeenschappelijke Regelingen. In een aantal daarvan is de gemeente enig eigenaar of meerderheidsaandeelhouder. In andere rechtspersonen neemt de gemeente slechts beperkt deel. Zie hiervoor Paragraaf 6 Verbonden partijen.

Balansverschuiving

De herrubricering van de post 'bijdrage in activa eigendom van derden' als gevolg van een BBV stelselwijziging van FVA naar IVA is hier in een aparte kolom zichtbaar gemaakt.

De post leningen is als volgt te specificeren

Lening Borchwerf II CV	€ 7.000.000
Deelname NV Monumentenfonds (na afboeking achtergestelde geldlening)	€ <u>600.000</u>
	€ 7.600.000

Overige langlopende geldleningen

Hypothecaire leningen aan ambtenaren	€ 13.000
Startersleningen (via SVN)	€ 8.429.000
Langlopende vordering Enexis	€ 55.000
Verstreckte leningen op grond van de Participatiewet, etc.	€ <u>1.261.000</u>
	€ 9.758.000

De verstreckte leenbijstand, BBZ en de krediethypotheke PW zijn verantwoord onder overige langlopende geldleningen. Het betreft een bedrag van € 1.261.000. De voorziening dubieuze debiteuren € 282.000 is bestemd ter afdekking van deze risico's. De aparte verliesvoorziening van € 142.000 voor het monumentenfonds is vrijgevallen.

Wet verplicht Schatkistbankieren (Wet vSB)

De wet vSB (zonder leenfaciliteit) houdt in dat decentrale overheden en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen, al hun overtollige liquide middelen en beleggingen moeten aanhouden bij het ministerie van Financiën. Er is een (kleine) vrijstellingsgrens voor het afstorten van overtollige liquide middelen. Dit is het bedrag dat buiten de schatkist mag worden gehouden.

Als het gemiddelde kwartaalbedrag van de positieve tegoeden minder is dan 0,75% van het begrotingstotaal bij aanvang van het boekjaar, mag dit op de eigen bankrekeningen blijven staan.

In 2016 was dit gemiddelde kwartaalbedrag voor Roosendaal afgerond € 1,7 miljoen (zijnde 0,75% van € 224,5 miljoen). De kwartaalgemiddelden in 2016 van de buiten de schatkist gehouden positieve liquide middelen zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Periode	Bedrag (* € 1.000)
Toegestane waarde per kwartaal in 2016	1.700
1 ^e kwartaal 2016	17
2 ^e kwartaal 2016	70
3 ^e kwartaal 2016	880
4 ^e kwartaal 2016	642

Vlottende activa

Vorraden

Vorraden (x € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2016	Balansver- schuiving	Verschu- ving naar exploitatie	Mutaties Grond exploitatie	Overige mutaties verlies vz	Boekwaarde 31-12-2016
Complexen in exploitatie	46.103		4.618	-4.176		46.545
Bijbehorende verlies vz	-4.623				567	-4.056
NIEGG	6.682	-413	-4.618	-603	-98	950
Bijbehorende verlies vz	-430	413			7	-10
Totaal	47.732	0	-0	-4.779	476	43.429

Op 31 december 2016 resteert nog een boekwaarde van € 47.495.000 hierop worden de voor de voorraden resterende verliesvoorzieningen in mindering gebracht -/- € 4.066.000 geeft € 43.429.000. Voor een nadere specificatie en toelichting per complex wordt verwezen naar de paragraaf 7 Grondbeleid.

Conform de wijziging van de BBV wetgeving zijn in 2016 de niet in exploitatie genomen gronden aanmerkelijk teruggebracht. Via een aparte kolom balansverschuiving zijn ten gevolge van een BBV stelselwijziging de boekwaarden 1-1-2016 van resp. diverse winkelcentra € 292.000 en de Nieuwe Markt € 121.000 tezamen voor een bedrag van € 413.000 euro overgebracht naar de materiele vaste activa. Hierop zijn tevens de bijbehorende verliesvoorzieningen in mindering gebracht. Op 31-12-2016 resteert nog een bedrag van € 511.000 aan verliesvoorzieningen ter afdekking van deze ingebrachte materiele vaste activa (NIEGG) Hierna resteert onder deze categorie slechts nog de boekwaarde van de Nieuwstraat € 950.000 waarbij gebruik gemaakt gaat worden van de overgangsregeling (4 jaar).

De in de jaarrekening 2015 getroffen verliesvoorziening voor Stadsoevers is destijds berekend op circa 2,8 miljoen. De nu voorliggende grondexploitatie laat een gecalculeerd tekort op contante waarde zien van circa 2,4 miljoen. Omdat de afsluiting van het plan pas in 2024 ligt wordt de omvang van de verliesvoorziening vooralsnog gehandhaafd. Er zijn nog relatief veel onzekerheden in de verdere uitvoering van het plan in de komende jaren. Zo volgt er nog een aantal grondsaneringen en er moeten nog een aantal grondverwervingen in het plan worden gerealiseerd, welke mede afhankelijk zijn van de vraag of partijen zelf gaan realiseren. De financiële consequenties hiervan zijn zo reëel mogelijk ingecalculeerd, maar er kunnen zich nog eventuele toekomstige tegenvallers hierin voordoen.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen (x € 1.000)	Saldo 01-01-2016	Saldo Debiteuren	Voorziening oninbaarheid corr. dwangs.	Saldo 31-12-2016
Debiteuren algemeen	4.554	13.330	737	12.593
Debiteuren belastingen	3.547	3.486	271	3.215
Debiteuren sociale zaken	1.417	3.316	652	2.664
Verstreckte kasgeldlening				
Totaal	9.518	20.132	1.660	18.472

Specificatie debiteuren

Debiteuren algemeen	€13.131.000
Presentatie aanpassing (neg crediteuren)	€ 199.000
Correctie dwangsommen	-/- € 255.000
Correctie voorziening oninbaarheid (privaatrechtelijk)	-/- € 482.000
	€12.593.000

Debiteuren belastingen	€ 3.486.000
Correctie voorziening oninbaarheid (publiekrechtelijk)	-/-€ 271.000

	€ 3.215.000
Debiteuren sociale zaken	€ 3.316.000
Correctie voorziening oninbaarheid (sociale zaken)	-/-€ 652.000
	€ 2.664.000
Totaal openstaande debiteuren	€ 18.472.000

Het debiteurensaldo algemeen is aanmerkelijk hoger dan vorig jaar doordat er dit jaar drie grote te vorderen posten bij zitten van respectievelijk de Borchwerf II CV tot een bedrag van € 6.990.000. In de balans ultimo 2015 was de verantwoording van deze post te vinden onder de nog te ontvangen bedragen. Voorts enkele andere grote posten werkplein Hart van West Brabant € 819.000 en de Nederlandse Bouw Unie B.V Bouwsom Wipwei € 867.000.

Op het debiteurensaldo heeft een correctie plaatsgevonden van € 255.000 op de openstaande vorderingen voor dwangsommen. Deze post heeft de aard van een voorziening voor dubieuze vorderingen.

Specificatie debiteuren algemeen op ouderdom per 31 december 2016

Korter dan 30 dagen	€ 3.475.000
Tussen 30 en 60 dagen	€ 1.964.000
Tussen 60 en 90 dagen	€ 234.000
Langer dan 90 dagen	€ 7.458.000
Totaal debiteuren algemeen	€ 13.131.000

Van het openstaande balanssaldo per 31 december 2016 debiteuren algemeen staat per 24 mei 2017 een resterend saldo open van € 8.004.000.

Voor debiteuren algemeen zijn de volgende voorzieningen voor dubieuze debiteuren

Voorziening oninbare privaatrechtelijke vorderingen	€ 482.000
Voorziening oninbare publiekrechtelijke vorderingen	€ 271.000
Totaal voorziening oninbare vorderingen algemeen	€ 753.000

Specificatie debiteuren sociale zaken

Diverse bijstandsdebiteuren Werkplein	€ 2.996.000
Overige	€ 320.000
Totaal debiteuren sociale zaken	€ 3.316.000

Voor oninbaarheid is een voorziening opgenomen voor een bedrag van € 652.000.

Liquide middelen

Liquide middelen (x € 1.000)	Saldo 01-01-2016	Saldo 31-12-2016
Kas	4	5
Banken	11	1.450
Kruisposten	4	7
Totaal	19	1.462

De toename in 2016 van de liquide middelen wordt voornamelijk veroorzaakt door de respectievelijk positieve saldi van de BNG rekeningen Cultuur & Maatschappij en Sociale zaken.

Overlopende activa

Overlopende activa (x € 1.000)		Saldo 01-01-2016	Saldo 31-12-2016
Nog te ontvangen bedragen niet overheid	}	21.791	1.468
Nog te ontvangen bedragen Europa			0
Nog te ontvangen bedragen Rijk			10.645
Nog te ontvangen bedragen overheid overige			5.963
Vooruitbetaalde bedragen		482	1.494
Overige tussenrekeningen		33	33
Totaal		22.306	19.603

Belangrijkste posten onder nog te ontvangen niet overheid

Liquidatie uitkering exploitatie/dividendbelasting Exploitatie BV de Stok	€	678.000
Liquidatie uitkering Eigendoms BV De Stok	€	275.000
Huurvergoeding de Stok 2016	€	391.000
Diverse overige kleinere nog te ontvangen bedragen	€	<u>124.000</u>
	€	1.468.000

Nog te ontvangen van het rijk

Btw vorderingen (m.n. BCF-declaratie bij het Rijk, wordt altijd op 30 juni voldaan)	€	9.936.000
Ministerie SZW Vangnetuitkering 2015	€	<u>709.000</u>
	€	10.645.000

Nog te ontvangen overige overheid instellingen

Diverse belastingen aanslagen/verminderingen BWW	€	1.819.000
Afrekening nieuwbouw DA Vinci college	€	950.000
SVB afrekening PGB 2016 Jeugd	€	750.000
Provinciale subsidie Landschappen van Allure	€	696.000
Naheffingsaanslagen parkeren	€	487.000
Declaratie werkplein kosten WAP 2016	€	289.000
Bijdrage COA 2016	€	257.000
Regio WBW afrekening 2016 jeugdzorg plus	€	167.000
Werkplein huur en bijdrages 2016	€	130.000
ICT WBW afrekening 2016	€	119.000
Werkplein voordeel uitvoeringskosten 2016	€	106.000
Bijdrage Aramis project Molenbeek	€	100.000
Diverse overige kleinere nog te ontvangen bedragen	€	<u>93.000</u>
	€	5.963.000

De belangrijkste vooruitbetaalde bedragen op 31 december 2016 zijn

Exploitatie vergoeding scherpdeel	€	113.000
Comon Invent huur eNoses	€	24.000
Inkooptraject maatwerk BG	€	12.000
Hosting CBIS	€	11.000
Diverse overige kleinere posten	€	<u>21.000</u>
	€	181.000

Voorts heeft er een presentatie aanpassing plaatsgevonden vanuit crediteuren
Betreft m.n. de posten Veiligheidsregio Midden en WestBrabant € 1.101.000 ,
en de Vereniging Nederlandse Gemeenten € 115.000

€ 1.494.000

De post overige tussenrekeningen € 33.000 betreft met name het fietsplan.

Eigen Vermogen

In november 2016 is een nieuwe meerjarendoorkijk 2016 tot en met 2020 informatief als onderdeel van de begrotingsstukken 2017 opgesteld.

Reserves

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die na besluitvorming vrij te besteden zijn. Reserves worden onderscheiden in algemene reserves en bestemmingsreserves.

Algemene reserves (x € 1.000)	Saldo 01-01-2016	Vermeerde- ringen	Verminderingen	Saldo 31-12-2016
Algemene reserve	18.125	1.500	8.401	11.224
Algemene risicoreserve	1.500		1.500	0
Algemene saldireserve	913	891	156	1.648
Risicoreserve sociaal domein	5.787	4.614	2.000	8.401
Totaal	26.325	7.005	12.057	21.273

Algemene reserve

De Algemene reserve is conform eerdere besluitvorming vermeerderd met het voordelig rekeningresultaat 2015 van € 7.258.000. Het nieuwe saldo bedraagt op 1 januari 2016 € 18.125.000.

De post vermeerderingen in 2016 € 1.500.000 betreft een toevoeging i.v.m. de samenvoeging met de algemene risico-reserve. De verminderingen zijn als volgt te splitsen :

Reserveringen in 2016 conform besluitvorming resultaatbestemming 2015 :

Werken aan een evenwichtig Roosendaal	€ 3.899.000
Vormen duurzaamheidsfonds ten behoeve van sportaccommodaties	€ 1.000.000
Storting in BR reserve decentralisatie uitkeringen	€ 555.000
Extra storting in BR OOR t.b.v. bermonderhoud Antwerpse weg N262	€ 181.000
Vormen BR Riolering	€ 140.000
Reservering sanering sportpark Red Band	€ 40.000

Extra reserveringen 2016 op basis van besluitvorming amendementen rekening 2015 :

Extra kwaliteitsimpuls OOR	€ 366.000
Vorming BR ontsluiting Tolberg	€ 250.000
Extra storting in BR Roosendaal 750-jarig bestaan	€ 100.000

Overige verminderingen 2016 :

Omvormingsimpuls verhardingen	€ 600.000
Aanwending in 2016 geormerkt budget IKB vakantiegeld 2016	€ 801.000
Dekking kosten 2016 economisch actie plan	€ 402.000
Overige kleinere uitgaven (m.n. IZA gelden 2016, uitgaven overdracht buitensport)	€ 67.000
Totaal verminderingen	€ 8.401.000

Hierna resteert een eindsaldo op 31 december 2016 van € 11.224.000 Waarin op basis van eerdere besluitvorming nog restant geormerkte bedragen 2016 zitten voor de overdracht buitensportaccommodaties € 576.000 en het economisch actieplan € 349.000. De ondergrens voor de algemene reserve bedraagt na samenvoeging met de algemene risico-reserve € 8.000.000

Algemene risicoreserve

Het saldo van de algemene risicoreserve € 1.500.000 is in 2016 overgeheveld naar de algemene reserve. Het betreft uitvoering van de besluitvorming over het samenvoegen van de algemene reserve en de algemene risico-reserve bij de vaststelling van de begroting 2016.

Algemene saldireserve

Het doel van deze reserve is om begrotingsoverschotten c.q. begrotingstekorten die zich voordoen bij de meerjarenbegroting tussen de diverse jaarschijven te egaliseren. Er heeft een storting van € 891.000 conform begroting plaatsgevonden. Er is vanuit de besluitvorming bij de Bestuursrapportage 2015 € 156.000 aangewend ter gedeeltelijke dekking van de opgenomen balanspost nog te betalen vakantiegelden juni – december 2016

Risicoreserve sociaal domein

Deze reserve is gevormd ter afdekking van toekomstige risico's die voortvloeien uit de drie decentralisaties binnen het sociale domein. Voeding heeft in 2016 plaatsgevonden conform de begroting Deze voeding bestaat uit :

Reguliere storting aanbiedingsnota begroting 2015	€ 2.265.000
Extra storting jaarrekening resultaat 2015	€ 1.948.000
Storting aanbiedingsnota begroting 2016	<u>€ 401.000</u>
	€ 4.614.000

Er is conform de besluitvorming € 2.000.000 afgezonderd naar de nieuwe bestemmingsreserve investeringen voorliggend veld ter stimulering van ideeën en initiatieven uit de samenleving. Op 31 december 2016 bedraagt het saldo van deze risicoreserve € 8.401.000.

Gerealiseerd resultaat 2016

(x € 1.000)	Saldo 31 december 2016
Gerealiseerd resultaat 2015 Voordelig € 7.258 (zie toelichting Algemene reserve) Gerealiseerd resultaat 2016	Voordelig € 5.980

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (x € 1.000)	Saldo 01-01-2016	Vermeerde- Ringen	Verminde- ringen	Saldo 31-12-2016
Grote infrastructurele werken	98		98	0
Rijks- en gemeentemonumenten	944	101		1.045
Nieuwbouw stadskantoor	8.742	900	84	9.558
Nieuwbouw schouwburg	597	54	244	407
Huisvesting onderwijs	11.847	2	2.096	9.753
Grondexploitaties	0	2.126	2.126	0
Strategische verwervingen	42		42	0
Gaswinst uitkering Essent	510	19	353	176
Leefbare wijken en dorpen	2.082	230	394	1.918
Flankerend personeelsbeleid	1.170	233	172	1.231
Liquidatie uitkering Brandweer	156		156	0
Winstuitkering HNG	1.661		415	1.246
Courage	150		32	118
Decentralisatie-uitkeringen	5.540	555	1.181	4.914
Vervallen pachttopbrengsten Visdonk	971		266	705
Mobiliteit	373			373
Ontsluiting Tolberg		250		250
Speelgelegenheden	0	319	255	64
Kapitaallasten Vierhoeven	296	12	22	286
Vastgoed	925	1.219	1.123	1.021
Investeringsimpuls economie (binnenstad)	7.886	2.225	3.435	6.676
Onderhoudsprogramma Openbare Ruimte	6.720	7.206	5.080	8.846
750-jarig bestaan Roosendaal	25	125		150
Groenfonds		72		72
Nog te bestemmen overschot begroting	389	725		1.114
Steunfonds huisuitzettingen		50	50	0
Riolering		140		140
Investerings in voorliggend veld		2.000		2.000
Duurzaamheidsfonds sport		1.000		1.000
Risicopremies garantstellingen		1.000		1.000
Totaal	51.124	20.563	17.624	54.063

Grote infrastructurele werken

De vermindering bestaat uit een post vrijval studie Noord Oost Tangent € 67.000 en uitgaven voor de Groene Ader Spoorhaven € 27.000. Per 31 december 2016 kan deze bestemmingsreserve komen te vervallen het nog resterende bedrag van € 4.000 is vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Rijks- en gemeentemonumenten

De hoogte van deze bestemmingsreserve is eind 2016 € 1.045.000. De voeding € 101.000 heeft plaatsgevonden conform de begroting. Er zijn in 2016 geen subsidies verstrekt in dit kader.

Nieuwbouw stadskantoor

Deze bestemmingsreserve is eind 2016 € 9.558.000 groot. Er heeft een storting plaatsgevonden conform de begroting van € 900.000. Voorts heeft een onttrekking plaatsgevonden van € 84.000 ter afdekking van de kapitaallasten renovatie van het stadskantoor.

Nieuwbouw schouwburg

Deze bekleemde reserve is destijds in het leven geroepen om exploitatielasten die voortvloeien uit gedane investeringen uit het verleden af te dekken.

Huisvesting onderwijs

De reserve heeft aan het eind van het jaar een omvang van € 9.753.000. Na de decentralisatie van de onderwijshuisvesting van het Rijk naar de gemeenten is deze reserve in het leven geroepen.

De voeding is als volgt te specificeren:

Reguliere storting	€	1.157.000
Extra voeding conform Agenda van Roosendaal	€	1.000.000
Storting rentebijdrage	€	208.000
Verlaging budget onderwijs	-/- €	1.113.000
Verlaging door taakoverheveling buitenonderhoud scholen	-/- €	750.000
Besluitvorming kadernota 2016	-/- €	500.000
	€	<u>2.000</u>

Er is in 2016 een bedrag van € 2.096.000 onttrokken aan deze bestemmingsreserve. De belangrijkste posten zijn respectievelijk de afdekking van kapitaallasten 2016 vanaf HPO 2005 € 1.831.000, diverse HPO kredieten voor tezamen een bedrag van € 265.000. De belangrijkste investeringen binnen dit bedrag zijn de voorbereiding gezamenlijke huisvesting de Fakkels en de Sponder € 126.000, vervanging asbest boeiboorden St. Joseph € 31.000 en tijdelijke lokalen Kroevendonk € 27.000.

Grondexploitaties

Deze reserve is bestemd voor het opvangen van risico's en onvoorziene tegenvallers bij de grondexploitaties. In de bestemmingsreserve Grondexploitaties zijn op 31 december 2016 geen middelen meer aanwezig. De belangrijkste mutaties zijn als volgt te splitsen:

Stortingen	Vrijval verliesvoorziening Majoppeveld	€	865.000
	Vrijval verliesvoorziening Plantagebaan	€	567.000
	Exploitatieresultaat Bloemschevaert	€	463.000
	Aanvulling saldo tekort 2016	€	206.000
	Hercalculatie intern product 2016	€	<u>25.000</u>
		€	2.126.000
Onttrekkingen	Vormen verliesvoorziening van Dregtplein	€	603.000
	Dekking uren grondexploitaties 2016	€	311.000
	Vormen verliesvoorziening Bulkstraat Wouw	€	150.000
	Ophogen verliesvoorziening Gebrande Hoef Moerstraten	€	112.000
	Ophogen verliesvoorziening winkelcentra	€	91.000
	Exploitatieresultaat Plantagebaan 179	€	552.000
	Exploitatieresultaat Nieuwe Markt	€	132.000
	Exploitatieresultaat CPO Nispen	€	86.000
	Exploitatieresultaat verspreide complexen	€	47.000
	Exploitatieresultaat Nieuwstraat	€	<u>42.000</u>
		€	2.126.000

Voor nadere informatie en analyses wordt verwezen naar paragraaf 7 Grondbeleid.

Strategische verwervingen

Deze bestemmingsreserve is per 31 december 2016 opgeheven. Het saldo is conform de besluitvorming bij de aanbidding van de Begroting 2017 in november 2016 overgeheveld naar de BR Vastgoed.

Gaswinst uitkering Essent

Deze bestemmingsreserve is in het leven geroepen conform eerdere besluitvorming met betrekking tot de ontvangen afkoopsom gaswinst. Op 31 december 2016 is in deze bestemmingsreserve nog € 176.000 aanwezig.

Leefbare wijken en dorpen

Op 31 december 2016 bedroeg het resterende saldo € 1.918.000. Er heeft een storting plaatsgevonden conform de begroting van € 230.000. De onttrekkingen in 2016 bedroegen € 394.000. De hierin begrepen belangrijkste uitgaven in dit kader zijn :

Aanpak armoede STA teams	€ 100.000
De Spil Wouwse plantage	€ 50.000
Parel in de wijk Burgerhout	€ 40.000
Godwaldpark Kortendijk	€ 37.000
Dijkcentrum/Flintdijk	€ 26.000
Jordaensplein Weststrand	€ 23.000

Flankerend personeelsbeleid

Het saldo van deze reserve bedraagt eind 2016 € 1.231.000. Er heeft een storting plaatsgevonden vanuit het saldo van de hulpkostenplaats voormalig personeel van € 233.000. De onttrekkingen in dit kader betroffen in totaliteit € 172.000 met inbegrip van kosten traject werk naar werk € 123.000.

Liquidatie uitkering Brandweer

In 2016 heeft de laatste onttrekking conform de begroting van € 156.000 plaatsgevonden. Deze bestemmingsreserve is per 31-12-2016 leeg en kan worden opgeheven.

Winstuitkering HNG

In 2016 heeft conform begroting een onttrekking plaatsgevonden van € 415.000.

Courage

In 2016 hebben uitgaven tot een bedrag van € 32.000 plaatsgevonden. Op 31-12-2016 is in deze bestemmingsreserve nog een bedrag aanwezig van € 118.000.

Decentralisatie-uitkeringen

In het kader van de besluitvorming omtrent de bestemming van het rekeningresultaat 2015 heeft in 2016 een storting plaatsgevonden i.v.m. overheveling in deze bestemmingsreserve van € 555.000.

Voorts hebben in 2016 de volgende onttrekkingen plaatsgevonden:

Spoorzone MHR	€ 404.000
Leefbare wijken en dorpen	€ 230.000
Huishoudelijke hulp toelage	€ 192.000
Armoede bestrijding	€ 154.000
Centrum Jeugd en Gezin	€ 82.000
Decentralisatie AWBZ	€ 31.000
Combinatiefuncties	€ 30.000
Suppletie bommenregeling	€ 23.000
Jeugdzorg	€ 18.000
Budget 40+ wijken	€ 17.000
	€ 1.181.000

Op de balansdatum 31 december 2016 resteert hierna een saldo in deze bestemmingsreserve van € 4.914.000.

Vervallen pachttopbrengsten Visdonk

Op basis van de begroting heeft een onttrekking plaatsgevonden van € 266.000.

Mobiliteit

Het resterende saldo per 31 december 2016 bedraagt € 373.000. In 2016 hebben geen mutaties plaatsgevonden in dit kader.

Ontsluiting Tolberg

Deze nieuwe bestemmingsreserve is gevormd middels een door de raad aangenomen amendement bij de besluitvorming rondom de resultaatbestemming jaarrekening 2015.

Speelgelegenheden

In deze bestemmingsreserve was eind 2016 een saldo aanwezig van € 64.000. Er heeft in 2016 een storting plaatsgevonden van € 319.000. De uitgaven € 255.000 hebben plaatsgevonden binnen de kaders van de beleidsnota Speelvoorzieningen en hebben betrekking op aspecten als onderhoud, beheer en vervanging.

Kapitaallasten Vierhoeven

Deze bestemmingsreserve is in het leven geroepen ter afdekking van een gedeelte van de kapitaallasten. De mutaties zijn conform besluitvorming Unielocatie Vierhoeven.

Vastgoed

Deze bestemmingsreserve is voor de egalisatie van winsten en verliezen in de gemeentelijke vastgoedportefeuille. Dit jaar is € 1.123.000 onttrokken aan deze bestemmingsreserve ter afdekking van de nadelige exploitatieresultaten en aan- en verkooplasten van diverse vastgoedobjecten.

De toevoegingen betroffen in zijn totaliteit € 1.219.000 en zijn als volgt te splitsen:

Resterende verkoopwinsten van twee vastgoedobjecten respectievelijk de Boswachtersdreef 8 en Nieuwstraat 5 tezamen € 656.000, voordeel kapitaallasten conform Bestuursrapportage 2016 € 428.000 en storting diverse voordelige exploitatie saldi diverse vastgoedobjecten € 135.000.

Op de balansdatum 31 december 2016 nog een saldo in deze bestemmingreserve van € 1.021.000.

Investeringsimpuls

De stortingen in deze bestemmingsreserve zijn als volgt te splitsen:

Extra storting vanuit de resultaatbestemming jaarrekening 2015	€ 1.951.000
Reguliere storting 2016	€ 274.000
	€ 2.225.000

De belangrijkste uitgaven zijn als volgt te splitsen:

Herinrichting Nieuwe Markt / binnenstad organisatie	€ 2.850.000
Kosten ambtelijke inzet binnenstad	€ 170.000
Pilot gratis parkeren zondag	€ 157.000
Organisatie ontwikkeling	€ 129.000
Centrumring	€ 86.000
Overige kleinere diverse uitgaven	€ 43.000
	€ 3.435.000

Op de balansdatum 31 december 2016 bedraagt het saldo van deze bestemmingreserve € 6.676.000.

Onderhoudsprogramma Openbare Ruimte (OOR)

Deze bestemmingsreserve is in het leven geroepen middels besluitvorming in het kader van verbindend beheren bij de begrotingsbehandeling 2015. De stortingen 2016 zijn als volgt te splitsen:

Reguliere stortingen	€ 5.345.000
Extra achterstallig onderhoud/wortelopdruk (Bestuursrapportage)	€ 800.000
Extra middelen vanuit resultaatbestemming jaarrekening 2015	€ 547.000
Verkoop gronden	€ 385.000
Ontsotting verkeersmaatregelen en overige aanpassingen	€ 129.000
	€ 7.206.000

Deze voeding is € 141.000 hoger dan geraamd doordat de opbrengst verkoop gronden € 254.000 hoger is uitgevallen. Gecompenseerd door het feit dat een subsidie fietspaden € 113.000 pas in 2017 volgt.

De belangrijkste uitgaven in 2016 > € 100.000 zijn als volgt te splitsen:

Asfaltonderhoud 2016	€ 1.525.000
Asfaltonderhoud 2015	€ 547.000
Chr. Huygensstraat	€ 488.000
Impulsbudget voet- en fietspaden	€ 332.000
Openbare verlichting sanering klachten wijkschouw 2013	€ 311.000
Omvormen en aanpassen groenvakken	€ 193.000
Mgr. Hopmanstraat/Dr. Poelsplein	€ 178.000
Fietspad E bergen	€ 157.000
Openbare verlichting 2015	€ 152.000
Openbare verlichting sanering 2015	€ 145.000
Aanschaffing beplanting/bomen/zaaiwerk	€ 140.000
Tegelwerk AC,CE en HS 2016	€ 117.000
Fietspad Willem Dreesweg (Rooseveltpoort)	€ 115.000
Direct onderhoud 2016	€ 108.000
	€ 4.508.000
Diverse overige uitgaven < € 100.000	€ 573.000
Totale uitgaven 2016	€ 5.081.000

De werkelijke realisatie blijft in 2016 substantieel achter (€ 7,4 miljoen) bij de raming. Onderstaand een korte opsomming van aantal hoofdoorzaken:

- Afwijkingen in de realisatie t.o.v. het bij de kredietvotaties gehanteerde gemiddelde procentuele investeringsritme van 10% - 20% - 70% over de jaren € 1,8 miljoen. Inmiddels is op basis van de ervaringen dit vooraf bepaalde investeringsritme bijgesteld naar 5% - 7% - 83% - 5%.
- Er was sprake van een eenmaal gevoteerd krediet dat bij uitstel van het project niet was afgesloten maar bleef staan om zodoende het project in latere jaren weer op te kunnen pakken € 2 miljoen.
- In 2016 kon bij de financiële afronding van de projecten een positief resultaat van circa € 0,65 miljoen worden geboekt.
- Vertraging van een aantal projecten door het niet openstellen van de Nelson Mandela weg. De hieraan gerelateerde projecten betreffen de Christiaan Huygensstraat en de Bredase weg € 1,1 miljoen.
- Vertraging project Norbartlaan door een benodigde rioolherberekening i.v.m. hydraulische werkzaamheden € 0,3 miljoen.
- Overige redenen zijn vertragingen die opgelopen worden door inspraakrondes, relaties van projecten met andere ontwikkelingen in de directe omgeving en het niet of minder hoeven uitvoeren van werkzaamheden door gunstige weersomstandigheden. Het betreft het niet (of minder) moeten uitvoeren van werkzaamheden aan onverharde en halfverharde wegen en paden.

De genoemde oorzaken hebben rechtstreeks een tijdelijk financieel positief effect in 2016 tot gevolg op de uitputting van zowel de bestemmingsreserve OOR als de voorziening Rioleringsinvesteringen. Op basis van een aangepaste planning vindt een herprogrammering plaats met als doel de achterstanden in te lopen.

Op de balansdatum 31 december 2016 bedraagt het saldo van de bestemmingreserve OOR € 8.846.000.

750 jarig bestaan Roosendaal

Deze bestemmingsreserve is gecreëerd voor de festiviteiten van het 750-jarig bestaan van Roosendaal in 2018. Naast de reguliere storting van € 25.000 is in 2016 € 100.000 extra gestort op basis van een door de raad aangenomen amendement bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2015.

Groenfonds

Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de ontvangen plankosten 2015 en ontvangen gelden ruimtelijke kwaliteit 2016 tezamen € 72.000

Nog te bestemmen overschot begroting

Betreft een reservering van een begrotingsoverschot conform besluitvorming voor nog nader te bepalen uitgaven bij de Kadernota 2017 en of via het traject Burgerakkoord 2017.

Steunfonds huisuitzettingen

Deze bestemmingsreserve is in het leven geroepen om huisuitzetting als gevolg van huurachterstanden zoveel mogelijk te voorkomen. Betreft een jaarlijkse storting van € 50.000 op basis van besluitvorming bij de begrotingsbehandeling 2016. Het maximale bedrag is in 2016 ingezet voor het doel.

Riolering

Betreft een bestemmingsreserve voor gerealiseerde efficiency resultaten op riolering. De storting van € 140.000 is conform de besluitvorming bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2015.

Investerings in voorliggend veld

Dit betreft een nieuwe bestemmingsreserve waarin een afgezonderd gedeelte van € 2.000.000 uit de risico reserve sociaal domein is gestort ter stimulering van ideeën en initiatieven uit de samenleving.

Duurzaamheidsfonds sport

Betreft een nieuwe bestemmingsreserve ter bekostiging van energiezuinige maatregelen die leiden tot CO²- en kostenreductie bij de exploitaties van sportaccommodaties. De storting € 1.000.000 in 2016 heeft plaatsgevonden conform de besluitvorming bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2015. Er zijn in 2016 nog geen uitgaven in dit kader geweest.

Risicopremies garantiestellingen

De gemeente Roosendaal staat garant voor verschillende geldleningen van (maatschappelijke) partners. In ruil voor deze garantiestellingen ontvangt de gemeente een risicopremie van de geldnemers, door deze te storten in een bestemmingsreserve kunnen de ontvangen premies worden aangesproken indien de gemeente haar afgegeven borg moet nakomen. De aanwezige middelen € 1.000.000 betreft een tegemoetkoming in de gevraagde garantiestelling Kadeplein 3

Voorzieningen

Voorzieningen geven een schatting aan van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van het optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn.

Voorzieningen (x € 1.000)	Saldo 01-01-2016	Vermeerde- ringen	Verminderde- ringen	Saldo 31-12-2016
Voorzieningen openbaar bezit	956	438	577	817
Voorzieningen recreatie en sport	1.013	240	19	1.234
Bedrijfsvoering/egalisatie	14.253	4.254	3.052	15.455
Overige voorzieningen	2.908	443	318	3.033
Verliesvoorziening RMD	450			450
Totaal	19.580	5.375	3.966	20.989

Voorzieningen openbaar bezit

Onder deze categorie valt de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen :

De stortingen ter hoogte van € 438.000 hebben plaatsgevonden vanuit de diverse kostenplaatsen.

De uitgaven 2016 uit deze voorziening zijn als volgt te splitsen:

OPV 2014 Diverse onderhoudswerkzaamheden	€ 122.000
OPV 2015 Diverse onderhoudswerkzaamheden	€ 192.000
OPV 2015 Installatie technisch onderhoud	€ 94.000
OPV 2015 Schilderwerk	€ 77.000
OPV 2015 Werkzaamheden daken	€ 22.000
Herinspectie MOP gebouwen	€ 48.000
Diverse overige kleinere onderhoudswerkzaamheden	€ 22.000
	€ 577.000

Dit resulteert in een eindsaldo op 31 december 2016 van € 817.000. Ieder jaar wordt een beheerplan gemaakt en vastgesteld aan de hand van de beschikbare middelen in de begroting. Voor het beheerplan (OPV) wordt krediet gevoteerd dat wordt gedekt uit deze voorziening.

Voorzieningen recreatie en sport

Aan de hand van het beheerplan buitensportaccommodaties vindt onderhoud plaats aan deze gemeentelijke buitensportaccommodaties. Deze voorziening omvat de volgende onderdelen:

Voorziening onderhoud overige recreatie objecten	€	33.000
Voorziening onderhoud sportpark Red Band	€	250.000
Voorziening onderhoud sportaccommodaties	€	730.000
Voorziening onderhoud binnensport	€	<u>221.000</u>
	€	1.234.000

De vier voorzieningen binnen het cluster recreatie en sport zijn in 2016 in zijn totaliteit gevoed met € 240.000 vanuit de diverse producten. Er is tot een bedrag van € 19.000 aan uitgaven ten laste van deze voorzieningen gebracht. Op 31 december 2016 resteert in deze voorzieningen een totaalbedrag van € 1.234.000.

Bedrijfsvoering/egalisatie

De voorzieningen in dit kader zijn:

Voorziening Exploitatie reinigingssector(art 44 lid 2 BBV)	€	2.706.000
Voorziening Rioleringsinvesteringen (art 44 lid 1d BBV)	€	6.659.000
Voorziening Resultaten rioolexploitatie (art 44 lid 2 BBV)	€	<u>6.090.000</u>
	€	15.455.000

Exploitatie reiniging

Het saldo van de voorziening Exploitatie reiniging bedraagt op 31 december 2016 € 2.706.000. De afname per saldo wordt veroorzaakt door een reguliere egalisatie onttrekking van € 347.000

Rioleringsinvesteringen

Het nieuwe OOR en vGRP zijn op deze voorziening van toepassing. Op 31 december 2016 bedraagt het saldo van deze voorziening € 6.659.000. Gestort is een bedrag van € 3.500.000. Betreft een reguliere storting van € 3.500.000. De uitgaven bedroegen € 1.878.000. De belangrijkste dan wel grootste uitgaven > € 100.000 in dit kader betreffen de volgende werken, bijdrage aan vaste activa met betrekking tot:

Investering Chr. Huygenstraat	€	621.000
Investering persleiding Burgermeester Schneiderlaan	€	257.000
Investering Mgr. Hopmanstraat / Dr. Poelsplein	€	216.000
Investering Joseph Israelstraat	€	<u>157.000</u>
	€	1.251.000
Diverse overige bijdragen aan vaste activa en kosten < € 100.000	€	<u>627.000</u>
	€	1.878.000

Voorts heeft een vermindering plaatsgevonden betreffende vrijval van investeringsbedragen tot een bedrag van € 736.000. Deze middelen zijn gestort in de voorziening resultaten rioolexploitatie.

De gerealiseerde uitgaven blijven achter bij de planningen, zie hiervoor de toelichting bij de bestemmingsreserve OOR. De rioolinvesteringen worden geraamd bij de jaarlijkse actualisatie van het OOR en zijn gebaseerd op de investeringsramingen die hiervoor in het vGRP worden opgenomen. De uitgaven 2016 zijn geactiveerd onder de balanscategorie Investerings economisch nut waarvoor ter bestrijding een heffing kan worden geheven. Ter dekking daarvan is een onttrekking gedaan uit deze daarvoor bestemde voorziening Rioleringsinvesteringen.

Resultaten rioolexploitatie

Het saldo van de voorziening Rioolexploitatie bedraagt op 31 december 2016 € 6.090.000. In 2016 heeft een reguliere egalisatie onttrekking plaatsgevonden van € 110.000. Verder is van belang de extra storting vanuit de vrijgevallen middelen uit de voorziening rioleringsinvesteringen € 736.000

Overige voorzieningen

Deze voorzieningen zijn per 31 december 2016 als volgt te splitsen:

Voorziening APPA pensioenbetalingen wethouders	€ 2.284.000
Voorziening frictiekosten verzelfstandiging Centrum voor de Kunsten	€ 293.000
Voorzieningen preventief onderhoud specifieke onderwijsgebouwen	€ 333.000
Overige kleinere voorzieningen projectsubsidies, sociaal voorz. fonds etc.	€ <u>124.000</u>
	€ 3.033.000

Voorziening APPA pensioenbetalingen wethouders

De voorziening is via een dotatie in 2016 van € 334.000 vanuit Programma 1 Besturen & Samenwerken op peil gebracht conform de laatste actuariële berekeningen. Voorts is ervoor een bedrag van € 48.000 uitgegeven. Na deze mutaties bedraagt het saldo van deze voorziening op 31 december 2016 € 2.284.000. Op termijn kan overheveling van dit budget naar het ABP plaatsvinden, nadat daarover landelijk overeenstemming is bereikt.

Voorziening frictiekosten verzelfstandiging Centrum voor de Kunsten

Deze voorziening is in het leven geroepen ter afdekking van de risico's voor de verzelfstandiging Centrum voor de Kunsten. Het betreft frictiekosten als gevolg van de startersregeling, de van-werk-naar-werktrajecten, overige transitiekosten en kosten flankerend personeelsbeleid. In 2016 zijn er uitgaven in dit kader geweest tot een bedrag van € 4.000. Voorts heeft een vrijval vanuit deze voorziening plaatsgevonden voor een bedrag van € 120.000. Dit bedrag is incidenteel vrijgevallen ten gunste van de exploitatie. Na genoemde mutaties bedraagt het saldo van deze voorziening op 31 december 2016 € 293.000. De reden van deze vrijval is dat mensen uit dienst zijn en er is sprake van aflopende verplichtingen. Deze voorziening loopt eind 2017 af.

Voorzieningen preventief onderhoud specifieke onderwijsgebouwen

De voorziening is van toepassing op de schoolgebouwen die juridisch eigendom zijn van de gemeente en deel uitmaken van de onderwijscarrousel, de noodlokalen die eigendom zijn van de gemeente en verder de aanpassing en onderhoud van de inrichting van de gymzalen in Heerle en de Wouwse Plantage. De noodlokalen worden juridisch overgedragen aan de schoolbesturen. Zodra de onderwijscarrousel is afgerond, wordt het resterende saldo gestort in de bestemmingsreserve Huisvesting onderwijs. In 2016 heeft een storting plaatsgevonden van in totaal € 30.000. De uitgaven van € 73.000 bestaan uit onderhoudskosten aan gebouwen met name voor het pand in de Voorstraat en een onderhoudsbijdrage aan de Zilverlinde. Hierna resteert op 31 december 2016 een saldo in deze voorziening van € 333.000.

Overige diverse kleinere voorzieningen

Hierin zijn enkele kleinere voorzieningen begrepen betreffende Centrum voor de Kunsten, vervanging kunstwerken, project subsidies en het sociaal voorzieningsfonds voor het gemeentepersoneel. In deze voorzieningen tezamen zit op 31 december 2016 € 124.000. Dit bedrag is als volgt te splitsen:

Kunst & Cultuur	€ 47.000
Sociaal voorzieningsfonds	€ 69.000
Projectsubsidies	€ <u>8.000</u>
	€ 124.000

Getroffen verliesvoorzieningen

Voor de aansluiting met de staat van reserves en voorzieningen (onderdeel voorzieningen) dient rekening gehouden te worden met de volgende balanscorrectie. Zowel aan de activa- als aan de passivazijde van de balans hebben de volgende correcties betreffende voorzieningen plaatsgevonden onder de posten voorraden € 4.066.000, financiële activa € 282.000, vorderingen sociale zaken € 652.000 en overige vorderingen € 753.000. Voorts is er nog een aparte verliesvoorziening aanwezig voor het te verwachten tekort voor de liquidatie afwikkeling van de Regionale Milieudienst.

Verliesvoorziening afwikkeling RMD - € 450.000

Dit is als volgt te specificeren:

Verliesvoorziening Gebrande Hoef	- € 422.000	(opgehoogd in 2016 € 112.000)
Verliesvoorziening Nieuwe Markt	- € 126.000	(geen mutatie in 2016)
Verliesvoorziening Plantagebaan	- € 0	(ingezet in 2016 € 567.000)
Verliesvoorziening winkelcentra	- € 395.000	(verhoogd in 2016 € 91.000)
Verliesvoorziening Stadsoevers	- € 2.881.000	(geen mutatie in 2016)
Verliesvoorziening Majoppeveld	- € 0	(vrijgevallen in 2016 € 865.000)
Verliesvoorziening Bulkstraat	- € 150.000	(gevormd in 2016)
Verliesvoorzieningen Van Dregtplein	- € 603.000	(gevormd in 2016)
Verliesvz. achtergest. leningen monumentenfonds	- € 0	(opgeheven in 2016)
Voorziening dubieuze debiteuren sociale dienst (betreft vorderingen sociale zaken € 652.000 en financiële activa sociale zaken € 282.000)	- € 934.000	(verlaging 2016 € 1.409.000)
Voorziening oninbare privaatrechtelijke vorderingen	- € 482.000	(verhoogd in 2016 € 16.000)
Voorziening oninbare publiekrechtelijke vorderingen	- € 271.000	(verhoogd in 2016 € 39.000)
Balans correctie i.v.m. getroffen verliesvoorzieningen	- € 6.264.000	

Vaste schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer

Het verloop van de langlopende schulden wordt als volgt weergegeven:

Langlopende schulden (x € 1.000)	Saldo 01-01-2016	Vermeerde ringen	Aflossing 2016	Saldo 31-12-2016
Onderhandse leningen	111.605	15.000	22.140	104.465
Overige langlopende schulden	250		250	0
Ververij	1.154		1.154*	0
Totaal	113.009	15.000	23.544	104.465

In 2016 is één nieuwe langlopende geldleningen aangetrokken van 15 miljoen.

In 2015 is voor de bouw van het herontwikkelingsplan De Ververij een bouwdepot ontvangen van de Nederlandse Waterschapsbank NV van € 1,6 miljoen. Voor dit project is door de gemeente € 1,6 miljoen gemeentegarantie gegeven ten behoeve van de Nederlandse Waterschapsbank NV aangezien de gemeente heeft bedongen dat de project geldstromen via een bankrekening van de gemeente dienen te lopen, is deze post in de balans van de gemeente opgenomen.

*Betreft uitbetaalde bouwtermijnen uit bouwdepot NWB

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De specificatie van de kortlopende schulden luidt als volgt:

Kortlopende schulden (x € 1.000)	Saldo 01-01-2016	Saldo 31-12-2016
Crediteuren	6.031	7.502
Kasgelden	0	12.000
Rekening courant banken	3.992	3.234
Waarborgsommen	1	261
Tussenrekeningen	4.488	4.560
Bijdrage onderhanden werken	168	207
Totaal	14.680	27.764

Saldo naar ouderdom

Kleiner dan 30 dagen	€ 6.927.000
Tussen 30 en 60 dagen	€ 74.000
Tussen 60 en 90 dagen	€ 164.000
Groter dan 90 dagen	€ 337.000
Totaal saldo	€ 7.502.000

Op 24 mei 2017 bedroeg het saldo openstaande crediteuren op 31 december 2016 € 394.000.

Per balansdatum 31 december 2016 was er een openstaande kasgeldlening van € 12.000.000 (kort geld). De rekening courant BNG valt per 31 december 2016 lager uit in vergelijking met de beginbalans.

De tussenrekeningen omvatten per balansdatum openstaande betalingen van sociale zaken met betrekking tot cliënten betalingen Wmo € 4.548.000 en openstaande betalingen CIN € 12.000. De bijdrage onderhanden werken betreft hoofdzakelijk lopende projecten met betrekking tot diverse samenwerkingsverbanden. Een specificatie van de nog te besteden gelden is als volgt onder te verdelen:

Rekenkamer West-Brabant	€ 118.000
Zorg, inkoop en informatie team	€ 89.000
	€ 207.000

Overlopende passiva

Overlopende passiva hebben onder meer betrekking op in 2016 ontvangen bedragen, die betrekking hebben op een volgend boekjaar. Waaronder apart weergegeven van Europese en of Nederlandse overheidslichamen (vooruit) ontvangen voorschot bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter afdekking van lasten in volgende bestedingsjaren. Voorts bedragen (of inschattingen daarvan) die nog betaald moeten worden.

Overlopende passiva (x € 1.000)	Saldo 01-01-2016	Saldo 31-12-2016
Vooruit ontvangen bedragen niet overheid	776	168
Vooruit ontvangen bedragen Europa	0	0
Vooruit ontvangen bedragen Rijk	1.896	1.441
Vooruit ontvangen bedragen overheid overige	877	824
Nog te betalen bedragen	9.538	13.864
Totaal	13.087	16.297

Vooruit ontvangen bedragen

Nedvang subsidie zwerfvuil	€ 82.000
BOM / Startersgebouw Leemstraat Roosendaal	€ 40.000
Parkeervergunning Oost-Havendijk	€ 23.000
Huur W.br archief	€ 20.000
Diverse kleinere posten	€ 3.000
	€ 168.000

Onderwerp	Saldo 01-01-2016	Ontvangen Bedragen	Vrijgevallen Bedragen / te- rugbetalingen	Saldo 31-12-2016
Vooruitontv. bedragen van het rijk				
Onderwijsachterstanden	588.000		557.000	31.000
RMC / LMC	0	11.000		11.000
Inburgering/deel participatie budget	631.000		1.000	630.000
Regeling verkeersmodel	0			0
Regeling ISV geluid	500.000			500.000
Geluidssanering	177.000	17.000	13.000	181.000
Woning inbraken		88.000		88.000
	1.896.000	116.000	571.000	1.441.000
Vooruitontv. bedragen NL overige overheid				
Cultuurlinec	31.000			31.000
Kunstmenu	3.000			3.000
Goedkope koopwoningen	45.000			45.000
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 3	754.000		104.000	650.000
Task Force Brabant Zuid	44.000	83.000	32.000	95.000
	877.000	83.000	136.000	824.000
Vooruitontv. bedragen niet overheid				
Overige vooruit ontvangen bedragen	774.000	173.000	779.000	168.000
	774.000	173.000	779.000	168.000
Totaal vooruit ontvangen	3.547.000	372.000	1.486.000	2.433.000

Nog te betalen bedragen

De belangrijkste posten opgenomen onder nog te betalen bedragen zijn:

Bijdragen aan werkplein 2016	€ 3.041.000
Afdrachten i.v.m. salarissen 2016	€ 1.522.000
Rente geldleningen 2016	€ 1.469.000
RTA 2016	€ 1.423.000
Vakantiegeld juni – dec 2016	€ 956.000
SVB afrekening 2016 PGB Wmo –BG/HH	€ 442.000
WSG 2016 JB/JR	€ 415.000
DER diverse afrekeningen	€ 277.000
Innovatiebudget 2016	€ 272.000
Afrekening 2016 werkplein	€ 270.000
Herstructurering WVS	€ 240.000
LTA 2016	€ 229.000
Afrekening 2016 jeugdzorg plus WBW terugbetaling gem.	€ 120.000
Overige nog te betalen kosten	€ 757.000
	€ 11.433.000
Overboekingsrekening verplichtingen naar 2017	€ 2.431.000
	€ 13.864.000

Genoemde overboekingsrekening omvat restantbudgetten waarvoor de prestaties reeds in 2016 zijn geleverd maar waarvan de facturering pas in 2017 heeft plaatsgevonden.

Door de gemeente gegarandeerde geldleningen

Door de gemeente worden garanties gegeven voor betaling van rente en aflossing van bepaalde geldleningen. Deze betreffen leningen aangaan door woningbouwverenigingen, instellingen in de gezondheidszorg en overige ten behoeve van de financiering van vaste activa. Met betrekking tot de woningbouwverenigingen is het risico overgeheveld naar het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De gemeente heeft hierbij nog wel een achtervangfunctie. Het gaat hierbij om achtervang risico tot een bedrag van afgerond € 327 miljoen.

De onder de verpleeg- en verzorgingstehuizen opgenomen gewaarborgde geldleningen van € 0,66 miljoen betreft een drietal instellingen. Onder 'overige' zijn onder andere opgenomen:

- Parkeer Beheer BV (€ 16,5 miljoen)
- Borchwerf II (€ 5,5 miljoen)
- DER bv (€ 8,7 miljoen ; hiervan is € 8 miljoen pas geëffectueerd in 2017)
- Kadeplein 3 bv (€ 8 miljoen)
- Stichting Schouwborg de Kring (€ 6,5 miljoen)
- De Ververij Roosendaal BV (€ 1,6 miljoen)
- Diverse overige sportverenigingen en sociaal culturele instellingen

Het saldo van de ultimo 2016 gegarandeerde geldleningen bedraagt ruim € 378,2 miljoen (eind 2015 € 387,4 miljoen), waarvan door de gemeente geborgd € 386,9 miljoen betreft (99,8%).

Het totale gegarandeerde bedrag is per saldo gedaald met € 9,2 miljoen (betreft het totaal bedrag van de aflossingen € 32,4 miljoen -/- € 23,2 miljoen nieuwe garanties). Het totale gegarandeerde bedrag is conform de voorschriften buiten de telling in de balans gehouden.

De specificatie van de gegarandeerde geldleningen is als volgt:

Gewaarborgde geldleningen (x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Saldo 01-01-2016	Vermeerderingen	Verminderingen	Restant-bedrag 31-12-2016	Waarvan gewaarborgd
Woningbouwverenigingen	379.505	353.239		25.520	327.719	327.719
w.o. achtervangfunctie WSW		(353.239)				
Verpleeg- en verzorgingstehuizen	2.800	732		71	661	661
Overige	68.224	33.420	23.226	6.815	49.831	49.405
Totaal	450.529	387.391	23.226	32.406	378.211	377.785

Onder de categorie overige is een aantal geldleningen opgenomen die voor 50% gewaarborgd zijn.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Onderstaand een korte opsomming van enkele niet uit de balans blijvende verplichtingen.

Verplichtingen aan eigen personeel

Het per jaar over te hevelen aantal verlofuren is bij de gemeente Roosendaal bepaald op 104 uur maximaal per fte (full time equivalent). De formatie omvang per 31 december 2016 bedroeg 372,9 fte. Het gemiddeld salariskostenniveau per fte bedraagt ongeveer € 66.200. Bij het Spoorboekje wordt uitgegaan van een gemiddelde productiviteitsnorm van 1.300 uur. Dit geeft een gemiddeld salariskostentarief van afgerond € 51 per uur. Er is voor de aanneming gekozen dat 50% van het maximaal over te hevelen verlofuren per balansdatum ook daadwerkelijk wordt overgezet naar een volgend dienstjaar. Dit geeft de volgende berekening $50\% \times 372,9 \text{ fte} \times 104 \text{ uur} =$ afgerond 19.390 verlofuren. Hieruit volgt een niet uit de balans blijvende verplichting voor verlofuren van 19.390 uur tegen € 51 en dit bedraagt (afgerond) € 989.000.

Grondexploitaties

In het kader van de normale activiteiten van ontwikkelingsprojecten zijn er per balansdatum diverse verplichtingen aangaan (aanbestedingen, grondaankopen enzovoorts). Tevens zijn er, eveneens in het kader van de bedrijfsuitoefening, verkoopcontracten onder ontbindende voorwaarden afgesloten en/of opties hierop verleend.

Bouwcombinatie Strukton Betonbouw-Rasenberg V.O.F.

AKD (advocaten, notarissen & belastingadviseurs) heeft namens Roosendaal een gerechtelijke procedure opgestart, waarin een drietal gebreken betreffende de bouw van de parkeergarage onder de Nieuwe Markt aan de orde worden gesteld. Hierover zijn schikkingsonderhandelingen gevoerd. Deze zijn inmiddels in een vergevorderd stadium. Binnen 2 maanden zal hieromtrent een collegebesluit volgen.

Stichting Juzt

Deze stichting heeft in december 2016 een vordering ad € 440.390 bij de gemeente neergelegd. Juzt meent dat dit bedrag is verschuldigd voor de door haar in 2016 geleverde zorg op het gebied van jeugdzorg. De gemeente betwist de vordering. Er zijn nog geen rechtsmaatregelen ingesteld. Partijen zijn thans in onderhandeling om een tijdelijke overeenkomst voor 2017 te sluiten en een oplossing voor 2016 te bereiken.

Kredietfaciliteiten BNG

De maximale bovengrens van de door de BNG aan Roosendaal verleende kredietfaciliteiten bedraagt € 20 miljoen. Hierop zijn zowel de Algemene Krediet als de Algemene voorwaarden van de NV BNG van toepassing.

Naheffing Attero

Betreft een mogelijke naheffing van Attero wegens het niet nakomen van de aanleververplichting van restafval. Het contract van de afvalverwerker Attero loopt tot en met 2017. Vanaf 2014 wordt er, door de invoering van gedifferentieerde tarieven, minder afval aangeboden dan in 1997 afgesproken.

Leaseverplichtingen

De gemeente heeft een aantal financiële verplichtingen inzake lease contracten € 632.000

Onderhanden werken zorg arrangementen

De negen samenwerkende gemeenten in de regio West-Brabant West werken voor de jeugdzorg vanaf 2016 met een nieuwe contractvorm, te weten prestatiecontracten. Op basis van deze prestatiecontracten betaalt de gemeente alleen als de zorgaanbieders de prestatie geleverd hebben. In het contract/arrangement is bepaald, dat 50% wordt betaald bij de start van het arrangement en 50% bij succesvolle afronding van het arrangement. In het jaar waarin het contract/arrangement tot stand komt, ontstaat daarmee de verplichting tot betaling van de gemeente voor de eerste 50%. Deze verplichting wordt in dat jaar, in dit geval 2016, dan ook als last verantwoord. Het afgesloten contract/arrangement is feitelijk het bewijs van de prestatielevering voor de eerste 50%. Hierdoor is de betaling van de eerste 50% rechtmatig.

Voor de tweede 50% van de kosten geldt dat deze toegerekend moeten worden aan het boekjaar waarin deze kosten zijn gemaakt. Deze toerekening gebeurt aan de hand van ervaringscijfers. Omdat er eind 2016 nog onvoldoende ervaringscijfers beschikbaar zijn, wordt de tweede 50% als last verantwoord wanneer de prestatie volledig is geleverd en het contract is afgerond. Op dat moment ontstaat de verplichting tot betaling van de gemeente van de tweede 50%. Dit vindt in 2017 of later plaats voor de niet afgeronde trajecten per 31 december 2016. Dit bedrag van de tweede 50% bedraagt € 4.258.000. Indien ultimo 2017 wel voldoende ervaringscijfers beschikbaar zijn, zal wel een toerekening aan het boekjaar plaatsvinden waardoor de lasten in 2017 in de jaarrekening zullen toenemen.

Daarnaast ontbreken eind 2016 ook ervaringscijfers voor het percentage trajecten welke succesvol worden afgerond. Daarom zijn we er bij de berekening van de tweede 50% van uitgegaan dat 100% van de trajecten succesvol afgerond wordt. Indien eind 2017 wel voldoende ervaringscijfers beschikbaar zijn, zal bij de berekening van de tweede 50% hiermee rekening worden gehouden.

Voor de prestatiecontracten voor acute en duurzame zorgtrajecten geldt een andere aanpak: een betaling ineens aan het begin van het traject (bij een acuut zorgtraject) of een periodieke betaling van een vast bedrag voor een beperkte duur (bij een duurzaam zorgtraject).

Vennootschapsbelasting

De gemeente Roosendaal is met ingang van 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting VPB voor zover de gemeente Roosendaal een fiscale onderneming drijft. De gemeente Roosendaal heeft daarom een inventarisatie voor haar VPB-plicht uitgevoerd. Hieruit blijkt dat in beginsel haar clusters Parkeren en Grondexploitaties VPB-plichtig zijn. Voor het straatparkeren geldt in beginsel de vrijstelling voor overheidshandelen. De parkeergarages zijn ondergebracht in een dochter-BV waardoor een eventueel fiscaal resultaat bij deze BV fiscaal wordt belast. Voor de grondexploitaties ontstaat een fiscaal verlies. Afhankelijk van de wijze van rentetoerekening aan de jaren bedraagt dit verlies bij de gekozen parameters ca. € 6.000 , dan wel € 385.000. De renteontvangst vanuit Borchwerf 2 CV kan nog tot discussie leiden, een eventuele winst vanuit deze activiteit kan verrekend worden met het fiscale verlies uit de eigen grondexploitaties. De conclusie is dat er op basis van de gehanteerde uitgangspunten geen sprake is van een (acute) VPB-last over het boekjaar 2016. De aangifte VPB over 2016 moet nog worden opgesteld. Op basis van de aangifte VPB bestaat de mogelijkheid dat door de belastingdienst eventueel op onderdelen een ander standpunt kan worden ingenomen. Met de eventuele (nadelige) financiële consequenties die hieruit voort kunnen vloeien is in deze jaarrekening (uiteraard) geen rekening gehouden.

Overzicht Lasten en Baten met toelichting per programma

(x € 1.000)	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Verskil rekening t.o.v. begroting
Lasten				
Besturen & Samenwerken	22.498	24.658	22.961	1.697
Leren & Ontwikkelen	20.981	21.309	22.165	-856
Werken & Ondernemen	49.895	59.413	62.776	-3.363
Wonen & Verblijven	62.130	73.351	63.569	9.782
Zorgen & Stimuleren	54.315	52.248	52.178	70
Totaal lasten programma's	209.819	230.979	223.649	7.330
				Voordeel
Baten				
Besturen & Samenwerken	1.868	2.006	2.101	95
Leren & Ontwikkelen	2.680	2.962	4.124	1.162
Werken & Ondernemen	21.679	24.411	28.257	3.846
Wonen & Verblijven	44.235	39.859	40.470	611
Zorgen & Stimuleren	2.758	2.552	5.876	3.324
Totaal baten programma's	73.220	71.790	80.828	9.038
				Voordeel
Saldi				
Besturen & Samenwerken	-20.630	-22.652	-20.860	1.792
Leren & Ontwikkelen	-18.301	-18.347	-18.041	306
Werken & Ondernemen	-28.216	-35.002	-34.519	483
Wonen & Verblijven	-17.895	-33.492	-23.099	10.393
Zorgen & Stimuleren	-51.557	-49.696	-46.302	3.394
Totaal saldi programma's	-136.599	-159.189	-142.821	16.368
				Voordeel
Betalen & Financiering (excl. 980)	141.728	144.918	146.490	1.572
Gerealiseerd totaal saldo baten/lasten	5.129	-14.271	3.669	17.940
	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Voordeel
Onttrekkingen aan reserves	6.341	40.286	29.878	-10.408
Toevoegingen aan reserves	-10.288	-26.015	-27.567	-1.552
Gerealiseerd resultaat	1.182	0	5.980	5.980
	Voordeel	Voordeel	Voordeel	Voordeel

Analyse rekeningresultaat ten opzichte van de Bestuursrapportage

Het gerealiseerd resultaat 2016 bedraagt € 5.980.000 De begroting 2016 - na alle wijzigingen inclusief de begrotingswijziging van de Bestuursrapportage 2016 - was sluitend. Onderstaand volgt een nadere analyse op hoofdlijnen van de ná de Bestuursrapportage 2016 ontstane belangrijkste voor- en nadelen > € 100.000.

Voordelen

Overschot budget Zorg (Programma 5 Zorgen & Stimuleren)

€ 2.780.000

In 2016 is de Jeugdzorg overgegaan op de arrangementensystematiek zodat de taak binnen het gestelde financieel kader en met de gewenste kwaliteit kon geschieden. Een andere wezenlijke ontwikkeling is dat passende zorg het uitgangspunt is (maatwerk). Dit heeft ertoe geleid dat de inzet van zorg in natura, ten nadele van het PGB, is toegenomen. Op de jeugdzorg bedraagt het budgettaire voordeel € 1,1 miljoen. Hierbij moet worden opgemerkt dat dit deels het gevolg van de aangepaste systematiek is waarbij 50% bij aanvang van een arrangement wordt vergoed en 50% bij de afronding ervan.

Het voordeel op het onderdeel Wmo-hulp bij huishouden bedraagt € 1,1 miljoen. Ruim de helft van dit bedrag is een overschot op de HHT (huishoudelijke hulp toelage), een aanvullende regeling door het Rijk in het leven geroepen waarvan nog weinig gebruik wordt gemaakt. De rest van het overschot is het gevolg van minder uitvoeringskosten en een daling van de uitgaven in de jeugdgezondheidszorg.

Incidentele meevaller vrijval voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken

€ 1.409.000

De uitvoering van de Participatiewet, de IOAW, de IOAZ en de BBZ is per 1 januari 2016 ondergebracht bij de GR het Werkplein van West-Brabant. Voor de jaarrekening heeft de gemeente een verstrekt advies van het Werkplein omtrent de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren gevolgd. Hieruit is de genoemde incidentele financiële meevaller ontstaan doordat een gedeelte van de in het verleden gevormde voorziening kan vrijgevallen.

Niet bestede middelen Decentralisatie-uitkeringen

€ 1.156.000

De belangrijkste overschotten van de reeds in de begroting geormerkte gelden betreffen huishoudelijk hulp toelage, budgetten verhoogde asielstroom, gezond in de stad, weerbaar opvoeden en voorschoolse voorzieningen peuters. De overschotten met betrekking tot deze geormerkte gelden worden jaarlijks bij de besluitvorming rondom de resultaatbestemming overgeheveld naar het volgende boekjaar. Bij de bestuursrapportage 2016 was het overschot op de uitputting nog niet te voorspellen.

Hogere gemeentefondsuitkering

€ 978.000

De uitkomsten van de meicirculaire zijn via de Bestuursrapportage 2016 verwerkt in de begroting. Na de meicirculaire is de prognose van de algemene uitkering nog bijgesteld als gevolg van de uitkomsten van de ontvangen september- en decembercirculaire. Deze aangepaste prognoses zijn niet in de begroting verwerkt en de verschillen worden zoals gebruikelijk voor het huidige boekjaar bij de jaarrekening meegenomen. Dit geeft een positief resultaat van € 678.000

In de jaarrekening 2015 was een stelpost opgenomen voor de algemene uitkering onder vooruitontvangen bedragen i.v.m. verwachte aanpassingen in de aantallen voor bijstandsontvangers en lage inkomens. Deze aanpassingen hebben echter niet plaatsgevonden, waardoor er een incidenteel voordeel ontstaat in 2016 van € 195.000. Tevens is over het jaar 2015 nog een bedrag ontvangen in 2016 van € 157.000. Dit betreft een incidenteel voordeel. Tot slot is nog van belang dat in 2016 over 2014 nog een bedrag betaald moest worden van € 52.000. Dit betreft een incidenteel nadeel.

Per saldo meevaller personeelskosten	€ 627.000
Dit voordeel is als volg te splitsen:	
Overschot totale salariskosten (exclusief voormalig personeel)	€ 1.161.000
Hogere terug ontvangsten bij m.n. detacheringen	€ 760.000
Hogere kosten personeel derden	- € 1.294.000
	€ 627.000

Bovengenoemde verschillen betreffen totaalstellingen van de verschillende aan elkaar gerelateerde kostencategorieën. Genoemd voordeel is voornamelijk een gevolg van het niet of slechts gedeeltelijk opvullen van de aanwezige vacatureruimte bij de teams en de loonruimte bij de directie. Voorts is er sprake van hogere terug ontvangsten voor detachering/flexpool en uitbesteding eigen personeel gedurende het jaar. Indien noodzakelijk heeft invulling van vacatureruimte plaatsgevonden met personeel derden tegen hogere tarieven.

Per saldo voordeel kapitaallasten en rentesaldo (Programma 6)	€ 345.0000
Betreft een voordeel op de kapitaallasten als gevolg van achterblijven investeringen met name bij ICT en beheer openbaar gebied (haven en civieltechnische kunstwerken) € 386.000. Voor een gedeelte teniet gedaan door een licht lager rente saldo dan geraamd € 41.000 op Programma 6.	

Wegen algemeen	€ 257.000
Lagere kosten exploitatiebudgetten onderhoud infrastructuur, in afwachting van het nieuwe beheerplan zijn deze kosten achtergebleven bij de verwachtingen, de kosten vandalisme vallen lager uit en er zijn hogere opbrengsten leges algemeen geweest doordat er verbeteringen zijn doorgevoerd m.b.t. de organisatie rondom kabels en leidingen.	

Niet aanwenden post onvoorzien	€ 146.000
In 2016 resteert een voordeel door het feit dat slechts in beperkte mate gebruik is gemaakt van de post onvoorzien in de begroting. Eerst aan het einde van het jaar blijkt pas dat de post onvoorzien niet geheel benut is. Bij de Bestuursrapportage vroeg in het jaar was hier nog geen zicht op.	

Vrijval verliesvoorziening monumentenfonds	€ 142.000
De huidige financiële situatie bij het monumentenfonds geeft geen aanleiding om de ingestelde verliesvoorziening in de balans te handhaven. Genoemd bedrag is in 2016 vrijgevallen ten gunste van de exploitatie	

Per saldo lagere kosten milieubeheer	€ 124.000
Per saldo hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere kosten werkprogramma 2015 en een lagere exploitatie bijdrage 2015 deels teniet gedaan door diverse incidentele kosten.	

Per saldo nagekomen baten en lasten betreffende btw verrekeningen oude jaren	€ 125.000
Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door terugontvangen btw betreffende de jaren 2012 t/m 2015. Deze meevaller vloeit voort uit een onlangs verricht onderzoek naar de verwerking van de btw in de gemeentelijke administratie. Genoemde meevaller betreft het netto resterende effect op de exploitatie 2016 met daarin een verrekening van kosten en een extra storting naar de onderhoudsvoorziening gebouwen. Bij de bestuur rapportage was er nog geen zicht op deze meevaller. Pas aan het einde van het jaar, bij de ontvangst van de definitieve beschikkingen van de belastingdienst kon deze meevaller worden ingeboekt.	

Vrijval uit voorziening frictiekosten Centrum voor de Kunsten	€ 120.000
Uit de waardering van de hoogte van de voorziening frictiekosten blijkt dat eenmalig een bedrag kan vrijvallen. De reden van deze afwaardering is dat mensen uit dienst zijn en sprake is van aflopende verplichtingen.	
Lagere kosten/hogere opbrengsten beleidsveld bereikbaarheid	€ 116.000
Deze meevaller wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere beheerskosten parkeren algemeen en een licht voordeel op de parkeeropbrengsten t.o.v. de via de Bestuursrapportage 2016 in neerwaartse zin bijgestelde begroting parkeren	
Lagere bedrijfsvoeringskosten	€ 111.000
Dit verschil wordt veroorzaakt door een lagere uitputting van de opleidingsbudgetten met name door het omzetten van individuele opleidingen in in-company trainingen, het niet doorgaan van opleidingen en goedkopere opleidingen € 53.000. Voorts diverse overschotten op het gebied van P&O beleid € 58.000 (Arbo, PMO, HRM etc.)	
Ontvangen risicopremie van Borchwerf II CV	€ 111.000
De gemeente staat voor 50 % garant bij de BNG bank voor een lening van Borchwerf II CV bij deze bank. In ruil voor deze garantstelling ontvangt de gemeente een risicopremie van Borchwerf II CV.	

Nadelen

Baten/lasten budgetten sociaal domein (Programma 3)		€ 1.194.000
Het nadeel kan grofweg als volgt geanalyseerd worden		
Voorzieningen minima	€ 1.022.000 N	
Uitvoering uitkeringsregeling participatie incl. BBZ	€ 741.000 N	
Participatievoorzieningen	€ 569.000 V	

Door de afschaffing van het drempelbedrag voor de bijzondere bijstand eind 2015 en een intensieve en zeer succesvolle voorlichtingscampagne over de minima-regelingen is in 2016 het gebruik van minimaregelingen ongeveer verdubbeld. Daarnaast is het aantal mensen dat een beroep moet doen op bewindvoering sterk toegenomen. Beide zaken leiden tot een nadeel van ongeveer € 952.000 in de begroting was een buffer van ongeveer € 300.000 aanwezig.

In 2016 zijn beduidend meer aanvragen kwijtschelding van gemeentelijke heffing ontvangen en toegekend € 459.000 het grootste gedeelte hiervan wordt veroorzaakt door kwijtscheldingen over voorgaande jaren.

De stijgende lijn in het klantenbestand voor uitkeringen heeft zich ook in 2016 voortgezet € 1.856.000 . In de begroting 2016 is hier deels rekening mee gehouden € 496.000 .Daarnaast is in 2016 de vangnetuitkering over 2015 vastgesteld en toegekend door het rijk tot een bedrag van € 709.000.

Bij de participatievoorzieningen zijn belangrijke voordelen te melden op de resp. onderdelen re-integratie uitstroombestemming € 368.000 en inburgering uitvoer € 188.000 . Voor de overige andere voor- en nadelen zie de uitgebreide toelichting van Programma 3.

Lagere OZB opbrengsten/hogere toeristenbelasting	€ 340.000
De OZB opbrengsten zijn € 431.000 lager uitgevallen dan geraamd door een correctie van de nog op te leggen aanslagen 2015, afboekingen i.v.m. oninbaar verklaringen en een lagere opbrengst bij niet woningen door leegstand. Deze tegenvaller wordt deels gecompenseerd door een meevaller bij de toeristenbelasting van € 91.000 doordat voor 2015 en 2016 aanslagen zijn opgelegd aan de verhuurders van woningen aan arbeidsmigranten die niet in de gemeente staan ingeschreven.	

Hogere kosten energiedistributie	€ 253.000
De belangrijkste reden van deze meerkosten betreft het in dit product begrepen resterende deel van de kosten warmte uitkoppeling groene ader.	
Aanvulling Bestemmingsreserve Grondexploitaties 2016	€ 206.000
Betreft een storting in de BR grondexploitaties ter compensatie van het saldo tekort wat resteert na de mutaties 2016 voortvloeiend uit diverse afwikkelingen grondexploitaties en mutaties en vorming van noodzakelijke verliesvoorzieningen.	
Hogere storting APPA	€ 156.000
Op basis van de jaarlijkse actuariële waardebeoordeling van wethouders pensioenen die pas in februari 2017 heeft plaatsgevonden is genoemd bedrag extra bijgestort om de voorziening op het noodzakelijke peil te brengen.	
Bijzonder speciaal onderwijs	€ 136.000
Betreft hoofdzakelijk hogere kosten voor het leerlingen vervoer voor het bijzonder speciaal onderwijs. Tevens hebben we te maken met lagere bijdragen. De werkelijke kosten van dit soort vervoer variëren van jaar tot jaar sterk. Vanaf 2015 wordt door Area een verklaring verstrekt voor dit soort leerlingen vervoer.	
Uitbestedingsbudgetten SAVER	€ 108.000
Per saldo hogere kosten SAVER gezien over alle gemeentelijk producten. De hogere lasten zijn voornamelijk te zien bij de activiteiten onkruidbestrijding verhardingen en gladheidsbestrijding. De overschrijding wordt deels teniet gedaan door lagere kosten bij de inzameling van huishoudelijk afvalstoffen. Genoemde activiteiten zijn in belangrijke mate weersafhankelijk en zijn moeilijk vroegtijdig bij de Bestuursrapportage in het voorjaar in te schatten.	
Stelpost binnensportaccommodaties	€ 112.000
De vanuit vastgoed opgelegde inspanningsverplichting om te besparen op binnen sportaccommodaties is in 2016 niet gerealiseerd. Er zijn geen mogelijkheden gevonden om de taakstelling in te vullen met behoud van de maatschappelijke functies van de binnensportverenigingen. Vanaf 2017 is op basis van besluitvorming bij de begroting deze stelpost niet meer aanwezig.	
Energiekosten openbare verlichting	€ 101.000
Hogere kosten openbare verlichting voornamelijk veroorzaakt door een naheffing van energiebelasting over de jaren 2013 – 2015. Tevens lagere ontvangsten inzake doorberekende energiekosten.	
Voorzieningen	
Vanuit de exploitatierekeningen is een bedrag van € 6,7 miljoen toegevoegd aan en een bedrag van € 3,9 miljoen onttrokken aan diverse voorzieningen. Onderstaand een weergave van de belangrijkste stortingen en onttrekkingen > 100.000:	
<u>Stortingen</u>	
Diverse verliesvoorzieningen	€ 1.268.000
Riolering (onder andere egalisatie)	€ 4.236.000
Gemeentelijke gebouwen	€ 439.000
APPA	€ 334.000
Sport	€ 186.000

Onttrekkingen

Inzet verliesvoorzieningen	€ 1.432.000
Vrijval voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	€ 1.409.000
Onttrekkingen GRP exploitatie voorziening	€ 846.000
Vrijval verlies voorziening monumentenfonds	€ 142.000
Vrijval voorziening frictiekosten kunstzinnige instituten	€ 120.000

Salarissen en sociale lasten

In de begroting 2016 is rekening gehouden met:

- 1% salarisstijging per jaar voor de jaren 2013 tot en met 2016.

Verder is in de begroting gerekend met:

- 8% vakantiegeldreservering.
- 6% eindejaarsuitkering (regulier met een minimum van € 1.750).
- Een bedrag van € 296 of € 168 per personeelslid als tegemoetkoming in de ziektekostenpremie, afhankelijk van de bezoldiging (lager c.q. hoger dan het maximum van schaal 6).
- Alle bekende periodieke verhogingen zijn met de juiste bedragen ingerekend. Voor het overige is met een percentage voor bevorderingen van 0,40% gerekend.

De werkelijke salarisverhogingen conform de laatst afgesloten CAO gemeenten voor de periode van 1 januari 2016 tot 1 mei 2017 zijn :

- Een vakantiegelduitkering van 8%.
- Een salarisverhoging conform de nieuwe CAO per 1 januari 2016 van 3 % (structureel)
- Een eindejaarsuitkering van 6% (met een minimum van € 1.750).
- Een levensloopbijdrage van 1,5% (met een bodem van € 400).
- Een bedrag van € 296 of € 168 per personeelslid als tegemoetkoming in de ziektekostenpremie, afhankelijk van de bezoldiging (lager c.q. hoger dan het maximum van schaal 6).
- Verder zijn in 2016 de pensioenlasten verlaagd OP/NP 1 % en IVP (VUT fonds) 0,7 %

Het totale budget geraamde salariskosten (kostencategorie 1.0) in de begroting 2016 bedraagt € 28.790.000 (inclusief een bedrag van € 488.000 voor voormalig personeel).

De werkelijke salariskosten in de jaarrekening 2016 bedragen € 28.604.000. Deze werkelijke salariskosten zijn als volgt te splitsen:

• Gemeentebestuur / secretaris	€ 1.478.000
• Griffie	€ 493.000
• Directie	€ 197.000
• Teams / uitstroomregelingen / detachering	€ 24.630.000
• Voormalig personeel	€ 507.000
• Reservering vakantiegeld juni-dec 2016 (IKB)	€ 956.000
• Overige personeelslasten (incl. West Brabants archief)	€ 343.000

Dit geeft **een voordelig resultaat van € 1.161.000** op de totale categorie salariskosten (exclusief voormalig personeel dat verrekend wordt met de bestemmingsreserve Flankerend personeelsbeleid en exclusief de reservering vakantiegeld die afgedekt wordt door bijdragen uit de reserves). Genoemd voordeel is voornamelijk een gevolg van het niet of slechts gedeeltelijk opvullen van de aanwezige vacatureruimte en de loonruimte bij de directie.

Voor de vergoeding van personeelskosten (batencategorie 3.0) is in de begroting een totale inkomst geraamd van € 666.000 versus een werkelijke baten € 1.426.000, dit geeft **een voordeel van € 760.000**. Betreft onder andere de toename voor vergoedingen in het kader van detachering personeel/flexpool.

In dit kader is ook van belang de totale raming personeel derden € 3.342.000 (lastencategorie 3.0) in relatie tot de werkelijk gemaakte kosten € 4.636.000 geeft een **nadeel van € 1.294.000**.

Resumerend ontstaat tussen deze totale lasten en batenstromen het volgende beeld:

Voordeel op salariskosten	€ 1.161.000 V
Hogere vergoedingen voor personeel	€ 760.000 V
Hogere kosten personeel derden	-/- € 1.294.000 N
Per saldo een voordeel van	€ 627.000 V

Voor een nadere toelichting op de salariskosten in relatie tot ingehuurd personeel van derden, door de diverse teams binnen de gemeentelijke organisatie wordt verwezen naar de analyse saldi kostenplaatsen.

Rente en afschrijvingen

	begroting	rekening	verschil	
Rentekosten / stelpost	€ 6.539.000	€ 6.265.000	€ 274.000	V
Afschrijvingslasten (incl. IP)	<u>€ 10.625.000</u>	<u>€ 9.472.000</u>	<u>€ 1.153.000</u>	V
Totaal	€ 17.164.000	€ 15.737.000	€ 1.427.000	V

De lagere doorbelasting van de kapitaallasten bedraagt per saldo € 1.427.000.

De belangrijkste oorzaak van de lagere kapitaallasten betreft het feit dat er in afwijking met de begroting geen kapitaallasten verantwoord zijn onder het product overige algemene lasten en baten € 1.041.000 (V) en hiertegenover op hetzelfde product zijn ook geen baten verantwoord van de grondexploitatie voor eenzelfde bedrag. Resumerend resteert hierna een voordelig verschil van € 1.427.000 -/- € 1.041.000 is € 386.000 aan lagere kapitaallasten. Onderstaand worden de grootste afwijkingen aangegeven.

Overzicht van de grootste afwijkingen in kapitaallasten ten opzichte van de begroting

- Beheer openbaar gebied (€ 273.000 voordeel): De twee belangrijkste positieve verschillen worden veroorzaakt door lagere kapitaallasten bij de producten oude en nieuwe haven € 178.000 en Civieltechnische kunstwerken € 88.000
- Automatisering / ICT software (€ 120.000 voordeel): Met name per saldo lagere kapitaallasten bij ICT software, ICT werkplek en ICT servers en storage.
- Huisvesting is per saldo nagenoeg budgettair neutraal: Enkele van belang zijnde ontwikkelingen hierbinnen zijn de hogere kapitaallasten bij zwembad de Stok € 92.000 (N) die worden gecompenseerd door lagere kapitaallasten bij enkele onderwijsgebouwen Da Vinci € 77.000 (V) en Stappen € 17.000 (V).

Rentekosten

- De rente op de kasgeldleningen/rekening courant/stelpost Investeringsplan is € 257.000 (V) lager dan geraamd omdat de werkelijke rente op kort geld in 2016 erg laag was. Voorts is er ook een klein rente voordeel van € 6.000 (V) op de langlopende leningen.
- Per saldo € 11.000 (V) diverse kleinere verschillen in de rentedoorberekeningen aan met name de grondexploitaties.

Doorberekende personeelskosten en kosten intern product

In het eerste kwartaal van 2016 is nog gebruik gemaakt van tijdschrijven. Met ingang van 1 april 2016 is het tijdschrijven afgeschaft. Vanaf die datum is 9/12 van de begrote uren als realisatie geboekt. Hierdoor zijn de verschillen tussen begrote uren en werkelijke uren in totaliteit minimaal. Zie voor de uitgebreide toelichting bij Bezettingsresultaat op p. 144

Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Publicatieverplichting beloning regulier / jaar 2016

Naam	Functie	Duur dienst- verband	Omvang dienst- verband	Beloning
R.E.C. Kleijnen	Gemeentesecretaris / Algemeen directeur	12 maanden	fulltime	€ 114.626
E.M.J. van Straaten-Noyons	Raadsgriffier	12 maanden	fulltime	€ 100.265

Naam	Belastbare kosten- vergoedingen	Voorzieningen betaalbaar op termijn	Beëindigings- uitkeringen	Jaar beëindiging	Motivering
R.E.C. Kleijnen	€ 28	€ 14.469	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E.M.J. van Straaten-Noyons	€ 168	€ 13.413	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Hierna wordt ingegaan op de belangrijkste verschillen per beleidsveld per product tussen de begroting 2016 na wijziging en de rekening 2016. Per programma zijn ook de lasten en baten vermeld.

PROGRAMMA 1. BESTUREN & SAMENWERKEN

X1.000	Rekening 2015	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Saldo 2016	Incidenteel gerealiseerd in 2016
Bestuur en organisatie	N 9.093	N 10.958	N 10.526	V 432	
Lasten	9.355	11.075	10.732		200
Baten	262	117	206		
Integrale veiligheid	N 7.001	N 8.360	N 8.016	V 344	
Lasten	7.424	8.572	8.281		137
Baten	423	212	265		115
Dienstverlening	N 1.419	N 1.219	N 1.156	V 63	
Lasten	2.854	2.859	2.779		41
Baten	1.435	1.640	1.623		
Vitale wijken en dorpen	N 1.222	N 2.115	N 1.162	V 953	
Lasten	1.436	2.152	1.169		
Baten	214	37	7		
Saldo	N 18.735	N 22.652	N 20.860	V 1.792	

Analyse van de belangrijkste verschillen begroting en rekening 2016	
Bestuur en organisatie	V 432.000
Doorberekende uren en intern product Dit voordeel wordt veroorzaakt door enerzijds een lagere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien.	V 275.000
Beleid bestuur De kosten voor de Mariadalmeeting, Dag van de Dialoog en Bidboek Avans vallen respectievelijk € 12.000, € 10.000 en € 9.000 lager uit dan begroot.	V 35.000
Beleid dienstverlening/bedrijfsvoering en Communicatie Van het krediet Organisatieontwikkeling is € 79.000 niet besteed in 2016. De kosten van de ontwikkelingstrajecten van twee teams zijn ten laste van dit krediet gebracht en lopen door in 2017. Een nadere toelichting met betrekking tot dit krediet is opgenomen onder het hoofdstuk Kredieten. Tegenover deze lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Investeringsimpuls op Programma 6 Betalen & Financierien. Op het gebied van P&O beleid is een voordeel van € 58.000 zichtbaar. Dit voordeel wordt onder andere veroorzaakt door het laat verstrekken van ARBO-opdrachten, waardoor de kosten pas in 2017 komen (€ 20.000), minder interventies naar aanleiding van het Periodiek Medisch Onderzoek (€ 10.000), lagere kosten werving directeur (€ 11.000), ontvangst niet geraamde subsidie A&O fonds voor HRM-activiteiten (€ 8.000) In totaal is € 53.000 van het opleidingsbudget niet besteed in 2016. Dit voordeel wordt onder andere veroorzaakt door het omzetten van individuele opleidingen in in-company trainingen, het niet door gaan van opleidingen en goedkopere opleidingen dan geraamd.	V 188.000

Raad Dit nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere loonkosten (€ 34.000) die een gevolg zijn van vervanging door ziekte en de verhoging van de raadsvergoeding met 1,5 %. Hiernaast zijn er enkele kleinere financiële afwijkingen waar onder lagere kosten voor adviezen (€ 10.000).	N 23.000
College B&W Als gevolg van een salarisverhoging zijn de salariskosten voor het college € 30.000 hoger dan begroot. Daarnaast is als gevolg van een lagere rekenrente de storting in de voorziening APPA, ten behoeve van de (toekomstige) pensioenbetaling van wethouders, € 156.000 hoger. De huisvestingskosten voor het college zijn aanmerkelijk lager dan begroot (€ 78.000), doordat de renovatie van het stadskantoor niet heeft plaatsgevonden.	N 109.000
Algemene bestuursondersteuning De kosten voor officiële en representatieve aangelegenheden zijn € 20.000 hoger dan begroot. Dit nadeel wordt veroorzaakt door extra kosten voor het bevrijdingsconcert, een bijdrage aan het nationaal monument MH 17 en kosten voor 750-jarig bestaan Roosendaal.	N 19.000
Bestuurlijke samenwerking Dit voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere compensatie van de btw van BWB en VNG via het btw-compensatiefonds ad € 59.000.	V 63.000
Ondersteuning raad en rekenkamer De kosten voor de Rekenkamer zijn € 12.000 lager uitgevallen, door een lagere bijdrage voor 2016 en een restitutie van de bijdrage voor 2015. Hiernaast zijn er minder adviezen gevraagd in 2016 en zijn de kosten voor de accountant lager dan verwacht (totaal voordeel € 14.000).	V 26.000
Overige kleine financiële afwijkingen Dit betreft kleine voordelen op de producten "Raadscommissies" en "Faciliteiten bestuur" en een nadeel op het product "Commissie bezwaar en beroep".	N 4.000
Integrale veiligheid	V 345.000
Doorberekende uren en intern product Dit nadeel wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien.	N 10.000
Beleid integrale veiligheid en Veilig woon- en leefomgeving Met name na de zomermaanden is er nagenoeg geen overlast geweest door met name hangjongeren, waardoor er minder extra inhuur van toezichthouders nodig is geweest.	V 15.000
Fysieke veiligheid In de begrote bijdrage aan de Veiligheidsregio was rekening gehouden met een eventuele naverrekening voor Functioneel Leeflijds Ontslag (FLO) 2016 (€ 38.000). Er volgt geen naverrekening voor FLO 2016. Hiernaast zijn er kosten gemaakt voor de sloop van een afgebrand pand (€ 22.000).	V 16.000
Spoorzone Moerdijk-Halderberge-Roosendaal In 2016 zijn op de kredieten Spoorzone Moerdijk-Halderberge-Roosendaal vooral uitgaven gedaan in het kader van onderzoek, inventarisatie en ontwikkeling van diverse maatregelen op het gebied van zelfredzaamheidsmaatregelen. De meest in het oog springende maatregel was het opzetten van een alerteringsstelsel voor hulpverleners en bewoners bij een calamiteit op het spoor. De maatregelen zullen hoofdzakelijk vanaf medio 2017 uitgevoerd kunnen gaan worden in de drie gemeenten. Het niet bestede budget van 2016 blijft beschikbaar voor 2017. Een nadere toelichting met betrekking tot deze kredieten is opgenomen onder het hoofdstuk Kredieten. Tegenover dit voordeel staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Decentralisatie-uitkeringen op Programma 6 Betalen & Financierien.	V 326.000
Overige kleine financiële afwijkingen Dit betreft een klein nadeel op het product "Opsporen van conventionele explosieven".	N 2.000
Dienstverlening	V 63.000
Doorberekende uren en intern product Dit voordeel wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien.	V 48.000

<p>Verkiezingen Dit nadeel wordt deels veroorzaakt door nagekomen kosten voor het drukken van de stempassen ad € 8.000 door PostNL. Het Integraal Stem Systeem (ISS) dat gebruikt wordt bij het organiseren van de verkiezingen is vervangen ten behoeve van de verkiezingen voor de Tweede Kamer in 2017. De voorbereidingen voor deze verkiezingen zijn al gestart in 2016. De vervanging veroorzaakt een nadeel van € 8.000.</p>	N 15.000
<p>Kadaster Er is een voordelige afrekening met betrekking tot bijhouding GBKN over 2015 geweest (€ 5.000). Hiernaast zijn er niet voorziene opdrachten binnengekomen in december 2016, die een extra opbrengst van € 17.000 opleveren.</p>	V 22.000
<p>Overige kleine financiële afwijkingen Dit betreft kleine nadelen op de producten “Dienstverlening burgerzaken” en Afdrachten rijk leges burgerzaken” en een klein voordeel op het product “Basisregistratie personen”.</p>	V 8.000
<p>Vitale wijken en dorpen</p>	V 953.000
<p>Doorberekende uren en intern product Dit voordeel wordt veroorzaakt door enerzijds een lagere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financieringen.</p>	V 224.000
<p>Wijkgericht werken Een aantal projecten zijn doorgeschoven naar 2017 zoals de watertappunten in wijken en dorpen (€32.000) en experimenten Right to Challenge, zoals de pilot groenonderhoud Nispen (€ 59.000). Ook is niet het volledige budget voor bewonersplatforms besteed (€ 8.000). In totaal is er op de kredieten, die vanuit Vitale Wijken en Dorpen 1^e en 2^e tranche beschikbaar zijn gesteld, € 624.000 minder uitgegeven dan begroot. Dit betreft 8 kredieten die zijn afgesloten met een voordeel van € 7.000 en 14 kredieten (totaal € 617.000) die starten in 2017 en 2018. Een nadere toelichting met betrekking tot deze kredieten is opgenomen onder het hoofdstuk Kredieten. Tegenover deze lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserves Vitale Wijken en Dorpen en Decentralisatie-uitkeringen op Programma 6 Betalen & Financieringen.</p>	V 729.000

PROGRAMMA 2. LEREN & ONTWIKKELEN

X1.000	Rekening 2015	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Saldo 2016	Incidenteel gerealiseerd in 2016
Onderwijs	N 7.910	N 9.111	N 9.205	N 94	
Lasten	10.294	11.580	12.217		989
Baten	2.384	2.469	3.012		557
Sport en recreatie	N 4.177	N 3.694	N 3.310	V 384	
Lasten	4.587	3.996	3.985		682
Baten	410	302	675		435
Cultuur	N 5.206	N 5.542	N 5.525	V 17	
Lasten	6.247	5.733	5.963		159
Baten	1.041	191	438		-18
Saldo	N 17.293	N 18.347	N 18.040	V 307	

Analyse van de belangrijkste verschillen begroting en rekening 2016		
Onderwijs		N 94.000
Doorberekende uren en intern product		V 104.000
Dit voordeel wordt veroorzaakt door enerzijds een lagere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien.		
Openbaar basisonderwijs		V 19.000
Door terugloop van het aantal leerlingen zijn de kosten voor bewegingsonderwijs lager dan begroot, door minder busvervoer en minder gebruik van gymaccommodaties.		
Bijzonder basisonderwijs		V 31.000
Door daling van het aantal leerlingen zijn de kosten voor bewegingsonderwijs lager dan begroot, door minder huur gymaccommodaties en minder leerlingenvervoer.		
Huisvesting bijzonder basisonderwijs		V 56.000
De kosten op de lopende kredieten voor huisvesting zijn € 38.000 lager dan begroot. Dit voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door het nog lopende proces van het verwijderen van noodlokalen en door vertraging in de asbestverwijdering bij een viertal scholen. Tegenover deze lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Huisvesting Onderwijs op Programma 6 Betalen & Financierien. In 2015 zijn twee tijdelijke lokalen bij De Stappen verwijderd. De kapitaallasten hiervan waren nog wel in de begroting opgenomen (voordeel € 17.000).		
Bijzonder speciaal onderwijs		N 136.000
Dit nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere kosten voor vervoer (€ 125.000). Er hebben meer leerlingen gebruik gemaakt van het vervoer dan van tevoren ingeschat was.		
Huisvesting bijzonder speciaal onderwijs		V 27.000
De kosten op een tweetal lopende kredieten zijn € 27.000 lager dan begroot. Het betreft de voorbereiding gezamenlijke huisvesting Fakkels/Sponder en dakbedekking Kameleon. Tegenover deze lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Huisvesting Onderwijs op Programma 6 Betalen & Financierien.		

<p>Huisvesting bijzonder voortgezet onderwijs Dit nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwbouw Da Vinci aan Bovendonk 1. Doordat het krediet voor de nieuwbouw nog doorloopt, is de rentetoe rekening € 78.000 lager dan begroot. Een nadere toelichting met betrekking tot dit krediet is opgenomen onder het hoofdstuk Kredieten. Hiernaast is er sprake van een nadeel van € 432.000 als gevolg van een waardevermindering in verband met gedeeltelijke sloop van het oude pand (conform het amendement behorende bij de kredietvotatie Nieuwbouw VMBO-school).</p>	<p>N 350.000</p>
<p>Leerplicht In de Bestuursrapportage 2016 is het budget verhoogd ten behoeve van het Regionaal Bureau Leerplicht vanwege verwachte kosten door het vertrek van een medewerkster van de gemeente Roosendaal. Hier was echter in de begroting al rekening mee gehouden. Doordat deze bijdrage pas in het laatste kwartaal van 2016 is ontvangen, was er onvoldoende tijd om deze middelen anders te besteden. Doordat jongeren zijn geplaatst binnen projecten die door de netwerksamenwerking van vijf gemeenten ten behoeve van de leerplicht gezamenlijk worden gefinancierd, zijn er minder trajecten ingekocht dan geraamd.</p>	<p>V 86.000</p>
<p>Onderwijs algemeen De kosten op het krediet "Kosten externe advisering 2015" zijn € 16.000 lager dan begroot. Ook in 2017 zullen hierop nog kosten komen. Tegenover deze lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Huisvesting Onderwijs op Programma 6 Betalen & Financien. De middelen die zijn ontvangen ten behoeve van peuteropvang voor werkende ouders (Asscher-gelden) (€ 41.000) zijn in 2016 niet besteed. De nadere regel die de grondslag is voor de uitbetaling van deze middelen gaat pas in per 1 januari 2017. Om deze reden zal de besteding van de middelen pas in 2017 plaats vinden. Dit budget blijft beschikbaar voor 2017 via de bestemmingsreserve Decentralisatie-uitkeringen.</p>	<p>V 57.000</p>
<p>Overige kleine financiële afwijkingen Dit betreft kleine voordelen op de producten "Huisvesting openbaar basisonderwijs" en "Huisvesting openbaar voortgezet onderwijs" en een nadeel op het product "Kinderopvang exploitatie Weihoek". Onderwijsachterstanden: de rijksmiddelen uit voorgaande jaren zijn benut om in 2016 extra in te kunnen zetten op het gebied van onderwijsachterstanden.</p>	<p>V 12.000</p>
<p>Sport en recreatie</p>	<p>V 384.000</p>
<p>Zwembad de Stok Het budget voor verplichtingen vanuit het sociaal statuut (€ 15.000) is vanwege de liquidatie van Zwembad De Stok niet nodig geweest. Door een onderlinge verschuiving tussen grond en opstal van het zwembad zijn de kapitaallasten voor 2016 € 92.000 hoger dan begroot. Een nadere toelichting met betrekking tot deze kredieten is opgenomen onder het hoofdstuk Kredieten. Hiernaast is er sprake van een extra bijdrage aan Sportfondsen van € 45.000 ten behoeve van de warmtekrachtkoppeling. Deze extra kosten zijn gedekt door het voordeel dat is ontstaan door de liquidatie van de Stok (zie het product Overige lasten en baten op Programma 6 Betalen & Financien). Hiernaast zijn onder andere de kosten voor onderhoud en advies met betrekking tot de exploitatie van het zwembad lager dan begroot (voordeel € 25.000).</p>	<p>N 97.000</p>
<p>Buitensportaccommodaties Het budget voor overdracht buitensportaccommodaties is niet volledig benut in 2016, vanwege vertraging in de overdracht. Het niet benutte budget (€ 576.000) blijft geormerkt in de Algemene Reserve voor de overdracht in 2017. Het nadeel op sportpark Red Band (€ 25.000) wordt onder andere veroorzaakt door hogere energiekosten en een bijdrage aan CityChallenge. Het nadeel op sportpark Vierhoeven wordt onder andere veroorzaakt door hogere kosten OZB in verband met de turnhal en de nieuwe atletiekbaan (€ 12.000), hogere kosten onderhoud door storingen aan de beregeningsinstallatie en de verlichting (€ 15.000). Het nadeel op sportpark Hulsdonk (€ 12.000) wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere kosten voor onderhoud in verband met een gesprongen waterleiding.</p>	<p>V 510.000</p>

<p>Binnensportaccommodaties</p> <p>De taakstelling op de binnensportaccommodaties van € 112.000 is niet gerealiseerd in 2016. In 2016 is er brand geweest in de turnhal. Hiervoor is een vergoeding van de verzekering ontvangen van € 435.000. De kosten voor het herstel van deze bedragen € 416.000. Per saldo levert dit een voordeel op van € 19.000 (dit is exclusief de ambtelijke inzet). Voor sporthal Omganck in Wouw zijn extra kosten gemaakt in verband met de defecte verlichting (€ 10.000). Tevens zijn er oude vorderingen op ZV Heerle afgeboekt in verband met faillissement (€ 9.000).</p> <p>De kosten voor het pand op sportpark Harella in Heerle zijn € 15.000 hoger dan geraamd, onder andere vanwege een hoger energie- en waterverbruik en de hogere beheersvergoeding (was in de begroting niet geïndexeerd).</p> <p>De binnenkant van de gymzaal aan de Jadedijk is in 2016 opgeknapt. Hierdoor zijn er extra kosten voor onderhoud en tractie gemaakt (€ 10.000).</p>	<p>N 138.000</p>
<p>Actieve leefstijl sport subsidies</p> <p>Het Rijk heeft ten behoeve van brede impuls combinatiefuncties extra middelen beschikbaar gesteld van € 112.000. Na intensieve voorbereiding is in de 2^e helft van 2016 een start gemaakt met de inzet van combinatiefunctionarissen als vakdocent op enkele basisscholen. Hierdoor zijn de extra ontvangen middelen niet ingezet.</p>	<p>V 112.000</p>
<p>Overige kleine financiële afwijkingen</p> <p>Dit betreft een klein voordeel op het product "Gezonde leefstijl" en een klein nadeel op het product "Kinderboerderij Minnebeek". Tevens is er sprake van een voordeel dat wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financieringen.</p>	<p>N 3.000</p>
<p>Cultuur</p>	<p>V 17.000</p>
<p>Doorberekende uren en intern product</p> <p>Dit voordeel wordt veroorzaakt door enerzijds een lagere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financieringen.</p>	<p>V 13.000</p>
<p>Cultuureducatie</p> <p>Zowel het pand Centrum voor de Kunsten Muziek (Burgerhoutsestraat 23) als Centrum voor de Kunsten Beeldend (Nieuwstraat 37) zijn langer in gebruik ten behoeve van Centrum voor de Kunsten. De kosten voor schoonmaak en dagelijks beheer (€ 24.000) waren niet begroot. In het pand Burgerhoutsestraat 23 zijn ruimtes als kantoorruimte verhuurd. Dit levert extra verhuuropbrengsten op van € 8.000.</p> <p>Doordat het pand Nieuwstraat 37 in 2016 meer gebruikt is door volwassenen, kan er minder btw gecompenseerd worden, wat leidt tot een nadeel van € 11.000.</p> <p>In 2016 zijn meer activiteiten verricht voor de meerjarige subsidie vanuit de Kunstbalie. Dit leidt tot een nadeel van € 15.000.</p>	<p>N 44.000</p>
<p>Actieve leefstijl cultuur subsidies</p> <p>De inspanningsverplichting van € 13.000 op de huisvestingskosten van het museum. De financiële bijdrage aan het kunstwerk van Frans van der Groen Stadsgezichten (€ 9.000) was niet begroot.</p>	<p>N 23.000</p>
<p>Archiefbeheer en toezicht</p> <p>Omdat het West Brabant Archief op 1 juli 2016 is opgericht, is de bijdrage aan het West Brabant Archief € 281.000 lager dan de geraamde jaarbijdrage. Het personeel dat overgaat naar het West Brabant Archief is pas op 1 januari 2017 overgegaan. Dit betekent hogere personeelskosten dan geraamd (€ 148.000).</p>	<p>V 124.000</p>
<p>Erfgoed</p> <p>De eenmalige financiële impuls in 2016 aan het Erfgoedcentrum van € 89.000 was niet begroot. De oorspronkelijke planning was om de exploitatie van het Erfgoedcentrum per 1 januari 2016 over te dragen aan De Kring. Dit is niet gelukt en is 1 maart 2016 geworden. Als gevolg hiervan zijn er niet geraamde uitgaven voor personeel en overige exploitatiebudgetten voor in totaal € 42.000. Hiertegenover staat dat de verstrekte subsidie aan het Erfgoedcentrum voor 2016 € 23.000 lager is dan begroot. Het budget voor archeologische werkzaamheden (€ 27.000) is niet benut in 2016.</p>	<p>N 88.000</p>

<p>Monumenten</p> <p>De aandeelhoudersvergadering van NV Monumentenfonds Brabant heeft besloten de rentevergoeding over de geldleningen over 2016 (€ 18.000) kwijt te schelden om de NV in de gelegenheid te stellen om met het vrijkomende bedrag het onderhoudsfonds voor de gebouwen op peil te brengen. Hiernaast is er sprake van een aantal kleinere nadelen waaronder een nabetaling van salariskosten in verband met her-inschaling van de functie windmolenaar, inspectie van drie molens ten behoeve van het opstellen van meerjarenplan en kosten ten behoeve van verkoop van de molens.</p> <p>Tegenover deze nadelen staat een voordeel van € 101.000 dat is ontstaan doordat er geen subsidies zijn verstrekt in 2016. Er zijn wel subsidietoekenning voor renovatie monumenten geweest. Deze toekenning zijn nog niet uitbetaald omdat de werkzaamheden nog niet volledig zijn afgerond. Er heeft ook geen onttrekking aan de bestemmingsreserve Rijks- en Gemeente Monumenten plaatsgevonden (zie Programma 6 Betalen & Financiering).</p> <p>De kosten voor onderzoek bij het Kasteel van Wouw (€ 19.000) waren niet begroot.</p>	<p>V 47.000</p>
<p>Overige kleine financiële afwijkingen</p> <p>Dit betreft kleine nadelen op de producten “Podiumkunsten” en “Volksfeesten”.</p>	<p>N 12.000</p>

PROGRAMMA 3. WERKEN & ONDERNEMEN

X1.000	Rekening 2015	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Saldo 2016	Incidenteel gerealiseerd in 2016
Economie	N 2.187	N 4.974	N 4.998	N 24	
Lasten	2.875	5.580	5.565		428
Baten	688	606	567		
Werk en inkomen	N 33.277	N 30.028	N 29.522	V 506	
Lasten	56.147	53.833	57.211		433
Baten	22.870	23.805	27.689		1.728
Saldo	N 35.464	N 35.002	N 34.520	V 482	

Analyse van de belangrijkste verschillen begroting en rekening 2016	
Economie	N 24.000
<p>Economische ontwikkeling</p> <p>De kosten op twee nog lopende kredieten zijn lager dan begroot. Dit betreft € 349.000 op het krediet Economisch Actie Plan (EAP) en € 55.000 op het krediet Herinrichting Nieuwe Markt en binnenstadsorganisatie. Een nadere toelichting met betrekking tot deze kredieten is opgenomen onder het hoofdstuk Kredieten. Tegenover deze lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de Algemene Reserve en de bestemmingsreserve Investeringsimpuls Economie op Programma 6 Betalen & Financierien.</p> <p>Hiernaast is er sprake van een nadeel van € 13.000 op de huisvestingskosten van het Paviljoen op de Nieuwe Markt, vanwege extra onderhoud, en het Starterscentrum (Leemstraat 6) vanwege hogere energiekosten en lagere huuropbrengst.</p>	V 395.000
<p>Accountmanagement bedrijven</p> <p>De uitbetaling van de reclamebelasting 2016 aan Stichting Ondernemersfonds Roosendaal ten behoeve van de bedrijventerreinen Majoppeveld en Borchwerf ad € 428.000 was niet begroot. Tegenover dit nadeel staan de niet-begrote opbrengsten van de reclamebelasting op Programma 6 Betalen & Financierien.</p> <p>De kosten voor collectieve beveiliging bedrijventerreinen en parkmanagement (€ 25.000) zijn in 2016 ten laste van het EAP gebracht. Naast dit voordeel zijn er extra advieskosten gemaakt in 2016 in verband met het Philipsterrein en Meeten II (€ 10.000).</p>	N 409.000
<p>Overige kleine financiële afwijkingen</p> <p>Dit betreft kleine nadelen op de producten "Kermissen", "Toeristisch recreatieve ontwikkeling", "Citymarketing" en "Marktgeden" en een klein voordeel op het product "Markten".</p> <p>Hiernaast is er sprake van een voordeel dat wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien.</p>	N 10.000
Werk en inkomen	V 506.000
<p>Doorberekende uren en intern product</p> <p>Dit voordeel wordt veroorzaakt door enerzijds een lagere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien.</p>	V 38.000
<p>Voorziening dubieuze debiteuren (sociale dienst)</p> <p>Met ingang van 2016 is de volledige administratie van de sociale regelingen uit de participatiewet overgedragen aan het Werkplein. Het Werkplein heeft, op basis van de trend van afgelopen jaren voor wat betreft het debiteurenverloop, de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren bepaald. De voorziening per eind 2016 was € 1.409.000 hoger dan noodzakelijk. Het surplus van de voorziening is vrijgevalen (€ 1.409.000).</p>	V 1.409.000

<p>Voorzieningen minima</p> <p>Mede door de afschaffing van het drempelbedrag voor bijzondere bijstand eind 2015, een intensieve en zeer succesvolle voorlichtingscampagne over de minimaregelingen en het feit dat binnen Wegwijs sinds het vierde kwartaal 2016 in het keukentafelgesprek en het ondersteuningsplan ook wordt gekeken naar de mogelijkheden voor bijzondere bijstand, is in 2016 het gebruik van minimaregelingen ongeveer verdubbeld. Daarnaast is het aantal mensen dat beroep moet doen op bewindvoering sterk toegenomen. Gecombineerd leiden deze zaken tot een nadeel € 652.000.</p> <p>In de begroting was rekening gehouden met een grote stijging van het aantal deelnemers aan de collectieve zorgverzekering. De werkelijke kosten zijn lager dan verwacht, hetgeen een voordeel van € 36.000 oplevert.</p> <p>In 2016 zijn de middelen voor 2016 voor bestrijding van armoede, de zogenoemde Klijsma-middelen, abusievelijk ingezet voor het Werkplein. Hierdoor waren alleen de overgehevelde middelen vanuit 2015 ad € 154.000 beschikbaar, terwijl er in 2016 naast de bestaande activiteiten juist enkele nieuwe initiatieven waren opgestart. Hierdoor is een nadeel ontstaan van € 57.000.</p> <p>In 2016 was € 59.000 beschikbaar uit de decentralisatie-uitkering voor koopkracht-tegemoetkoming. Deze middelen zijn bewust niet ingezet in afwachting van mogelijke plustaken bij het Werkplein die in 2017 van start gaan (voordeel € 59.000). Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Decentralisatie-uitkeringen op Programma 6 Betalen & Financierien.</p> <p>In 2016 zijn minder aanvragen binnengekomen bij de Kredietbank Breda voor schuldhulpverlening (voordeel € 47.000).</p> <p>Tenslotte zijn in 2016 beduidend meer aanvragen kwijtschelding van gemeentelijke heffing ontvangen en toegekend. Het gemiddeld bedrag per kwijtschelding is echter wel licht gedaald. Van het totale nadeel van € 459.000 wordt € 360.000 veroorzaakt door kwijtscheldingen over voorgaande jaren.</p>	<p>N 1.023.000</p>
<p>Uitvoering uitkeringsregeling Participatiewet (incl. BBZ)</p> <p>Door een toename van de kosten voor ondersteunende diensten en huisvestingskosten bij het Werkplein zijn de totale uitvoeringskosten voor het Werkplein € 58.000 hoger dan verwacht. Daarnaast heeft het Werkplein extra opbrengsten ad € 246.000 gegenereerd door onder andere uitleen van personeel. Per saldo resulteert dit in een voordeel van € 188.000. Het aandeel van Roosendaal hierin bedraagt € 81.000.</p> <p>In het sociaal akkoord van 2013 is afgesproken om voor personen met een afstand tot de arbeidsmarkt banen te creëren. Dit betekent dat de loonkosten voor vijf arbeidsplaatsen in 2016 voor een bedrag van € 70.000 terugverdiend moeten worden. Een gedeelte hiervan is gerealiseerd middels de uitstroom uit het klantenbestand voor uitkeringen van het Werkplein. De stijgende lijn in het klantenbestand voor uitkeringen heeft zich ook in 2016 voortgezet, waardoor een nadeel is ontstaan van € 1.856.000 ten opzichte van de rijksbudgetten (inclusief BBZ). Bij het opstellen van de begroting 2016 is hier deels rekening mee gehouden en is € 496.000 extra budget beschikbaar gesteld. Daarnaast is in 2016 de vangnetuitkering over 2015 vastgesteld en toegekend door het rijk. Dit betekent een extra bijdrage van € 709.000.</p>	<p>N 657.000</p>
<p>Sociale werkvoorziening</p> <p>In 2016 was Roosendaal de kassiersgemeente voor het project "Herstructurering WVS". Voor het project zijn de totale verwachte kosten en de bijdrage per gemeente in twee tranches bepaald. In de begroting is echter alleen de eerste tranche verwerkt. Dit leidt tot een nadeel € 41.000.</p>	<p>N 43.000</p>

<p>Participatievoorzieningen</p> <p>De rijksmiddelen voor re-integratie worden deels weggezet bij het Werkplein (80%) en deels gebruikt voor eigen initiatieven (20%). Op het aandeel bij het Werkplein bestaat een voordeel van € 151.000. De gemaakte kosten zijn lager dan verwacht, doordat er in dit jaar vooral geïnvesteerd is in de onderlinge samenwerking in de keten tussen Werkplein en WVS. De uitvoering van deze gezamenlijke trajecten is daarom later in het jaar gestart. Bovendien zijn er in de praktijk minder mensen met een indicatie beschut werken geweest dan door het ministerie was aangegeven, terwijl de gelden hiervoor wel zijn gereserveerd. Op het eigen aandeel is een voordeel gerealiseerd van € 216.000. In 2016 zijn middelen gereserveerd voor een aantal nieuwe vormen pilots, zoals Kantonniers (WerkopMaat-banen), Flexicurity, trajecten met nieuw gevestigde werkgevers en overige innovatieve trajecten. Sommige pilots zijn later gestart of eerder beëindigd dan verwacht, waardoor er een overschot is ontstaan.</p> <p>In 2016 was € 97.000 beschikbaar uit de decentralisatie-uitkering voor inburgering. Dit budget is bewust niet ingezet in afwachting van een regionaal project inburgering als mogelijke plustaaak bij het Werkplein die in principe vanaf 2017 van start gaat. Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Decentralisatie-uitkeringen op Programma 6 Betalen & Financieringen.</p> <p>Daarnaast is in 2016, vanwege een verwacht nadeel van € 120.000, een deel van de kosten voor begeleiding van statushouders gefinancierd uit het budget voor niet verzilverde indicaties Wmo. Eind 2016 is echter met terugwerkende kracht de rijksbijdrage per traject verhoogd van € 1.000 naar € 2.370, waardoor extra middelen beschikbaar zijn gekomen. Hierdoor is een voordeel ontstaan van € 91.000.</p> <p>Pas in de 2de helft van 2016 is het besluit met betrekking tot het uitvoeringsplan van de motie “Investeren in het voorliggend veld”, waardoor de uitvoering plaats gaat vinden vanaf 2017 (voordeel € 200.000). Een nadere toelichting met betrekking tot dit krediet is opgenomen onder het hoofdstuk Kredieten. Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan Specifieke Risicoreserve Sociaal Domein op Programma 6 Betalen & Financieringen.</p>	<p>V 769.000</p>
<p>Overige kleine financiële afwijkingen</p> <p>Dit betreft kleine voordelen op de producten “Arbeidsmarkt” en “Uitvoering wet op de lijkbezorging”.</p>	<p>V 13.000</p>

PROGRAMMA 4. WONEN & VERBLIJVEN

X1.000	Rekening 2015	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Saldo 2016	Incidenteel gerealiseerd in 2016
Openbare ruimte en reiniging	N 11.962	N 24.984	N 15.923	V 9.061	
Lasten	26.022	38.581	31.084		1.584
Baten	14.060	13.597	15.161		1.868
Bereikbaarheid en mobiliteit	N 707	N 819	N 392	V 427	
Lasten	2.624	2.689	2.279		
Baten	1.917	1.870	1.887		
Ruimte en wonen	N 7.806	N 5.988	N 5.206	V 782	
Lasten	24.081	19.608	17.691		3.698
Baten	16.275	13.620	12.485		3.864
Afvalinzameling en milieu	N 1.586	N 1.273	N 1.129	V 144	
Lasten	12.130	11.974	12.028		276
Baten	10.544	10.701	10.899		
Vergunningverlening	N 402	N 428	N 449	N 21	
Lasten	456	498	486		
Baten	54	70	36		
Saldo	N 22.463	N 33.492	N 23.099	V 10.393	

Analyse van de belangrijkste verschillen begroting en rekening 2016		
Openbare ruimte en reiniging		V 9.061.000
Kapitaallasten exclusief gesloten financiering riolering		V 264.000
<p>De uitvoering van een negental kredieten met betrekking tot civieltechnische kunstwerken blijft achter op de planning door onder andere langere voorbereidingstijd en ontwikkelingen in verband met Stadsoevers. Mede daarom blijven de kapitaallasten € 88.000 achter bij de raming. De kapitaallasten van de investeringen in damwanden blijven € 176.000 achter bij de raming. Het betreft een nog lopend krediet en drie nieuwe kredieten. De rentetoerekening van deze kredieten is lager. Een nadere toelichting met betrekking tot deze kredieten is opgenomen onder het hoofdstuk Kredieten.</p>		
Wegen, straten, pleinen, verkeersmaatregelen		V 8.078.000
<p>Het voordeel op dit product bestaat onder andere uit onderstaande voordelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Voor wat betreft de bestemmingsreserve Onderhoudsprogramma Openbare Ruimte (OOR) hebben diverse werken vertraging opgelopen. Momenteel wordt er aan een andere werkwijze gewerkt om de achterstand in de uitvoering (€ 7.834.000) in te lopen (zie ook Paragraaf 5 Onderhoud kapitaalgoederen). Een nadere toelichting met betrekking tot deze kredieten is opgenomen onder het hoofdstuk Kredieten. Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve OOR op Programma 6 Betalen & Financierien. Er dienen aanpassingen aan bestaande bushaltes uitgevoerd te worden, zodat deze weer voldoen aan de huidige richtlijnen voor mindervaliden. Deze aanpassingen zijn niet in 2016 uitgevoerd (voordeel € 137.000). In samenwerking met RoGeP zijn de voorbereidingen opgepakt en worden de aanpassingen naar verwachting in 2017 uitgevoerd. Tegenover deze lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Vitale Wijken en Dorpen op Programma 6 Betalen & Financierien. Er zijn minder onderhoudskosten gemaakt voor wegen in afwachting van het nieuwe beheerplan (€ 146.000). 		

<ul style="list-style-type: none"> • Doordat de wegininspecties nog niet zijn uitgevoerd en de rapportage hierover nog niet is opgesteld, is het budget hiervoor niet besteed (€ 68.000). • Door de organisatie rondom kabels en leidingen te verbeteren, worden er meer leges geïnd (€ 64.000). • Van het budget voor onderhoud is € 55.000 niet benut in 2016, vanwege het uitstel van de vervanging van afvalbakken. De vervanging is met een jaar uitgesteld, omdat er een nieuwe type afvalbak gekozen moest worden. • De kosten van vandalisme aan wegen zijn € 47.000 lager dan begroot. • Er is een bijdrage van € 40.000 ontvangen voor de afkoop van het beheer en onderhoud van het openbaar gebied in Nispen, die niet voorzien was. • De opbrengsten voor degeneratieonderhoud bedragen € 205.000. De gemaakte kosten bedragen € 171.000. Dit voordeel van € 34.000 is ter compensatie van de ambtelijke inzet. • Het cyclische onderhoud aan de passerelle is nog beperkt, omdat deze nog vrij nieuw is (voordeel € 49.000). Er zijn extra kosten gemaakt ad € 31.000 in verband met het plaatsen van een afwerpbeveiliging op de passerelle. De beveiliging is bedoeld voor het beperken van het risico van het afwerpen van met name fietsen. • Hiernaast zijn er nog enkele kleine afwijkingen waaronder Ambtenaar van Dienst, onderhoud uitritten en verkeersmaatregelen die in totaal een voordeel van € 68.000 opleveren. <p>Tevens zijn er ook nog enkele nadelen ontstaan, waar onder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De provinciale subsidie voor de fietspaden Christiaan Huijgenstraat en Willem Dreesweg (€ 113.000) is nog niet ontvangen, omdat deze projecten nog niet volledig gerealiseerd zijn. Hiertegenover staat een lagere storting in de bestemmingsreserve OOR op Programma 6 Betalen & Financien. • De gemeenteraad heeft besloten om extra te borstelen om het kwaliteitsniveau te verbeteren, de kosten zijn hierdoor € 115.000 hoger geworden. • Met betrekking tot de gladheidbestrijding zijn er in 2016 extra strooiwerkzaamheden geweest vanwege de weersomstandigheden begin 2016 (€ 89.000). • Het nadeel op openbare verlichting wordt voornamelijk veroorzaakt door een onverwachte naheffing energiebelasting over de jaren 2013-2015 (€ 94.000). Hiernaast zijn de kosten van onderhoud aan lichtmasten € 34.000 lager vanwege minder storingen, uitval en schades. • Er zijn meer klachten afgehandeld in 2016 waarvoor extra kosten zijn gemaakt (€ 39.000). • De kosten voor straatreiniging door Saver zijn € 30.000 hoger, omdat Saver extra capaciteit heeft ingezet om blad te blazen tijdens het bladvegen. Hiertegenover staat dat er minder personeel van WVS is ingehuurd voor straatreiniging (€13.000). 	
<p>Schouw sloten en wegbermen</p> <p>Dit voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder werkzaamheden zijn verricht aan de wegbermen in verband met de droge nazomer (€ 23.000).</p>	V 28.000
<p>Oude en nieuwe haven</p> <p>In 2015 is een verliesvoorziening ten behoeve van Stadsoevers West van € 2,8 miljoen gevormd ten laste van het jaarrekeningresultaat 2015. Hierdoor is de begrote bijdrage aan Stadsoevers ad € 250.000 niet nodig geweest in 2016.</p>	V 255.000
<p>Openbaar groen</p> <p>Er is meer plantsoengrond verkocht dan verwacht, vanwege de verlaagde grondprijs (€ 254.000). Dit bedrag is gestort in de bestemmingsreserve OOR (zie Programma 6 Betalen & Financien). Het voordeel op wijkonderhoud wordt veroorzaakt door lagere advieskosten en lagere waterschapsbelasting en er is een opbrengst gerealiseerd door de verkoop van zuivere snippers en snoeihout die niet begroot was (totaal voordeel € 34.000).</p> <p>De opbrengsten voor de herstelwerkzaamheden kabels en leidingen bedragen € 30.000. De gemaakte kosten hiervoor bedragen € 4.000. Dit voordeel van € 26.000 is ter compensatie van de ambtelijke inzet.</p> <p>De uitvoering van de Ecologische Verbindings Zone (EVZ) Spuitendonksebeek loopt achter op de planning. Dit levert een voordeel op van € 117.000. Dit niet bestede budget blijft beschikbaar voor de volgende jaren. Een nadere toelichting met betrekking tot dit krediet is opgenomen onder het hoofdstuk Kredieten. Tegenover dit voordeel staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Groenfonds op Programma 6 Betalen & Financien.</p> <p>De kosten voor tractiemiddelen zijn hoger dan verwacht, voornamelijk omdat er een aantal kleine investeringen gedaan zijn (€ 27.000).</p>	V 379.000

<p>Speelvoorzieningen</p> <p>In 2016 was er commotie over het rubberinfill op onder andere speelplaatsen. Hieruit zouden gevaarlijke Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (PAK's) vrijkomen. Omdat toen (nog) niet bekend was hoe groot het gevaar van de rubbertegels was en of deze wel dan niet zouden moeten worden vervangen, zijn er aan de rubberen ondergronden verder geen werkzaamheden uitgevoerd en zijn er geen nieuwe tegels bijbesteld/gelegd met als gevolg een voordeel op het budget. Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Speelvoorzieningen op Programma 6 Betalen & Financierien.</p>	V 64.000
<p>Riolering</p> <p>Het product Riolering betreft in principe een gesloten financiering.</p> <p>Het saldo van de voorziening Rioleringsinvesteringen was hoger dan nodig om de toekomstige investeringen uit deze voorziening te kunnen dekken. Een gedeelte van deze voorziening (€ 736.000) is vrijgevallen en is gestort in de voorziening Resultaten Riooexploitatie. De onttrekking aan de voorziening Resultaten Riooexploitatie is € 338.000 hoger dan begroot. Dit is een gevolg van de hogere kosten die in 2016 zijn gemaakt. Een gedeelte van de hogere kosten wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten (per saldo een nadeel van € 338.000). De grootste voordelen betreft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De opbrengsten van de rioolbelasting zijn ten opzichte van de geraamde opbrengst € 122.000 hoger oftewel 1% van de geraamde opbrengst. De vastrecht opbrengsten op woningen zijn € 252.000 hoger dan begroot. Hiertegenover staat een lagere opbrengst van € 130.000 op niet-woningen, die afhankelijk is van het waterverbruik. • Doordat de uitgaven voor rioleringen (inclusief de jaarlijkse storting in de voorziening Rioleringsinvesteringen) achtergebleven zijn, is de ook de toe te rekenen btw-compensatie lager (€ 202.000). • De kosten voor afkoppelen van verhard oppervlak zijn € 74.000 lager, omdat het afkoppelen wordt meegenomen in projecten. Tevens zijn er minder kosten voor het meten en het monitoren door vertraging in project Waterkring West (€ 100.000). • Er zijn minder adviezen bij derden opgevraagd (voordeel € 112.000). • Er was geen regulier inspectieprogramma in 2016, maar er zijn ad hoc inspecties geweest voor het verkrijgen van de noodzakelijke gegevens. Verder is er slechts een deel van het budget besteed aan het verbeteren van het Rioleringsbeheerproces en het uitzetten in de markt. Dit levert een voordeel op van € 47.000. • De kosten voor grondwaterbeheer zijn € 24.000 lager vanwege vertraging in het regionaal wegzetten van deze werkzaamheden. • Hiernaast zijn nog een aantal kleine voordelen ontstaan zoals lagere kapitaallasten (€ 9.000), lagere kosten drukwerk (€ 31.000), lagere kosten voor heffingen (€ 20.000), minder kosten van nieuwe rioolaansluitingen doorberekend (€ 22.000). <p>Tevens zijn er enkele nadelen ontstaan, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn meer kwijtscheldingen verleend tot een bedrag van € 333.000. Een gedeelte hiervan (€ 134.000) heeft betrekking op voorgaande jaren. • De kosten voor rioolreparaties zijn € 197.000 hoger uitgevallen vanwege de extra kosten voor het vervangen van putafdekkingen in combinatie met asfaltonderhoud (€ 90.000), de kosten voor het oplossen van meldingen (€ 22.000), de extra kosten voor het project Tussen de Markten (€ 55.000) en de spoedvervanging van de riolering in de Hubertusdonk (€ 30.000). • De kosten voor het ontstoppen en vervangen van riolering zijn € 193.000 hoger. Dit wordt veroorzaakt door de hogere kosten vanwege uitbesteding. • Er zijn meer kosten gemaakt voor rioolgemalen door constructief herstel van een pompput, de revisie van het gemaal aan de Diamantdijk, maatregelen als gevolg van een calamiteit van het gemaal aan de A-dijken, de geurbestrijding van de lozingspunten van de centrale persleiding en de onvoorzien vervanging van diverse gemaalcomputers, besturingsapparatuur en pompen. (€132.000). • Er zijn extra kosten gemaakt voor het inventariseren van de basisgegevens ten behoeve van Basis Riolerings Plannen (BRP) (€ 70.000). • Er zijn extra kosten voor kolken en lijngoten gemaakt als gevolg van meldingen (€ 54.000). • Het project cultuureducatie voor de basisscholen is uitgevoerd, hier was geen rekening mee gehouden (€ 23.000). <p>Hiernaast is er sprake van een nadeel dat wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het</p>	0

doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien.	
Overige kleine financiële afwijkingen Dit betreft kleine nadelen op de producten "Bossen en natuurterreinen", "Landschappen van Allure", "Begraafplaatsen" en "Speeltuinen" en kleine voordelen op de producten "Waterkering en afwatering" en "Vrouwenhof, volkstuinten". Hiernaast is er sprake van een nadeel dat wordt veroorzaakt door enerzijds een lagere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product (betreft exclusief product Riolering). Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien.	N 7.000
Bereikbaarheid en mobiliteit	V 427.000
Doorberekende uren en intern product Dit nadeel wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien.	N 10.000
Betaald parkeren en Opbrengst betaald parkeren Het gecontracteerde Parkeer Uitvoerings Plan (PUP) voor 2016 is € 95.000 lager dan in de begroting is opgenomen. De afrekening van PUP 2016 viel € 29.000 lager uit dan gecontracteerd door onder andere lagere kosten voor handhaving en afhandeling van naheffingsaanslagen. Van het budget voor onvoorziene kosten is € 58.000 niet benut. De compensatievergoeding in 2016 voor het niet doorvoeren van de afgesproken tariefstijging is € 37.000 hoger dan begroot. Hiertegenover staat een voordeligere afrekening van de compensatievergoeding van 2015 van € 13.000. In totaal levert dit een voordeel op de lasten op van € 158.000. Het product Betaald parkeren is met ingang van 2015 geen gesloten financiering meer. De administratieve toerekening van de btw-component aan dit product vindt niet meer plaats. Deze toerekening was nog wel begroot en levert dus een voordeel op van € 268.000. De parkeeropbrengsten zijn € 16.000 hoger dan begroot. In het laatste kwartaal van 2016 is een lichte stijging van de parkeeropbrengsten zichtbaar. In de Bestuursrapportage 2016 zijn de opbrengsten voor 2016 incidenteel verlaagd met € 833.000.	V 439.000
Overige kleine financiële afwijkingen Dit betreft een klein voordeel op het product "Parkeerbeheer" en een klein nadeel op het product "Verkeer- en vervoer".	N 2.000
Ruimte en wonen	V 782.000
Doorberekende uren en intern product (exclusief grondexploitatie) Er is sprake van een nadeel dat wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien. In de Aanbiedingsnota van de begroting is € 170.000 vrij gemaakt uit de bestemmingsreserve Investeringsimpuls voor de ambtelijke inzet voor de binnenstad. De toegerekende ambtelijke werkelijke inzet bedraagt € 282.000. Het maximaal beschikbaar gestelde bedrag ad € 170.000 is ten laste van de bestemmingsreserve gebracht (zie Programma 6 Betalen & Financierien). Het beschikbare budget voor inhuur voor omgevingsvergunningen (€ 25.000) heeft als gedeeltelijke dekking gediend voor de extra ureninzet voor dit product.	N 67.000
Ruimtelijke ordening Dit voordeel wordt onder andere veroorzaakt doordat de opbrengsten van twee anterieure overeenkomsten (€ 80.000) niet begroot zijn. Het betreft de plankosten voor LTS (Laan van Henegouwen) en Centrum voor de Kunsten Beeldend (Nieuwstraat 37). De begrote opbrengsten voor het Groenfonds (€ 72.000) zijn grotendeels al in 2015 gerealiseerd. In 2016 is hiervoor nog € 23.000 ontvangen. De ontvangen bedragen over 2015 en 2016 worden in de Bestemmingsreserve Groenfonds gestort (zie Programma 6 Betalen & Financierien). Van het budget voor de herziening van de Welstandsnota is € 21.000 niet benut in 2016.	V 27.000

<p>Het participatietraject loopt verder in 2017. Medio 2017 zal daadwerkelijk vorm en inhoud worden gegeven aan de feitelijke welstandnota en zullen de bedrijfsprocessen van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) worden aangepast.</p> <p>In totaal zijn de kosten voor adviezen € 21.000 hoger uitgevallen dan begroot. In dit nadeel zitten onder andere de kosten voor de procedure inzake de Biomineralenfabriek (€ 76.000) en kosten voor de binnenstad (€ 35.000).</p>	
<p>Strategisch bezit</p> <p>Dit nadeel wordt veroorzaakt door afwijkingen in exploitatiekosten van diverse panden.</p> <p>De grootste nadelen betreft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voormalige LTS aan Laan van Henegouwen: de ontvangen garantiestelling van € 210.000 is als een balanspost opgenomen in de jaarrekening. Dit bedrag wordt pas een opbrengst bij daadwerkelijke verkoop in 2018. Dit bedrag was wel reeds als opbrengst begroot. • Voormalige pand van Koningsstaal (Oostelijke Havendijk 12/12a): de sloopkosten van dit pand zijn € 74.000 hoger uitgevallen vanwege extra kosten voor asbestverwijdering. • Voormalige pand van TPG (Oostelijke Havendijk 13): door leegstand geen verhuuropbrengsten (€ 27.000) maar ook lagere kosten energie en onderhoud (€ 15.000). <p>De grootste voordelen betreft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voormalige EKP (Kadeplein 2): dit pand is niet in gebruik geweest. Hierdoor minder kosten voor onderhoud en huur hekken (€ 11.000). Het maandelijkse voorschot voor gas was te hoog. Hierdoor een grote voordelige afrekening van € 37.000 ontvangen. Hierna is het voorschot verlaagd. Dit levert in totaal een voordeel op het gasverbruik op van € 53.000 ten opzichte van de begroting. • Voormalige basisschool aan Charitasstraat 8: de bodem was minder vervuild dan verwacht, hierdoor zijn de kosten voor bodemsanering € 37.000 lager dan begroot. • Voormalige douanekantoor (Kadeplein 3): het maandelijkse voorschot voor gas was gebaseerd op een volledige bezetting van het pand. Het pand staat voor een groot gedeelte leeg. Hierdoor is er een grote voordelige afrekening van gas van € 22.000 ontvangen. • Voormalige pand van Wubben (Oostelijke Havendijk 13a en 13b): dit betreft meerdere kleine afwijkingen van budgetten waaronder verzekering, onderhoud en vandalisme (€ 11.000). <p>De onttrekkingen aan en de stortingen in de bestemmingsreserve Vastgoed, die betrekking hebben op de strategische panden, zijn opgenomen in Programma 6 Betalen & Financieringen. Per saldo is er € 813.000 onttrokken aan de reserve.</p> <p>Hiernaast was de verkoop van grond aan de Kerkstraat (€ 20.000) niet in de begroting opgenomen.</p>	<p>N 123.000</p>
<p>Omgevingsvergunning</p> <p>Er zijn in 2016 minder adviezen gevraagd ten behoeve van de omgevingsvergunningen (voordeel € 12.000).</p> <p>De opbrengsten voor omgevingsvergunningen zijn € 31.000 hoger dan verwacht. In 2016 zijn enkele grote omgevingsvergunningen verleend voor onder andere de bouw van een distributiecentrum en de verbouw van het douanekantoor. De stijging in het aantal aanvragen omgevingsvergunning zet zich voort. Hiertegenover staat een terugbetaling in verband met ten onrechte opgelegde leges voor bestemmingsplannen ouder dan tien jaar voor € 10.000. Ook is er € 102.000 terugbetaald vanwege bezwaarschriften.</p>	<p>V 41.000</p>
<p>Wonen</p> <p>De risico-opslag voor de garantstelling de Ververij (Molenstraat 133-139) is € 21.000 hoger dan begroot. Tevens zijn de rente opbrengsten van de duurzaamheidsleningen en startersleningen € 27.000 hoger dan begroot. Hiertegenover staan een hogere beheersvergoeding van Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) van € 5.000.</p>	<p>V 43.000</p>
<p>Grondexploitatie</p> <p>De afwijkingen tussen de begroting- en de rekeningcijfers zijn een gevolg van het achterblijven van de realisatie van de grondexploitaties ten opzichte van de vastgestelde grondexploitaties. De cijfers van de vastgestelde grondexploitaties zijn in de begroting ingebracht. Hierbij zijn die, zoals vastgesteld bij de begroting 2017 voor de jaarschijf 2016 bepalend.</p> <p>Het positief resultaat te opzichte van de begroting op bouwgrondexploitaties wordt veroorzaakt door:</p> <p>Verliesvoorzieningen V 476.000 Lagere storting dan begroot V 395.000</p>	<p>V 871.000</p>

In verband met de grondexploitaties zijn de onderstaande mutaties verantwoord op de reserves:		
Onttrekkingen		
Bestemmingsreserve Grondexploitaties	1.170.000	
Bestemmingsreserve Grondexploitaties naar voorzieningen	956.000	
Toevoegingen		
Bestemmingsreserve Grondexploitaties	694.000	
Van voorzieningen naar Bestemmingsreserve	1.432.000	
Voor een nadere specificatie en toelichtingen wordt verwezen naar paragraaf 7 Grondbeleid en de toelichting op de balans.		
Overige kleine financiële afwijkingen		N 10.000
Dit betreft een klein voordeel op het product "Woonwagengzaken" en kleine nadelen op de producten "Programma Spoorhaven", "Woningexploitatie" en "Huisnummering en straatnaamgeving".		
Afvalinzameling en milieu		V 144.000
Doorberekende uren en intern product (exclusief afvalinzameling)		N 15.000
Dit nadeel wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien.		
Afvalinzameling		0
Het product Afvalinzameling betreft een gesloten financiering.		
Het verschil tussen de opbrengsten en de uitgaven wordt gestort in de voorziening Exploitatie Reinigingssector. In de begroting was uitgegaan van een onttrekking aan de voorziening van € 110.000). De daadwerkelijke mutatie op de voorziening betreft een storting van een overschot van € 18.000. Dit is een gevolg van de lagere kosten die in 2016 zijn gemaakt voor dit product en de lagere opbrengsten.		
De grootste voordelen betreft:		
<ul style="list-style-type: none"> • De hogere opbrengsten van activiteiten (voordeel € 381.000) bestaan onder andere uit nagekomen opbrengsten van 2015 van Nedvang (€ 243.000) en extra opbrengsten van kunststofverpakkingen. • Het project omgekeerd inzamelen heeft minder gekost dan verwacht, tevens is de post onvoorzien van Saver niet gebruikt (€ 65.000). • Het project 100-100-100 is in samenwerking met drie andere gemeentes uitgevoerd en is daardoor € 46.000 goedkoper geworden. • De communicatiekosten zijn lager € 27.000, omdat er een nieuwsbrief minder is verstuurd. • Hiernaast zijn nog een aantal kleinere voor- en nadelen ontstaan zoals lagere uitvoeringskosten van Belastingssamenwerking West-Brabant (€ 12.000), minder kosten voor handhaving (€ 10.000) en hogere opbrengsten verkoop Saverpassen (€ 9.000). 		
De grootste nadelen betreft:		
<ul style="list-style-type: none"> • De opbrengsten van afvalstoffenheffing zijn € 175.000 lager dan begroot. • De kosten voor kwijtscheldingen zijn € 125.000 hoger dan begroot. Het nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door kwijtscheldingen over voorgaande jaren (€ 226.000). • Door hogere uitgaven zijn de administratief toe te rekenen btw (compensatiefonds) € 58.000 hoger dan begroot. • Er is meer (illegaal) afval gestort dan verwacht (€ 38.000). • Er zijn extra kosten gemaakt voor het opruimen van asbest (€ 22.000). • De kosten voor aanpassingen aan ondergrondse containers zijn € 10.000 hoger. 		

<p>Milieubeheer <u>Omgevingsdienst Midden West-Brabant (OMWB) 2015</u> De afrekening van het werkprogramma 2015 is € 258.000 lager uitgevallen dan verwacht. Hiernaast zijn er nog nagekomen coördinatiekosten over 2014 en 2015 gekomen van € 55.000. De verwachte bijdrage in het exploitatietekort over 2015 was € 135.000. De werkelijke bijdrage in het tekort bedroeg € 86.000. Per saldo dus een voordeel van € 49.000.</p> <p><u>Omgevingsdienst Midden West-Brabant 2016</u> Er is een incidentele deelnemersbijdrage 2016 betaald aan OMWB van € 110.000. Tevens zijn er enkele incidentele kosten betaald zoals kosten voor duurzaamheidsnotitie, operationeel verbinder en regievoering (totaal € 103.000). Hiernaast was via de resultaatbestemming van 2015 € 90.000 beschikbaar voor de bijdrage in het verwachte exploitatietekort van OMWB 2015/2016. Dit budget is niet nodig geweest in 2016.</p> <p><u>Duurzaamheidsagenda</u> Het budget voor het opstellen van de duurzaamheidsagenda ad € 50.000, dat via de Bestuursrapportage van 2016 beschikbaar is gesteld, is niet volledig benut in 2016 (voordeel € 23.000). Door de inbreng van extra participatieve bijeenkomsten (organisatie van drie maal een R100 in plaats van één keer) is de doorlooptijd langer geworden dan aanvankelijk gepland. De afronding en verdere implementatie vinden plaats in 2017.</p>	V 150.000
<p>Overige kleine financiële afwijkingen Dit betreft een klein voordeel op het product "Bestrijding dierenoverlast".</p>	V 9.000
<p>Vergunningverlening</p>	N 21.000
<p>Doorberekende uren en intern product Dit voordeel wordt veroorzaakt door enerzijds een lagere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financieringen.</p>	V 20.000
<p>Leges openbare orde en veiligheid Zowel de leges voor openbare orde en veiligheid op de weg, als de leges voor evenementen en inrichting zijn lager begroot. Dit is een tendens die al enkele jaren zichtbaar is.</p>	N 25.000
<p>Orde en veiligheid op de weg Er zijn een aantal vorderingen met betrekking tot verhuur terrassen wegens oninbaarheid afgeboekt (nadeel € 9.000). Tevens zijn er diverse adviezen gevraagd aan OMWB in verband met geluidhinder die niet begroot waren (nadeel € 6.000).</p>	N 15.000
<p>Overige kleine financiële afwijkingen Dit betreft kleine voordelen op de producten "Openbare inrichting" en "Reclame" en een klein nadeel op het product "Evenementen".</p>	N 1.000

PROGRAMMA 5. ZORGEN & STIMULEREN

X1.000	Rekening 2015	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Saldo 2016	Incidenteel gerealiseerd in 2016
Zorg algemeen	N 4.196	N 5.965	N 5.158	V 807	
Lasten	4.325	6.090	5.295		
Baten	129	125	137		
Vrij toegankelijke zorg	N 5.835	N 6.558	N 5.902	V 656	
Lasten	5.859	6.912	6.245		18
Baten	24	354	343		
Toegang zorg	N 2.865	N 4.300	N 3.849	V 451	
Lasten	2.865	4.300	3.867		
Baten	0	0	18		-18
Niet vrij toegankelijke zorg	N 31.036	N 32.873	N 31.393	V 1.480	
Lasten	35.344	34.946	36.771		
Baten	4.308	2.073	5.378		
Saldo	N 43.932	N 49.696	N 46.302	V 3.394	

Analyse van de belangrijkste verschillen begroting en rekening 2016		
Zorg algemeen		V 807.000
Doorberekende uren en intern product		V 6.000
Dit voordeel wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financieringen.		
Doorberekende kosten intern product Toegang		V 87.000
Het tarief voor intern product is door de hercalculatie lager uitgevallen, waardoor de doorberekening aan de Toegang € 87.000 lager is geworden.		
1^e lijnsloket Wmo en Jeugd		V 719.000
Er zijn middelen beschikbaar gesteld voor de nadere regel Transformatie Sociaal Domein. Uiteindelijk is hierop € 152.000 minder uitgegeven omdat er voor gekozen is een aantal projecten te laten landen in de uitwerking van de motie "Investeren in het voorliggend veld". Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Decentralisatie-uitkeringen op Programma 6 Betalen & Financieringen. Het budget voor de solidariteitsafspraken in de regio is slechts gedeeltelijk ingezet vanwege een minder negatief financieel resultaat over de regio. Dit geeft een voordeel van € 480.000. We hebben rekening gehouden met 24 fte jeugdprofessionals, uiteindelijk hebben we 23 fte effectief afgenomen. Dit levert een voordeel op van € 87.000.		
Overige kleine financiële afwijkingen		N 5.000
Dit betreft een voordeel op het product "Gebouwen overige gezondheidszorg en kinderopvang" en een nadeel op het product "Beleid zorgen en stimuleren".		

Vrij toegankelijke zorg	V 656.000
<p>Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd</p> <p>Het besluit met betrekking tot het uitvoeringsplan motie investeren in het voorliggend veld is in de 2de helft van 2016 genomen waardoor de uitvoering plaats gaat vinden vanaf 2017. Dit levert een voordeel op van € 500.000. Een nadere toelichting met betrekking tot deze kredieten is opgenomen onder het hoofdstuk Kredieten.</p> <p>Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Investeren in het Voorliggend Veld en Specifieke Risicoreserve Sociaal Domein op Programma 6 Betalen & Financierien.</p> <p>Er is afgelopen jaar veel gebeurd binnen de zorg. Vooraf is zo goed mogelijk ingeschat welke middelen in het voorliggend veld benodigd waren. Daarbij zijn bewust niet alle middelen ingezet om te kunnen anticiperen op onvoorziene zaken en ontwikkelingen, welke uiteindelijk niet hebben plaatsgevonden. Hierdoor is er een voordeel van € 23.000 ontstaan.</p> <p>De hogere kosten voor het herstel van de brandmeldinstallatie van buurthuis de Geerhoek in Wouw veroorzaken een nadeel van € 18.000.</p>	V 503.000
<p>Jeugdgezondheidszorg</p> <p>De subsidie voor het uniforme deel jeugdgezondheidszorg is € 66.000 lager dan begroot door een scherp weggezette offerte. Het begrotingsbedrag is hierop niet aangepast.</p> <p>De kosten voor het Elektronisch Kind Dossier worden door de GGD niet apart in rekening gebracht, maar zijn onderdeel van de grote overeenkomst Gezondheidszorg. Hierdoor is een voordeel van € 90.000 ontstaan.</p>	V 156.000
<p>Overige kleine financiële afwijkingen</p> <p>Dit betreft een voordeel op het product "Gezondheid".</p> <p>Hiernaast is er sprake van een nadeel dat wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien.</p>	N 3.000
Toegang zorg	V 451.000
<p>Doorberekende uren en intern product</p> <p>Dit voordeel wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financierien.</p>	V 83.000
<p>Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd</p> <p>In de Bestuursrapportage 2016 is uit andere budgetten binnen programma 5 € 600.000 beschikbaar gesteld voor een verwacht tekort bij de Toegang. In het 2e halfjaar van 2016 is het bedrijfsplan aangepast en geoptimaliseerd, met als gevolg dat het oorspronkelijk verwacht nadeel beperkt is gebleven tot € 397.000. Dit levert een voordeel op van € 203.000. Vanuit de bestemmingsreserve Decentralisatie-uitkeringen is € 82.000 beschikbaar gesteld voor Centrum Jeugd en Gezin (CJG). Deze middelen zijn volledig ingezet, waardoor er minder beroep is gedaan op het reguliere budget (voordeel € 82.000). Tevens is er minder vraag geweest naar specifieke CJG-cursussen en CJG-taken zijn deels opgevangen in het voorliggend veld (voordeel € 63.000).</p> <p>Daarnaast is in 2016 de subsidie over 2015 aan Thuiszorg West Brabant (TWB) voor CJG-activiteiten lager vastgesteld dan verwacht vanwege lagere ureninzet door TWB voor het uitvoeren van de afgesproken prestaties. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 18.000.</p>	V 366.000
<p>Overige kleine financiële afwijkingen</p> <p>Dit betreft een voordeel op het product "eerstelijnsloket Wmo en Jeugd".</p>	V 2.000

Niet vrij toegankelijke zorg	V 1.480.000
Doorberekende uren en intern product Dit nadeel wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere toerekening van de ambtelijke inzet en anderzijds een voordelig prijsverschil op het doorberekende intern product vanwege hercalculatie van het tarief intern product. Een uitgebreide toelichting op de toerekening van uren en het interne product is opgenomen onder het beleidsveld Resultaten op Programma 6 Betalen & Financiering.	N 13.000
Maatwerk voorziening in natura Wmo (materieel) In 2016 zijn er minder aanvragen geweest voor hulpmiddelen en woningaanpassingen. Dit levert een voordeel op van € 111.000 voor hulpmiddelen en woningaanpassingen. Dit zijn per definitie moeilijk voorspelbare kosten, omdat iedere aanvraag incidenteel is. Daarnaast is een bijdrage van € 50.000 ontvangen in het kader van deelname Regesovereenkomst Wmo, die niet was begroot.	V 161.000
Maatwerk voorziening in natura Wmo (immaterieel)/Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd In de loop van 2015 zijn alle cliënten die ondersteuning kregen vanuit de AWBZ geherindiceerd en overgegaan naar de Wmo. In 2015 viel deze groep nog voor een groot deel onder het overgangsrecht; in 2016 vielen zij geheel onder Wmo. Dit geeft een verschuiving van de indicaties te zien: minder beroep op de Hulp bij Huishouding (HbH), minder verstrekking op basis Persoonsgebonden Budget (PGB) dan oorspronkelijk voorzien en meer Zorg in Natura (ZIN) dagbesteding/begeleiding (totaal nadeel € 183.000). Daarnaast is ook een autonome stijging van het aantal indicaties dagbesteding te zien. Deels wordt dit veroorzaakt door de vergrijzing. Deels ook doordat er onder de AWBZ-regeling sprake was van 25% niet-verzilverde indicaties, die nu binnen de Wmo wel verzilverd worden. Het voordeel van € 673.000 was het bedrag dat hiervoor gereserveerd was in de begroting. Op basis van deze jaarrekening zullen, nu er beter zicht is op de werkelijke uitgaven, de diverse begrotingsposten worden aangepast.	V 490.000
Opvang en beschermd wonen Wmo De uitvoering van beschermd wonen wordt door de centrumgemeente Bergen op Zoom gedaan. Het budget voor extra kosten specifiek lokaal beleid (€ 20.000) is in 2016 niet besteed.	V 20.000
Eigen bijdragen maatwerk voorziening Wmo Er zijn minder eigen bijdrages ontvangen als gevolg van minder aanvragen HbH.	N 151.000
PGB Wmo en Jeugd In 2016 is gestart met de arrangementsystematiek voor jeugd, waarbinnen de nadruk ligt op maatwerk (ZIN). Waardoor er minder gebruik wordt gemaakt van PGB. Tevens wordt een deel van de beschikkingen niet verzilverd. Ook bij Wmo zien we een verschuiving van zorg op basis van PGB naar ZIN (zie ook bovenstaande toelichting bij het product "Maatwerk voorziening in natura Wmo (immaterieel)"/ "Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd".	V 1.739.000
Individuele voorzieningen natura Jeugd Per 1 januari 2016 is overgegaan op resultaatfinanciering (arrangementen) voor de jeugdhulp. Hierdoor is er meer zorg op basis van maatwerk geleverd, waardoor het beschikbare budget is overschreden. Daarentegen is er veel minder gebruik gemaakt van de PGB's, waardoor er een voordeel op PGB is ontstaan. Inhoudelijk betekent dit dat er een verschuiving is van PGB naar maatwerkarrangementen. Opgemerkt wordt dat een deel van de arrangementen dat gestart is in 2016 doorloopt in 2017. Conform de arrangementensystematiek is 50% bij aanvang bekostigd en wordt de 2 ^{de} 50% betaalbaar gesteld in 2017 nadat het resultaat is behaald. Dit houdt in dat een deel van de aangegane verplichting meegaat naar het boekjaar 2017. In de toelichting op de balans wordt dit in de rubriek "Niet uit de balans blijvende verplichtingen" nader toegelicht.	N 901.000
Veiligheid, reclassering, opvang jeugd Het voordeel is het gevolg van lager aantal maatregelen in het kader van jeugdbescherming en jeugdreclassering via de landelijk werkende instellingen (LWI) en een positieve afrekening van Jeugdbescherming Brabant (voorheen BJZ).	V 135.000

PROGRAMMA 6. BETALEN & FINANCIEREN

X1.000	Rekening 2015	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Saldo 2016	Incidenteel gerealiseerd in 2016
Nutsbedrijven	V 78	V 20	N 239	N 259	
Lasten	1	1	278		272
Baten	79	21	39		
Financiering	V 4.483	V 5.909	V 5.868	N 41	
Lasten	46	46	45		
Baten	4.529	5.955	5.913		1.000
Uitkeringen gemeentefonds	V 124.406	V 122.739	V 123.721	V 982	
Lasten	0	0	0		
Baten	124.406	122.739	123.721		105
Algemene lasten en baten	V 2.499	V 3.088	V 3.520	V 432	
Lasten	4.567	3.196	2.580		329
Baten	7.066	6.284	6.100		957
Belastingen	V 12.653	V 12.475	V 12.541	V 66	
Lasten	1.133	1.209	1.251		19
Baten	13.786	13.684	13.792		474
Resultaten	V 1.026	V 14.959	V 3.390	N 11.569	
Lasten	33.041	25.366	26.487		1.029
Baten	34.067	40.325	29.877		24
Saldo	V 145.145	V 159.190	V 148.801	N 10.389	

Analyse van de belangrijkste verschillen begroting en rekening 2016	
Nutsbedrijven	N 259.000
Energiedistributie	N 259.000
Er is een nagekomen factuur ten behoeve van Groene Ader ontvangen (nadeel € 272.000). Daarnaast is een finale agio-uitkering van General Escrow Essent ontvangen (voordeel € 14.000) en rente op een aandeelhouderslening van Enexis (voordeel € 4.000). Er is agio uitgekeerd aan Duurzaam Energiebedrijf Roosendaal BV. De bijbehorende kapitaallasten ad € 5.000 waren niet in de begroting opgenomen.	
Financiering	N 41.000
Geldleningen en dergelijke korter dan 1 jaar	N 41.000
Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de rente en afschrijvingen.	

Uitkeringen gemeentefonds	V 982.000
Uitkeringen gemeentefonds De meicirculaire 2016 vormt de basis voor de begroting 2016. De uitkomsten van de meicirculaire zijn namelijk via de Bestuursrapportage 2016 verwerkt in de begroting. Na de meicirculaire is de prognose van de algemene uitkering en de integratie uitkering nog bijgesteld als gevolg van de uitkomsten van de september- en decembercirculaire. Deze aangepaste prognoses zijn echter niet in de begroting verwerkt. Deze worden doorgaans voor het huidige boekjaar bij de jaarrekening meegenomen. <ul style="list-style-type: none"> Algemene uitkeringen: als de realisatie wordt afgezet tegen de begroting ontstaat een verschil van € 678.000. In de jaarrekening 2015 was een stelpost opgenomen voor de algemene uitkering in verband met verwachte aanpassingen in de aantallen bijstandsontvangers en lage inkomens. Deze aanpassingen hebben echter niet plaatsgevonden, waardoor er een incidenteel voordeel ontstaat in 2016 van € 195.000. Voorts is over het jaar 2015 nog een bedrag ontvangen in 2016 van € 157.000. Over 2014 moest nog een bedrag terugbetaald worden van € 52.000. Uitkering deelfonds sociaal domein: de realisatie is gebaseerd op de daadwerkelijke ontvangsten vanuit het Rijk met betrekking tot de integratie uitkering. Deze ontvangsten zijn gebaseerd op de decembercirculaire 2016. Het verschil tussen begroting en realisatie wordt dus veroorzaakt door de afwijkingen tussen de mei- en decembercirculaire 2016. 	V 982.000
Algemene lasten en baten	V 432.000
Onvoorzien Het budget voor onvoorzien is niet geheel ingezet in 2016.	V 146.000
Resultaat te realiseren voorziening begrotingsjaar De voormalige LTS (Laan van Henegouwen/Laan van België) wordt verkocht. Op dit pand rust geen onderwijsbestemming meer, waardoor de vrijval van de kosten voor het onderwijs een voordeel veroorzaakt van € 31.000. Van het begrote budget "nader te concretiseren personeelsbudgetten" van € 638.000 is € 555.000 beschikbaar gesteld aan diverse teams voor inhuur en kwaliteitsimpuls (voordeel € 83.000).	V 114.000
Overige algemene lasten en baten <ul style="list-style-type: none"> Er zijn meer personen gedetacheerd dan verwacht; hierdoor zijn de opbrengsten € 115.000 hoger dan geraamd. Hiertegenover staan hogere personeelslasten ad € 42.000, hogere uitgaven Werk naar werk trajecten (€ 9.000) en hogere bovenwettelijke WW-lasten ad € 44.000. Van het begrote budget nader te concretiseren personeelsbudgetten van € 503.000 is € 357.000 beschikbaar gesteld aan diverse teams voor inhuur en kwaliteitsimpuls (voordeel € 146.000). Er is door een extern belastingadviesbureau een btw-onderzoek uitgevoerd over de jaren 2012 tot en met 2015. De lasten van het onderzoek bedroegen € 79.000. Over de jaren 2012 tot en met 2015 is een bedrag van € 207.000 btw terugontvangen. Ter uitvoering van het onderhoudsplan Gemeentelijk gebouwen zijn in de jaren 2012 tot en met 2015 de benodigde kredieten beschikbaar gesteld. Bij een aantal gebouwen is ten onrechte de btw als kostenpost meegenomen en als gevolg daarvan ten laste van de betreffende onderhoudsvoorziening gebracht. Dit bedrag ad € 45.000 wordt nu in de onderhoudsvoorziening teruggestort. Van het ABP zijn afrekeningen van pensioenpremies over de jaren 2014 en 2015 ontvangen. De afrekeningen waren € 12.000 lager dan verwacht. Er is een afrekening van Flex West-Brabant over 2014 ontvangen. Dit levert een voordeel op van € 26.000. In de begroting 2016 was nog rekening gehouden met de btw van het product Betaald Parkeren. Omdat dit geen gesloten financiering meer is, is toerekening van de btw in de jaarrekening buiten beschouwing gebleven (nadeel € 268.000). Daarnaast is de toe te rekenen btw bij de Riolering en Afvalinzameling € 144.000 lager omdat de uitgaven op deze producten zijn achter gebleven bij de raming. De genoemde afwijkingen met betrekking tot de btw zijn ook bij de betreffende producten verantwoord en hebben geen invloed op het rekeningresultaat. De werkelijk verleende kwijscheldingen van de afvalstoffenheffing en rioolheffing worden verantwoord op het product Voorzieningen minima (Programma 3 Werken & Ondernemen) 	V 172.000

<p>en zijn in totaal € 458.000 hoger dan begroot. De administratieve toerekening van de kwijtscheldingen aan de producten Riolering en Afvalinzameling (Programma 4 Wonen & Verblijven) loopt via Programma 6. Hierdoor ontstaat er op dit product een “voordeel” van € 125.000 op kwijtscheldingen afvalstoffenheffing en € 333.000 op kwijtscheldingen rioolheffing. Deze kosten van kwijtschelding zijn mee genomen in de producten Riolering en Afvalinzameling en hebben geen invloed op het rekeningresultaat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij de herstart van Stadsouevers werd rekening gehouden met een bijdrage van de algemene dienst van € 326.000 voor een periode van 5 jaar voor het dekkend maken van de exploitatie. In 2015 is een verliesvoorziening getroffen voor diverse grondexploitaties van € 2.881.000. Hierdoor is de begrote bijdrage aan de grondexploitatie niet nodig. • Er zijn een aantal panden in 2016 ingebracht in de grondexploitatie. De exploitatiekosten van deze panden worden hier verantwoord. Het voordeel hierop van € 336.000 wordt onder andere veroorzaakt doordat de werkelijke sloopkosten van Scherpdeel 6-8 al in de GREX zijn verantwoord (begroot was € 130.000), de sloop van Wethouder Lanenstraat 2 door loopt in 2017 (€ 73.000) en de gebruiker van Scherpdeel 10,12,14 de energiekosten betaalt (€ 23.000). De energiekosten Scherpdeel 10,12,14 over de jaren 2012 tot en met medio 2016 zijn in rekening gebracht bij de huurder (€ 100.000). De werkelijke exploitatielasten van deze panden zijn verrekend met de grondexploitatie. Per saldo is er € 95.000 in rekening gebracht bij de grondexploitatie. De bijdrage vanuit de grondexploitatie was begroot op € 376.000. • In de begroting 2016 zijn middels de motie “Uitvoering interactie met de samenleving” middelen beschikbaar gesteld voor het verstrekken van subsidies voor maatschappelijke initiatieven. Hierbij is een inschatting gemaakt van maximaal benodigde middelen. Van de ingediende subsidieaanvragen is echter een groot deel afgewezen, omdat deze niet voldeden aan de gestelde voorwaarden van de motie. Hierdoor is niet het volledige budget ingezet en is er een voordeel ontstaan van € 85.000. • In het kader van het Individuele Keuze Budget (IKB) dat per 1-1-2017 is ingevoerd, is een verplichting opgenomen voor de vakantiegelden over de periode juni tot en met december 2016 (€ 956.000). Dit vakantiegeld wordt uitbetaald in mei 2017. Deze kosten worden ten laste gebracht van Algemene Reserve en Saldi reserve. • In overleg met BWB zijn de standen van de voorzieningen dubieuze debiteuren berekend. De aanvullende stortingen (totaal € 55.000) waren niet opgenomen in de begroting. • De ontvangen risicopremie van Borchwerf II CV in ruil voor de 50% garantstelling voor een lening van deze CV is € 11.000 hoger dan de berekening op basis van de geprognostiseerde banksaldi. • In 2016 heeft de financiële afwikkeling plaatsgevonden van de liquidaties van de Stok Exploitatie en de Stok Eigendom BV. Eind 2016 zijn de voordelige afrekeningen ontvangen, te weten € 100.000 ten behoeve van de Stok Exploitatie BV en € 15.000 ten behoeve van de Stok Eigendom BV. Deze afrekeningen zijn bekend geworden nadat de Bestuursrapportage 2016 is opgesteld en zijn daarom niet in de begroting 2016 opgenomen. • De verliesvoorziening monumentenfonds ad € 142.000 valt vrij, omdat de financiële situatie bij het monumentenfonds op dit moment geen aanleiding geeft om deze verliesvoorziening in stand te houden. • De voorziening frictiekosten Centrum voor de kunsten kan met een bedrag van € 120.000 worden verlaagd, omdat er medewerkers uit dienst zijn gegaan en er sprake is van aflopende verplichtingen. 	
Belastingen	V 66.000
<p>Lasten en baten OZB gebruik en eigendom</p> <p>De opbrengsten van OZB gebruik van niet-woningen zijn lager dan begroot, door verminderingen en oninbaar verklaringen vroegere belastingjaren (€ 105.000) en leegstand niet-woningen (€ 41.000).</p> <p>De opbrengsten van OZB eigendom van niet-woningen zijn lager dan begroot, door verminderingen en oninbaar verklaringen vroegere belastingjaren (€ 148.000) en minder nieuwbouw dan geraamd (€ 34.000).</p> <p>De opbrengsten van OZB eigendom van woningen zijn lager dan begroot door verminderingen en oninbaar verklaringen vroegere belastingjaren (€ 20.000) en minder nieuwbouw dan geraamd (€ 82.000).</p>	N 431.000

Lasten en baten toeristenbelasting Met ingang van 2015 worden aanslagen opgelegd aan verhuurders van woningen aan arbeidsmigranten. De aanslagen over 2015 zijn in 2016 opgelegd. De opbrengsten over 2015 en 2016 bedragen € 91.000.	V 91.000						
Lasten en baten reclamebelasting In 2016 is de reclamebelasting voor de bedrijventerreinen Borchwerf I en Majoppeveld ingevoerd. Deze opbrengst ad € 431.000 was niet geraamd. Tegenover dit voordeel staat een even groot nadeel op Programma 3 Werken & Ondernemen. De lasten in verband met de invoering van de reclamebelasting bedrijventerreinen (€ 19.000) waren niet geraamd. Daarnaast is de opbrengst Binnenstad € 27.000 hoger dan geraamd.	V 439.000						
Belastingen invorderingskosten De hogere kosten zijn een gevolg van meer opgelegde invorderingskosten in verband met openstaande belastingvorderingen. Deze kosten worden door BWB in rekening gebracht.	N 24.000						
Overige kleine financiële afwijkingen Dit betreft een nadeel op de lasten en baten van hondenbelasting.	N 9.000						
Resultaten	N 11.569.000						
Saldo kostenplaatsen In de begroting is een voordeel van € 687.000 opgenomen. De werkelijke kosten minus baten leveren een voordeel op van € 1.080.000. Ten opzichte van de begroting levert dit een voordeel op van € 393.000. In 2016 heeft geen nacalculatie van de teamtarieven plaatsgevonden. Er heeft wel een hercalculatie van het tarief voor intern product plaatsgevonden. Onderstaand een nadere analyse van de werkelijke calculatieverschillen. Het werkelijke verschil van saldo kostenplaatsen valt uiteen in de volgende blokken: <table style="margin-left: 40px;"> <tr> <td>1. Teamkostenplaatsen</td> <td>V 1.177.000</td> </tr> <tr> <td>2. Interne producten</td> <td>N 97.000</td> </tr> <tr> <td></td> <td>V 1.080.000</td> </tr> </table> Ad. 1 Teamkostenplaatsen V 1.177.000	1. Teamkostenplaatsen	V 1.177.000	2. Interne producten	N 97.000		V 1.080.000	
1. Teamkostenplaatsen	V 1.177.000						
2. Interne producten	N 97.000						
	V 1.080.000						
	2015	2016					
Bezettingsresultaat	N 1.036.000	V 158.000					
Kostenresultaat	V 1.151.000	V 1.734.000					
Tarief verschillen	N 253.000	N 715.000					
Totaal	N 138.000	V 1.177.000					
Bezettingsresultaat							
In het eerste kwartaal van 2016 is nog gebruik gemaakt van tijdschrijven. Met ingang van 1 april 2016 is het tijdschrijven afgeschaft. Vanaf die datum is 9/12 van de begrote uren als realisatie geboekt. Hierdoor zijn de verschillen tussen begrote uren en werkelijke uren in totaliteit minimaal. De oorzaken van de afwijkingen in tussen begrote en werkelijke uren per beleidsveld en per product zijn niet terug te voeren op gewijzigde inzet van personeel. Er spelen drie zaken mee in deze afwijkingen, nl:							
<ul style="list-style-type: none"> • Bepaalde werkzaamheden hebben een piek of een dal gehad in het eerste kwartaal van 2016 waardoor er meer cq minder uur zijn gemaakt voor een product. Hierna zijn de begrote uren doorberekend waarin de pieken en dalen in werkzaamheden gelijkmatig zijn verdeeld over het jaar. • Tevens is het vakantieverlof in de begrote uren over een heel jaar gelijkmatig verdeeld, terwijl de piek van vakantie pas in de zomermaanden ligt. • Omdat met ingang van 1 april 2016 de begrote uren zijn doorberekend, worden ook de begrote uren van een vacature doorberekend naar betreffend product. 							
Er is een kleine hogere productiviteit van 1.900 uur, die als volgt is verdeeld over de diverse eindproducten: Lagere ureninzet op externe producten: 400 uur Hogere ureninzet op interne producten/tractie/huisvesting: 3.300 uur Lagere ureninzet op projecten/kapitaalwerken: 1.000 uur							

Met ingang van 2017 is de doorberekening van uren vanwege de nieuwe BBV-voorschriften vervallen.

Kostenresultaat

Het voordelige kostenresultaat op de teams is als volgt te analyseren:

	2015	2016
Salarissen en sociale lasten	V 404.000	V 1.363.000
Personeel derden	N 425.000	N 672.000
Overige kosten	V 1.172.000	V 1.043.000
Totaal	V 1.152.000	V 1.734.000

Het voordeel salariskosten bij de teams is als volgt te specificeren:

Salarissen: V 1.020.000

Sociale uitkeringen personeel: V 69.000

Overige vergoedingen personeel: V 274.000

Het voordeel op salariskosten wordt voornamelijk veroorzaakt door het niet of gedeeltelijk invullen van vacatures. Vaak worden deze vacatures - indien noodzakelijk - tijdelijk ingevuld door inhuur derden.

Het voordeel op overige kosten wordt voornamelijk veroorzaakt door de lagere huisvestingslasten (voordeel € 1.142.000) door het niet doorgaan van de renovatie van het stadskantoor.

Ad. 2 Interne producten

N 97.000

Het voordelige saldo van de interne producten is als volgt te analyseren:

Kostenresultaat V 445.000

Dekkingsresultaat N 542.000

Kostenresultaat

De grootste afwijkingen ten opzichte van de begroting, die het voordelige kostenresultaat van € 445.000 op interne producten veroorzaken zijn:

Meer productieve uren Zie hiervoor de uitgebreide toelichting bij teamkostenplaatsen.	N 272.000
Automatisering hardware en ICT-software Dit voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door: Lagere kapitaallasten: een aantal kredieten loopt door in 2017 (voordeel € 94.000). Tevens zijn een aantal investeringen € 27.000 lager uitgevallen dan begroot. Een nadere toelichting met betrekking tot deze kredieten is opgenomen onder het hoofdstuk Kredieten. ICT West Brabant West: in 2016 is de afrekening over 2015 ad € 21.000 ontvangen. Hiernaast is de voorlopige afrekening 2016 ontvangen. Als gevolg van vertraging in de investeringen is de bijdrage over 2016 € 119.000 lager uitgevallen. Vanuit de compensatieregeling is nog een bijdrage van € 30.000 ontvangen.	V 294.000
Post en archief Door digitalisering wordt er minder post verstuurd, waardoor de frankeerkosten € 34.000 lager zijn dan begroot. De inhuur van een medewerker belast met het opschonen van archiefbestanden is niet verlengd, waardoor de kosten € 28.000 lager zijn. Van het Werkplein Hart van West Brabant is een vergoeding ontvangen van € 532.000 voor de serviceverlening voor de werkgebieden dan digitale informatievoorziening en communicatie. De werkelijke kosten 2016 voor inhuur personeel zijn € 337.000. Daarnaast is er vanuit een compensatieregeling € 27.000 betaald aan de andere deelnemende gemeenten.	V 231.000

Faciliteitenbeheer In verband met de te verwachten duurzame renovatie van het Stads kantoor zijn er in 2016 geen kosten gemaakt voor de aanschaf meubilair en onderhoud (voordeel € 90.000).	V 99.000	
Reprocentrum Dit voordeel wordt veroorzaakt door enerzijds lagere leasekosten (onder andere door een kleiner printerpark) en anderzijds door een verdere afname van het printvolume.	V 74.000	
<u>Dekkingsresultaat</u>		
Het nadelige dekkingresultaat van € 542.000 is als volgt ontstaan:		
Dekking door uren op externe producten en projecten (exclusief team OW)		
300.000 werkelijke uren x nacalculatorisch tarief € 34,55	10.365.000	
Doorbelasting Openbare Werken	166.000	
Doorbelasting Toegang	<u>1.140.000</u>	
Dekking op interne producten	11.671.000	
Totaal begroting dekkingrekening	<u>12.216.000</u>	
Resterend nadelig/voordelig dekkingresultaat	545.000	
Diverse kleine afrondingsverschillen	3.000	
Dekkingsresultaat 2016 nadeel	542.000	

Vennootschapsbelasting

De gemeente Roosendaal is met ingang van 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting VPB voor zover de gemeente Roosendaal een fiscale onderneming drijft. De gemeente Roosendaal heeft daarom een inventarisatie voor haar VPB-plicht uitgevoerd. Hieruit blijkt dat in beginsel haar clusters Parkeren en Grondexploitaties VPB-plichtig zijn. Voor het straatparkeren geldt in beginsel de vrijstelling voor overheidshandelen. De parkeergarages zijn ondergebracht in een dochter-BV waardoor een eventueel fiscaal resultaat bij deze BV fiscaal wordt belast. Voor de grondexploitaties ontstaat een fiscaal verlies. Afhankelijk van de wijze van rentetoerekening aan de jaren bedraagt dit verlies bij de gekozen parameters ca. € 6.000 , dan wel € 385.000

De renteontvangst vanuit Borchwerf 2 CV kan nog tot discussie leiden, een eventuele winst vanuit deze activiteit kan verrekend worden met het fiscale verlies uit de eigen grondexploitaties.

De conclusie is dat er op basis van de gehanteerde uitgangspunten geen sprake is van een (acute) VPB-last over het boekjaar 2016.

De aangifte VPB over 2016 moet nog worden opgesteld. Op basis van de aangifte VPB bestaat de mogelijkheid dat door de belastingdienst eventueel op onderdelen een ander standpunt kan worden ingenomen. Met de eventuele (nadelige) financiële consequenties die hieruit voort kunnen vloeien is in deze jaarrekening (uiteraard) geen rekening gehouden.

Reserves en voorzieningen: mutaties op de reserves
Stortingen

Omschrijving	Geraamd	Werkelijk	Verschil	V/N	Incidenteel
Algemene reserve	1.500.000	1.500.000			1.500.000
Algemene saldireserve	891.000	891.000			
Specifieke risicoreserve sociaal domein	4.614.000	4.614.000			
BR Monumenten	101.000	101.000			
BR Nieuwbouw stadskantoor	901.000	901.000			
BR Grondexploitatie	304.000	463.000	159.000	N	
BR Vitale wijken en dorpen	230.000	230.000			230.000
BR Flank. personeelsbeleid	277.000	233.000	44.000	V	
BR Decentralisatie-uitkeringen	555.000	555.000			
BR Speelgelegenheden	319.000	319.000			
BR Vastgoed	1.380.000	1.219.000	161.000	V	655.000
BR Investeringsimpuls	2.225.000	2.225.000			1.951.000
BR OOR	7.064.000	7.205.000	141.000	N	1.660.000
BR 750-jarig bestaan Rsd	125.000	125.000			100.000
BR Groenfonds	117.000	72.000	45.000	V	72.000
BR Nog te best.overschot begr.	726.000	726.000			
BR Invest. in voorliggend veld	2.000.000	2.000.000			2.000.000
BR Riolering	140.000	140.000			140.000
BR Duurzaamheidsfonds	1.000.000	1.000.000			1.000.000
BR Ontsluiting Tolberg	250.000	250.000			250.000
BR Risicoprem. garantiestelling	1.000.000	1.000.000			1.000.000
BR Grondexploitatie alg. dienst	164.000	1.663.000	1.499.000	N	206.000
Overige reserves	132.000	135.000	3.000	N	
Totaal	26.015.000	27.567.000	1.552.000	N	10.764.000

Onttrekkingen

Omschrijving	Geraamd	Werkelijk	Verschil	V/N	Incidenteel
Algemene reserve	8.635.000	8.400.000	235.000	N	1.440.000
Algemene risico reserve	1.500.000	1.500.000			1.500.000
Algemene saldireserve	0	156.000	156.000	V	156.000
Spec.risico res.sociaal domein	2.300.000	2.000.000	300.000	N	2.000.000
BR Monumenten	101.000	0	101.000	N	
BR Nieuwbouw schouwborg	245.000	245.000			
BR Onderwijs huisvesting	2.237.000	2.096.000	141.000	N	
BR Grondexploitatie	1.607.000	858.000	749.000	N	
BR Gaswinstuitkering Essent	353.000	353.000			
BR Vitale wijken en dorpen	1.155.000	394.000	761.000	N	
BR Flankerend personeel	172.000	172.000			123.000
BR Liquidatie uitk. brandweer	156.000	156.000			
BR Winstuitkering HNG	415.000	415.000			
BR Decentralisatie-uitkeringen	2.004.000	1.182.000	822.000	N	
BR Verv. pachttopbr. Visdonk	266.000	266.000			
BR Speelgelegenheden	319.000	255.000	64.000	N	
BR Vastgoed	1.292.000	1.123.000	169.000	N	535.000
BR Investeringsimpuls	3.982.000	3.435.000	547.000	N	
BR OOR	12.705.000	5.278.000	7.427.000	N	
BR Groenfonds	117.000	0	117.000	N	
BR Invest. in voorliggend veld	400.000	0	400.000	N	
BR Grondexploitatie alg.dienst	0	1.268.000	1.268.000	V	
Overige reserves	326.000	326.000			
Totaal	40.287.000	29.878.000	10.409.000	N	5.754.000

Overzicht incidentele lasten en baten

Incidentele lasten	
Programma 1 Besturen & Samenwerken	
Aanvullende storting in voorziening APPA	156.000
Kosten bevrijdingsconcert, bijdrage monument MH17 en kosten Roosendaal 75 jaar	20.000
Kosten vervanging raad wegens ziekte	24.000
Kosten ondermijning (Taskforce)	115.000
Kosten sloop afgebrand pand	22.000
Kosten referendum	41.000
Programma 2 Leren & Ontwikkelen	
Waardevermindering door sloop oude pand JTC	432.000
Inzet middelen onderwijsachterstanden uit voorgaande jaren	557.000
Kapitaallasten zwembad de Stok	92.000
Kosten warmtekrachtkoppeling zwembad de Stok	45.000
Extra storting in voorziening onderhoud sportpark Red Band	40.000
Overdracht buitensportaccommodaties	24.000
Kosten herstel brandschade turnhal	416.000
Moties sportsubsidies	65.000
Transitiekosten Regionaal Archief west Brabant	40.000
Financiële impuls Erfgoedcentrum inclusief bijdrage de Kring	100.000
Kosten onderzoek Kasteel van Wouw	19.000
Programma 3 Werken & Ondernemen	
Doorbetaling reclamebelasting aan Stichting Ondernemersfonds Roosendaal	428.000
Regionaal project Herstructurering WVS	433.000
Programma 4 Wonen & Verblijven	
Waterschapsbelasting wegen	50.000
Degeneratieonderhoud wegen	172.000
Kosten plaatsen afwerpbeveiliging op passerelle	31.000
Kosten borstelen ter verbetering kwaliteitsniveau	115.000
Naheffing energiebelasting 2013-2015 lichtmasten	94.000
Doorberekening tractiemiddelen	192.000
OZB bossen en natuurterreinen	32.000
Inhuur personeel groen projecten	163.000
Storting vrijval voorziening rioleringsinvesteringen in voorziening rioolexploitatie	735.000
Kosten actualisatie welstandsnota	16.000
Advieskosten woning Vughtstraat 13	20.000
Sloopkosten, voormalig pand Koningsstaal	189.000
Charitasstraat 8, voormalig basisschool, sanering grond en extra afschrijving vanwege verkoop	289.000
Kadeplein 3, voormalig douanekantoor, extra afschrijving vanwege verkoop	1.294.000
Kosten woononderzoek	76.000
Duurzaamheidsagenda	23.000
Afrekening RMD 2016	33.000
Incidentele deelnemersbijdrage OMWB 2016	110.000
Diversen OMWB 2016: duurzaamheidsnotitie, operationeel verbinder, regievoering en coördinatiekosten	159.000
Afrekening OMWB 2015 exploitatiebijdragen	- 49.000
Programma 5 Zorgen & Stimuleren	
Brandmeldinstallatie buurthuis de Geerhoek	18.000
Afrekening subsidie Thuiszorg West Brabant 2015	- 18.000

Programma 6 Betalen & Financieringen	
Kosten warmte uitkoppeling Groene Ader	272.000
Kosten btw-onderzoek, vertragsrente en correctie BCF	293.000
Storting btw in voorziening Onderhoud gemeentelijke gebouwen	45.000
Pensioenpremie 2013 tot en met 2015	17.000
Afrekening Flex West Brabant 2014	- 26.000
Kosten invoering reclamebelasting bedrijventerreinen	19.000
Totaal incidentele lasten voor resultaat	7.433.000
Programma 6 Betalen & Financieringen	
Storting in BR OOR t.b.v. subsidie fietspad	29.000
Storting garantiestelling Douanekantoor in bestemmingsreserve risicopremies garantiestellingen	1.000.000
Totaal incidentele lasten mutaties reserves	1.029.000
Totaal incidentele lasten inclusief stortingen na resultaat	8.462.000

Incidentele baten	
Programma 1 Besturen & Samenwerken	
Provinciale gelden Taskforce	115.000
Programma 2 Leren & Ontwikkelen	
Inzet middelen onderwijsachterstanden uit voorgaande jaren	557.000
Uitkering verzekering voor brand turnhal	435.000
Kwijtschelding rentevergoeding NV Monumentenfonds Brabant	- 18.000
Programma 3 Werken & Ondernemen	
Bijdrage regiogemeenten in kosten herstructurering WVS	319.000
Vrijval voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	1.409.000
Programma 4 Wonen & Verblijven	
Bijdrage afkoop onderhoud openbaar gebied Nispen	40.000
Subsidie aanleg fietspaden	29.000
Provinciale subsidie mensgerichte maatregelen 2014-2015	43.000
Bijdrage degeneratieonderhoud wegen	205.000
Verkoop grond en opstal Boswachtersdreef	337.000
Bijdrage inhuur personeel groen projecten	60.000
Verkoop zuivere snippers en snoeihout	34.000
Verkoop plantsoengronden	385.000
Vrijval voorziening rioleringsinvesteringen	735.000
Bijdrages groenfonds	24.000
Opbrengsten anterieure overeenkomsten	80.000
Charitasstraat 8, verkoop voormalig schoolgebouw	300.000
Kadeplein 3, verkoop voormalig douanekantoor	1.050.000
Terugbetaling leges vanwege bestemmingsplannen ouder dan 10 jaar en vanwege bezwaarschriften	- 112.000
Risico-opslag voor de garantstelling van lening Molenstraat 133/139	40.000
Programma 6 Betalen & Financieringen	
Garantiestelling Douanekantoor	1.000.000
Algemene uitkering aanvulling 2014 en 2015	105.000
Terugontvangst btw naar aanleiding van onderzoek	469.000
Risicopremie garantstelling lening Borchwerf II	111.000
Liquidatie de Stok	115.000
Vrijval verliesvoorziening Monumentenfonds	142.000
Gedeeltelijke vrijval voorziening Frictiekosten Centrum voor de Kunsten	120.000
Opbrengst toeristenbelasting arbeidsmigranten 2015	43.000
Reclamebelasting bedrijventerreinen	431.000
Totaal incidentele baten voor resultaat	8.603.000

Programma 6 Betalen & Financieringen	
Onttrekking kosten overdracht buitensportaccommodaties aan Algemene Reserve	24.000
Totaal incidentele baten mutaties reserves	24.000
Totaal incidentele baten inclusief onttrekkingen na resultaat	8.627.000
Saldo incidentele baten en lasten voor resultaat	1.170.000
Saldo incidentele baten/lasten reserves	-1.005.000
Saldo incidentele baten en lasten na resultaat	165.000

De eenmalige voordelen en nadelen die via een reserve afgedekt worden en dus geen invloed hebben op het resultaat zijn niet in dit overzicht meegenomen, maar wel toegelicht bij de desbetreffende programma's.

Nadere analyse begrotingsrechtmatigheid

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de werkelijke lasten en baten ten opzichte van de ramingen uit de begroting 2016 (na wijzigingen). De vetgedrukte bedragen geven de overschrijdingen bij de lasten en de onderschrijdingen bij de baten weer.

Lasten (x € 1.000)				
Programma	Begroting 2016	Rekening 2016	Verschil	V = voordeel N = nadeel
1. Besturen & Samenwerken	24.658	22.961	1.697	V
2. Leren & Ontwikkelen	21.309	22.165	856	N
3. Werken & Ondernemen	59.413	62.776	3.363	N
4. Wonen & Verblijven	73.351	63.569	9.782	V
5. Zorgen & Stimuleren	52.248	52.178	70	V
6. Betalen & Financieren	3.803	3.075	728	V
Stortingen reserves	26.015	27.567	1.552	N
Totaal lasten	260.797	254.291	6.506	
Baten (x € 1.000)				
Programma	Begroting 2016	Rekening 2016	Verschil	V = voordeel N = nadeel
1. Besturen & Samenwerken	2.005	2.101	96	V
2. Leren & Ontwikkelen	2.962	4.125	1.163	V
3. Werken & Ondernemen	24.411	28.256	3.845	V
4. Wonen & Verblijven	39.859	40.470	611	V
5. Zorgen & Stimuleren	2.552	5.876	3.324	V
6. Betalen & Financieren	148.721	149.565	844	V
Onttrekkingen reserves	40.287	29.878	10.409	N
Totaal baten	260.797	260.271	526	
Saldi	0	5.980	5.980	

Toelichting op de overschrijdingen van de lasten

Er is een aantal verschillende begrotingsoverschrijdingen te onderscheiden. Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen - volgens de commissie BBV - tenminste de volgende categorieën begrotingsafwijkingen worden onderkend:

Omschrijving	Rechtmatig	Onrechtmatig
1. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten.	X	
2. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar die niet tijdig konden worden gesignaleerd.	X	
3. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd.		X
4. Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor geen voorstel tot begrotingswijziging is ingediend.		X
5. Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstreker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt. <ul style="list-style-type: none"> Geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar Geconstateerd na verantwoordingsjaar 	X	X
6. Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. <ul style="list-style-type: none"> Jaar van investeren Afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren 	X	X

Toelichting overschrijding lasten:

Programma 2 – nadeel € 856.000

Bijzonder speciaal onderwijs

Er hebben meer leerlingen gebruik gemaakt van het vervoer dan van tevoren ingeschat was. Nadeel € 125.000.

Huisvesting bijzonder voortgezet onderwijs

Doordat het krediet voor de nieuwbouw Da Vinci aan Bovendonk 1 nog doorloopt, is de rentetoerekening € 78.000 lager dan begroot. Hiernaast is een nadeel van € 432.000 als gevolg van een duurzame waardevermindering in verband met gedeeltelijke sloop van het oude pand.

Onderwijsachterstanden

Onderwijsachterstanden: de rijksmiddelen uit voorgaande jaren zijn benut om in 2016 extra in te kunnen zetten op het gebied van onderwijsachterstanden.

Erfgoed

De eenmalige financiële impuls in 2016 aan het Erfgoedcentrum van € 89.000 was niet begroot.

Zwembad De Stok

Door de wijziging van de afschrijvingstermijn van het zwembad zijn de kapitaallasten voor 2016 € 92.000 hoger dan begroot.

Sport

In 2016 is er brand geweest in de turnhal. Hiervoor is een vergoeding van de verzekering ontvangen van € 435.000. De kosten voor het herstel van deze bedragen € 416.000. Genoemde bedragen waren niet in de begroting opgenomen.

Het budget voor overdracht buitensportaccommodaties is niet volledig benut in 2016, vanwege vertraging in de overdracht. Het niet benutte budget (€ 576.000) blijft geoormerkt in de Algemene Reserve voor de overdracht in 2017. Voordeel € 576.000.

Actieve leefstijl sport subsidies

Het Rijk heeft ten behoeve van brede impuls combinatiefuncties extra middelen beschikbaar gesteld van € 112.000. Na intensieve voorbereiding is in de 2^e helft van 2016 een start gemaakt met de inzet van combinatiefunctionarissen als vakdocent op enkele basisscholen. Hierdoor zijn de extra ontvangen middelen niet volledig ingezet.

Leerplicht

In de Bestuursrapportage 2016 is het budget verhoogd ten behoeve van het Regionaal Bureau Leerplicht vanwege verwachte kosten door het vertrek van een medewerkster van de gemeente Roosendaal. Hier was echter in de begroting al rekening mee gehouden. Doordat deze bijdrage pas in het laatste kwartaal van 2016 is ontvangen, was er onvoldoende tijd om deze middelen anders te besteden.

Doordat jongeren zijn geplaatst binnen projecten die door de netwerksamenwerking van vijf gemeenten ten behoeve van de leerplicht gezamenlijk worden gefinancierd, zijn er minder trajecten ingekocht dan geraamd. Voordeel € 167.700.

Programma 3 – Nadeel € 3.663.000

Economische ontwikkeling

De kosten op twee nog lopende kredieten zijn lager dan begroot. Dit betreft € 349.000 op het krediet Economisch Actie Plan (EAP) en € 55.000 op het krediet Herinrichting Nieuwe Markt en binnenstadsorganisatie. Deze kredieten komen ten laste van reserves. Tegenover deze lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de Algemene Reserve en de bestemmingsreserve Investeringsimpuls Economie op Programma 6 Betalen & Financien.

Accountmanagement bedrijven

De uitbetaling van de reclamebelasting 2016 aan Stichting Ondernemersfonds Roosendaal ten behoeve van de bedrijventerreinen Majoppeveld en Borchwerf ad € 428.000 was niet begroot. Tegenover dit nadeel staan de niet-begrote opbrengsten van de reclamebelasting op Programma 6 Betalen & Financien.

Voorzieningen minima

Mede door de afschaffing van het drempelbedrag voor bijzondere bijstand eind 2015, een intensieve en zeer succesvolle voorlichtingscampagne over de minimaregelingen en het feit dat binnen Wegwijs sinds het vierde kwartaal 2016 in het keukentafelgesprek en het ondersteuningsplan ook wordt gekeken naar de mogelijkheden voor bijzondere bijstand, is in 2016 het gebruik van minimaregelingen ongeveer verdubbeld. Daarnaast is het aantal mensen dat beroep moet doen op bewindvoering sterk toegenomen.

Gecombineerd leiden deze zaken tot een nadeel € 652.000.

In 2016 zijn beduidend meer aanvragen kwijtschelding van gemeentelijke heffing ontvangen en toegekend. Het gemiddeld bedrag per kwijtschelding is echter wel licht gedaald. Van het totale nadeel van € 459.000 wordt € 360.000 veroorzaakt door kwijtscheldingen over voorgaande jaren.

Uitvoering uitkeringsregeling Participatiewet (incl. BBZ)

De stijgende lijn in het klantenbestand voor uitkeringen heeft zich ook in 2016 voortgezet, waardoor een nadeel is ontstaan van € 1.856.000 ten opzichte van de rijksbudgetten (inclusief BBZ). Bij het opstellen van de begroting 2016 is hier deels rekening mee gehouden en is € 496.000 extra budget beschikbaar gesteld. Daarnaast is in 2016 de vangnetuitkering over 2015 vastgesteld en toegekend door het Rijk. Dit betekent een extra bijdrage van € 709.000.

Participatievoorzieningen

Pas in de 2de helft van 2016 is het besluit met betrekking tot het uitvoeringsplan van de motie “Investeren in het voorliggend veld”, waardoor de uitvoering plaats gaat vinden vanaf 2017 (voordeel € 200.000). Een nadere toelichting met betrekking tot dit krediet is opgenomen in het onderdeel Kredieten. Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan Specifieke Risicoreserve Sociaal Domein op Programma 6 Betalen & Financien.

Herstructurering WVS

In 2016 was Roosendaal de kassiersgemeente voor het project “Herstructurering WVS”. Voor het project zijn de totale verwachte kosten en de bijdrage per gemeente in twee tranches bepaald. In de begroting is echter alleen de eerste tranche verwerkt. In de begroting leidt dit tot een overschrijding van de kosten van €265.000. Hier tegenover staan terugontvangen bijdragen van andere gemeenten.

Stortingen in reserves – Nadeel € 1.552.000

De overschrijding wordt veroorzaakt door:

- Hogere storting bestemmingsreserve Grondexploitaties (1.658.000), hierin is begrepen een bedrag van € 1.499.000 in verband met vrijval van de verliesvoorzieningen Plantagebaan en Majoppeveld. Deze vrijval is geboekt op Programma 4.
- Hogere storting bestemmingsreserve OOR (€ 141.000). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere afdracht als gevolg van meer verkochte meters openbaar groen.
- Lagere storting bestemmingsreserve Vastgoed (€ 161.000). De aanvankelijk geraamde storting is te hoog gebleken, omdat de verkopen van gemeentelijke gebouwen in 2016 is achter gebleven.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de bestemmingsreserves (BR) als onderdeel van de balans.

Toelichting onderschrijding baten:

De onderschrijding bij de onttrekkingen van de reserves (€ 10.409.000) wordt veroorzaakt door lagere onttrekkingen op:

• Algemene reserve	€ 235.000
• Specifieke risicoreserve sociaal domein	€ 300.000
• BR Rijks- en gemeentemonumenten	€ 101.000
• BR Huisvesting onderwijs	€ 141.000
• BR Grondexploitaties	€ 749.000
• BR Vitale wijken en dorpen	€ 761.000
• BR Speelgelegenheden	€ 64.000
• BR Decentralisatie-uitkeringen	€ 822.000
• BR vastgoed	€ 169.000
• BR Investeringsimpuls	€ 547.000
• BR OOR	€ 7.427.000
• BR Groenfonds	€ 117.000
• BR Investerings voorliggend veld	€ 400.000

Tegenover de lagere onttrekkingen staan ook lagere uitgaven op diverse producten.

Daartegenover staan ook hogere onttrekkingen:

• Algemene saldireserve	€ 156.000
• BR Grondexploitaties	€ 1.268.000

Tegenover de hogere onttrekkingen staan hogere uitgaven op diverse producten.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de bestemmingsreserves als onderdeel van de balans.

Kredieten

Ingegaan wordt op het verloop van de beschikbaar gestelde kredieten. In de balans zijn de gevolgen van deze uitgaven voor onze bezittingen en schulden aangegeven.

De bewaking van kredieten vindt plaats op basis van een gedetailleerde begroting. Indien er een overschrijding of onderschrijding van een krediet dreigt, meldt de beheerder van het krediet dit tijdig aan de directie. In de rapportages wordt zichtbaar gemaakt wat de kosten zijn die nog gemaakt moeten worden om het project te kunnen realiseren.

De uit deze rapportages blijkende substantiële overschrijdingen en onderschrijdingen op kredieten worden in de Bestuursrapportage en bij de Jaarstukken via het college aan de gemeenteraad gemeld.

Per rubriek wordt na de tabel een korte toelichting gegeven op de hierin vermelde bedragen.

Gevoteerde (nog lopende) investeringen en kredieten

Omschrijving (x € 1.000)	Totaal geraamd bedrag	Uitgaven vorige dienstjaren	Uitgaven in 2016	Bijdragen in 2016	Restant
Programma 1					
Openbare orde en veiligheid	5.000	770	404	0	3.826
Wijkgericht werken	1.015	0	395	-4	624
Programma 2					
Onderwijs	25.192	17.032	7.697	-600	1.063
Sport	7.427	11.370	117	0	-4.060
Erfgoed	970	0	1.240	0	-270
Programma 3					
Economische ontwikkeling	5.337	1.239	3.659	-4	443
Re-integratie/participatievoorziening	200	0	0	0	200
Programma 4					
Wegen	5.783	-5.848	4.506	-45	7.170
Civieltechnische kunstwerken	10.075	1.035	2.657	0	6.383
Oude en nieuwe haven	3.724	1.357	65	0	2.302
Riolering	13.352	3.207	2.471	0	7.674
Toeristisch recreatieve ontwikkeling	2.854	1.925	808	-541	662
Waterkering en afwatering	670	0	0	0	670
Milieubeheer	826	272	99	5	450
Volkshuisvesting	7.449	2.865	3.281	-3.496	4.799
Grondexploitatie	12.350	7.000	4.933	0	417
Programma 5					
Algemene voorzieningen Wmo/Jeugd	500	0	0	0	500
Diverse panden					
Diverse panden	9.000	985	4		8.011
Automatisering	1.723	743	706	-26	300
Overige	2.506	1.174	1.280	-142	194
Totaal	115.953	45.126	34.322	-4.853	41.358

Openbare orde en veiligheid

Dit betreft een zestal kredieten met betrekking tot Spoorzone Moerdijk-Halderberge-Roosendaal.

In 2016 zijn vooral uitgaven gedaan in het kader van onderzoek, inventarisatie en ontwikkeling van diverse maatregelen op het gebied van zelfredzaamheidsmaatregelen. De resterende kredietruimte (in totaal € 3.826.000) wordt in 2017 ingezet voor civieltechnische maatregelen, die vanaf medio 2017 uitgevoerd gaan worden in de drie gemeenten. De mogelijkheid bestaat dat er een doorloop komt naar 2018 door onverwachte complicaties.

Wijkgericht werken

Dit betreft 26 kredieten, waarvan 12 kredieten zijn afgewerkt met een totaal voordeel van € 7.000 en 14 doorlopende kredieten met in totaal een kredietruimte van € 617.000. De grootste doorlopende kredieten betreft:

Impuls Vrouwenhofpark € 331.000

De ontwikkelingen lopen volgens planning. Bepaalde deelprojecten zijn of worden, in overleg met de vrijwilligers van Openluchttheater Vrouwenhof, gerealiseerd. Het evenemententerrein wordt voor aanvang van het evenementenseizoen aangepakt. Er wordt tevens een landschappelijk ontwerp gemaakt voor het gehele park, zodat de inrichtingsstructuur aangepast kan worden. In maart 2017 is een bewonersavond gepland om met omwonenden in gesprek te gaan over de plannen.

Kidsbeweegroute Luitenpark € 77.000

Begin 2017 worden vooroverleggen gepland met inwoners om de behoefte op te halen. Van daaruit worden een aantal acties geformuleerd en een schets gemaakt. Definitieve tekeningen worden medio april 2017 bij bewoners in de bus bezorgd. In dezelfde maand worden de toestellen besteld. Verwacht wordt dat de toestellen rond juni/juli 2017 definitief zijn aangelegd. De gewenste oversteekvoorzieningen worden voor juni/juli 2017 gerealiseerd. De Kidsbeweegroute die is ontwikkeld in samenwerking met Kompan, wordt gerealiseerd in mei/juni 2017. Deze route verbindt de speelplaatsen met de school en het Luitenpark. De overige ideeën voor inrichting van deze route zijn inmiddels bekend en worden verder geconcretiseerd. Tevens wordt de financiële haalbaarheid daarvan bekeken.

Inzetten op jeugd in Kortendijk € 60.000

Vanaf april 2016 vinden gezamenlijke (wekelijkse) sportactiviteiten/projecten, georganiseerd door Sportfun, en koffieochtenden en kennismakingsbijeenkomsten plaats. Ook zijn er themaochtenden voor de jeugd georganiseerd en is er veel contact met ouders. De afrekening van de gemaakte kosten over 2016 moet nog plaatsvinden. Ook voor 2017 staan activiteiten op de planning zoals Ouder/Kind- toernooien en Doe ff Normaal-lessen van de politie.

Toerisme in Wouw € 50.000

Het toeristisch actieplan van Wouw wordt onderdeel van het Toeristisch Recreatief Actieplan dat in juni 2017 met de citymarketingstrategie wordt opgeleverd. Er wordt geïnvesteerd in de voorzieningen op de Markt. De eerste acties, die gericht zijn op het geschikt maken van het evenemententerrein, worden voor Koningsdag uitgevoerd. Verder wordt meegewerkt aan het geschikt maken van Molen 'de Arend' als recreatieve horeca locatie.

Onderwijs

Door middel van het jaarlijks vastgestelde huisvestingsprogramma onderwijs (HPO) worden de kredieten voor het onderwijs beschikbaar gesteld. Het restant betreft vier afgeronde kredieten en 16 nog doorlopende kredieten. De grootste doorlopende kredieten zijn:

Nieuwbouw VMBO-school € 821.000

De bouwkosten van de VMBO-school vallen lager uit dan begroot, waardoor het resultaat naar huidige inzichten positief is. De definitieve afrekening door de bouwheer (OMO) wordt verwacht in de eerste helft van 2017.

Vorbereiding en nieuwbouw de Sponder € 174.000

Totaal van deze drie kredieten betreft € 810.000. Op deze kredieten is per eind 2016 nog € 174.000 beschikbaar. De voorbereidingen voor de nieuwbouw lopen nog door in 2017.

Sport

Het restant bestaat uit vier lopende kredieten en negen afgesloten kredieten.

De afgesloten kredieten laten tezamen een nadeel van € 4.385.000 zien. Dit nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door de overname van de activa van zwembad de Stok ad € 4.377.000. Hiertegenover staat de aflossing van de geldleningen door de BV aan de gemeente.

Op de vier lopende kredieten is in totaal € 327.000 beschikbaar. Van deze kredietruimte heeft € 265.000 betrekking op de kredieten voor de grond en de bouw van de sporthal In de Roos. De belastingdienst heeft nog geen uitspraak gedaan over de toegepaste constructie met betrekking tot de verhuur en exploitatie van deze sporthal. Het is momenteel nog niet bekend wanneer deze uitspraak verwacht mag worden. Totdat er

uitspraak is gedaan, moet er rekening gehouden worden met een (gedeeltelijke) terugbetaling van in aftrek genomen btw op de bouw en de grond.

Erfgoed

Dit betreft twee kredieten ten behoeve van de aanbouw van de Corridor en herinrichting/inventaris van het museum Tongerlohuys die nog doorlopen in 2017. Op deze kredieten is een overschrijding van € 270.000 zichtbaar. Voor de aanleg van de Corridor en de verbouwing van het Tongerlohuys is € 970.000 beschikbaar gesteld. Tijdens de bouw is besloten ook de tuin op te knappen. Hiermee was geen rekening gehouden bij de vaststelling van het krediet. Tevens is een verwacht aanbestedingsvoordeel niet behaald. In 2017 zullen nog kosten gemaakt worden voor de onderhoudstermijnen.

Economische ontwikkeling

Deze categorie bestaat uit zes kredieten, waarvan één krediet is afgewerkt in 2016.

De twee grootste kredieten die nog doorlopen zijn:

Economisch Actie Plan € 349.000

Het totale krediet bedraagt € 1.228.000. Tot en met 2016 was € 751.000 beschikbaar gesteld. De laatste tranche van € 477.000 wordt in 2017 beschikbaar gesteld. Tot en met 2016 werd € 349.000 minder uitgegeven dan begroot door een latere opstart en facturering van de volgende projecten : Innovitapark, Starterscentrum (Workhouse), Zorgconomie, Flexicurity en Dienstencheque. Het Stratos-traject ter ondersteuning van groeiende MKB-ers bleek veel goedkoper dan begroot. Het geraamde budget voor proactief opleiden, omscholen en bijscholen bleek in 2016 niet nodig door ruimte op de participatiebudgetten. Het restantkrediet wordt besteed aan ondernemersfonds, Innovitapark, Centrum voor Mobiliteit en logistiek, Starterscentrum (Workhouse), Zorgconomie (Care Innovation Center en Crosscare), Flexicurity, ondernemerspeiling, economische barometer en waardesysteemanalyse (in Netwerkstadverband), acquisitie en proactief opleiden.

Herinrichting Nieuwe Markt en Binnenstadorganisatie € 55.000

Van het totaal beschikbaar gestelde krediet van € 3.511.000 is eind 2016 nog € 55.000 beschikbaar. De werkzaamheden aan de Nieuwe Markt zijn niet helemaal afgerond in 2016. Een aantal werkzaamheden, zoals het plaatsen van afvalbakken, het maken van dillitatievoegen, het aanbrengen van voorzieningen voor de warenmarkt en diverse kleine herstelwerkzaamheden moeten door de aannemer nog in 2017 worden uitgevoerd. Daarna wordt met de aannemer de eindafrekening opgesteld en het verrichte meer- en minderwerk doorgenomen.

Re-integratie

Dit betreft het krediet Integratie statushouders, dat beschikbaar is gesteld vanuit de notitie "Investeren in het voorliggend veld" voor een bedrag van € 200.000. Het besluit met betrekking tot het uitvoeringsplan is in de 2e helft van 2016 genomen, waardoor de uitvoering plaats gaat vinden vanaf 2017. In 2017 zal het volledige krediet besteed worden aan de pilot statushouders die uitgevoerd wordt door het Werkplein.

Wegen

Het restant bestaat uit 41 lopende kredieten en 24 afgesloten kredieten.

De afgesloten kredieten laten een nadeel zien van in totaal € 326.000. De doorlopende kredieten hebben tezamen nog een kredietruimte van € 7.496.000.

De grootste afwijkingen op afgesloten kredieten zijn:

Bijdrage Verbindingsweg -/- € 1.347.000

Dit betreft de bijdrage in de kosten voor de aanleg van de verbindingsweg. De verbindingsweg is gerealiseerd voor lagere kosten dan begroot. Door de lagere kosten is ook de bijdrage van de provincie lager dan begroot.

Openbare Verlichting contracten 2016 € 335.000

Er zijn minder werkzaamheden verricht dan geraamd. Voor werkzaamheden 2017 is een nieuw krediet beschikbaar.

Reconstructie Kalsdonk/Philipslaan € 269.000

De oorspronkelijke begroting was ruim opgesteld vanwege het grote aantal onzekerheden bij de start van het project. Een aantal verwachte werkzaamheden hoefden niet te worden uitgevoerd. Tevens is er een aanbestedingsvoordeel behaald.

Asfaltonderhoud 2015 € 160.000

Door ongunstige weersomstandigheden in het najaar van 2015, konden geplande werkzaamheden niet doorgaan. Deze kosten zijn verantwoord op het krediet asfaltonderhoud 2016.

Onverharde wegen (bubeko) 2015 € 60.000

De gunstige weersomstandigheden 2016 (minder slecht weer) hebben een positieve invloed gehad op de schades aan de onverharde en halfverharde wegen en paden.

Stepvelden en Hoge Bergen € 58.000

Er is geen grond afgevoerd aan de grondbank en de post onvoorzien is niet gebruikt.

De grootste lopende kredieten die doorlopen in 2017 zijn:

Investeringsimpuls verkeersveiligheid Leemstraat € 983.000

In 2016 is gestart met de voorbereiding. De uitvoering van de werkzaamheden zal plaatsvinden in 2017 en 2018. In 2017 zal naar verwachting € 200.000 uitgegeven worden en in 2018 het restant ad € 783.000.

Zundertseweg (Onyxdijk-Burgemeester Schneiderlaan) € 921.000

De uitvoering is gepland in 2017. Het restantkrediet zal vrijwel volledig besteed worden in 2017.

Borchwerf (Herstaco) € 484.000

De uitvoering is gepland in 2017. Het restantkrediet zal vrijwel volledig besteed worden in 2017.

Donkenweg € 277.000

De uitvoering is gepland in 2017. Het restantkrediet zal vrijwel volledig besteed worden in 2017.

Jasmijnstraat € 204.000

De uitvoering is gepland vanaf maart 2017. De planning is in overleg met de bewoners gewijzigd, dit in verband met de bereikbaarheid tijdens de feestdagen en carnaval.

Fietspad E-bergen € 193.000

Er worden geen uitgaven voor de uitvoering meer verwacht in 2017. De onderhoudstermijn loopt.

Openbare Verlichting sanering 2015 € 188.000

Vanuit dit krediet wordt er een bijdrage geleverd aan diverse projecten. Twee van deze projecten starten in 2017, de bijdrage aan deze projecten wordt in 2017 geboekt.

Vijverveld € 172.000

Het volledige restant bedrag wordt uitgegeven. De uitvoering van het werk loopt.

Fietspad Borchwerf (Stepvelden-Bosstraat) € 140.000

De uitvoering is gepland in 2017. Het restantkrediet zal vrijwel volledig besteed worden in 2017.

Bergsebaan, fietspaden € 130.000

Dit project is voorlopig uitgesteld, vanwege verwachte aanpassingen in de openbare ruimte vanwege de geplande snelfietsroute.

Zwaanhoefstraat, voet- en fietspaden € 125.000

De uitvoering is gepland in 2017. Het restantkrediet zal vrijwel volledig besteed worden in 2017.

Openbare Verlichting contracten 2015 € 93.000

Er zijn minder storingsen en schades dan verwacht. Dit project loopt door in 2017.

Amethisdijk wegvak 6-12 € 90.000

Het volledige restantbedrag wordt uitgegeven in 2017. De voorbereidingen zijn in volle gang.

Diefhoekstraat € 88.000

Er worden nagenoeg geen kosten meer verwacht in 2017.

Jan van Goijenstraat € 80.000

Dit project is voorlopig uitgesteld, vanwege verwachte aanpassingen in de openbare ruimte rondom de Rembrandtgalerij.

Fietspad Willem Dreesweg (Rooseveltpoort) € 70.000

De onderhoudstermijn wordt afgesloten in 2017. De werkzaamheden zijn gereed. De begroting is ruim opgesteld (€ 47.000) en er is geen grond afgevoerd naar de Grondbank (€ 15.000).

Onverharde wegen (bubeko) 2016 € 61.000

Naar verwachting zullen de kosten voor dit project volledig gemaakt worden. Het uitvoeren van onderhoud aan de onverharde wegen, zal in de droge periode plaatsvinden.

De grootste lopende kredieten die doorlopen tot in 2018 zijn:

Van Goghlaan (Mondriaanstraat/J Vermeerlaan) € 701.000

De voorbereidingen zijn gestart in 2016. De verdere voorbereiding en uitvoering vindt plaats in 2017.

Herstel schade als gevolg van wortelopdruk € 560.000

De plannen voor de Bandeliersberg en Van Gilselaan hadden gevolgen voor de inrichting van de straat en daarmee voor de bewoners. Door deze communicatie en inbreng was het niet mogelijk de uitvoering voor 2017 te starten. Nagenoeg het gehele restantbedrag van het krediet wordt uitgegeven in 2017. Er wordt een klein bedrag (circa 5%) gereserveerd voor de nazorg die doorloopt in 2018. In 2017 worden de werken aan de Galmeidijk en het fietspad Krampenloop, afgerond. De nieuwe projecten die uitgevoerd worden zijn de Bandeliersberg en de Van Gilselaan.

Centrumring € 415.000

In 2016 heeft de voorbereiding voor de uitvoering plaatsgevonden. De aanbesteding loopt. De werkzaamheden starten in 2017 en zullen in de tweede helft van 2018 afgerond worden.

Bosstraat € 183.000

De uitvoering van dit project zal plaatsvinden in 2018. De voorbereidingen zijn onlangs gestart. Naar verwachting zal het volledige budget besteed worden, gedurende de uitvoering.

Kasteelstraat € 108.000

Dit bedrag zal in het uitvoeringsjaar 2018 volledig benut worden.

Badhuisstraat € 70.000

Dit bedrag zal in het uitvoeringsjaar 2018 volledig benut worden.

Van Lenneplaan (Verweyiaan/van Eedenlaan) € 38.000

Dit bedrag zal in het uitvoeringsjaar 2018 volledig benut worden

De grootste lopende kredieten die doorlopen tot in 2020 zijn:

Bijdrage Spoorhaven 2012 t/m 2020 € 707.000

De jaarlijkse bijdragen zullen volledig worden afgenomen door de grondexploitaties.

Wouwseweg fase1 € 233.000

Dit project is enkele malen uitgesteld vanwege de ontwikkelingen in de omgeving. Dit krediet wordt afgesloten in 2017.

Civieltechnische kunstwerken

Het restant bestaat uit één afgesloten krediet en negen doorlopende kredieten.

De grootste kredieten die door lopen in 2017 zijn:

Damwanden Halsegat € 1.154.000

Tijdens de voorbereiding van de werkzaamheden aan de damwanden, zijn de plannen voor de uitvoering gewijzigd en goedkoper geworden. In 2017 wordt de vervanging van damwanden door natuurlijke oevers afgerond (kosten € 655.000).

Vervangen damwanden Watermolenbeek € 920.000

Vanwege gezamenlijke afstemming met een project van Waterschap is dit project niet volledig uitgevoerd in 2016. In 2017 worden de damwanden vervangen in combinatie met de ecologische verbindingszone (kosten € 920.000).

Reconstructie 33 bruggen € 287.000

Door weersomstandigheden en om overlast door gelijktijdige wegafsluitingen vanwege andere projecten te beperken is een gedeelte van de werkzaamheden ten behoeve van het asfalt uitgesteld. Deze werkzaamheden worden in 2017 uitgevoerd (€ 287.000).

Vervangen/groot onderhoud civiel technische kunstwerken € 62.000

In 2017 wordt € 16.000 besteed aan het herstel van de fundering van de houten bruggen. De reeds uitgevoerde werkzaamheden zijn € 46.000 goedkoper dan begroot.

Reconstructie tunnels € 49.000

Door weersomstandigheden en om overlast door gelijktijdige wegafsluitingen vanwege andere projecten te beperken is een gedeelte van de werkzaamheden ten behoeve van het asfalt uitgesteld. Deze werkzaamheden worden in 2017 uitgevoerd (€ 49.000).

De grootste kredieten die door lopen in 2018 en volgende jaren zijn:

Vervangen groot onderhoud civiel technische kunstwerken € 2.086.000

De voorbereidingstijd was langer in verband met de nieuwe clusterwijze aanpak van civiel technische kunstwerken. In 2017 wordt gestart met het herstel van de geluidsschermen en keerwanden (kosten € 208.000). De werkzaamheden lopen door tot in 2021.

Damwanden Kade/Vliet € 1.708.000

Dit project is vertraagd vanwege de ontwikkelingen in Stadsoevers. In 2017 wordt gestart met de vervanging van de damwanden aan de zuidzijde van de Vliet (kosten € 465.000). De uitvoering vindt plaats in 2018 met een uitloop naar 2019 in verband met de onderhoudstermijn (totale kosten € 1.243.000).

Vervangen Vlietbrug € 130.000

Na de besluitvorming over de locatie van de watersportvereniging wordt duidelijk of de Vlietbrug op afstand bediend moet worden. Deze eventuele aanschaf van de afstandsbediening vindt plaats in 2017 (kosten € 10.000). De uitvoering van de werkzaamheden zal plaatsvinden in 2018 (kosten € 120.000).

Oude en nieuwe haven

Dit betreft één krediet dat is afgesloten met een voordeel van € 18.000 en één doorlopend krediet met een resterende kredietruimte van € 2.284.000. Het lopende krediet betreft het krediet Damwanden Schipbeek z, sectie 2b. Het krediet is in totaal € 2.450.000. De vrije kredietruimte per eind 2016 bedraagt € 2.284.000. De ontwikkeling van Stadsoevers is vertraagd. Na het definitieve plan van Stadsoevers kan gestart worden met de werkzaamheden aan de damwanden. De voorbereiding hiervan zal in 2017 plaatsvinden (kosten € 230.000). De uitvoering van de werkzaamheden aan de damwanden ten noorden van de Vlietbrug zijn gepland voor 2018 (kosten € 2.054.000).

Riolering

Het restant bestaat uit 46 kredieten waarvan er 18 zijn afgesloten per eind 2016 met een overschot van € 528.000 en 28 kredieten die doorlopen met een restant van € 7.146.000.

De grootste kredieten die in 2016 afgesloten zijn met een restantkrediet betreft:

Waterberging in de openbare ruimte 2016 € 192.000

De inzet van dit krediet is gekoppeld aan diverse projecten.

Maatregelen actualisaties 2016 € 96.000

De inzet van dit krediet is afhankelijk van hydraulische berekeningen. Omdat de rioleringsplannen voor Centraal Stelsel, Kroeven en Wouw nog niet gereed waren, zijn er slechts beperkte maatregelen uitgevoerd.

Van Dregtplein, aanleg vuilwaterleiding € 50.000

De kosten voor de vuilwaterleiding zijn meegenomen in het bouwrijp maken van dit terrein.

Van Beethovenlaan, relining € 49.000

De relining van de Ommegangstraat was toegevoegd aan project als meerwerk. Deze werkzaamheden zijn niet uitgevoerd binnen dit project en worden doorgeschoven naar 2019.

Professor Aalbersestraat/Dr. Nolenstraat € 48.000

Het restant wordt veroorzaakt door een aanbestedingsvoordeel en minder meerwerk dan begroot.

Weissenbruchstraat vervangen riolering € 35.000

Het restant wordt veroorzaakt door een aanbestedingsvoordeel en minder meerwerk dan begroot.

De grootste lopende kredieten die doorlopen tot in 2017 zijn:

Bredaseweg (tussen Strausslaan en Zwaanhoefstraat) € 1.679.000

Het restantkrediet wordt in 2017 besteed aan de verdere uitvoering van de reeds gestarte werkzaamheden.

Baggeren stedelijke waterpartijen € 1.000.000

Er zijn in 2016 geen uitgaven gedaan op dit krediet vanwege de benodigde voorbereiding door het Waterschap en de nieuwe bemonstering van baggerspecie. In 2017 zal het restantkrediet besteed worden aan het uitvoeren van de werkzaamheden.

Renovatie gemalen RG115 Klein Brabant € 262.000

De opdracht is later verstrekt dan aanvankelijk gepland. De werkzaamheden worden uitgevoerd in 2017 (kosten € 254.000).

Relining 2016/2017 door gemeente Breda € 245.000

Het restant van dit krediet wordt in 2017 besteed aan de uitvoering van dit project (kosten € 253.000).

Christiaan Huijgensstraat € 231.000

In principe zijn de werkzaamheden afgerond. De onderhoudstermijn loopt nog.

Vervangen gemaal en persleiding Omgang Wouw € 165.000

Het totale krediet bedraagt € 392.000. Van het budget voor voorbereiding ad € 173.000 resteert per eind 2016 € 165.000. In 2016 heeft de voorbereiding van dit krediet plaatsgevonden. De verdere voorbereiding en uitvoering vindt plaats in 2017 (kosten € 274.000).

Vervangen persleidingen < en > 160 mm € 162.000

De werkzaamheden zijn gestart en lopen door in 2017. Het restantkrediet wordt in 2017 besteed aan de uitvoering van de werkzaamheden.

Monseigneur Hopmanstraat en Doctor Poelsplein € 119.000

In 2017 worden nog kosten gemaakt voor het herstel van het opslagterrein van € 8.000. Hiernaast is er sprake van lagere kosten voor afvoer grond naar de grondbank en minder onvoorziene kosten (totaal voordeel € 111.000).

Borchwerf relinen € 74.000

Het totaal krediet voor het relinen van de Borchwerf bedraagt € 1.260.000. In 2016 was € 89.000 beschikbaar voor de voorbereiding van het project. Hiervan is eind 2016 nog € 74.000 beschikbaar. In 2016 is gestart met de voorbereiding. De verdere voorbereiding en uitvoering vindt plaats in 2017 (kosten € 1.440.000).

Vervangen persleidingen Rucphensebaan en Ettenseweg € 72.000

In 2016 is gestart met de voorbereiding. De verdere voorbereiding van het project loopt door in 2017. De uitvoering vindt plaats in 2017 (€ 242.000).

De grootste lopende kredieten die doorlopen tot in 2018 zijn:

Norbartlaan/Eikenlaan € 1.449.000

In verband met het opstellen van het rioleringsplan is de opdracht voor de uitvoering later verstrekt. In 2017 en 2018 zullen de werkzaamheden uitgevoerd worden (€ 671.000 in 2017 en € 570.000 in 2018).

Zundertseweg (wegvak 29622.01) € 471.000

Het totale krediet bedraagt € 1.024.000. Van het budget voor voorbereiding is € 471.000 niet besteed. In 2016 is gestart met de voorbereiding en de uitvoering van de werkzaamheden. De verdere voorbereiding en uitvoering van de werkzaamheden vindt plaats in 2017 en 2018 (€ 803.000 in 2017 en € 100.000 in 2018).

Doctor Schaepmanlaan (verharding) € 363.000

Van het beschikbare budget voor voorbereiding ad € 622.000 is nog € 363.000 beschikbaar. In 2016 is gestart met de voorbereiding van dit project. De verdere voorbereiding en uitvoering vinden plaats in 2017 en 2018 (€ 239.000 in 2017 en € 957.000 in 2018). Voor de uitvoering van het project wordt nog extra krediet aangevraagd.

Persleiding Strauslaan € 353.000

Dit krediet zit in de voorbereidingsfase. In 2017 en 2018 worden de werkzaamheden uitgevoerd (€ 318.000 in 2017 en € 35.000 in 2018).

Essenseweg Nispen, afkoppeling riolering € 102.000

In 2016 heeft de voorbereiding en de start van de uitvoering plaatsgevonden. De verdere uitvoering van de werkzaamheden vinden plaats in 2017 en 2018 (€ 92.000 in 2017 en € 10.000 in 2018).

Maatregelen interactie riolering en watersysteem Wouw € 100.000

De eerste aanzet voor de werkzaamheden ligt bij het Waterschap. De uitvoering van de werkzaamheden ligt 2017 en 2018. Het restantkrediet zal besteed worden aan aanvullende werkzaamheden voor het functioneren van het watersysteem (€ 75.000 in 2017 en € 25.000 in 2018).

Afkoppelen riolering inbreidingslocaties 2011-2013 € 49.000

Door vertraging in het opstellen van het rioleringsplan Centraal Stelsel zijn de werkzaamheden niet volledig uitgevoerd in 2016. De verdere uitvoering loopt door in 2017 en 2018 (€ 15.000 in 2017 en € 34.000 in 2018).

Hiernaast is er nog één krediet dat doorloopt tot in 2019:

Parklaan, persleiding € 153.000

De voorbereiding van dit project is gestart in 2016. De verdere voorbereiding van het project loopt door in 2017. De uitvoering vindt plaats in 2017, 2018 en 2019 (€ 50.000 in 2017, € 74.000 in 2018 en € 371.000 in 2019). Dit krediet wordt gekoppeld aan het nieuw te voteren krediet vervangen riolering Parklaan en het bestaande krediet Relining Borchwerf.

Toeristische recreatieve ontwikkeling

Van het totale restant van € 662.000 heeft € 6.000 betrekking op investeringen voor Landschappen van Allure en € 656.000 betreft kredieten uit GWEL. De projecten voor Landschappen van Allure lopen door tot in 2018. De grootste doorlopende kredieten zijn:

Molenbeek Noord € 674.000; incl. bijdrage -/- € 534.000

De realisatie van deze ecologische verbindingszone verloopt in fases vanaf de tweede helft 2016 en loopt door tot in 2018.

Ecologische Verbindingszone Spuitendonk € 485.000; incl. bijdrage -/- € 350.000

De opstart van dit project is gepland voor eind 2017.

Restauratie aquaduct en Nispensevaart € 243.000 incl. bijdrage -/- € 222.000

Uitvoering is gestart 2016 en loopt door in 2017 en 2018. De bouw van de Wallebrug wordt in 2017 afgerond. In 2018 zijn er nog enkele afrondende werkzaamheden aan de Nispense kant.

Ecologische Verbindingszone Oude Beek € 200.000; incl. bijdrage -/- € 120.000

In 2017 wordt de projectplanprocedure voor deze EVZ voorbereid en doorlopen. Met ingang van 2018 wordt deze EVZ in diverse fases aangelegd.

Kasteel van Wouw € 199.000; incl. bijdrage -/- € 150.000

De Stichting Kasteel van Wouw wordt ondersteund met de opgravingen en voorbereidingen voor de reconstructie van het kasteel.

Versterken recreatieve routestructuur € 150.000; incl. bijdrage -/- € 50.000

Dit project wordt pas opgestart in 2018. Dit krediet is bedoeld om ontbrekende schakels in de routestructuur op te lossen.

Ontsnippering Antwerpseweg € 112.000; incl. bijdrage -/- € 60.000

Dit project wordt pas opgestart in 2018. De bedoeling is om de duiker van de Molenbeek onder de Antwerpseweg te verkorten en het beekdal weer zichtbaar te maken.

(Be)levende landschappen € 100.000; incl. bijdrage -/- € 50.000

Dit project wordt pas in 2018 opgestart.

Parkenvisie € 50.000

De parkenvisie zal in 2017 ter vaststelling worden aangeboden. Na vaststelling van deze visie kan de uitvoeringsagenda met maatregelen worden uitgevoerd.

Waterkering en afwatering

Dit betreft het krediet Ontvangstplicht baggerspecie Waterschap van € 670.000. De werkzaamheden worden met het Waterschap gezamenlijk uitgevoerd. De coördinatie van deze werkzaamheden ligt bij het Waterschap. Er zijn in 2016 geen uitgaven gedaan op dit krediet vanwege de benodigde voorbereiding door Waterschap en een nieuwe bemonstering van de baggerspecie.

Milieubeheer

Het restant heeft betrekking op drie lopende kredieten met betrekking tot de inzet van het restantbudget van ISV3-gelden. Het betreft de volgende kredieten:

Bodemsanering Majoppeveld en omgeving € 408.000

De bodem van de locaties Kalsdonksestraat 60-106 en Hoge Wel ongenummerd (Majoppeveld Zuid) zijn beiden in 2016 door de provincie onderzocht aangezien deze in het kader van beëindiging ISV

(Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing) in 2015 zijn teruggedaan naar de provincie. Beide locaties gaan deel uitmaken van het gebiedsgericht grondwaterbeheerplan Roosendaal. Dit plan is in voorbereiding en moet officieel door de provincie worden beschikt in het kader van de Wet bodembescherming. Omdat er nog onderzoek plaatsvindt in opdracht van de provincie op locatie Kalsdonksestraat 60-106 is de verwachting dat het plan pas in 2018 van kracht gaat worden. De verwachting is dat we geen beroep zullen doen op het nu gereserveerde krediet in 2017.

De verwachting is reëel dat in 2018 het gebiedsgericht grondwaterbeheerplan Roosendaal van kracht wordt. De vraag is wie de rol van gebiedsbeheerder op zich zal nemen. Dat kan de gemeente zelf doen of een daarvoor geschikte nazorgorganisatie in de private sector. Als de gemeente dat wordt, zal het bedrag opgaan aan de installatie van een monitoringsnetwerk met reguliere bemonsteringen van het grondwater in 2018 en volgende jaren. Als de gemeente geen beheerder wordt, zal er een afkoopsom betaald moeten worden aan de private nazorgorganisatie. Dat zal wellicht minder zijn dan het nu gereserveerde krediet. Deze afkoop geldt voor Hoge Wel ongenummerd (Majoppeveld Zuid) en wellicht ook voor een klein deel Kalsdonksestraat 60-106. Voor de laatst genoemde is de provincie probleemeigenaar, maar is de gemeente eigenaar van het bronperceel (voormalige wasserij Nijman).

Afwerken saneringslijst wegverkeerslawaai € 63.000

De sanering van verkeerslawaai wordt bepaald aan de hand van geluidsberekeningen, die gebaseerd worden op verkeerscijfers. Medio 2016 is een nieuw, beter regionaal verkeersmodel opgeleverd, waardoor de geluidssanering vertraagd is omdat gewerkt moet worden met de meest actuele en betrouwbare verkeerscijfers. In 2017 zal het volledige beschikbare budget besteed worden.

Geluidsanering Boulevard/Centrum -/- € 22.000

Dit krediet zal in 2017 ingezet worden voor geluidsisolatie van diverse woningen aan de Boulevard en in het centrum. Er zal dan ook gekeken worden naar extra budget.

Volkshuisvesting

Het restant betreft lopende kredieten ten behoeve van BNG/HNG, deelname revolving fund VNG, startersleningen, duurzaamheidsleningen en Operationeel Plan Vastgoed (OPV) 2014 en 2015. Niet alle middelen die belegd zijn bij VSN voor startersleningen en duurzaamheidsleningen zijn als lening uitgezet. De kredieten voor OPV 2014 en 2015 zijn afgesloten, waarop nog € 2.000 kredietruimte zit.

Grondexploitatie

Dit betreft vier kredieten die afgesloten zijn met een nadeel van € 416.000 en 14 kredieten doorlopende kredieten.

Een afgesloten krediet betreft de aankoop van West Havendijk 9. Deze kosten zijn rechtstreeks verantwoord in de grondexploitatie in plaats van op het krediet (restant krediet € 423.000).

Hiernaast lopen 13 kredieten met betreffende diverse investeringen binnen Stadsoevers nog door. De doortrekking van Kade is al gerealiseerd in 2016. De overige kredieten worden afhankelijk van de voortgang van de verkoop van de gronden gedurende de looptijd van de grondexploitatie Stadsoevers opgepakt en uitgevoerd. Dit traject tot en met 2023 (restant in totaal € 355.000).

Ook is er nog een doorlopend krediet betreffende de geldlening u/g Borchwerf II CV (-/- € 353.000).

Algemene voorzieningen Wmo/jeugd

Dit betreft twee kredieten die beschikbaar zijn gesteld vanuit de notitie "Investeren in het voorliggend veld" voor een bedrag van € 500.000. Het besluit met betrekking tot het uitvoeringsplan is in de 2e helft van 2016 genomen, waardoor de uitvoering plaats gaat vinden vanaf 2017.

In 2017 zal het krediet Toegankelijkheid basisvoorzieningen (€ 100.000) volledige besteed worden aan het toegankelijk maken van basisvoorzieningen binnen welzijn, sport, recreatie en cultuur, waarbij de focus ligt op eenmalige investeringen om de leefomgeving te verbeteren. Specifieke aanvragen hiervoor moeten nog ontvangen worden.

Het krediet Stimuleringsfonds Voorliggend veld (€ 400.000) zal in 2017 worden ingezet ten behoeve van subsidies voor eenmalige activiteiten die voldoen aan de voorwaarden uit het uitvoeringsplan, zoals het werkatelier.

Diverse panden

Dit betreft het krediet renovatie Stadserf 1. De renovatie van het stadskantoor heeft nog niet plaatsgevonden in 2016. Het restantkrediet (€ 8.011.000) zal later ingezet worden voor de renovatie.

Automatisering

Het restant bestaat uit drie kredieten die nog doorlopen in 2017 (€ 219.000) en een overschot op zes kredieten die afgerond zijn in 2016 (€ 80.000). De nog doorlopende kredieten betreffen drie kredieten voor reguliere vervangingen hard- en software van 2016. Deze kredieten lopen door tot eind april 2017. De restantkredieten worden ingezet voor onder andere aanpassing van de ICT-infrastructuur, aanschaf servers, doorontwikkeling Citrix-omgeving, doorontwikkeling zaakstelsel, aanschaf Choose Your Own Device-laptops, koppeling SBA en upgrade wachtrijsysteem Burgerzaken.

Overige

Het restant betreft tien kredieten die afgesloten zijn in 2016 (€ 5.000) en onderstaande lopende kredieten:

Organisatieontwikkeling € 79.000

Roosendaal in Ontwikkeling is een continu proces om de ambtelijke organisatie te ontwikkelen middels verschillende trajecten. In 2017 wordt er verder gewerkt aan de professionalisering van de organisatie die de afgelopen jaren is ingezet. Het restantkrediet wordt in 2017 ingezet voor doorontwikkeling van resultaatgericht werken, ontwikkeling van medewerkers en interne communicatie over de organisatieontwikkeling.

Vervanging diverse tractiemiddelen € 71.000

Zowel de kleine versnipperraar als de snipperkar zijn besteld in 2016 maar zullen pas in 2017 geleverd worden. Hiernaast zijn enkele investeringen uitgesteld in verband met de doorontwikkeling van Openbare Werken. In 2017 zal bepaald worden welke investeringen er gedaan worden.

Single Information Single Audit

In 2016 dient verantwoordingsinformatie te worden opgenomen over de volgende specifieke uitkeringen:

D9 - Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2017	
Indicatoren	Besteed t.l.v. rijksmiddelen
D9 / 01 Voorzieningen voor voorschoolse educatie.	1.659.191
D9 / 02 Overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal.	1.043.986
D9 / 03 Afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindercentra en peuterspeelzalen.	42.773
D9 / 04 Opgebouwde reserve ultimo 2015.	588.362

E3 - Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	
Indicatoren	Besteed t.l.v. rijksmiddelen
E3 / 01 Beschikingsnummer IenM/BSK-2014/237900	
E3 / 02 Besteding 2016 t.l.v. Rijksmiddelen	0
E3 / 03 Overige bestedingen 2016	0
E3 / 04 Besteding 2016 door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder t.l.v. het Rijk komt.	0
E3 / 05 Correctie over besteding 2015	0
E3 / 07 Kosten ProRail 2016 t.l.v. Rijksmiddelen	0
E3 / 08 Cumulatieve bestedingen 2016 t.l.v. Rijksmiddelen	0
E3 / 09 Cumulatieve overige bestedingen 2016	0
E3 / 10 Cumulatieve kosten ProRail 2016 t.l.v. Rijksmiddelen	0
E3 / 11 Eindverantwoording	Ja

E27B – Brede doeluitkering verkeer en vervoer			
Indicatoren	E27B/ 01 Beschikingsnummer:		
	W-N-008-14 "Verkeers- model Regio West"	W-N-004-15 "Mensgerichte maatregelen Roosendaal 2015"	W-N-13-16 "Mensgerichte maatregelen Roosendaal 2016"
E27B / 02 Besteding 2016 t.l.v. prov. middelen	0	1.194	26.757
E27B / 03 Overige bestedingen 2016	1.200	0	0
E27B / 04 Correctie t.o.v. tot 2016 verantwoorde bestedingen t.l.v. prov. middelen	-4.824	3.942	0
E27B/ 05 Correctie t.o.v. tot 2016 verantwoorde overige bestedingen	3.200	-3.942	0
E27B / 07 Cumulatieve besteding t.l.v. prov. middelen t/m 2016	45.176	20.904	26.757
E27B/ 08 Overige cumulatieve bestedingen t/m 2016	15.000	0	0
E27B/ 10 Eindverantwoording	Ja	Ja	Nee

G2 – Gebundelde uitkering o.g.v. artikel 69 Participatiewet_gemeente deel 2016		
Indicatoren	Besteding 2016	Baten 2016 excl. Rijk
G2/ 01 en G2/02 Algemene bijstand Participatiewet (PW)	0	0
G2/ 03 en G2/ 04 IOAW	0	0
G2/ 05 en G2/ 06 IOAZ	0	0
G2/ 07 en G2/ 08 Bbz 2004	0	0
G2/ 09 WWIK		0
G2/ 10 en G2/ 11 Loonkostensubsidie o.g.v. art 10d Participatiewet	0	0
G2/ 12 Volledig zelfstandige uitvoerig		Nee

G3 – Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (excl. Levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016		
Indicatoren	Besteding 2016 (excl. Bob)	Baten 2016 excl. Bob / excl. Rijk /
G3/ 01 en G3/ 03 levensonderhoud gevestigde zelfstandigen	0	0
G3/ 02 en G3/ 04 kapitaalverstrekking	0	0
G3/ 05 Besteding aan onderzoek als bedoeld in art. 56 Bbz 2004	0	
G3/ 06 en G3/ 07 Bob	0	0
G3/ 08 Uitvoeringskosten Bob als bedoeld in art. 56 Bbz 2004	0	
G3/ 09 Volledig zelfstandige uitvoering		Nee

Bijlage: Maatschappelijke effecten en indicatoren (deel 2)

Beoogde maatschappelijke effecten zijn gewenste gevolgen van gemeentelijk beleid voor de samenleving. Ze zijn het antwoord op de vraag 'Wat willen we bereiken?'. De beoogde maatschappelijke effecten zetten we hieronder, in willekeurige volgorde, op een rij.

De beoogde maatschappelijke effecten bestaan uit meerdere kernelementen en ieder kernelement meten we aan de hand van indicatoren. Verschillende indicatoren samen zijn dus een graadmeter voor het beoogde maatschappelijk effect: liggen we op koers of moet er worden bijgestuurd?

Hierna volgt deel 2 van de Maatschappelijke effecten en indicatoren uit deel I van het Jaarverslag.

Inwoners en ondernemers zijn tevreden over de (publieks)dienstverlening van de gemeente Roosendaal.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Rapportcijfer ondernemerstevredenheid gemeentelijke dienstverlening Bron: Bedrijvenenquête Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	6,4	Geen meting	7,0

Inwoners, ondernemers en bezoekers voelen zich veilig.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van inwoners voor het veiligheidsgevoel in de gemeente Roosendaal Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	6,7	geen meting	7,4
Rapportcijfer van ondernemers voor het veiligheidsgevoel in de omgeving van de onderneming Bron: Bedrijvenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	6,9	geen meting	7,4

Volwassenen nemen, binnen hun eigen mogelijkheden, deel aan het arbeidsproces.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Percentage 15 tot en met 74 jarigen dat betaald werk heeft (Netto arbeidsparticipatie) Bron: CBS Statline Meetfrequentie: jaarlijks	63,9 %	63,1 %	63,7 %	64,3%	69 %
Aantal niet-werkende werkzoekenden (<i>nieuwe definitie</i>) (op 1 januari) Bron: UWV Meetfrequentie: jaarlijks	niet bekend (oude definitie)	niet bekend (oude definitie)	3.598	4.616	2.500
Percentage huishoudens met een gedeeltelijke bijstandsuitkering Bron: Werkplein Hart van West-Brabant (tot en met 2014: Sociale Zaken gemeente Roosendaal) Meetfrequentie: jaarlijks	3,1 %	3,2 %	2,3%	2,5%	3,0 %
Percentage huishoudens met een volledige bijstandsuitkering Bron: Werkplein Hart van West-Brabant (tot en met 2014: Sociale Zaken gemeente Roosendaal) Meetfrequentie: jaarlijks	2,8 %	2,8 %	3,8%	3,9%	3,0 %
Percentage huishoudens met bijzondere bijstand (incidenteel en periodiek) Bron: Werkplein Hart van West-Brabant (tot en met 2014: Sociale Zaken gemeente Roosendaal) Meetfrequentie: jaarlijks	3,5%	8,6%	3,9%	4,4%	6 %

Percentage doelgroep Participatiewet dat actief is in een participatieplaats (tegenprestatie, vrijwilligerswerk, re-integratietraject) Bron: Werkplein Hart van West-Brabant (tot en met 2014: Sociale Zaken gemeente Roosendaal) Meetfrequentie: jaarlijk	57%	62%	48%	Volgt later (nieuwe definitie)	75%
--	-----	-----	-----	--------------------------------	-----

NB. De indicator 'Percentage 15 tot en met 74 jarigen dat betaald werk heeft' is de opvolger van de indicator 'Percentage 15 tot en met 64 jarigen dat betaald werk heeft', omdat begin 2015:

- Het CBS de definitie van beroepsbevolking in lijn heeft gebracht met de internationale definitie van beroepsbevolking.
- De cijfers over de beroepsbevolking met terugwerkende kracht zijn herzien door het CBS, als gevolg van een verbetering in de waarneming van de EBB (Enquête BeroepsBevolking).

NB. Het is niet mogelijk om het aantal niet-werkende werkzoekenden in 2015 en 2016 te vergelijken met 2013 en 2014. Vanaf januari 2015 heeft het UWV de definitie van de niet-werkende werkzoekenden (nww) aangepast op de internationale definitie. Hiermee vervalt het uren criterium van 12 uur en de leeftijdsgrens van 65 jaar. Een niet-werkende werkzoekende is per januari 2015 iemand van 15 tot en met 74 jaar die bij UWV als werkzoekende staat ingeschreven. De afkorting is nww-i, van nww-internationaal. De nww-i bestaan uit WW-ers, WWB-ers en werkzoekenden zonder uitkering.

NB. De indicatoren 'Percentage huishoudens met een gedeeltelijke bijstandsuitkering' en 'Percentage huishoudens met een volledige bijstandsuitkering' zijn met terugwerkende kracht aangepast. Deze aanpassing is het gevolg van een herziene berekeningsmethodiek, welke beter aansluit bij de inhoud van de indicatoren. Deze methodiek is met terugwerkende kracht toegepast.

In 2015 is het percentage huishoudens met een gedeeltelijke bijstandsuitkering gedaald en het percentage huishoudens met een volledige bijstandsuitkering toegenomen. Deze ontwikkelingen hangen samen met de aanpassing van de Wet maatregelen WWB per 1 januari 2015.

NB. De forse stijging van het aandeel huishoudens met bijzondere bijstand in 2014 hangt samen met de in 2014 geïntroduceerde kostensoorten 'Studiekosten' en 'Cer-vergoedingen' (Compensatie Eigen Risico; een tegemoetkoming voor chronisch zieken).

NB. Voor de indicator 'Percentage doelgroep Participatiewet dat actief is in een participatieplaats' is een nieuwe berekeningsmethodiek toegepast. Deze nieuwe methodiek geeft een betrouwbaarder beeld en is met terugwerkende kracht toegepast.

De gemeente Roosendaal heeft een aantrekkelijk ondernemers -en vestigingsklimaat.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van ondernemers voor het ondernemersklimaat in de gemeente Roosendaal Bron: Bedrijvenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	6,4	geen meting	7
Rapportcijfer van nieuw gevestigde ondernemers voor het vestigingsklimaat in de gemeente Roosendaal (korter dan vijf jaar geleden gevestigd) Bron: Bedrijvenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	6,1	geen meting	7

De Roosendaalse jeugd groeit gezond en veilig op en neemt naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Aantal jongeren dat zonder startkwalificatie het onderwijs verliet (per schooljaar) Bron: Regionaal Bureau Leerplicht Meetfrequentie: jaarlijks	129 (2012 / 2013)	138 (2013 / 2014)	145 (2014 / 2015)	149 (2015 / 2016)	115

Aantal werkzoekenden jonger dan 27 jaar (niet-werkende werkzoekenden op 1 januari) (<i>nieuwe definitie</i>) Bron: UWV Meetfrequentie: jaarlijks	niet bekend (oude definitie)	niet bekend (oude definitie)	318	558	225
Aantal jeugdigen in de gedwongen jeugdzorg (op 1 januari) (op basis van het woonplaatsbeginsel) (Jeugdbescherming en Jeugdreclassering) Bron: Bureau Jeugdzorg (vanaf 2015: gecertificeerde instelling Bureau Jeugdzorg) Meetfrequentie: jaarlijks	171	156	159	128	129
Aantal leerplichtigen met schoolverzuim (te laat komen, spijbelen) door de school gemeld aan de leerplichtambtenaar (relatief verzuim / per schooljaar) Bron: Regionaal Bureau Leerplicht Meetfrequentie: jaarlijks	252 (2012/2013)	500 (2013/2014)	482 (2014/2015)	474 (2015/2016)	290
Aantal actuele thuiszitters (een thuiszitter is een leerplichtige jongere die een schoolinschrijving heeft, maar zonder geldige reden meer dan vier weken verzuimt) Bron: Regionaal Bureau Leerplicht Meetfrequentie: jaarlijks	6 (2012/2013)	4 (2013/2014)	4 (2014/2015)	5 (2015/2016)	20
Aantal jeugdigen waarvoor een onderzoek naar een (vermoeden van) kindermishandeling is gestart <i>nieuwe bron</i> Bron: Veilig Thuis (2015) Meetfrequentie: jaarlijks	Niet bekend (nieuwe bron)	Niet bekend (nieuwe bron)	100	63	174
Aantal huishoudens met kinderen dat gebruikmaakt van schuldhulpverlening (het gaat om huishoudens die vanuit de gemeentelijke schuldhulpverlening zijn doorverwezen naar Traverse) (exclusief huishoudens die zijn doorverwezen naar MEE, GGZ of die reeds onder bewindvoering staan) Bron: WijZijn Traverse Meetfrequentie: jaarlijks	107	109	92	84	110

NB. Het is niet mogelijk om het aantal werkzoekenden jonger dan 27 jaar in 2015 en 2016 te vergelijken met 2013 en 2014. Vanaf januari 2015 heeft het UWV de definitie van de niet-werkende werkzoekenden (nww) aangepast op de internationale definitie. Dit betekent dat het urencriterium van 12 uur is komen te vervallen.

NB. De daling van het aantal jeugdigen in de gedwongen jeugdzorg is in lijn met de landelijke daling van het aantal kinderbeschermingsmaatregelen. Deze terugloop is mede veroorzaakt door de invoering (per 1 januari 2015) van de Jeugdwet en de Wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen. Deze wijzigingen hebben onder meer geleid tot een verkorting van de duur van kinderbeschermingsmaatregelen.

NB. De indicator 'Aantal leerplichtigen met schoolverzuim' laat in de tijd een forse verschuiving zien. Dit wordt veroorzaakt door een wijziging in de manier van registreren en een nieuwe berekeningsmethodiek. Deze nieuwe berekeningsmethodiek is landelijk opgesteld.

NB. De bron van de indicator 'Aantal jeugdigen waarvoor een onderzoek naar een (vermoeden van) kindermishandeling is gestart' is gewijzigd. Vanaf 2015 worden de gegevens aangeleverd door Veiligheid Thuis en niet meer door Bureau Jeugdzorg. Vanwege een andere werkwijze en een andere manier van registreren is het niet mogelijk om de gegevens vanaf 2015 te vergelijken met de gegevens van 2013 en 2014.

NB. De indicator 'Het aantal huishoudens met kinderen dat gebruikmaakt van schuldhulpverlening' laat vanaf 2015 een lichte daling zien. Dit wordt veroorzaakt doordat er meer in het voorliggend veld (preventie en lichte ondersteuning) is opgevangen, waardoor er minder intakes waren bij de gemeentelijke schuldhulpverlening.

Volwassenen nemen zo lang mogelijk gezond, op eigen kracht en naar eigen tevredenheid deel aan de samenleving.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Tevredenheid van inwoners over de aanwezigheid van gezondheids- en welzijnsvoorzieningen in de gemeente Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	6,8	geen meting	6,9	geen meting	7,1

Aandeel inwoners dat eigen gezondheid als (zeer) goed ervaart Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	74 %	geen meting	76 %
Aandeel inwoners dat zich niet eenzaam voelt Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	51 %	geen meting	50 %	geen meting	70 %
Aandeel inwoners met mensen in de omgeving die belangeloos willen helpen met het huishouden of met karweitjes rond het huis (bijvoorbeeld boodschappen halen, schoonmaken, tuin bijhouden) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	46 %	geen meting	49 %	geen meting	52 %
Aandeel inwoners dat vrijwilligerswerk verricht Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	33 %	geen meting	40 %
Aandeel inwoners dat lid is van een club of vereniging Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	63 %	geen meting	63 %
Aandeel inwoners dat zich thuis wel eens onveilig voelt Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	11 %	geen meting	9 %

De gemeente Roosendaal is aantrekkelijk om te wonen en vrije tijd door te brengen.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van inwoners over de leefbaarheid van hun buurt (de buurt als woon- en leefomgeving) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	7,3	geen meting	7,3	geen meting	7,5
Rapportcijfer van inwoners over de kwaliteit van de woonomgeving (inrichting van de straat, pleintjes, bankjes) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	6,3	geen meting	6,3	geen meting	6,6
Rapportcijfer van inwoners voor culturele voorzieningen (bijvoorbeeld schouwburg, museum, bioscoop) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	7,1	geen meting	7,4	geen meting	8,0
Rapportcijfer van inwoners voor recreatievoorzieningen (bijvoorbeeld wandelpaden, fietsroutes) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	7,1	geen meting	7,2	geen meting	7,2
Rapportcijfer van inwoners voor sportvoorzieningen (bijvoorbeeld sportcentra, accommodaties, activiteiten) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	7,1	geen meting	7,5	geen meting	7,5
Rapportcijfer van inwoners voor het onderhoud van het openbaar groen Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	5,6	geen meting	5,5	geen meting	6,0
Rapportcijfer van inwoners voor voorzieningen in de buurt. Dit is een gemiddeld rapportcijfer voor elf voorzieningen in de buurt: basisscholen, peuterspeelzalen, speelgelegenheden, groenvoorzieningen, voorzieningen voor jongeren, voorzieningen voor ouderen, gezondheids-/welzijnsvoorzieningen, parkeergelegenheid, straatverlichting, openbaar vervoer en winkels voor de dagelijkse boodschappen. Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	6,9	geen meting	7,0	geen meting	7,0
Aandeel inwoners dat zich het afgelopen jaar actief heeft ingezet voor de buurt Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	23 %	geen meting	27 %	geen meting	35 %

Aandeel inwoners dat vindt dat de buurt het afgelopen jaar vooruit is gegaan Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	8 %	geen meting	8 %	geen meting	10 %
Aandeel inwoners dat verwacht dat de buurt de komende jaren vooruit zal gaan Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	7 %	geen meting	7 %	geen meting	10 %
Rapportcijfer van inwoners over de kwaliteit van de eigen woning Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	7,7	geen meting	7,7	geen meting	7,7
Rapportcijfer van inwoners voor uitgaansgelegenheden (bijvoorbeeld disco's, cafés, terrassen) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	7,1	geen meting	7,1	geen meting	7,5
Rapportcijfer van inwoners voor terugkerende evenementen: kermis Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	7,5	geen meting	7,7	geen meting	7,5
Rapportcijfer van inwoners voor terugkerende evenementen (bijvoorbeeld Draai van de Kaai, Roosendaal zingt) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	7,7	geen meting	7,5
Rapportcijfer van inwoners voor onderwijsvoorzieningen voor basisonderwijs Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	7,9	geen meting	8,1	geen meting	7,9
Rapportcijfer van inwoners voor onderwijsvoorzieningen voor voortgezet onderwijs Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	7,7	geen meting	8,0

De woon- werk- en winkellocaties van de gemeente Roosendaal zijn goed bereikbaar voor inwoners, bezoekers en ondernemers.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van ondernemers voor de bereikbaarheid van hun locatie (uitsplitsing naar auto - fiets - OV) Bron: Bedrijvenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	7,7 (auto) 8,1 (fiets) 6,3 (OV)	geen meting	7,7 (auto) 8,3 (fiets) 6,3 (OV)
Rapportcijfer van inwoners voor de bereikbaarheid van de eigen woning (uitsplitsing naar auto - fiets - OV) Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	8,5 (auto) 8,8 (fiets) 7,4 (OV)	geen meting	8,5 (auto) 8,8 (fiets) 7,4 (OV)
Rapportcijfer van inwoners voor de mogelijkheid om zich binnen de gemeente te verplaatsen Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	7,5 (auto) 8,2 (fiets) 7,0 (OV)	geen meting	7,5 (auto) 8,5 (fiets) 7,0 (OV)
Rapportcijfer van inwoners voor parkeervoorzieningen in de eigen buurt Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	6,4	geen meting	6,7	geen meting	7,0

De gemeente Roosendaal heeft een woningaanbod dat is afgestemd op de behoeften van huidige en (potentieel) toekomstige inwoners.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Het aantal gebouwde woningen in de gemeente Roosendaal (inclusief nieuw gebouwde woningen en woningen die zijn ontstaan door verbouwing van bijvoorbeeld een winkel- of kantoorpand) Bron: team Informatie gemeente Roosendaal Meetfrequentie: jaarlijks	156	311	275	492	311
De mate waarin de door de provincie vooruit berekende groei van de woningvoorraad naar verwachting daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden in de gemeente Roosendaal (stagnatie-indicator juli) Bron: Monitor bevolking en wonen van de Provincie Noord-Brabant Meetfrequentie: driemaandelijks	niet beschikbaar	27% (stagnatie indicator 2016)	22% (stagnatie indicator 2017)	29% (stagnatie indicator 2017)	35 %
Gemiddeld rapportcijfer dat bewoners geven voor de kwaliteit van de eigen woning Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	7,7	geen meting	7,7	geen meting	7,7

NB. Voor wat betreft dit effect is een verandering doorgevoerd in de indicatoren. De volgende indicatoren voldoen niet aan de gewenste kenmerken van een indicator:

- Het aantal te realiseren koop- en huurwoningen op basis van het woningmarktonderzoek (2014).
- De kwantitatieve ontwikkeling van de woningvoorraad in relatie tot de provinciale bevolkingsprognoses (2014).
- Percentage inwoners dat, bij een verhuiscens, denkt een geschikte woning binnen de gemeente Roosendaal te vinden.

Bovendien zijn er indicatoren denkbaar die bij benadering dit effect beter in beeld brengen. Daarom zijn deze drie indicatoren vervangen door twee nieuwe indicatoren:

- Het aantal gebouwde woningen in de gemeente Roosendaal in een bepaald jaar.
- De mate waarin de door de provincie beoogde toename van de woningvoorraad daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden in de gemeente Roosendaal.

N.B. De 'stagnatie-indicator 2017' geeft aan in welke mate de tussen 2014 en 2017 vooruit berekende groei van de woningvoorraad naar verwachting ook gerealiseerd wordt. De vooruit berekende groei van de woningvoorraad is afkomstig van de provinciale bevolkings- en woonbehoefteprognoses. De stagnatie-indicator 2016 met als meetmoment juli 2014 is gebaseerd op de provinciale bevolkings- en woonbehoefteprognose van 2011. De stagnatie-indicator 2016 met als meetmoment juli 2015 en de stagnatie-indicator 2017 zijn gebaseerd op de provinciale prognoses van 2014.

De binnenstad van de gemeente Roosendaal is aantrekkelijk voor bezoekers, inwoners en ondernemers.

Indicator	Meting 2013	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Doelstelling 2018
Rapportcijfer van inwoners van de gemeente Roosendaal voor de sfeer en gezelligheid van de binnenstad Bron: Bewonersenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	5,9	geen meting	6,0	geen meting	6,7
Rapportcijfer van ondernemers voor de sfeer en gezelligheid van de binnenstad Bron: Bedrijvenenquête gemeente Roosendaal Meetfrequentie: tweejaarlijks	nieuwe indicator	geen meting	5,9	geen meting	7,0

Legenda: groen = doel gehaald/verbetering t.o.v. 2015, oranje = vermindering t.o.v. 2015,

Afkortingenlijst

AB	Algemeen Bestuur
APV	Algemeen Plaatselijke Verordening
AU	Algemene Uitkering
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BR	Bestemmingsreserve
BRP	Basisregistratie Personen?
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
BWB	Belastingsamenwerking West-Brabant
CIC	Care Innovation Center
CIN	Control Internal Number
COA	Centraal Opvang Orgaan
CPO	Collectief Particulier Ondernemerschap
CRK	Commissie Ruimtelijke Kwaliteit
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de grond-, Water- en wegebouw
DER	Duurzaam Energiebedrijf Roosendaal
EVZ	Ecologische Verbindingszone
FLO	Functioneel Leeftijdsonslag
fte	Full time equivalent
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
HbH	Hulp bij Huishouden (onderdeel Wmo)
HPO	Huisvestingsplan Onderwijs
IKB	Individueel Keuze Budget
IOAW	Inkomensvoorziening voor Oudere en (gedeeltelijk) Arbeidsongeschikte Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening voor Oudere en (gedeeltelijk) Arbeidsongeschikte Zelfstandigen
ISD	Intergemeentelijke Sociale Dienst
LTA	Landelijke Transitie Arrangement
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NIEGG	Niet In Exploitatie Genomen Gronden
OM	Openbaar Ministerie
OOR	Onderhoudsplan Openbare Ruimte
PGB	Persoonsgebonden Budget
PW	Participatiewet
RIO	Roosendaal in Ontwikkeling
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
RTA	Regionaal Transitie Arrangement
RWB	Regio West-Brabant
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SW	Sociale Werkvoorziening
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
vGRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeente
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WBA	West-Brabants Archief
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WVS	Werkvoorzieningschap
WWB	Wet Werk en Bijstand
ZIN	Zorg In Natura